הצופה

היום	יום ששי	שבת
	פרשת תרומה	
הפרק:	ירמיה מדמה	ירמיה מט־נ
המשנה:	מזות א־ב, ס־א	מזות ב, ב־ג
הדף — בבלי:	נזיר סג	נזיר סד
ירושלמי:	ביצה יח	ביצה יט
ההלכה:	[illegible] דא	קביקה, ב־א
הזריחה:	6.19	6.18
השקיעה:	5.27	5.28
סוף זמן ק"ש:	8.21	8.20

זמני הדלקת הנרות

עש"ק פרשת תרומה ה' באדר־א' תשמ"ו

	ירושלים	תל־אביב	חיפה	באר־שבע
עש"ק	4.47	5.05	4.56	5.04
מוצ"ש	6.02	6.04	6.02	6.03

זכור את יום השבת לקדשו

זמינו בכל רחבי הארץ — בנק טפחות

ב"ה, יום שישי, ה' אדר־א' תשמ"ו (14.2.1986) • שנה ב' • גליון 14012 • המחיר: 0,69 ש"ח, כולל מע"מ

עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל־המזרחי * מייסד ועורך ראשון, הרב מאיר בר־אילן ז"ל

הערכה אופטימית לגבי תוצאות שיחות טאבה

הביעה משלחת ישראל בהמשך השיחות בהרצליה

מאת סופרנו המדיני בירושלים וכתב סוכנות הידיעות הצרפתית

הערכה אופטימית לגבי תוצאות השיחה הישראלי־מצרי על טאבה הובעה אתמול על־ידי משלחת ישראל, בסיכום השני של השיחות המתקיימות בהרצליה.

מן הצד המצרי תוארו השיחות כ"בית רציני ומעמיקי".

במוקד השיחות אתמול עמדו נוסחת שטר הבוררות בשאלת טאבה המאבצים לנורמליזציה של היחסים בין שתי המדינות.

מנכ"ל משרד ראש הממשלה, אברהם טמיר, הודיע השני של משלחת ישראל לשיחות, אמר כי במידה שהדבר נגע לו היה מוכן „לשבת יומם ולילה עד שהמו"מ יגיע ל־סיומו".

בדברו על הנורמליזציה של היחסים אמר מר טמיר, כי אפשר שגם מצד המצרים יועלו בעיות או שאלות לגיטימיות שונות. לדוגמה הזכיר את המגבר הקונסולרי בירושלים.

(סוף בעמוד 2)

אווירה טובה

מנכ"ל משרד החוץ, דוד קמחי, אחד משני ראשי המשלחת הישראלית, אמר כי יש אווירה טובה בשיחות. עם זאת אמר כי ענייו הקבלה בין הנורמליזציה לבין הבוררות לא יוכנס לשטר הבוררות אלא יצטרך לקבל מעמד בהסכם נפרד.

קמחי אמר, כי „חל שינוי חיובי בעמדתם של המצרים, והדבר מומחש ע"י ההזמנה שהוגשה לשר הדיפלומטיה הישראלי, אברהם שריר, לבקר יחד עם עמיתו המצרי את המיבצעים לקידום קשרי התיירות בין שתי המדינות".

להלן התעכב מר קמחי ארוכות על הצורך להבין את הקשיים הכרוכים בניסוח שטר הבוררות, המשתרע על כמה עשרות עמודים ומכיל מאות סעיפים שונים. מר קמחי ציין, כי את כל הבעיות יש להגדיר בקפדנות רבה, „וזהו סיפור העלול להימשך שבועות".

שצ'רנסקי קיבל מאות מברקים מכל העולם

מאת סופרנו המדיני בירושלים

אנטולי שצ'רנסקי קיבל אתמול מברקי ברכה לשחרורו מאת ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר, ומאת נשיא צרפת, פרנסואה מיטראן. כן קיבל מברקים מכל קצווי העולם. „סירובניקים" מבריה"מ הקשורו עמו טלפונית ובירכו אותו לשחרורו.

במסיבת עיתונאים שנערכה אתמול במלון „הילטון" בירושלים השיב שצ'רנסקי לשאלות עיתונאים וסיפר כי כאשר הוציאו אותו ממעצר והעלוהו למטוס, הוא לא ידע לאן מובילים אותו עד שהגיע למזרח ברלין. במשך כל זמן המעצר היו גורמים שונים בהחזקתם. הוא קרא פרקי תהילים מספר התהלים שלוה לו רעייתו אביטל ואשר החזיר לו לאחר שנשכב על השלג והודיע שלא יזוז עד שיחזירו לו אותו.

בתשובה לשאלה האם במהלך המעצר היה אליו יחס אנטישמי מצד האסירים השיב שהאסירים לא התייחסו אליו באיבה בגלל אנטישיותו.

שצ'רנסקי נשאל אם ילמד הס־טוריה יהודית או את מצוות הדת. השיב: „לעצמו". השיב שהוא מקווה לעסוק בשני התחומים גם יחד.

אביטל שצ'רנסקי הודתה לכל אלה שעזרו לשחרורו של בעלה ופעלו במשך כל השנים יחד איתה. במיוחד הזכירה את שגריר ישראל בארה"ב, בנימין נתניהו. כן סיפרה שידידים רבים באו מכל העולם לישראל כדי לשמוח יחד עמה ועם בעלה בשמחת השחרור.

קאהיר (עי"ם ורויטר־עתים) — בנהיג אשית, יאסר ערפאת, הגיע אתמול לקאהיר וסיר עם בואו נתקבל לשיחה ביחידה עם נשיא מצרים, חוסני מובארק.

שצ'רנסקי נמצא בריא אך זקוק למנוחה ולהתעמלות

מאת יוסף יוי, כתב הצופה

נתן־אנטולי שצ'רנסקי נבדק אתמול על ידי צוות רופאים מבית החולים הדסה „עין כרם" בירושלים ונמצא בריא, על אף ליקוי קל בלבו ורעד באצבעותיו.

שצ'רנסקי הגיע לבית החולים בלוויית רעייתו אביטל התקבל על ידי ראש מכון הלב ב„הדסה", פרופ' מאיר גוטסמן.

הבדיקות כללו שיחה עם שצ'רנסקי על תקופת שהותו בכלא והטיפולים שקיבל שם. הוא עבר בדיקות מאמץ, צילומי רנטגן, בדיקות דם וא.ק.ג. וכן נבדק ע"י נירולוג, רופא שיניים ועיניים. הבדיקות נמשכו ארבע שעות. בסיומם אמר שצ'רנסקי כי הוא חש טוב והודה לרופאים על הטיפול.

פרופ' גוטסמן מסר, כי הבדיקות העלו פגם קל בלב ורעידה ביד וכן נתגלו ליקויים בערכה השיניים והעיניים. עם זאת אמר כי שצ'רנסקי אינו זקוק לאישפוז או טיפול רפואי מיוחד, פרט למנוחה והתעמלות מבוקרת, כדי לשפר את כושרו הגופני הירוד.

שצ'רנסקי גם תוכנן לבדיקת עיניים, כאשר ש"ש השנים שראייתו נפגעה בתקופת שהייתו בכלא. משקלו כיום 57 ק"ג והוא לגובהו, 1.60 מטר, סבורים הרופאים כי זהו משקל סביר.

פרופ' גוטסמן אמר, כי משקל שצ'רנסקי כשהגיע לכלא היה 75 ק"ג ובשיא שביתת הרעב שלו ירד משקלו ל־34 ק"ג. „רק אדם עם כוח פיזי ונפשי מיוחד יכול להחזיק מעמד במצב כזה", אמר.

בכלא הוא אכל לחם שחור יבש וזמן. שלוש מנות הכלא הזינו אותו בצורה שיטתית: יום אחד 1500 קלוריות ולמחרת 900.

שצ'רנסקי הכנס לצינוק לתקופות שונות וב־סיה שהה בצינוק 400 יום. בעת תקופת כליאתו שבת רעב במשך 192 יום. השיברונים בבוחני הדלקים הסוכרים בגוף בכל שביתת הרעב פגעו גם בתיפקודי העיניים. הפגו הלב של שצ'רנסקי.

חידוש הצמיחה במשק מעורר חילוקי דעות בין המערך והליכוד

מאת שאול שיף, סופרנו לענייני מפלגות

הליכוד והמערך חזרו להתבטא בימים, הפעם על רקע חילוקי דעות בתחום הכלכלי.

יו"ר הקואליציה, ח"כ חיים קופמן מהליכוד, אמר אתמול, כי ראש הממשלה, שמעון פרס, עבר מאימפריביזציה בתחום המדיני לאימפרוביזציה בתחום הכלכלי; התבטאות של קופמן באה על רקע הצעת ראש הממשלה, להתחיל במדיניות של צמיחה וקריאתו העתידה ובכניסת של שר הכלכלה, גד יעקובי, להתהיג מדיניות של צמיחה כלכלית להביא למפנה הדרוש בדיוניות הכלכלית הבריתית.

פרס: יש להתחיל מיד בכיוון של צמיחה כלכלית

בהופיעו אתמול בפני באי הועידה הראשונה של מפלגת העבודה, בבחוז חיפה אמר ראש הממשלה, שמעון פרס, כי „יש להתחיל מיד בכיוון צמיחה כלכלית. לאחר שלב הבלימה שהושלמה בהצלחה".

מודעי: אני כלכלן ולא מדפיס

שר האוצר, יצחק מודעי, הזהיר כי הביצועיהם של ראש הממשלה ושר הכלכלה יביאו להדפסת כסף ולהגדלת ההוצאה. בהרצאתו בפני היוצר הפורל של איגוד לשכת המסחר בישראל, אמר מודעי: „אם ישים את כמכונת הדפוס — אלך הביתה. אני כלכלן ולא מדפיס".

לדעת שר האוצר תהליך הצמיחה צריך להיות הדרגתי ועל חשבון ההוצאה הציבורית.

נראה כי הנושא יעלה בישיבה הקרובה של הנהלת סיעת המערך וכן במוסדות סיעת הליכוד בכנסת.

רבני פתח־תקווה קוראים למנוע חידוש מאבק השבת

קולנוע „היכל" המחודש ייפתח בעוד ארבעה שבועות ובעליו מתכוונים להקרין בו סרטים בשבתות

מאת משה לוי, סופר „הצפה" בפתח־תקווה

בפגישה שנערכה השבוע בין הרבנים הראשיים לפתח־תקווה — חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל, ראב"ד הרב משה מלכה, והרב ברוך שמעון סלומון — לבין ראש העיר, דב תבורי, ובנוכחות דוד לוי ממשרד של שר הפנים, הרב יצחק פרץ בירושלים, התקיים דיון בדבר פתיחתו של קולנוע „היכל" ב־לילות שבת ובשבה בבוקר.

הרבנים הראשיים לפתח־תקווה הודיעו לראשי העיר כי פתיחתו המחודשת של קולנוע „היכל" בשבתות תהווה שינוי חמור באופיה של העיר וכי הציבור הדתי על כל חוגיו יאבק על כל האגיו כדי למנוע את חילול שבת.

שר הפנים, הרב יצחק פרץ, אמר לראשי העיר. פתח־תקווה כי בשנים האחרונות היא המשולה בעת חות שקיים עם ראש הממשלה האחרונה אמר שמעון פרס, כי ה„סטטוס־קוו" הוא אבן־יקה לקיום של חיים יחד בין דתיים וחילונים ואילו במקרה שלנו יקבה הנה גלויה שלו.

הרב משה מלכה מסר, כי מדברי הם של ראש העיר כתבירו שאין הם צד בנושא פתיחתו של „היכל" אלא חברת „גולד־גלובוס" אשר שיפצה במשך 16 חודש את אולמות הקולנוע המחודש, וכי לדעת רבני עיר לא הושג דבר בפגישה זו.

שקט מפל ישראל עם אפיק וום בכל מורת ים התיכון גורמים למטר־רים ורוחות חזקות מעל ישראל. בפו ים מסמרים עם רוחות "חזקה וסו־פון רצמים בהדרות בכל הארץ. קיים חשש לשטפונות בוואדיות ובמקומות הנמוכים.

בוכ"ל המפד"ל, ח"כ זבולון המר, שביקר השבוע בפתח־תקווה הביע את תקותו שראש העיר ישכול את רצוי ליצור כתה מהודש בין דתיים ולא־דתיים על רקע מאבק השבת. זבולון המר הציע תקוה שראש העיר יפעל לפי החוק הקיים ויימנע עימותים בפתח־תקווה.

נבחרת ישראל בכדורסל

גברה על נבחרת צ'כוסלובקיה 92־90

מאת סופרנו בתל־אביב

נבחרת ישראל בכדורסל הביסה אמש לעקבה את ברכיה העלייה לגמר אליפות העולם כשגברה במשחק ידידותי הרוזי מתח על נבחרת צ'כוסלובקיה בתוצאה 90:92. ישראל הובילה איפוא במשחק הגמר שהתקיים בתנ"ך יולי במפסיק.

נבחרת ישראל גילתה אמש יכולת קבוצתית כשכוון השחקנים הבולטים היו בלטר הרון ג'מצ'י, ביקי ברקוביץ, ישראל אליאקים ולהאון מר־סר, ואילו בנבחרת צ'כוסלובקיה הד־צטיינו העקיבים איקאיק, סקאלה וקרופיצ'אק.

היכל הספורט ביד אליהו היה גדוש ב־10 אלפים צופים נלהבים שהריעו במרכבות ועודדו את הנבחרת הישראלית. בלט בנוכחותו ראש הממשלה, שמעון פרס.

כאמן הנבחרת צבי שרף שיבח אמש במיוחד את משחקו של הפנקאוזן מרסר שהשכיל להתמודד עם הענקים הצ'כים ומנע מהם אפשרויות קליעה לסל הישראלי. בתוך הזקוה האחרונות של המשחק גבר הכתת בגרש והוא נמסך עד שבע שניות לפני הסיום, לשמחקו בריקוביץ קבע בסל נפלא את תוצאת הניצחון. יש לציין כי במחצית הסניה הובילו ישראל בהפרש של 14 נקודות אך הצ'כים הצליחו להשוות את התוצאה ל־90:90 15 שניות לפני הסיום.

כל המחנות בהורות טוענים כי ניצחו...

מאת שאול שיף, סופרנו לענייני מפלגות

הוכרי שליטת המחנות בהסתדרות, הבחירות במועדים כי ניצחו בבחירות הטניביליות למועידת הטבלה ובמועצת סניפיה.

לדברי כל המחנות זכה איש מחי... רינלין, בירושלים נהסירין להביס את האיש החזק בסניף זה, ח"כ יהושע מצא. יצויין כי שליש מהתוצאות הסניפים טרם נספרו ועד לבירור הסופי של הקולות אין לדעת מי אכן זכה ומה הם יחסי הכוחות בין המחנות השונים.

מטעני חבלה התפוצצו בחיפה ובעפולה

מטעני חבלה קטנים התפוצצו אתמול בחיפה ובעפולה. לא היו נפגעים ולא נגרם כל נזק.

המטען, שהוא העשירי במניין ב־חודשים האחרונים, התפוצץ בבדה קוצים בין בניין בנק המזרחי והה־בת „אגד".

שערים יציגים

להלן שערים ל־13.2.86:

דולר ארה"ב:	1.4863
לי"ש:	2.1039
מר"ג:	0.6313
פר"צ:	0.2158
פל"ה:	0.5589
פר"ש:	0.7608
כת"ש:	0.1995
כת"נ:	0.2023
כת"ד:	0.1710
מר"פ:	0.2811
דולר קנדי:	1.0612
דולר אוסטרלי:	1.0266
רנ"ד:	0.7038
פר"ב:	0.3085
שיל. אוס':	0.8973
לירה איטלקית (1000):	0.9274
ין יפני (100):	0.8100
דינר ירדני:	3.9981
לירה לבנונית:	0.6288

מחנק. יעלה מגמ

בהקלה טבריה — 067-90111, קרית־שמונה — 067-44334, בית־שאן — 065-93333/4, עפולה — 065-8722, חצור הגלילית — 067-36333, צפרין — 067-61333, נצרת עלית — 065-73333, מגדל־העמק — 065-4006, רחובות — 054-451333, אשדוד — 055-51332/3, אשקלון — 051-23323, לוד — 054-229133, רמלה — 054-221022, קרית־גת — 051-881333, קרית־מלאכי — 055-8233, ראשון־לציון — 942333, שדרות — 051-97074, באר־שבע — 057-78333, אופקים — 923022, נתיבות — 941033, דימונה — 59333, ערד — 957222, ירוחם — 80133, מצפה־רמון — 86333, אילת — 059-72333, 067-30333.

רשת ב'

06.00 „שמע ישראל"; 06.12 הת־עמלות בוקר; 06.22 לחקלאי; 6.30 סקירת מאמרי העיתונות של עתוני הבוקר; 06.53 „אור ירוק"; 06.57 רגע של עברית (נעימות קלות בין 06.00 ל־08.00); 07.00 „הבוקר הזה"; 08.05 „כל צבעי הקשת"; 10.05 הדשות כן העולם הערבי; 11.40 הדעת; 12.05 חדשות מ־קומיות; 12.10 „שריקת פתיחה"; 13.00 „בחצי היום"; 14.06 „כר־טיסים בקופה"; 15.05 הדעה על זמני כניסת השבת; 16.05 חדשות בענייני תרבות ואמנות; 16.10 „עוד מעט שבת".

מוצאי שבת

18.06 „בעיק חיי"; 18.30 ממנ־רש הספורט; 19.05 „הקול קול־נוע"; 20.05 יומן השבוע; 21.05 „הכבדיל"; 21.08 „ניגונים"; 21.50 הדעת; 22.05 פרקי היום בת־נ"ך; 22.10 „בלוהה מלכה"; 23.05 „בגוף ראשון"; 00.10 „חי אר־צי סולידתי".

קול ישראל

„הוי שירים"; 08.05 „האור לינר"; 09.30 „מפגש"; 10.30 „רד־יו קל"; 11.05 רגע של עברית; 11.10 השידור היומי לבתיה"ס; 11.30 „השכלה ודעת לכל"; 12.05 „ליבי בזורח"; 13.00 אנגליה; 13.30 צרפתית; 14.00 חדשות; 14.06 „לבת ולבן ולכל המתענייך"; 15.00 „קבלת שבת"; 16.05 „עם אנשים".

מוצאי שבת

18.00 „רדיורדה"; 19.05 „אנ־תולוגיה קטנה לשירה"; 19.30 „שי־רים לצלים"; 22.05 „עיתות הז־רוך"; 23.05 „מילים שמגמות ל־נעת".

גלי צה"ל

05.45 פרקי אבות; 06.00 באופן כיידלי; 06.10 פזמונים לכלכוב; 07.07 משפת בוקר; 08.05 בוקר טוב ישראל; 09.05 בירור נעים; 11.05 קו"ח של אבא; 12.05 „סב־דליים"; 14.05 עוד לא שבת; 15.05 „הדרך"; 16.05 שיר בשקט בשקט.

מוצאי שבת

18.05 „הקצים הישות בחיי"; 19.05 מוסיקה תמיד; 20.05 ...

הסוכנות היהודית לארץ ישראל — המחלקה לעליה וקליטה

הודעה על מתן תוקף תוכנית כל־לית מפורסת כס' 4/220 לשכונת מגורים — מירשת בנימין שלב ב' התקיים אי"ה ביום ראשון ד' באדר א' (16.2.86) בשעה 2.00 אחה"צ במוסד החינוך „אהבת שרה" בבני ברק.

הרבנות הראשית · המועצה הדתית · פתח־תקוה

ברכת מזל טוב נאמנה למכובדנו מנכ"ל משרד הדתות

הרב משה סלומון ולרעייתו

לנישואי בתם

חיה תחי' עב"ג אלחנן נ"י

יזכו לבנות בית נאמן בישראל ברוה ישראל סבא לתפארת המשפחה

הרבנים הראשיים · יו"ר המועצה הדתית · רבני השכונות · ההנהלה המועצה והעובדים · רבני בית הכנסת

במ"ד

יום עיון בנושא: ניהול ישיבות במחשב IBM DC

חברת „יואר מחשבים" המתמחה ביישומי תוכנה לניהול ישיבות, מכריזה על יום עיון בנושא. במסגרת יום העיון יועברו הרצאות ויערכו הדגמות, ניהול ישיבות ממוחשב כולל:

* מעקב תלמידים
* מעקב שכר לימוד
* ניהול גביה אוטומטית
* ניהול תורמים ותרומות
* ניהול הנצחות

ועוד

יום העיון ייערך במלון הילטון, ירושלים, ביום חמישי, י"א אדר, 20.2.86, שעה 15.00

הכניסה חופשית

נא לאשר השתתפות בלבתית ולקבלת פרטים נוספים:

יואר מחשבים, דרך הרצליה 43, ת"א

טלפון: 03-476395

סניף חיפה: רח' מרקוני 19, צ'ק פוסט (ליד רהיטי הים). טל' 04-723188, 04-723190

סניף ירושלים: טל' 02-228334, 02-246662

הקהילה היהודית במינכן מחפשת

חוכר למסעדה כשרה חדשה במינכן

רצוי חוכר דתי בעל נסיון

הצעות בצירוף תעודות ומסמכים נא לשלוח ל־

I.K.G.
REICHENBACH STR. 27
8000, MÜNCHEN 5

טלפון: 004989 — 2014960

ישיבת בני עקיבא „נחל יצחק" נחלים, טל. 915831, 905751, 910968

בית התלמוד מיסודם של ר' א.מ. נפתל ורעיתו חסיה (לבית יפה)

במלאת 31 שנה ליסודה של ישיבת נחלים

הננו מתכבדים להזמינכם לטכס חנוכת אודטוריום „נפתל" (שלב א' של בית התלמוד)

בהשתתפות:

נשיא המדינה, מר חיים הרצוג הי"ו
שר הדתות, ד"ר יוסף בורג הי"ו
מבקר המדינה, עו"ד ד"ר י. טוניק הי"ו
הרב אברהם צוקרמן, מרכז ישיבות בנ"ע
מנהל אגף חינוך דתי, מר יעקב הדני הי"ו
אסיר ציון, אנטולי שצ'רנסקי

בטכס נציין הופעת מהדורה רביעית של „ש־ס־רמב"ם" נחלים, תרומת הנדיב ר' יוסף וולף הי"ו ומהדורה חמישית של: „נחלי לימוד" מאת הרב י. בא־גד (מהדורת „הפרצה") וספר המפקיד מאת א"מ נפתל הי"ו (מחבר „התלמוד ויוצריו") וכן להסרת הלוט לכבודו של הנדיב ר' אריה לייב קחמינסקי — שיתקיים אי"ה ביום שלישי ט' באדר א' (18.2.86), בשעה 7.00 בערב.

בשעה 18.15 ערב לימוד הורים ובנים בסוגיה (מספר 16) „ברכת התורה" הציבור מוזמן

וקבלת פנים לנכבדים

תזמורת הישיבה תנעים את הערב

החל משעה 4.30 אחה"צ יפתח דוכן מכירות לספרים הנ"ל וכן לחוברות הסוגיות ממסכת ש"ס בש"ס: — מס' 16 — מהו להציל עצמו בממון חברו; מס' 17 — „בל תשחית" (במלחמה, בשביעית ועוד); מס' 18 — ברכת התורה; תחבורה — מס' 84 מפ"ת. החל משעה 18.15

פסח משפחות, באוירה תורנית

בישיבת כרם ביבנה

בואו לחגוג את חג הפסח הבעל"ט בכרם ביבנה

* שיעורי תורה
* פעילות מיוחדת לילדים
* טיולים
* קמפוס מרוות
* מטבח מעולה
* 5 ארוחות ביום

כשר למהדרין מן המהדרין

פרטים והרשמה:

נא להתקשר בשעות העבודה 055-31192

בערב 055-24359, 055-92847

נופש פסח באווירה מיוחדת

בישיבת הר עציון אלון שבות, גוש עציון

נותרו מקומות ספורים בלבד

* פנסיון מלא
* שעורי תורה
* הרצאות
* ברכת שחיה מחוממת חדישה (נפרדת)
* טיולים
* תוכניות מגוונות למבוגרים וילדים
* נוף מרהיב

כשר למהדרין מן המהדרין * בשר חלק

פרטים והזמנות בטלפון 02-931456 8 בשעות 8.00 עד 15.00

בין האירועים:

* ישיבת הנהלה ארצית חגיגית לחברות „שבוע אמונה" ופתיחת מגבית התשמ"ו
* ברכת כב' הרבנים המקומיים לפתיחת „שבוע אמונה"
* קבלות־פנים אצל ראשי ערים ורשויות מוניציפאליות להנהלות סניפי אמונה לחברות „שבוע אמונה"
* אירועים אזוריים ומקומיים בסניפי אמונה — לציון „שבוע אמונה"
* ציון „שבוע אמונה" בכל המסגרות החינוכיות של אמונה
* מפגשי בוגרות, סיורים לעולים, להורים ולאורחים — במסגרת „יום פתוח" ברשת מפעלי החינוך של אמונה.
* פעולות התנדבותיות שונות ע"י תלמידות מפעלי החינוך של אמונה.
* חלוקת מילגות מקרן „שרה הירש" לבנות השרות הלאומי, בוגרות אמונה.
* תצוגות־אופנה של תלמידותינו, חידונים וימי ספורט. ועוד.

ערכים, יוזמה ועשייה — דרכה של אמונה!

שבוע אמונה - תשמ"ו

ב"ה

אמונה — תנועת האשה הדתית לאומית

„שבוע אמונה" — שיערך אי"ה בימים שבין ח' לט"ו אדר־א' תשמ"ו, עומד בסימן הודיה לה' על שחרורו של אסיר־ציון נתן־אנטולי שצ'רנסקי, הערצה לרעייתו אביטל ובקריאה נרגשת לשחרורה המיידי של אידה נודל ועלייתה לישראל!

שבוע אמונה הנערך בכל סניפי התנועה ומפעליה החינוכיים, במטרה — לחזק את הקשר ולהגביר תנופת העשייה לחיזוק שורשיה של המשפחה בישראל, להעמקת ערכיה, לפתיחות שרותיה לחיזוק התנועה הדתית לאומית ולתפארת מדינת ישראל!

אשה דתית! באם צביונה של מדינת ישראל חשוב לך
באם החינוך הניתן לילדיך — יקר לך
באם חיזוק המשפחה על ערכי ישראל — קרוב ללבך —

הצטרפי לאמונה! תרמי מכישורייך להרחבת מטרותיה!

صكذا من الأصل

مكذا عن الاصل

של הצופה

בין אופטימיות לראיית הנולד

אווירה אופטימית שוררת בשיחות המתנהלות במלון „דן אכדיה" בהרצליה בין הצוותים של ישראל ומצרים שהוטל עליהם להבין את כתב הבוררות בעניין טאבה. שני הצדדים הביעו את שביעות רצונם ממהלך השיחות וכן הדגישו, כי בעתה ואילך לא יתנו עוד את עניין הנורמליזציה ביחסי שתי המדינות, בקביעת כתב הבוררות על טאבה.

השאלה היא: האמנם הצליחו לסלק את כל אבני הנגף שבדרך להכנת כתב הבוררות?

ובכן, אם נשים לב לדברים שהשמיע הנציג המצרי אשר אמנם מצד אחד הפליג בשבחה של ממשלת ישראל, אך מצד אחר רמז שנותרו עדיין הרבה מכשולים בדרך להשגת הסדר. הנציג המצרי סתם ולא פירט את המפריד. בכל זאת לא צריך לעשות קשה כדי להבין כי בכל הנוגע לניסוח כתב הבוררות — כל אחד משני הצדדים מוסיף לדגול בעמדתו. בעוד שממשלת ישראל מבקשת שהבורר יבחון את המפות משנת 1906 לפיהן איזור טאבה הוא חלק של ארץ־ישראל, מתעקשים המצרים כי הבורר חייב לבדוק את קיום אבני הגבול באיזור טאבה לפי המפות של 1948, 1956 ו־1967 — שנים שהתנהלו מלחמות בין ישראל למצרים.

כל עוד שהמצרים יוסיפו להתחפר סביב עמדתם זו, ספק אם ניתן יהיה לחבר כתב בוררות שיתקבל על דעת שני הצדדים, כי כה שהמצרים מציעים היום פירושו קבלת טאבה בחזרה, ללא כל בוררות, שהרי ידוע כי בתקופות המוזכרות על־ידי המצרים האיזור של טאבה לא נכלל במפה הישראלית.

זאת ועוד, מרוב אופטימיות הסיחו מדיאים ישראליים את הדעת מהערה נוספת שהשמיע הנציג המצרי בתגובה לדרישת ישראל לחדש את תהליך הנורמליזציה בין קהיר לירושלים. הנה אמר, אתם — הישראלים — רואים בחידוש קשרי המסחר התיירות את עיקר הנורמליזציה, בעוד שאנחנו — המצרים — רואים בפתרון מצוקה של הכנסיה הקופטית בירושלים, נושא הכנסי בוריכה ביניכם, אחד התנאים לנורמליזציה. כך שגם בתחום זה בולטים הניגודים. אמנם, מנכ"ל משרד החוץ דוד קמחי הסביר את החלטת ישראל שלא לכלול את עניין הנורמליזציה בכתב הבוררות, מתוך רצון למנוע מראש התבדרו לעסוק בסוגיה זו. אילם, גם אם מבחינה שמבנית יש מן הצדק בדבריו של מנכ"ל משרד החוץ — מבחינה מעשית — מבחינת האינטרס הישראלי ספק רב אם מותר להפריד בין הבוררות לנורמליזציה. למעשה, מעולם לא עמדה השאלה אם לכלול סעיף בכתב הבוררות בעניין הנורמליזציה, כי אם הדרישה היתה לקיים דיונים מקבילים כדי לי־הבטיח חידוש הנורמליזציה ביחס ישראל מצרים בטרם חתימת כתב הבוררות.

חתימה על כתב הבוררות בטרם נמצא פתרון לשאלת הנורמליזציה פירושה המעשי הוא: קבלת התנאים המצריים תוך ויתור מראש על ההתנייה הישראלית שבצמוד לבוררות על טאבה יש לחדש את הנורמליזציה בין שתי המדינות.

לאור האמור, לא נראה איפוא כי יש יסוד לאווירה האופטימית בשיחות המתנהלות בין משלחות ישראל ומצרים בהרצליה. הבטחת המהחייבת היא איפוא, כי ארוכה הדרך להסדר.

הבנות של השו
במשטרת שו

מאת אסתר

ענת עוזי, תיכונית, שחורת עינים, ארו־כת שיער, לבושה בבגדים הצנועים והארוכים של תלמידה אופיינית בתיכון הדתי הסמבו־טו „זה שיה הרצוג" בבני ברק, התיכון של „אמונה". — היא לא בדיוק טיפוס של שוטרת. אבל מי שעומדין בימים אלה לשדה התעופה בן־גוריון בלוד עשוי לפגוש אותה ביחידת הביקורת על התחנת המשטרה, כשתלבש רשמיות לאזרחים הדתיים לקבל פני אירחים מחו"ל, לפעמים אפילו כמשתתפת בבדיקה בחקירה אחד הנוסעים החשוד בר־עבירה.

של המשטרה, אנף התחל השוה. בעזרת מערכת קט לה מצומים ממנו את הנ

כששוטר או חבלן יח בגנן טיפול בחפץ חשוד, ולקבל את האישור במקו־הנבצעים. ומי שנמצאת אז

„לעיתים אני נמצאת סיפרה לנו — ולעיתים עו רה, תוך תיקים ההדפסה

מה קופה ענת במשטרת שדה התעופה

ענת עוזי מייצגת גל חדש בשירות הלאו־מי — לא עוד רק בנות בבתי חולים או בבתי ספר אלא בנות במשטרה.

הניסוי של השירות הלאומי בעבודות תגובת „בעיקר" של משטרת ישראל נמשך זה כשנה, ואם לשפוט על דברי ההערכה החמים של עידית מכובר, אחת המפקחות על השירות הלאומי, הניסוי הזה נחל הצלחה רבה.

על ענת חברותיה, בוגרות „נוה שרה הרצוג" מיינגש, אומרת מקובר, דברים שהגיעו אל אוזניה של יהודית גליק העובדת הסוציא־לית בבית הספר ושימחוה מאוד, כי עברו

הטלוויזיה ותקלותיה

כי אחראי לריבוי התקלות בטלוויזיה הישראלית? — שאלה זו שואלים רבים מקרב מאות אלפי הצופים לנוכח התקלות החוזרות ונשנות על גבי המסך הקטן.

לרוב אינם מוכנים לקבל את ההסבר הלאקוני כאילו מ־דובר ב„תקלות טכניות" בלבד.

סכיכות הפרציות, בין התחיית יו"ר ועד העובדים של סכנאי הטלוויזיה ובין ריבוי התקלות מוכיחה כי לא מדובר עליו אלא בשיבושים הנגרמים ע"י בני אדם המבקשים להוכיח לברי־הפלוגתא שלהם בהנהלת רשות השידור, מיהו הבעל־בית האמיתי בטלוויזיה.

תופעות אלה שאינן חדשות ואשר חוזרות על עצמן חדשים לבקרים לא ייפסקו, כל עוד רשות השידור לא תוכיח לעובדים כי היא בלבד ואין זולתה המנהלים את הרדיו והטלוויזיה. עד כה לא עשו זאת. לרוב התפקו באזהרות ובאיומים על הצב־תת מגן, ברם כאשר הגיעו לשלבי ביצוע — נסוגו לאחור.

גם הפעם, בעקבות התקלות שנגרמו שלשום בערב בעת שידור מהדורת „מבט" נמסר בשם אישים בכירים בוועד הי־מנהל של רשות השידור כי בדעתם להחליט על השבתת מגן. במילים אחרות, הם מציעים לסגור את הטלוויזיה לפרק זמן בלתי מוגבל, עד אשר יצליחו להשליט סדר בקרב עובדיה.

אם עלינו לשפוט לפי נסיון העבר, הרי שגם הפעם לא מדובר בצעד אופרטיבי, אלא בעוד איום. ומכיוון שכך, אין בו כדי להרתיע את העובדים מלהמשיך בתעלולים שנקטו ב־הם.

בהזדמנות זו ראוי להזכיר שלא רק הסכנאים הם אשר גורמים תקלות בשידורים, לא אחת ניגרמים שיבושים על־ידי ועד העיתונאים בטלוויזיה שאף הוא אינו נרתע מלאחוז בנשק „התקלות הטכניות" כדי להביע אי־שביעות רצונו, או את מחאתו על החלטת מנהל הטלוויזיה, או הנהלת רשות השידור.

דרוש טיפול שורש כדי להשלים סדר במרקע הטלוויזיוני. כדי להצליח במשימה זו דרוש אומץ לב מצד הממונים כולל תמיכה מלאה מצד הממשלה, אשר לעיתים מתקבל הרושם, כי לפחות חלק מחבריה נהנים מהמצב של תוהו ובוהו ברשות השידור. כך, למשל, שרי „המערך", במקום לחזק את רשות השידור הם מעלים הצעות חדשות כדי להרחיב את מליאת רשות השידור והועד המנהל על־מנת לספק אינטרסנטים מפ־לגתיים.

לא זו הדרך ולא כך יחזור הסדר ברשות־השידור. בזין לפחות שר החינוך התרבות הממונה מטעם הממשלה על ביצוע חוק רשות השידור יבין זאת.

אישי מדינה בריטיים ישתתפו במפגן הזדהות עם יהדות בריה"מ

התכנסות שקטה תיערך ביום ב' בפתח התיאטרון הלאומי הבריטי

מאת סופר „הצופה"

ביפגן הזדהות עם יהדות ב־רית־המועצות ייערך ביום שני הבא בלונדון בהשתתפות אישי מדינה, אנשי רוח, אמנים ומבצ־רים — מסר אריה הנדלר, יו"ר הוועדה למען יהודי ברית המו־עצות, שבקשר השבוע במשרדה „הצופה".

מר הנדלר מסר עוד, כי מיפגן זה יהיה שונה מכל מה שידענו עד כה. הפעם — הדגיש — לא מדובר בהפגנה סוערת, כי אם בהתכנסות שקטה בפתח התיאט־רון הלאומי הבריטי, שתתחיל ב־שבע וימשך ברציפות עד 5 אחר הצהרים. במסגרת זו יעמדו אישי המדינה, אמנים וסופרים וכן שחקנים בעלי שם בתיאטרון הי־לאומי הבריטי הם יקראו למעלה ע־עשרות אלפים שכתבו של יהודים עליה מבריה"מ, תוך ציון קורות חייהם המאבק שהם מנהלים על זכותם לעלות לארץ־ישראל.

אחרי הקראת כל שם יפנו הי־שחקנים אל הקהל בקריאה לתר־מם חלקם למערכה למען פתיחת שערי בריה"מ לעליית יהודים.

עם סיום הקראת השמות תפרסם תודעה שעליה החתימים על משתתפי המיפגן זה הנכלל קריאה ל־שלטונות ברית"מ לקיים את הב־תחייבותם לכבד את זכויות האדם על־פי אמנת ועידת הלסינקי.

ההודעה יאמר עוד, כי בהתאם לחוקה של בריה"מ יש לאפשר ל־יהודים לחזור את חייהם כיהודים, כפי שדבר זה מובטח לבני לאו־מים אחרים הגרים בארץ הסובי־יטים.

המילמה שלנו היא — אמר מר הנדלר — דיפלומטיה לא אבי־רגיה, כפי שהיינו לבנים בפער־נות בכל הנוגע ליהודי בריה"מ. אנחנו בטוחים אם הדגש על די־פלומטיה שפירושה היא במקו וכות ליהודים לשוב לארץ מולדתם, כפי שנענו ב' הדבקה על־ידי המעביר־כים דבני ליצא פילטר, בסבר ו־אחר ישיב הארצית ההדרם.

שתיהם באמאלקים שיסוף אישי במשור פתנ שערי ההגירה

התמיכה לישראל אמר מר הנדלר, כי אין ראיה בהחלה של אנטולי שצ'רנסקי נשים פתח יתקוה כי מקרב ישפתחו שערי בריה"מ לע־ליית יהודים. בהדיש ינואר ש.ז. — הוסיף — ביקשו בפני הקל שבר־כב ישראל עליה, יפגש זה רק צעדים ציר ישראל.

להערכה, ה„בטריה" שוגעת מאוד בעליית ליהודים בבריה"מ, הסי־כויים אף ישובו עליך בשיתוף עם אישים יהודיים שפעו אלהם בדיעיה לעליה את השערים ל־עליית יהודים.

המיפגן הבריטי ביום שני הבא צריך הוי רב בריב יהדות בריטניה וכן בקרב הזדמנויות הבריטיים.

ביד העוצמה הודים בולט־רון יבריאקום הבריטי אף הבכורו להשתייך בבים זה כאנשים יחזיקו רשות של מאבקם של יהודי ב־ריה"מ.

מר הנדלר לשיחות עם פקידים בכירים במשרד החוץ ובמשרד ראש הממשלה וכן עם ראשי הסיכנות היהודית התנועה הציונית יתן א־ום בכבוד הבעיות הבוגרות ל־מאבק למען יהדות בריה"מ.

כן נועד לשיחות עם יו"ר המר־כז הדתי של הבורותי הפועל־המזרחי, משה קרונה, עם מנכ"ל הפועל המזרחי, רפאל בן־נתן, כד כל המפד"ל, ח"כ זבולון המר, ר אחרים העוסקים עם בניית הי־בעיה הדתית לאומית.

יעדת התנועה בבריטניה — שהנדרש הבא

באיזה ההכנות בפני כי בחודש הבא (אדר ב') היערך הייעדה ה־ארצית של הבוזרתי הבוזרחי ב־בריטניה הגדולה, בה ישתתף בין היתר שר בדתות, ד"ר יוסף בור־רג.

בוועידה זו, שבה ישתתפו צירים רבים — אמר מר הנדלר — אנו נקרים להעלות אל ראש ה־הנהגה בתאות חדשים בקרב האנר־טליגציה הדתית וכן מבין רבבים צעירים המזדהים עם היהדות הד־תית.

בטרם שהוסדר שחרור שצ'רנסקי

ישראל לא ביקשה מדרא"פ שחרור מנדלה

מאת סופרנו המדיני בירושלים

חילופי שבויים בין ממשלת ישראל לבין ממשלת דרום אפ־ריקה בקשר לחילופי מרגלים ב־ברם שהוסדר שחרורו של אנטולי שצ'רנסקי, אך לא דיבר על שחרורו של המנהיג השחור נלסון מנדלה.

ישראל ניסתה למצוא בדרום אפריקה מרגלים סובייטים המוחז־קים בבעצר שאפשר להחליפם בא־סירי ציון. בדרום אפריקה מוחזק מרגל סובייטי בדרג שנתפס בריבוע. נודע, כי משרד החוץ לא התערב בביקורה של להקת „בת שבע" ב־דרום אפריקה ואינו מונע ביקור ל־הקות מסוג זה מישראל בארץ זו.

שצ'רנסקי ישתתף במקום בישיבת נחלים

מיכאל טמפולד בתפר: נוכח אנטולי שצ'רנסקי שהנחת ל־יום על שם אברהם והסיה נתלד שי־יתקיים ביום שלישי הבא בישיבת בני"ע בנחלים.

נשיא המדינה, חיים הרצוג, יהיה

אורח הכבוד יסד הבנים, אישי צי־בור ידידי הישיבה.

שצ'רנסקי ביקר אצל נשיא המדינה

„מצאתי אדם אינטליגנטי והגיו־ני ראיתי שיהי אידיאלי". כך הנרשם נשיא המדינה, חיים הרצוג, בתום פגישתו הראשונה עם אסיר ציון הי־שחרר אנטולי שצ'רנסקי, שהוזמן אבוא יחד עם רעייתו אביטל לפגישה עם הנשיא ורעייתו, שהתקיימה ב־לשכת הנשיא בירושלים.

תאצ'ר תתאם בקרוב מועד ביקורה בארץ

מאת סופרנו המדיני בירושלים

ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר, שלחה איגרת לראש הממ־שלה, שמעון פרס, כי היא מודי־ע לו ביקורה תיאום מועד ביקורה לארץ בהקדם.

הגב' תאצ'ר מקווה כי ביקורו של פרס בבריטניה הנכתר בחצ־

שולץ רצה להביא את שצ'רנסקי ונודל במטוסו ממוסקווה

„ריצון כששוב" שהעלה מזכיר המדינה של ארה"ב, ג'ורג' שו"ץ לשחרורם של אנטולי שצ'רנסקי ואידה נודל לפני חודשים רבים לא התגשם בזמנו. זאת גילה אתמול ראש הממשלה, שמעון פרס, בהשיבתו בפני באי הוועי־דה הראשונה של מפלגת העבו־דה בבנייני חיפה.

מר פרס גילה, כי ערב צאת מנזייורק בעת ביקורו האחרון בארה"ב קיים פגישה „בארבע עיניים" עם שולץ, על פי יוז־מתו של שר החוץ האמריקני. שולץ העלה הצעה ביוזמתו לת־בוע, בעת ביקורו בבריה"מ, כי מיכאל גורבצ'וב בתיה לבכט־ית ארה"ב ולשחרר את אנטולי שצ'רנסקי ואידה נודל. שולץ אמר לראש הממשלה כי ברצונו להטיס בטוסו את שני אסירי ציון ולהביאם לישראל.

„עכשיו לי דמעות בעיניים שצה שמזכיר המדינה של ארה"ב שי־אינו יהודי ולא איש הוזק בכל־הצלה ביוזמתו רעיון כזה. זה היה רעיון מאוד", אמר ראש ה־ממשלה.

סדקים בגשר

ידיעה שנתפרסמה ביום שני בעתונים סיפרה כי סקר שערך מכון „דחף", לבקשת „גשר" ובו השתתפו 1,233 מרואיינים, מגלה כי 47 אחוז מהחילונים (שהיו 58.1 אחוז מבמשתתפי הסקר) אינם אוהבים במיוחד את הדתיים וחלק בהם (25 אחוז) ושבים את הדתיים כבלגנים, שקרנים ושלפנים — לעומת 19 אחוז שהאירו את הדתיים כאנשי יושר, מוסר וחינוך טוב. עוד 22 אחוז מבשאלים הוחולנים רואים דימויה של הציבור הדתי כמי שרוצים בכפייה דתית קיצונית. כ־12 אחוז ממשתתפי הסקר היו דתיים ולא ברור לי עד עתה מהפרסום אם הלא נכללים בעשרים ושנים האחוז הרואים את הדתיים ראייה חיובית.

ד"ר דניאל פרופר, איש דתי, העומד בראש תנועת „גשר", התנועה לקירוב בין חילוניים לדתיים, שמ־שום־כה יוצאת תמיד נגד קיצוניות הדתיים מיוחם את ההרכבה השלילית של חילונים להדמיתם של יהודים דתיים מבין העדים הנוהגים בקיצוניות, ולחקיקה דתית.

ערב לפני זה צפיתי בשידור „מה השאלה" בטל־וויזיה שבהם בעוד ולאחר שראיתי מה שראיתי — לא באו עלי תוצאות הסקר כהפתעה.

באותו שידור השתתף פרופ' א' שאקי, ד"ר אבי רביצקי וח"כ שר למית אלוני. קהל המשתתפים, ברו־בם צעירים, שא־הדים מתוכו הצי־גו שאלות בנוש־אים דתיים, גילה עריינות עמוקה ל־ערכי היהדות. הג־בי אלוני נחלה ניצחון מוחלט ו־

בקצה העט

מאת צב

פרופ' שאקי המלומד היה כבדבר אל הקיר. המא־זינים השיאלים הכיחו חוסר ידיעה מוחלט שגבל בבורות, בנושאים בעלי רקע דתי. נראה שצעירים־ות דתיים בין הקהל היו מעטים מאד אם בכלל.

תוך כדי הצפייה הרהרתי לעצמי אם יש תועלת בהופעות אלה בפני ציבור כזה. בכלל הוויכוח עם היינים — קשה מאד לאנשים דתיים, משום אטי־מותם על הראשונים להבנת מהותם של ערכים. אני בשער שדברי הגבי אלוני שהיא מוכנה ליישם במדי־נה א־מנגנים של המבטא העברי אך לא את „הפול־חן הדתי" לכל תחומיה, הפיקו רצון השומעים משום שנפלו על אזנים שאין להם כל הבנה למשמעותו: ומה זה „פולחן דתי"? מובן כל מצוות עשה ולא תעשה.

ד"ר פרופר, כאמור הוא ראש תנועת „גשר" במד־כאות אבל יש גשר בלי מרכאות. הגשר האמיתי בין היהדות הדתית והחילונית היה והוא, עד עתה, הציבור הדתי־לאומי שקיים את הגשר בפועל הוא נחל הצלחות ניכרות. המופת של המושבים, הקבוצות של הפועל המזרחי, חלקו של ציבור זה בבניין הארץ, בהתיישבות, בעליה, בהעפלה, בצה"ל ובעיצוב פני המדינה היה ניכר. ציבור זה היה סבור כי במערכות המדינה, אין מנוס מזוקים דתיים, שיעניקו סינתזה של שילוב בין צרכיה ומהותה של מדינה מודרנית לבין הערכים הדתיים־לאומיים של העם. אם היהדות

הדתית תוותר על חקיקה דתית מינימאלית — ממילא יישמט הגשר, בלי או עם מרכאות, בין כל חלקי העם. תמיד כל צד מאשים הגולת שהוא „התחיל" אך מר פרופר היה צריך לדעת את האמת.

השנאה המפעפעת כלפי הערכים המסורתיים וכן גם לגבי מי שדוגל בהם; כן גם לערכי מוסר והת־נהגות, התרחקות מאלימות ומתופעות אחרות שבעטיו מאד לאחרונה — ינקים ממקור אחד. אני נתקלים בהן על כל צעד ושעל. ההפקרות וההתפרקות מחובות כלשהם המוטלים על יהודי בישראל, תהיה השקפתו אשר תהיה — הולכת וניכרת בכל פינה שבחיינו. אשמים בכל כלי התקשורת והאלקטרוניים והכתובים שהוש האחריות שלהם לערכי העם האמיתיים הולך והתמגג ומפנה מקום להדיפה אחרי מותרות ותפנו־קים. בקיצור: חיי שעה כדומים מול נאמנות והזי־ציות. אין להכחיש שהניתוק ממסורת אבות ומסור־ריות, גורם להם „הקלות" רגשית ניכרת במציאות הקשה.

איני יודע כיצד מתכוונת תנועת „גשר" לגשר בי־חלקי העם אם לא יעמוד הגשר הזה על מינימום של הבנה והתחשבות הדדית ועל ויתורים מרחיקי לכת — עוד יותר מאלה שהיהדות הלאומית כבר עשתה. השנאה מקלקלת את השורה. אם היהדות הדתית־לאומית פעלה כל כך הרבה, כדי להשפיע בנועם על היהדות החילונית והגענו למה שהגענו. מה עוד אנו יכולים לעשות וכיצד נציג את המטרה. אם נחתר על מעט החוקים ועל מעט היוזמה כדי להעניק למדינה צביון יהודי דתי.

יש מקום לאומר כאן את משל השועל והדגים ולומר: אם מקום היותנו כך (כלומר שמוש בזכו־יותינו הליגיטימיות לשלב מעט מעט ממורשת ישראל בחוקים מחייבים) במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה!!

זכויות וחובות של אזרח דתי

בפולין הפרום־מלחמתית ההולכה אימרה „בכל אשם היהודי". בישראל רגילים לשמוע ש„בסל אשמים הדתיים", „בכלי" — לרבות גם בכך שאין עדיין בישראל השתלות כבד. מדוע? כשני שהדתיים מתנגדים לכך ואת, כמובן, נקודה נוספת לחובתם.

פרופ' ש. גליק, מנהל מחלקה פנימית (ג') בבית־החולים סורוקה בבאר־שבע קרא ב„דבר" מאמר שהביל את הקטרוג הזה כלפי הדתיים והוא מצא לנכון להכחיש את הדבר (תרתי משמע) במכתב למערכת.

לדבריו (כחבר בוועדת הלסינקי המייעצת ל־מנכ"ל משרד הבריאות) השבה נדון הנושא, הבעיות ההלכתיות, כלל לא אותרו (אם כי הן קיימות), כמוהו גם לא הבעיות הכלכליות הכרוכות. האמת היא שהוועדה החליטה פה אחד, מדגיש פרופ' גליק, לדחות את ההשתלות משום שזיהה הרגשה „שבתנאי מצוקת כח־אדם, ציוד, תרופות וכדומה, הכנסת ניתוח מסובך ומורכב, תגרום לירידה ב־רמת השירותים הבסיסיים הניתנים כיום בבתי־החולים בארץ. ניתוח כזה יהווה נטל על בנק הדם, על חדרי ניתוח, על צוות בית־החולים ורק יאריך עוד יותר את התורים לניתוחים ויפגע בחולים" ופרופ' גליק מסיים: „באווירה השוררת בחלק גדול של כלי התקשורת, לדאבוננו מתקיי־מת אימרה הדושה לגבי היהדות התורנית וזו „תורי דן כל יהודי לכף חובה".

כל הכבוד לפרופ' גליק אלא שבדבריו ש־צוטטו לעיל הוא מגלה שהבעיות ההלכתיות כלל לא הובאו בחשבון וזה בילוי שאין אנו אוהבים כמותו. יש להניח כי כל חברי הוועדה שהיו באותו דיון ובאותו מעמד, יודעים כי להלכה יש מה להגיד. בכל נושאי ההשתלה אבל יש קולה בעוד. מתי היא קיימת — כאשר יש רצון לקטרג עליה.

כדאי להזכיר כי בימים אלה ממש, מתנהל מאבק חריף בין המערך לחירות על הרכב הנהלות של חברות וגופים ממשלתיים, כאילו רק לאנשיהם זכויות אלמנטריות של אזרחי המדינה. קבוצות אזרחים אחרות — לא ייזכרו ולא ייפקדו.

הם מזמינים „מרי אזרחי"

באחרונה שומעים תכופות מפי אישים במדינה — ואה, בעיקר, טוכה הסיכויים ההולכים ואוזלים להסדר עם ירדן — כי אם ייחדל קיפאון, עלול לפרוץ „בגדה" מרי אזרחי.

דברים בלתי אחראים כאלה מפי אנשי ציבור, ובהם גם בעלי עמדה ספציפית בעבר המשווה לתכנם משקל וחשיבות — מהווים בפועל הזמנה לערביי יו"ש לפתוח במרי אזרחי. אלה נבואות אשר יש להן סיכויים טובים להתגשם אם חוזים אותם בפומבי.

מדברים אצלנו יותר מדי וחבל שאין מי שיסתום את הפיות העסים. בלים שבצוותו לעיל מוגנות בחובם סכנה מבשית ביותר ויש לחדול מהן.

היחסנים אינם נפגעים מהקיצוצים

מכוס, הביקורת הנמתחת על ידי הציבור הדתי ואפילו הלאומי נגד התיאטרונים, גדותית בתירוץ: איש אינו מכריחכם ללכת ולצפות בהצגות שאינן לרוחכם. בדהייה זו יש משום התעלמות משני היבטים: האחד שכל אזרח בארץ יש לו „חלק" במימון התיאטרונים (וגם הסרטים); השני, משום שהתיאטרונים אינם כלל גורם חינוכי ותרבותי, אלא ההיפך הגמור מזה. הצגותיהם אינן מסבות נחת אפילו לציבור היעד שלהם.

התייחסותי לנושא זה נובעת מדברים שפירסם מבקר התיאטרונים מיכאל הנדלזלץ, המאשים בגלוי ובאומץ את מאשימי המועצה לביקורת סרטים ומחזות. הוא עשה כך מתוך הסתייגות ברורה מעצם קיומו של גוף זה אף אומר שצריך לזכור שהמועצה הזאת פועלת על פי חוק והיא חייבת לפעול כמתבנו. בנגונו את מפיקי הסרט „המאהב" המוצג עכשיו על פי ספרו של א' ב' יהושע הוא אומר במפורש שהללו רצו „לקדם את הסרט שהפיקו. המפיקים רצו פרסום בכל מחיר ושערוריה צנזו־ראלית היא בדרך כלל פרסום טובי". כן הוא מסתייג מהתעתונאים אשר פרסמו פרטים בלתי נכונים על החלטת המועצה. מתוך העמדת הדברים על אמי־תותם, עולה שהמועצה כלל לא אסרה סצינות עירום בסרט ואפילו לא עירום של קטינה ודרשה רק להגביל את הכניסה לקולנוע שיציג סרט זה מגיל 16 ולמטה.

מכאן, אגב, אישור למה שנכתב לא אחת בטור זה, שאמנם המועצה מיותרת משום שהדרישות שלה הן בת צנועות שכל הצגה בעלת תכני תרבה השחתת מידות, מתאשרת על ידיהם ללא תיקונים ומחיקות.

ואם כבר הזכרנו את הסרט „המאהב" ראוי לציין שגם בין המקילים בסרטי תרבה ואינם רואים בהם כל פגם — רבו מותחי הביקורת בעתונות הקריה ליבראלית ויש מהם המסתייגים דווקא מגסות הרוח בה מתבצעים אותם ביצועים פורנו־גרפיים. „יש משהו צורם בארוטיקה בסרט — — — הסיפור המרכזי אינו מצליח לחרוג מתחום המלודרמה השגרתית, גם מבחינת הבימוי גם מב־בת אדם. כביכול הוא כמדומני, זה של מיכל לא אמיתי ולא משכנע. כשהקנית — היא מנוכרת — אלה מדברי „ההערכה" של המבקרת ב„הארץ". אוכל להביא בעתון זה ביתוה יותר מפורט על פגמי הסרט הזה אפילו מפיהם ומעטיהם של דורשי תושש הביטוי ההצגה.

מכאן, שקשה להבין את שר התרבות המוכן לקפח שירותי חינוך, רווחה ובריאות, לטובה תיא־טרונים מפיצי התועבה.

בתיאטרון הקרוי ממלכתי — הבימה; התיאטרון הקרוי עירוני — הקאמרי; תיאטרון ירושלים (החאן); תיאטרון חיפה; תיאטרון באר־שבע; בית ליסין. כולם ביחד יקבלו מהתקציב החדש 300 אלף דולאר — סכום הכולל תוספת של כמכ־שה אחוזים לעיכת התקציב הקודם.

נראה ששר החינוך הנוכחי הוא חסיד גדול של התיאטרונים ובעוד שתקציב החינוך קוצץ באופן די ניכר — הוא סבור, כנראה, שלתיאטרונים מגי־עה תוספת. יתירה מזו: הוא אינו מסתפק בתוספת הנ"ל, אלא פועל להשגת משאבים בשביל התיאט־רונים ממקורות אחרים. אחד המקורות הוא מפעל־הפיס שעל עתה מקציב כספים למסורות בריאות ולחינוך. מתאבקים כל שני אלה מבקש השר לקחו כספים למען התיאטרונים.

נוסטלגיה לעניים

אחד האישים שהתבלטו בוועידת הקונגרס היהודי העולמי בהופעותיהם ובנאומיהם בירושלים לפני שבועיים — היה הפרופיסור ברוך לאון.

פרופסור לאון הוא קרדיולוג וראש בית החולים בבוסטון (הרווארד). זה מקרוב זכה, בשותפות עם מדען סובייטי, בפרס נובל לשלום זאת בזכות ארגון הרופאים (נגד מלחמה גרעינית) שהוא מ־ארגנה ועומד בראשה. בנאומו בוועידה דיבר ב־חריפות, למניעת מלחמה גרעינית והביע חשש שהאנושות לא תגיע לשנת האלפיים, אם הסכנה לא תוסר.

מאחורי הקלעים בקונגרס הובעה סברה שהוא עומד לזכות בפרס נובל שני — על הישגיו ברפואה ואם אמנם הדבר יתקיים — יהיה פרופ' לאון ה־ראשון שזוכה בשני פרסים.

למה הנני מאזכר דווקא את פרופסור לאון? הסיבה נוסטלגית. הנושא מעלה בזכרון את עיירת הולדתי הליטאית שידבינס וברצוני להסב קורת רוח לא רק ליוצאי עיירה זו שבין וילקומיר ל־ווילנה אלא ליוצאי ליטא בכללם: התברר לי ב־ועדה כי פרופ' לאון הוא ממוצא „ליטאי", יליד עיירה זו והוא נכד של הרב המקומי ר' אברהם גרוזבורד הי"ד שניספה עם בני משפחתו שהיו בעיירה בידי הנאצים ועוזריהם. חלק מהם עלו קודם לארץ (בהם האופטומטריסט מלכיאל גרוסברד בעל חנות „העין" ברחוב נחלת בנימין בת"א); אחרים ובהם אמו של הפרופסור היגרה ב־1936 לא"צות הברית.

הרב המנוח היה רב מיוחד במינו אפילו בין הרבנים הליטאים שהצטיינו בהתנהגות הציבורית, בענוה ובלימוד תורה. היה ציוני מסור. רעייתו הרבנית, הי"ד, היתה אחותו של דומן, מייסד שכונת נחלת־יצחק ובשכונה רחוב על שמו. בברלין (משם עלה המנוח דוכן לארץ) עסקה המשפחה בבנקאות ותמכה בהוצאת „דביר" בברלין.

בנו הנ"ל של הרב היה חבר שלי מילדות והייתי בן בית בביתם ואם מותר לספר, הייתי אהוב על הרב מאד. כתובב ספרים מילדותי. שמתי לבזוא בספריית הרב (!) מהספרות הקלאסית העולמית. ראיתי לראשונה בתרגומו של זאב ז'בוטינסקי. את הבלדה „הצורבי" של אדגר אלן פו. כאן אני זוכר קטעים רבים ממנה בעל פה.

כבר מגלים פרצופיהם

אין טעם מלצטט מה שכתבתי לפני שבועיים בטור זה על הכרכז הליברלי החדש: כדי להבין היחס לערכי דת ומסורת, הוא יהווה גורם שלילי וקיצוני כבר נתקיימה: מר להט ומר הרמלך מראשי הגוף החדש — פרסמו התנגדות „המרכז" הזה לסגירת האמפיתאטרון לכדורגל בשבת. זאת לאחר שבין הליכוד המערך (בלוחץ כל המפלגות הדתיות) נת־גבשה הפשרה שיש בהפעלת הכנרש הזה בשבת, משום הפרת הסטטוס־קוו.

פרס: האצלת סמכויות ב„שטחים" אינה שוללת את האופציה הירדנית

ראש הממשלה, שמעון פרס, פירט אתמול את תכניתו להאצלת סמכויות ב„שטחים" ואמר כי תכנית זו אין פירושה ויתור על האופציה הירדנית.

מר פרס שוראיין בתכנית „מפגש" בטלוויזיה בשפה הערבית אמר, כי לא היה בשלון במאמצים של ישראל להידבר עם המלך חוסיין והמריץ ימשך. „מה שנכשל הוא ההידברות בין חוסיין לערפאת. מנ־היג אשף האבשיר מבסים לכמאה ואת, לוכר לתושבי השטחים, כי המדיע עם חוסיין נמשך". — אמר.

מר פרס אמר, כי האצלת הסמכו־יות לא תבוא במקום פתרון קבע, אלא כתוספת או שיפור למצב ה־קיים.

מר פרס הוסיף, שהוא מצפה כי מנהיגות הפלשתינאים ב„שטחים" „תיקח את גורלה בידיה" נוכח כש־לון השיחות בין חוסיין לערפאת. „עדיין בשאלה בראש אש"ף הק־בוצה הוויתקה: שאיננה באה מה־שטחים, אלא מתחומי ישראל בקו הירוק. מיהו, עכו וגינית, ההנהגה זו של אש"ף רוצה להרוס את מדי־נת ישראל, יותר מאשר לפתור בעיית השטחים, אמר מר פרס.

הערכה אופטימית

(סוף מעמוד ראשון)

את הבעיות העובבות מחלוקת רפיח בין ישראל לבין מצרים ובעיות הד־מות אחרות.

בהינה מעמיקה וקונסטרוקטיבית

ראש המשלחת המצרית, נביל אל ערבי, התפק באמרו, כי „בנקודות רבות שעליהן קיימים חילוקי דעות בין שני הצדדים נבחנו בצורה מע־מיקה, לציונית וקונסטרוקטיבית".

הבוקר עומדת המשלחת המצרית להתקבל בתל־אביב ע"י שר הב־חוץ, יצחק רבין, מיד עם צאת השבת תתקיים ישיבה מליאה נוספת שת־משך כנראה עד שעות הלילה הי־מאוחרות.

ישיבת־עבודה נוספת תתקיים ביום א' בבוקר ומיד אחרי כן תשוב המשלחת המצרית לקאהיר — גודע ממקור יודע דבר.

„אפשר שההליך הבא של השיחות בעיה יתקיים בקאהיר, אתיה בארופה, עד שיסימו את ניסוח ההסכמים".

מיפגשי הסברה למפקד

המרכז לתרבות ולהסברה המפד"ל—הפוהמ"ז

ועדת המפקד והבחירות המרכזית

מוצאי שבת י' אדר א' תשמ"ו, 15.2.86

אשקלון — מהיה שבוע „אמונה" בהשתתפות זבולון המר
קרית שמואל — חוג סיכוי בבית משפ' בץ, בהשתתפות: אברהם שטרן ואורי ברקאי

יום שני, ח' אדר א' תשמ"ו, 17.2.86

גבעת אולגה — חוג בית בבית ברוך באריה. בשעה ...
יגאל ביבי

יום שלישי, ט' אדר א' תשמ"ו, 18.2.86

קרית מוצקין — כנס הסברה לאיזור הצפון, בשעה 7.30 בערב, באולפנא בקרית מוצקין, בהשתתפות: ישעיהו פריבס, הרב יהודה פליקס ושאול יהלום

יום רביעי, י' אדר א' תשמ"ו, 19.2.86

נתיבות — מפגש הסברה, בהשתתפות זבולון המר
נתניה — חוג בית בבית משפ' שטרן, בהשתי שאול יהלום

יום חמישי, י"ח אדר א' תשמ"ו, 27.2.86

גני־תקוה — פגישת הסברה, בהשתתפות יצחק מאיר

המרכז לתרבות ולהסברה יחד עם ועדת הבחירות המרכזית פונים לחברים ולאוהדים לסייע להצלחת המיפקד ולארגן מיפגשים וחוגי בית להסברת חשי־בות־בתרייה־ולהסבות במפד"ל ובהפועל־המזרחי — (טל. 452178, 440316, 03/444151) או לוועדת הבחירות המרכזית (טל. 03/446793).

עמדת המפד"ל

ושבו בנים לגבולם

ברוך בואך לישראל, נתן שצ'רנסקי.

בעמידתך האמיצה והגאה בברית־המועצות בשנים הארוכות בכלא ובהזדהות היהודית הגאה שהביאה למאסרך, הוכחת את נחישותו של העם היהודי לשאת בגאווה את יהדותו כלפי עצמו ומול העולם כולו, וכי גם משטרי דיכוי לא יוכלו לו לנצח ישראל.

פעילותה העיקשת והמסורה של אביטל בשנים אלו משמשת מופת אישי לדמותה של האשה היהודיה הציונית ולדמות המשפחה בישראל.

יחד עם כל בית ישראל אנו תובעים משלטונות ברית־המועצות לשחרר את שאר אסירי ציון שכל „פישעם" הוא רצונם לעלות לישראל, ולאפשר לכל יהודי הרוצה בכך לעלות ארצה.

ואנו תפילה לקב"ה שנזכה לאות בהגשמת תביעה זו במהרה בימינו אמן.

המפלגה הדתית לאומית

המרכז לתרבות ולהסברה

2 „מסנדלים" חשודים שהיכו במקל ובשרשרות ברזל אורח ש„סונדל"

אחיו של בעל המכונית „השיב" בהופני סיד

שני „מסנדלים" של עיריית תל־אביב, החשודים שהיכו במקל ובשרשראות ברזל אורח שביקש מהם לשחרר את מכוניתו — נעצרו ושוחררו בערבות אתמול בבוקר בבית משפט השלום בתל־אביב.

כאחד יוהר נעצר גם אחיו של האורח המוכה, בחשד שהשליך סיד בפניו של אחד המסנדלים. כתב אישום כזה כי שלושה ב־צ'ב הרכיבו פקחי עיריית תל־אביב רוחמים כהן בן 24 ויאיר ידני בן 28, סנדלים על מכוניות שחנו באורח בלתי חוקי ברחוב אבן גבירול בתל אביב. בין שאר המכוניות הם „סינדלו" את מכוניתו של ששון נמני, בן 23 כבני ברק. כשהבחין מר נמני שמכוניתו „סונדלה" ביקש מן הפקחים לשחררה וכשלא נענה פרצה בין הצדדים קטטה.

באיכות המשטרה, מפקח דני ב־ריפין טען, כי שני „המסנדלים" היכו את ששון נמני במקל ובשרשרת ברזל וגרמו לו חבלות בגופו. האיש הועבר לבית החולים „איכילוב" ושוחרר לאחר טיפול. המשטרה עצרה את רוחמים כהן ו־יאיר ידני לחקירה בבוקר מרחוב הירקון.

בסיכוניה ודבע הגרב הגיע, לעשות המשטרה, למטה מרחוב הירקון אחיו של ששון נמני, עופר נמני בן 24 מגבעתיים וביגו שקית כל־אה סיד. הוא נכנס למקום, כו היו שני פקחי העירייה והשליך חופני סיד לעברם. כתוצאה מכך נלקח רוחמים כהן לטיפול בפניו בבית ה־חולים „איכילוב" ועופר נמני נעצר על ידי המשטרה במקום.

אתמול בבוקר הובאו רוחמים כהן יאיר ידני ועופר נמני לבית ה־משפט השלום בתל אביב. השו־פטת אסתר קיבו הורתה לשחרר את השלושה בערבות עצמית של 1500 ש"ח כל אחד, עד החילת משפטם.

חידונים מחוזיים בתנ"ך ייערכו ביום ראשון

— שלב מוקדם לקביעת „נבחרת ישראל" לחידון התנ"ך העולמי לנוער

מבחנים מחוזיים בתנ"ך יתקיימו ביום ראשון בשישה מחוזות בארץ. מתוך הנבחרת שתיבחר ביום זה ייבחרו בדי בגיטון שלו־שה נציגי ישראל שישתתפו בחי־דון התנ"ך העולמי, המאורע ה־מרכזי ביום העצמאות.

הנבחנים בששת המחוזות הם ה־מידי בתי ספר על־יסודיים, ממלכ־תיים וממלכתיים־דתיים.

הנבחנים בצרכים מטעם אגף ה־נוער במשרד החינוך והתרבות, ה־חברה לחקר המקרא בישראל ומש־קדת פיקוד הגדנ"ע.

הבחינות בתום ייערכו המבחנים הם: ירושלים — מרכז תרבות עמים ונוער; חצור הגלילית; „אולפנא" סגולה קרית־מוצקין, ישיבת בנ־לים; אוניברסיטת בר־אילן וישי־בת נוה־הרצוג באשדוד.

בין השופטים במבחנים אלה: מרד פסור חיים גבריהו, יוסף שער (מחבר השאלות), דוד שמש (מרכז החידון הארצי), הרב שמואל אליצבקי, ד"ר בן־ציון כלמר, יוסף ב־צן והצתובאי יוקה כהן.

זכריה כלף — יו"ר המועצה הדתית בבאר־יעקב

זכריה כלף נבחר ליו"ר המוע־צה הדתית בבאר יעקב. כלף זכ־ריה הוא נציג המפד"ל במועצה המקומית.

בישיבה התגיגית בה נבחר, השת־תתפו אורחים ואישי ציבור רבים ביניהם — ח"כ דוד דנינו יו"ר חבר המועצות הדתיות, פרץ חיים — מר־כז האזור ואיצקביץ גחום — יו"ר המועצה המקומית.

★ בתאונת דרכים שהיתה בלילה שבין יום שלישי ורביעי בכביש נתניה — בית ליד סמוך לצומת גור־דיה, נפצע קשה סעיד יחיא בן 59 ממושב אליכין.

יעקב מכלוף — יו"ר המועה"ד בכרמיאל

מאת א. צבי גבעון

יעקב מכלוף, ששירת כבר בעבר כיו"ר המועצה הדתית ב־כרמיאל, נבחר מחדש לכהן ב־תפקיד זה במקומו של שלום דמתי.

נבחר בישיבת המליאה 5 מתוך 8 חברי המועצה, שהצביעו פה אחד עבור מר מכלוף. ניהל את הישי־בה מ"מ היו"ר יוסף בר־מוחא.

עם בחירתו של היו"ר החדש ה־שמיעו ברכות הרבנים המקומיים, הרב אליהו מלכה והרב אברהם צבי מרגליה והמזכיר מועצת הפועלים של כרמיאל.

את ברכתו של ראש העירייה מר־דגר יהבל היו"ר הנבחר בלשכה בהיכל העירייה.

מר מכלוף הודה לבוחריו ומבר־יך והבטיח לפעול למען שיפור ה־שירותים הדתיים במקום.

ח"כ ישראל קיסר — אורח בנק המזרחי

מר קיסר נשא דבריו בנושאי כל־כלה וחברה, במסגרת ישיבה שנתית משותפת של מועצות המנהלים: ח־ברת האחזקות הבנקאיות הבינלאו־מית של בנק המזרחי המאוחד, בנק המזרחי המאוחד ופרסט קומפני ניו־יורק, ובנק המזרחי המאוחד בע"מ, ישראל.

בין היתר אמר כי התכנית הכלכ־לית תצליחה בשני נושאים: בצמ־צום הדרסטי של האינפלציה ושיפור מאזן התשלומים. מאידך, לא הוגש־מו הציפיות בשני תחומים: תעסו־קה ובצמיחה. התכנית הכלכלית ב־רבצה הזרות לשיתוף פעולה של ה־הסתדרות הכללית, כל הגורמים את הסכנות ההבריתיות המגונות בהעמ־קת האבטלה, ובצורך של חלוקה צו־דקת של הנטל הכלכלי.

מר א. מאיר — המנהל הכללי, קידם בברכה את אורח הכבוד ד את חברי מועצות המנהלים מעבר לים ומישראל.

מר חיים נדיבי — יו"ר מועצת המנהלים סיים את המפגש בדברי סיכום וברכה.

„חץ" — קרן נאמנות חדשה המיועדת למשקיעים לטווחי זמן קצרים

הפרגלים, ניהול קרנות בנאמנות בע"מ, עומדת להפעיל קרן חדשה בשם „חץ", המיועדת למשקיעים ל־טיווחי זמן קצרים יחסית.

ייחודה של הקרן החדשה הוא ב־כך, שהיא תשקיע בעיקר בהשקעות סולידיות ובאג"ח שמועד פדיונם ק־צר. על פי מדיניות ההשקעות של הקרן, למעלה מ־20% מנכסיה ישק־עו באגרות חוב לפדיון תוך שנה, וכן בפקמ"ם ובתפ"ס.

מאפיין יהודי נוסף הוא, שהקרן תהיה פטורה מתשלום עמלות לבנק, ודמי ניהול התשתתפות שלה יותר יהיו בשיעור הוספה נמוך במיוחד — בשיעורים של בין 0.2% ל־0.4% בלבד.

יצויין שמי שיבקש לרכוש תעודות השתתפות בקרן החדשה בהוראת קבע, ייהנה מהנחה של 50% בשיעור ההוספה.

כינוס ארצי לגננות דתיות נערך בפתח־תקווה

מאת משה לוי — סופר „הצופה" בפתח־תקווה

כינוס גננות דתיות — ארצי התקיים בפתח־תקוה בנוכחות כ־500 משתתפות.

במפגש זה התקיים טקס חילופי נציגות הארגון. מזכיל המפד"ל ח"כ זבולון המר דיבר על הנושא „חנוך לנער על פי דרכו" לפיו יש להנך את הדך ברוח הציונות הד־תית.

יו"ר ארגון המורים הדתיים ב־ישראל ומ"מ מזכ"ל ההסתדרות ה־מורים שמריה בן־צור הזכיר את צאתו של נתן שירנצקי מרוסיה ו־הביע תקוה לצאתם של כל היהו־דים מגלויות השונות.

בפנותו אל הגננות אמר כי הגנ־נת היא כתר ביהלום של התנוך, כל משאם פניני — המפקחת הא־רצית לגננות הדתיות סיפרה בש־בחר של הגננת הותיקה חדווה וייס, נציגת הגננות בארגון הממלכתי ד־תי היוצאת לגימלאות.

למרכזן דיברה פנינה מדליון — נציגת הגננות הדתיות בהסתדרות המורים שהחליפה את חדווה וייס כנציגת הגננות בארגון המפ"ד.

הרב רצון ערוסי שוחח על יהודה התנוכי של הגננת בישראל. המזר אורי שבת הופיע בשירה. הינחתה אסתר מנצורה.

חברי נביעות תובעים כספי ציוד שנמכר למצרים

חברי מושב נביעות שפונו מ־פתי הצפון תובעים בספית של מה יותר משני מיליון שקל חדש נגד מדינת ישראל, בטענה שה־ציוד של כפר הנופש נביעות נ־מכר למצרים, אולם הכספים ש־שולמו תמורתו לממשלה לא הו־עברו לתובעים, בעלי כפר הנו־פש. פרט הוגש כתב הגנה.

בכתב התביעה שהוגש בשם עש־רות מעוני המושב לבית־המשפט המחוזי בתל אביב נאמר, שציוד נביעות סיני לידי המצרים, מ־בר כפר הנופש למצרים ציוד ש־היה בבעלותם. מכירת הציוד בוצעה של ידי מדינת ישראל, אשר שימשה לעניין המכירה כשלוחה של כפר הנופש על פי יפוי כוח מיוחד ש־ניתן לה ב־13.1.82.

לאחר חליפת מכתבים בין ב"כ הנפגעים ואנשי האוצר, טולל ה־ממונה על המשק הממשלתי, הודיע החשב הכללי ב־11.8.85 לב"כ ה־תובעים, כי תמורת מכירת הציוד תשולם אך ורק לאחר שתתקבל ה־לטה סופית בעניין הפיצויים המגי־עים למתיישבים, לפי „חוק פינוי מפוני סיני".

ב"כ התובעים עו"ד צבר שטרן, טוען בכתב התביעה, כי המדינה התחייבה להעביר למפוני נביעות את תמורת מכירת הציוד ללא כל עיכוב, ללא כל קשר עם בירור תביעותיהם על פי חוק מפוני סי־ני.

„תמורת מכירת הציוד — נאמר בכתב התביעה — אינה פיצוי. פי־צוי על פי חוק מפוני סיני, אלא תמורה מכירה ישירה של נכסים כ־נגד תמורה כספית. ניתן ללמוד כי זוהי גניבת המדינה — על פי ד־רישתה לנבות כס במקור מסמ־מים אלה".

לטענת התובעים, קיבלה המדי־נה כן המצרים 1,147,000 דולר ה־מחיר הציוד של כפר הנופש, ועליה לשלם לתובעים סך 2,102,249 ש"ח, עלל הפרשי הצמדה ריבית.

שיא ביצוא חקלאי השבוע לאירופה

בשבוע האחרון היה שיא ביצוא חקלאי לאירופה. 12 אלף טון של תוצרת חקלאית נשלחו לקראת „חג האוהבים הקדוש" במחצית פברואר.

בין השאר נשלחו 8 מיליון פר־חים. מתחילת העונה עד סוף השבוע נשלחו 110 מיליון פרחים ב־אמצעות „אגרקסקו", נוסף למשלו־חים המשווקים באמצעות הבורסה ב־הולנד. בסך הכל נשלחו 9 אחוזים יותר בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

תנועת העליה

(סוף מעמ' 4)

איך היא בעצם קמה?

ביבירו הדור (שפרלינג, קאזוקוב, מנולביץ' ו־חבריו) הקימו אחרי מלחמת ששת הימים את תנו־עת העליה. הם הפגינו עוצמה, גבורה, בעד העליה וכך קמה בבריה"מ התנועה הציונית. זה היה חשוב מאד. הם היו בכחינות „השיבות אל לבבך...". אבל זה היה דומה מאד לתחילתה של התנועה הציונית לפני כמאה שנה. באותה תקופה ראינו שאת התנועה הזאת שהקימו הבי"ל, עבדו מאות אלפים והם לא נקלטו בה ולא הודהו עמה. נבבסו ועזבו. פעילותה של התנועה היתה חילונית לגמרי. בין הפעילים היו שהתנגדו לכל התפתחות יהודית שורשית בתורה או תרבות יהודית כלשהי. אפילו לא ליהודי עברית. הם טענו שזה פוגע במאבק לעליה, שהוא־הוא העיקר.

היו אז יהודים שהבינו שאם התנועה לא תתבסס על מערכת ערכים ודתיים שורשיים, היא לא תחזיק מעמד לאורך זמן, כי ייקשה לה להתמודד עם המשטר הסובייטי. אזהי הדי ארץ אוכלת יושביה. ואכן, כעבור 10 שנים הרוסים הצליחו לפגוע קשות בתנועת העליה וכמעט חיסלו אותה בתבנית שהיתה בראשיתה.

יחידים התחילו לשנות את התשתית

אותם יחידים התחילו במאבק פנימי לשנות את התשתית הרוחנית של תנועת העליה וזה לא היה מאבק קל. אסס היה הראשון שהבין את זה שיש להעביר את התנועה למסלול ערכי הדתי. אסס עצמו הוא „בעל תשובה", שחזר בתשובה תוך כדי ניהול המאבק על אופיה של תנועת העליה. הוא אמר: „עלינו לקרוא במקורות עצמם ולא לקרוא על המקורות...".

לאסס לא היה מודה והוא סגנ יהדות מכל מיני מקורות. על זה הוא מאד מצטער, כי הוא אישית יכול היה להתקדם במעלות התורה ולמשוך איתו את התנועה כולה.

ב־1977 התחיל אסס להרביץ תורה ונטל אחריות על ואאידרים. ב־1976 ביצה הקר שתנא תרבות המסורת, אם כי לא עסקו (הרב) בתורה עצמה. רוב הפעילות היתה עדיין של חילוניים, אתו הדתיים היה מיקרוסקופי.

70 אחוז מהעולים הם דתיים

ב־1980 כשהרוסים עצרו למעשה את העליה ופעלו בשיטתיות נגדה, הלה רבולוציה פנימית ב־תנועת העליה בלי מאבק. שכן, החילוניים הפסיקו את פעילותם והם, הרוסים, היו חסרי כלים להת־מודד עם המנהיגות הדתית ושיטות עבודתם. שאי־ללמוד גמרא מספיק „חברותא", אין צורך בכינוס. בתקופה זו הגיע אליהו אסס להתפתחות, מבחינה תורנית, וזו אפשרה לו לרכז סביבו תלמידים ול־חנכם. הגענו לצמיחת התורה ברוסיה כזאת שאין דוגמתה בעולם. וכך הפכה תנועת העליה לתנועה דתית. עכשיו 70 אחוז מפעילי העליה שמגיעים ארצה — דתיים. מתי היה דבר כזה? רבים מ־ישבי הכלא ברוסיה, שנתפסו במרכזן — דתיים. לדוגמה: הולנסקי, ורשבסקי, אולשטיין, זוליינ־סקי, יעקב לוין. כולם דתיים, וכולם חזרו בתשובה אחרי 1980.

עכשיו כשישנם רבים השואלים בנושר אין צורך עוד במתרגמים מיוחדים. בעייה של תרגום, אינה קיימת היום. מ־1976 עד 1980 היתה תקופה של לימודי הלשון העברית. מ־1980 אתי „תקופה התורהד". כאות מתתובבים היום ברוסיה ומדברים עברית. ישנם היום הרבה הכרי עברית בגלל היה־עת התשובה. צעירים רבים הולכים בדרך האמונה.

... אדם הנכנס ללמוד במוסקוה בלא לדעת אלף־בית יכול אחרי שנתיים להיקלט ללא כל קושי בישיבה בישראל, ללמוד גמרא עם ראשונים.

בתוך השם זה עדיין לא משכמנו ומורגש. מה עם הגלג האמפריאלי בתנועת הי השומה?

ביניתיים למזו הרוסים איך להיאבק בתנועה החדשה, אבל אני בטוח שהם אינם משבינים מחיוסלה הגמולה. אני סבור שבמצוות הסובייטית ישנם כאלה המשביינים בהגירת יהודים, ואם היו בטוחים שלא נפגע באינטרסים שלהם היו מאשרים הגירה צנועה.

מה הם האינטרסים שלהם?

מה שחשוב לרוסים, זוהי השלוה הפנימית שלהם. שיהיה שקט בתוך בריה"מ. שלא תהיה תסיסה. שהמיעוטים לא יתעוררו. יהודים הנושרים לארה"ב ובאמצעות מכתביהם מגבירים את הסער־ביוציה של הרוסים העם הרוסי — בשבילם, בשביל ראשי הקרמלין — זוהי קטסטרופה. רצוי ללמוד מתנועת היהודים מרומניה. שבדאי לשמור על שתיקה ולעלות רק לישראל.

והמתנגבים עם תוכנן הרשי מישראל אין בהם כדי להגביר את התסיסה?

אפשר לשלוח מכאן ספרים ישים אבל היוש־הה אינו מדבר ללבו של הרוסי הממוצע...

הקולנוע

(סוף מעמ' 3)

הגרמני כל אדם זר, ספרדי כא־טלקי, צרפתי, כ־צוען, אבל דבר זה לא גורע כן המיאוס המלידה שבהאמץ המשחק בסרט הזה לצורך בצופה כלפי היהודים. אינפורמציה השייכת לעניין: כדי לשכנע את השחקן האוסטרי לשחק את היהודי בסרט באליש גבלס לשלם לו מחיר כפול (50 אלף מרק) מהתעריף שקיבל בדרך כלל בעד משחק קולנועי.

שהקולנוע, ובימינו הטלוויזיה, הם כלים בעלי עוצ־מה אדירה — יודעים כולנו. מה שלא יודעת התברה הישראלית כנראה, זה איך לנצל כלים אלה למלחמה באויבינו. ניסליס אומר: משום שאין קונצנזוס. אם יש ויכוח פנימי על אופיה של המדינה, על גבולו־תיה, על כיצד לנהוג בבעיית יהודה ושומרון — איך נבין פרטי העמולה נכויים?

גם אם טענה זו צודקת — בעקבות הפרסים ה־תעמולתיים של הרייך השלישי קשה שלא להצטער על אוזלת היד הפילמאית של מדינת ישראל.

בין יהודים

(סוף מעמ' 3)

ואף חוששים לשכנם זמנית במרתף (עלוב) באותו המבנה:

★ בשכונה מתקרבת קיימת התנגדות קשה לבניית בית־כנסת במרכזו המסחרי של השכונה.

★ רבו התופעות של השקאת גינות בשבת בבתים משותפים, אי־התחשבות בקדושת יום הכיפורים, (אופניים), קריעת בדלי סוכות בשכונות מעורבות וכיו"ב.

כל הגורמים לתופעות קשות אלה של הסכנה — מקורם בהתרחקות מגישה ממלכתית, והתגב־רות והשנאה רוחות מתנאה ממאת. תוסר־האכזון בגורמים הממלכתיים שצריכים היו לפעול על־פי־מדיניות ממלכתית מרורה. אך למרבה הצער הם אינם מודעים לכך ולעיתים ערכים והיפך בהמתח־תייב.

נמשכו העליות במניות

מאת מרדכי זפט

שבוע המסחר במניות הפתיח בהמשך מגמת עליה, שאיפיינה את המסחר בבורסה ישי השבוע. אתמול נקבעו 191 עליות, 74 ירי־דות ו־128 ניירות־ערך נסחרו ל־לא שינוי בשער. המחזור הסתכם ב־4.1 מיליון ש"ח מהם כ־3.3 מיליון ש"ח במניות הבנקים ש־...

לאגרות־החוב הצמודות לכדו היה אתמול שוק הרצב (בנכו) של ה־צי מיליון ש"ח. ב„ארבל" ובצמוד־ה־50% היו תנודות עד אחוז, צמוד־די ה־80% נסחרו בתנודות עד 2% וב„סגיא" היו ירידות עד 3%.

אגרות־החוב הצמודות לסט"ח רי־כזו עוזף היצע של 1.2 מיליון ש"ח והן נסחרו ביציבות ואף בעליות קל־לות.

בנק ישראל נכשל אתמול בהנ־פקת ה„שגיא" בהיקף 10 מיליון ש"ח. בגיוס הוכוננות רק ל־5.6 מיל־יון ש"ח ואלה סופקו כבונן בשער המינימום — 85 נקודות.

אתמול בבורסה

בבניות הבנקים שבהסדר שבה ה־רגיעה, לאחר ההירגבהלה (שלא התבטאה בבורסה) שהיתה באמצע השבוע בסקסור זה בעקבות ידיעה באחד העתונים על כוונה להרע ת־נאי הפדיון. כזכור, בנק ישראל ו־משרד האוצר הכחישו ידיעה ט. הרצע למניות אלה הצטמצם את־מול לכדי 325 אלף ש"ח בלבד והוא נקלט ביציבות.

לשוק המניות הוסיפו להירשם בי־קושים סלקטיביים.

המדד הכללי עלה השבוע ב־0.03 אחוז בלבד אולם בניכוי סקטור ה־בנקאיות נרשמה עליה שבועית של 4.1 אחוזים. מדד סקטור הטקסטיל קפץ השבוע ב־11.4 אחוז.

לוח מועדים בבורסה

16.2.86 נכסים ובנ"ים — אקס הטבה 100%, הקצאה 19.2. שגיא 4201 — פתיחת מסחר ב־קבוצה 311 גליל בשער 3754 — פתיחת מסחר בקבוצה 263 אי־לביט מו"פ — פתיחת מסחר ב־שער 210.5 ננב ליחידה.

18.2.86 ים הגלח — אקס מ־זומן 375%, תשלום 11.3.

20.2.86 אבישר — אקס הט־בה 18%, הקצאה 25.2.

23.2.86 דיסקונט השקעות — אקס הטבה 100%, הקצאה 26.2. חוף אלמוג — חידוש מסחר, ש־ער בסים 2075.

26.2.86 אדגר אופציה אקס־סגון אופציה, יסוף אופציה — יום מסחר אחרון.

הוגש ע"י בנק המזרחי המאוחד בע"מ אגף ניירות ערך מחקר וכלכ־לה ומחקר.

שערי המניות

השינוי ב־%	השינוי בנק'	השער	החברה
		73650*	אי.די.בי.
— 0.1	— 40	54910	אגוד
		93950*	דיסקונט א'
— 0.2	— 60	30270	מזרחי
+ 6.1	+ 45	887	ספנות 0.1
		49350*	פועלים
		127930*	כללי
		31635*	בליל
		2652*	הבינלאומי
+ 1.1	+450	43500	מימון 1.0
+ 1.8	+ 45	2620	פי.בי.
+ 3.9	+200	5300	אדנים
+ 4.3	+130	3190	לאו' מש ש
+ 9.9	+ 78	868	פת מש ש
— 2.4	— 40	1620	משכן ש
+ 1.7	+ 48	2800	עצמאות
— 0.5	— 51	9699	ספנות ר"ג ש
+ 2.2	+ 35	1645	מירב
+ 1.9	+ 5	275	שלמון
+ 0.9	+ 31	3351	לאו' תעש ש
+ 2.8	+ 65	2400	הסנה ש
— 3.2	— 40	1210	הפניקס 0.1
+ 1.7	+ 80	4880	סקורידים
+10.0	+191	2102	ביזן 5.0
		3675*	דלק ש
+ 1.2	+ 20	1700	הראל 1.0
		3735*	שופרסל א'
		2520*	אוזרים
+ 0.3	+ 50	32040	אפריקה 1.0
— 5.0	—140	2650	דנקנר
+ 3.6	—140	4010	נכסים
		4299*	בנ"ים 0.5
+ 2.6	+700	27650	חב' הישוב ש
		1340*	ישפרו
+ 3.2	+190	6070	ישרס
+ 3.7	+ 70	1990	דסקו מ"ר
+ 1.5	+200	13800	אגן
		11700*	אורדן 0.1
+ 5.1	+160	3300	אי.פי.
		2035*	אלקו 0.25 ש
— 1.1	[illegible]	5350	אלקטרה 0.5
+ 0.7	[illegible]	2775	דשנים 0.5
— 0.4	[illegible]	11350	כבלים ש
		669*	קופ פח 1.0
		851*	חיפה כימיקי
		43750*	טבע ש
— 0.1	— 2	2629	כלל אלקי
+ 5.0	+ 25	523	לודזיה 0.4
		12270*	ים המלח
+ 0.8	+1000	131500	מפעלי נייר
+ 0.9	+ 3	342	פטרוכימים
+ 1.4	+ 50	3721	נחושתן 0.5
+ 5.1	+150	3105	פוליגון
+ 5.0	+380	7980	פרומארום
+ 1.5	+ 40	2715	אי.די.בי. פתי
+ 5.1	+ 95	1970	אלרון ש
		4765*	חב' ליש 1.0
+ 2.9	+200	7050	אמפא
+ 0.3	+ 10	3695	דיס הש ש
+ 2.1	+ 80	3905	פועלים הש ש
+ 0.3	+ 10	3370	בליל הש
— 1.9	— 40	2064	ירדן
+ 1.4	+100	7500	מזרחי הש ש
+ 3.6	+ 10	285	כלל נדל"ן
+ 1.6	+ 19	1179	כלל השקי
+ 0.2	+ 1	661	עיט 0.5
+ 5.4	+150	2943	סמה 0.5
+ 9.8	+160	1800	פריון
— 1.0	—100	10250	פז נפט

* ללא שינוי

למפעלי מזון בפתח תקוה ובבני ברק

דרושים

משגיחי כשרות יראי שמיים

לעבודה במשמרות (לרבות משמרת שלישית)

לקביעת ראיון נא להתקשר לטלפון — 03-9225425, 03-782151

בקשה לפרוק חברה על ידי בית המשפט

בבית המשפט המחוזי בתל אביב—יפו

ת. א. 4210/85

בעניין פקודת החברות (נוסח חדש), התשמ"ג—1983 ובעניין פירוק חברת הרשות המשפחה בע"מ

המבקש: הרשות המשטרה בע"מ מרחוב המברדס 3, תל־אביב אצל רו"ח יעקב הרקר ע"י ב"כ עו"ד מרדכי גולוסקה מרחוב זכרון יעקב 7 תל־אביב.

נמסרת בזה הודעה, כי ביום 21.11.85 הוגשה בקשה לבית המשפט המחוזי בתל־אביב יפו לפרק את החברה הנזכרת לעיל, וכי בקשת פירוק זו תשמע בפני בית המשפט היושב בדין ביום 27 בפברואר 1986, בשעה 08.30.

כל נושה או משתתף של החברה האמורה הרוצה לתמוך במתן צו בעניין הבקשה או להתנגד לכך, רשאי להופיע בשעת הבירור אם בעצמו או באמצעות עורך הדין שלו. העתק מן הבקשה יינתן לכל נושה או משתתף של החברה שידרוש זאת כן התחום בשה המורות התשלום הקבוע בעדה.

מרדכי גולוסקה, עו"ד
בא כח המבקשת

הערה:
כל הרוצה להופיע בשעת בירור הבקשה האמורה חייב לבשר, או לשלוח על ידי הדואר, לחתום לציל על הודעה על רצונו הו. ההודעה בציון השם והמען של האיש או הפירמה ובהתיכתם או בהתימת בא כוחם, צריכה להמסר או להשלח באופן שתגיע אל החתום לציל לא יאוחר משעה 13.00 של יום 26 בפברואר 1986.

שלוחה של „מכון ירושלים" תוקם ברמת־גן

עם הקמת מרכז תורני ברמת־גן, שיהיה שלוחה של „מכון ירושלים" הכרוז השבוע באולמי „בית פנים" ברמת־גן.

„מכון ירוש"ם" עוסק בחקר תר־רני, בתוצאה לאור של יצירות תור־רניות עפ"י כתבי־יד נדירים שלא הודפסו עד כה ובהמשכת בתי־כדרש ושלוחות שבהן יושבים תלמידי־חכמים תוקרים, העוסקים בפענוח כ־תבי היד והבכנתם לדפוס.

במסיבת ההכרזה השתתפו הרב עובדיה יוסף, סגן ראש הממשלה ושר הבינוי והשיכון דוד לוי, ראש עיריית רמת־גן אורי עמית ואיתו ממלא מקומו יסגניו, חברי הנהלת „מכון ירושלים", רבנים ואישי צי־בור מרמת גן. הנחה את הערב ר' אש „מכון ירושלים" הרב יוסף בוי־קסבוים.

הערב הוגיני עמד בסימן הקדשת הספר „אהבה בתענוגים" פירוש של הקשנה, מסכת נזיקין, מאת רבינו אברהם אזולאי. שיצא לאור לראשונה עפ"י כתב יד שנשמר במש־פחה במשך כ־350 שנה. צותק ראשי של הספר, שנכתב בעיר חברון, הוקדש לזכרה של גב' סימי לוי ז"ל, אמו של השר דוד לוי. הוענק לו ע"י הרב עובדיה יוסף, בשיא מכון „אור המזרח", שהוא חלק מ־מכון ירושלים. הרב עובדיה יוסף הביא את האגדות הקשורות בשמו של הרב אברהם אזולאי. שחי בחב־רון לפני כ־350 שנה והבהארות את גדולתו. כן בירך את העוסקים־בב־לאכה, את בני המשפחה ואת תר־שבי רמת־גן.

בברכתו הכתיבה עמדו דבריו של השר דוד לוי. „בלבד קודש זה מ־סמל עבורי שני דברים חשובים כ־אד. ראשית, פתיחת שלוחה של מ־כון ירושלים — כרכז תורני ברמת־גן — היא חלק מהמשך למאמץ ה־השוב להעמיק את הדבקות בלימוד התורה, בעיקר בציבי הדור הצעיר שלא ידע את יוסף.

„העבר עבורי הוא בית אבא. שם בגולה, כשעסקנו בתורה, היינו תופ־שים ובעצם היינו באייל שלנו, ואילו כאן, דווקא כשחזרנו לארץ לאחר כעמד של מעין יציאת מצרים, ה־אם דווקא כאן נתנהם לעברנו ו־לשאל שאלות של כפירה בעיקר? ש־אל השר דוד לוי.

„שנית, ספר זה נתן ביטוי ליצי־רת־קודש של הרב אזולאי שבא כפו, הגולה שמבנה באתי, וחי ב־עיר־האבות חברון. שלגביה נדרתי נדר להחזיר עטרה לישנה ולבנות את הרובע היהודי בה" הוסיף סגן ראש־הממשלה.

דברי ברכה השמיעו גם ראש ה־עירייה אורי עמית, שהבטיח לסייע למכון, וכן רבנים ואישי ציבור.

בתנועה

„אמונה" — תנועת האשה הדתית הלאומית

המחוז לקליטה הבריתית — רוחנית של עולים

עם פתיחת שבוע אמונה יתלוו ה־עולים במרכז הקליטה ובמגורי קבע ע"י חברות אמונה לאירועים שיתקיימו בסניפי אמונה במקומות ה־שונים בארץ.

שבת:

קרית־גת — הברות אמונה במר־כז הקליטה ובחורים מבטיחי ישהו במרכז הקליטה רסקו, עם העולים מאתיופיה, במסגרות השבת ינתנו שיעורים, הדרכה והוי שבת. כת־גדבי עמידר מתארחים אצל משפ־לחיואני.

יום שני

קרית מלאכי — במועדון הפועלים ב־8.00 בערב הוג ביהדות — אידיס בורב וב־9.00 תוג בריקוד ע"י יפה מארה. כן פתוח המועדון לשעורי צור ומשחקים לילדים בהדרכת אסתר פרחון ולאה גאון.

יום רביעי:

ירושלים — ב־5.00 אחה"צ בבית העירייה, ישיבת יעדת הפעולה, ב־השתתפות ארגוני המתנדבים. ב־ישיבת ועדת הפעולה שאורגנה ע"י אמונה, ידונו הדרכים למען הכא־בק לשיחרור יהודי בריה"מ ואימוץ משפחות מסורבי עליה ואסירי ציון.

יום חמישי:

תל־אביב — בית ברודצקי ב־8.30 בערב שיעור ביהדות בשפה האנ־גלית — הרב אהרון דיבר לצילות באריגות הרוחה, הערות במקום. מ־ארגנת הרבנית ספיר.

פרדס חנה:

בנות אולפנת כפר־פינס מבקרות במרכז הקליטה לצעיר אתיופיה, מ־דריכות ומסייעות למשפחות ולילדים.

שדרות:

העולים במגורי הקבע מקבלים ה־דרכה קבועה בבישול בכלכלה בית.

שלש פעמים בשבוע ע"י התברה בר"ם אדלר.

אבנה — האזו"ל — סניף ת"א חוגי פרשת השבוע בשבת: בהמשך שיבוץ רחי המערכה 40 תל אביב. המרצה: הרב בן־ציון מ־זרחי, בבנין הנוער הדתי קרית ש־לום. המרצה: מר פישמן, בבצרון בבית הכנסת ב־11.15 לפנה"צ ע"י הרבנית גולדשמיט.

יום שני:

בבצרון ב־6.30 בערב ע"י הר־בנית גולדשמיט.

יפתח בבית ציוני אמריקה ת"א ביום שני ב־3.30 אחה"צ עד 9 ב־לילה ולבחרות פתוח כל היום. תכ־נית ילדים כשירי ת.ג. ביאליק ב־יום שני ב־4.30 אחה"צ, תצוגת או־פנה ביום שלישי ב־5.30 אחה"צ. בשוק: מציאות, מתנות, בגדים ל־ילדים, בגדים יד־שניה, תמונות, כלי־בית, הגרלה ועוד.

תל אביב

בבית הכנסת הגדול

השבת, בבית הכנסת הגדול בתל אביב, אלנבי 110, יעבור לפני ה־תיבה החזן מיכאל מגיד. לפני קב־לת השבת, הצעיר ברכבים בהל־כות כלי המקדש, ב', י"ג בנושא „ונקיתם איש אל אחיו". אחרי ת־פילת שחרית שיעור גמרא במסכת בבא מציעא נ"ו: בסו־גיה „זה בין קנין בעלות במכירה לבין קנין בעלות בשכירות". תפ־עורים בפני נשיא בית הכנסת מר א־ברהם הדרוני שליט"א. מנהה ב־5.25 שחרית 8.00.

קינג צבת ב„אהל שם"

הכ... ...ת הרבנה ב־16.30 ישא הב"ח ר"ב דייר ש.ה. כהנא בנושא: כשכבן ה'. פרקי ההגות חמירות יש־מיע ההזן בר כתה ציטרין. המנהה הרב ע. זלמן הוכמן ירצה בענין: ראשו לי מקדש ושכבתי בתוכה.

בבית הכנסת בייליך ב־10.30 הר־צאתו של הרב די"ר ש.ו. כהנא ב־ענין המשכן וכליו. וימשיך הר־צאותיו במכון הכביב בירושלים ר בת"א בכ"ע ק'... וכ"י ברית.

חיפה

בבית הכנסת לנוער בביה"כ „יבנה — נצח ישראל" חיפה

התפילה בליל שבת לפי זמני הדלקת נרות, ובשבת בבוקר ב־8.15. לפני התפילה ב־7.30 שעור בתלמוד ע"י הרב ישעיהו גנר, רבו של בית הכנסת. לפני הקריאה לי־מוד משניות לזכרם של תלמידי בי־ה"ס שנפלו במערכות ישראל.

בית לכנסת המועל המזרחי

(רח' ההלוץ 59)

בשבת בשעה 7.00 בבוקר יתקיי־מו 2 שעורים בתנ"ך וכגמרא מפי ההבר מנחם המר, ובשעה 10.30 ש־עור בחוג רבנים מפי החבר יוסף קריצר.

בקנאים „היכל אליהו" האשכנזי

מנין צעירים — ק. שפרינצק

התחלה התפילה בשבת ב־7.00 ב־בוקר. לאחר התפילה שיעור בפ־רשת השבוע.

לוח הצופה

● דרושה 172 40 נאה דתית מודר־נית במתאים ת.ד. 4496, חיפה ל־52.

● דרושה מטפלת למעון חרדי ראיונות במשרד ישיבת התפיצית בהר־ציון קו 1 או 38, ביום ראשון 9.30 — 1.00.

● דרושה מטפלת מניסה ל־שניים. עבודות קלות 02—533288.

מזל טוב באסותא

חנה ויהודה פלדמן	— בת
עירית ושלמה רונשטין	— בן
רזואלה ונועם הרינג	— בן
רחל ונתנאל לוי	— בן
אורה ואהרן יקותיאל	— בן
עלומית ורונן פונבלדר	— בן
ענת ויפתח יצחק הלוי	— בן
הרצה ואליהו ולדמן	— בן
אתנה ועזריאל קרמפ	— בן
קרן ואבי שולה	— בן
יפית ויעקב צרפתי	— בת
אודה ונסים יגיב	— בת
טטלה ופוטר שנכולר	— בן
רחל ושמשון אברהם	— בן
חנה ואברהם קצב	— בן
סאמיה וחנן עמי	— בת
לאורה ויעקב שוולי	— בן
אסתר ושמעון פוירשטק	— בן
זהבה ויעקב דנוס	— בן
זהבה ויוסף עינאתי	— בן
רבקה ושמחה פאלוק	— בת
גאולה ויהודה ליברמן	— בן
אולין ודובי ארנה	— בת
שרה וישראל שלום לב	— בת
רחל ושמעה בן חיים	— בת
המאם ופולמן אזברגה	— בת
אסתר ויצחק רחמן	— בת
רחל ודוד רבינוביץ	— בת
גאולה ואלי הדרי	— בן
שולמית ואלכסנדר זרעכי	— בת
רחל ומרדכי שרייבר	— בת

גם לך מגיע אסותא 240185

● ארון גניזה
עתיק, נדיר (3 מ')

● ספר תורה
במצב מצויין

03-481319

לאדם מבוגר
דרושה אשה לבישול
דתית, דוברת שפת אידיש
בכל יום בשבוע
מ־11.00 — 14.00
רצוי מאזור פתח־תקוה
●
לקבלת פרטים נוספים טל' 03-334741/3

בתי מרקחת

יום שישי

ירושלים: קופ"ח של ההסתדרות מרפאת רחביה רח' הגי"ג 28 טל. 523191.

תל־אביב: בגני, דיזנגוף 174, טל. 222386. בבלי, צהיאל 1 פינת סול־טני 10, טל. 440552.

פתח תקוה: ברכה השרון, אהרון קציר 40, טל. 911078.

נתניה: הדסה, הרצל 34, טל. 22243.

חולון: דייר חולי' סוקולוב 70, טל. 842433.

חיפה: דנציא עדי הנשיא 33, טל. 333312.

בני־ברק, רמת־גן: אבני תל חי 34 ר"ג, טל. 747769.

שבת

ירושלים: הר הזיתים, הר הזיתים טל. 287480. כיצ"ש קופ"ח של ההסתדרות, מרפאת רחביה רח' הגי"ג 28, טל. 523191.

תל־אביב: שחר, פנקס 27, טל. 441449. בגני, דיזנגוף 174, טל. 222386.

בת־ים: שחר, פנקס 17, טל. 441449.

כיצ"ש: סופרפארם, אינשטיין 43, תל־אביב, טל. 413730.

פתח תקוה: מינפרם, שפרינצק 20, טל. 9321067.

נתניה: נאות שקד, מרכז מסחרי אזורים טל. 52484.

חולון: מרכז, כסר ויצמן 12, טל. 845236.

חיפה: ביפור, מסדה 1, טל. 662289.

בני־ברק, רמת־גן: ירושלים 96, ר"ג, טל. 737585.

בתי חולים

ירושלים: הדסה עין כרם (יל־דים), ביקור חולים (פנימית, א.א.ג.), הדסה הר הצופים (נשים), שערי צדק (כירורגיה, אורטופדיה, עיניים).

תל־אביב: איכילוב (ילדים), איכילוב (פנימית, כירורגית).

נתניה: לניאדו.

שבת

ירושלים: שערי צדק (ילדים, נשים, כירורגיה, אורטופדיה, עי־ניים), הדסה עין כרם (פנימית), ביקור חולים (א.א.ג.).

תל־אביב: איכילוב (ילדים), איכילוב (פנימית, כירורגית).

נתניה: לניאדו.

שערים יציגים

להלן שערים ל־13.2.86:

דולר ארה"ב:	1.4863
לי"ש:	2.1039
מרק:	0.6313
פרנק:	0.2058
פלי"ה:	0.5589
פר"ש:	0.7608
כת"ש:	0.1995
כת"נ:	0.2023
כת"ד:	0.1710
מר"פ:	0.2811
דולר קנדי:	1.0612
דולר אוסטרלי:	1.0266
רנ"ד:	0.7038
פר"ב:	0.3085
שיל. אוס':	0.8973
לירה איטלקית (1000):	0.9274
ין יפני (100):	0.8100
דינר ירדני:	3.9981
לירה לבנונית:	0.6288

המינהל האזרחי לאזור יהודה ושומרון

קצין מטה לעניני פנים

מועצת התכנון העליונה

ועדת המשנה להתיישבות

הודעה על מתן תוקף תוכנית כל־לית מפורטת מס' 220/4 לשכונת מגורים — מירשת בנימין שלב ב' דרומית לגבעת זאב בהתאם לסעיף 21(4) (5) 24 (6) לחוק תכנון ערים, כפרים, ובניינים מס' 79 לשנת 1966 מודיעה בזה, ועדת המשנה להתיש־בות, על מתן תוקף לתוכנית כללית מפורטת מס' 220/4 למורשת בנימין שלב ב', גבעת זאב.

תחילת תוקפו של אישור זה בתום 15 יום מיום פרסומו בעיתון.

שלמה עמר
יו"ר ועדת המשנה להתיישבות

כוגן דוד

טלפון חירום 101: ירושלים, בית־שמש, תל־אביב, חיפה, נהריה, עכו, חדרה, הרצליה, כפר־סבא, נתניה, קריית־שמונה, צפת, ראשון לציון, באר־שבע, אופקים, דימונה, ערד, אילת.

ירושלים — טל' 523133, בית־שמש — 811288, תל־אביב — 460111, רמת־גן, גבעתיים, בני־ברק — 781111, פתח־תקוה — 9231112, קריית־אונו — 344442, חולון — 803133/4, בת־ים — 585555/6, חיפה — 512233/4, נהריה — 923333, 979333, עכו — 912333, קריית־שבעון — 931401, קריית־ביאליק — 721817, חדרה — 063-22333, הרצליה — 541333, כפר־סבא — 33222, טבריה — 067-90111, קריית־שמונה — 067-44334, ביתשאן — 065-8722, עפולה — 065-93333/4, חצור הגלילית — 067-36333, קצרין — 067-61333, נצרת עלית — 065-73333, מגדל־העמק — 065-4006, רחובות — 054-451333, אשדוד — 055-51332/3, אשקלון — 051-23323, לוד — 054-229133, רמלה — 054-221022, קריית־גת — 051-881333, קריית־מלאכי — 055-8233, ראשון־לציון — 942333, שדרות — 051-97074, באר־שבע — 057-78333, אופקים — 923022, נתיבות — 941033, דימונה — 59333, ערד — 957222, ירוחם — 80133, מצפה־רמון — 88333, אילת — 059-72333, צפת — 067-30333.

רדיו

קול המוסיקה

06.00 „שמע ישראל"; 06.02 „צ־לילי בוקר"; 07.07 „בוקר טוב"; 07.30 „שהרית בכוסיקלית"; 09.30 „קונצרט בוקר"; 12.05 בחסותו של התזמורת אנדרס אזוריאן; 13.00 „קונצרט צהרים"; 15.00 „דומשיר"; 16.00 „לבקשתכם".

מוצאי שבת

18.00 „מוסיקה מן העבר הר־חוק"; 19.00 „קונצרט הערבית של מוצאי השבת"; 20.05 „אופרה"; 23.00 „מוסיקה קמרית".

רשת א'

06.00 שידורים לעולים; 07.30 „הזו שירים"; 08.05 „והאר עינ־גו"; 09.30 „מפגש"; 10.30 „רד־יו קלי"; 11.05 רגע של עברית; 11.10 השידור הזמני לבתיה"ס; 11.30 „השכלה ודעת לכל"; 12.05 „ליגי בשירה"; 13.00 אנגלית; 13.30 צרפתית; 14.00 חדשות; 14.06 „לבת ולבן ולכל המתעניין"; 15.00 „קבלת שבת"; 16.05 „עם אנשים".

מוצאי שבת

18.00 „רדיו־דרמה"; 19.05 „אנ־תולוגיה קטנה לשירה"; 19.30 שי־רים לעולים; 22.05 „עיתות הר־ליף"; 23.05 „מילים שמעטות ל־געת".

רשת ב'

06.00 „שמע ישראל"; 06.12 תה־עבלות בוקר; 06.22 לחקלאי; 6.30 סקירת מאמרי המערכת של עתוני הבוקר; 06.53 „אור ירוק"; 06.57 רגע של עברית (נעימת קולות בין 06.00 ל־08.00); 07.00 „הבוקר הזה"; 08.05 „כל צבעי הרשת"; 10.05 הרשות בן העולם הערבי; 11.40 ההדעות; 12.05 תחשות מ־קומיות; 12.10 „שריקת פתיחה"; 13.00 „בחצי היום"; 14.06 „סר־טיסים בקופה"; 15.05 החדשה על ומני כניסת השבת; 16.05 חדשות בעניני תרבות ואמנות; 16.10 „עוד מעט שבת".

מוצאי שבת

18.06 „כיף הי"; 18.30 מבט־רש הספורט; 19.05 „הקול קול־נועי"; 20.05 יומן השבוע; 21.05 „המבדיל"; 21.08 „ביגונים"; 21.30 הדעות; 22.05 פרקי היום בתנ־ך; 22.10 „בלוזה־בלטה"; 23.05 „בגוף ראשון"; 00.10 „הוי אר־צי מולדתי".

גלי צה"ל

05.45 פרקי אבות; 06.00 בשטן כידורל; 06.10 פזמונים לכולכם; 07.07 קפה בוקר; 08.05 בוקר טוב ישראל; 09.05 בילוי נעים; 11.05 קולה של אבא; 12.05 „סכ־ר־ליים"; 14.05 עוד לא שבת; 15.05 „הדרך"; 16.05 קצר בשקט בשקט.

מוצאי שבת

18.05 „הקנים היפות בתיי"; 19.05 מוסיקה תמיד; 20.05 מסו־רת בסורת; 21.00 מבט לחדשות; 21.30 פזמונים לכולכם; 22.00 קו־נצרט צבורי; 00.05 ציבורי לי־לה; 02.00 בבוק דיונות; 02.05 לא רוצים לישון; 05.00 בבוק ר־דינה: שירי צלילי בוקר.

טלוויזיה

טלוויזיה לימודית

08.15 קשת יענן; 08.40 מסך ל־ספרות (יסודי); 09.00 מוסיקה די־ה'; 09.20 לשון והקשורה ג'—ה'; 10.10 הכבין ו'; 10.30 הגיל הזך — בבית של פיסמוק; 11.00 כדעי הטבע (יסודי); 11.15 חברה והרבות (יסודי); 11.45 אורחות (חמה"ב); 12.15 חברה ותרבות (על־יסודי); 12.45 מוסיקה על־יסודי — הצפרה; 13.30 זהו זה; 14.30 האוניברסיטה הפתוחה; 15.00 מנספילד פארק; 16.00 ערב חדש.

טלוויזיה כללית

מוצאי שבת

19.00 „אורה באולפן" (ע); 19.30 חדשות (ע); 20.00 „זכר־ונה"; 20.30 „בנסוף"; 21.00 מבט לחדשות; 21.20 ספורט: משחק ה־שבת; 22.20 „עלילות הפשע ה־מאורגן"; 23.10 „בני גרמון"; 00.10 „פסוקי של בקשי" חדשות.

שערי חליפין בחט"ח

בנק המזרחי המאוחד

שערי קנוה ומכירה של בנקנוטים והעברות במטבע־חוץ ליום 13.2.86, עד למחרת בשעה 12:50, לעסקות ברולרים עד לסך 1,000 דולר ובותר המטבעות עד שווי 500 דולר, והיו כמפורט להלן:

*נוסף לשערים דלהלן יש לגבות עמלה בשיעור של 0.75%

המדינה	המטבע	יחי'	שער קניה (שקים והעברות)	שער מכירה (שקים והעברות)	שער קניה (בנקנוטים)	שער מכירה (בנקנוטים)
ארה"ב	דולר	1	1.4768	1.4952	1.46	1.52
בריטניה	לי"ש	1	2.0917	2.1178	2.06	2.15
גרמניה	מרק	1	0.6276	0.6354	0.62	0.65
צרפת	פרנק	1	0.2045	0.2071	0.19	0.21
הולנד	גולדן	1	0.5556	0.5625	0.54	0.57
שוויץ	פרנק	1	0.7567	0.7661	0.74	0.78
שוודיה	כתר	1	0.1981	0.2006	* 0.19	* 0.20
נורווגיה	כתר	1	0.2009	0.2035	* 0.19	* 0.21
דנמרק	כתר	1	0.1698	0.1720	0.16	0.17
פינלנד	מרק	1	0.2791	0.2826	0.27	0.29
קנדה	דולר	1	1.0563	1.0695	1.03	1.09
אוסטרליה	דולר	1	1.0175	1.0302	0.96	1.06
דרא"פ	רנד	1	0.6985	0.7072	0.69	0.72
אוסטריה	שילינג	10	0.8901	0.9013	0.88	0.92
איטליה	לירה	1,000	0.9222	0.9337	** 0.87	** 0.95
יפן	ין	100	0.8056	0.8157	0.79	0.83

* רק לגבי בנקנוטים בערכים של עד 100 כתר
** רק לגבי בנקנוטים בערכים של עד 10,000 לירטות

לגבי בנקנוטים בערכים גבוהים יותר יש לקבל את השער מהמטבע לעסקות חוץ.

הצופה
עיתון יומי
HATZOFE DAILY

המו"ל: הצופה בע"מ. העורך: משה אישון, מערכת ומנהלת: תל־אביב, רח' המסגר 66, טל': 336056. ת"ד 2045. חשבון בנק הדואר 441344 ★ סניף ירושלים: רח' בן־יהודה 3, ת"ד 1348, טל': 02—234910. בערב טלפון: — 02—639524 ★ סניף חיפה: רח' ארלוזורוב 1, טל' 04—663628 ★ דפוס העשור בע"מ תל־אביב.

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות והפרסומים

עציר נורה ונהרג במהלך „מרד עצורים" בנתניה

האיש, אשר אשורוב, בן 36 מכפר־יונה, השתלט על תא־העצר במשטרה, שיחרר את שאר העצורים, חטף שוטר כ„בן ערובה" ואיים לשסף את צווארו בסכין גילוח

מאת דינה ריינס כתבת „עתים"

נאשם ברצח, נורה ונהרג אתמול על ידי איש משטרה במהלך „מרד עצורים" במשטרת נתניה.

כתבת עתים מוסרת, כי האשם השתלט על תאי המעצר במשטרה, שיחרר את שאר העצורים, חטף שוטר כ„בן ערובה" ואיים לשסף את צווארו בסכין גילוח.

ההרוג הוא אשר אשורוב, בן 36 מכפר־יונה. אשורוב היה עצור עד תום ההליכים המשפטיים נגדו כי נאשם ברצח [illegible]

[illegible]

להט דוחה כינוס מועצת העירייה בענין המופעים בשבתות ב„הבימה"

ראש־העיר חושש שנציגי הליברלים, הכועסים עליו על שהקים מפלגה חדשה, יצביעו בעד הפסקת חילולי־השבת ויחד עם הנציגים הדתיים, כך תחליט מועצת העיר ✱ נציגי המפלגות הדתיות הבהירו שאם עד 2 במרץ לא יידון הנושא — יפרשו מהקואליציה העירונית

מאת חיים פיקרש סופר „הצופה"

ראש עיריית תל־אביב שלמה להט [illegible]

[illegible]

חתימת האדמו"ר מליובביץ הבאה למעצר עבריין

[illegible]

סקר שערכה ההסתדרות: לא כל זכאי קיצבת ילדים מקבלים אותה

מאת סופרנו בתל־אביב

[illegible]

שר העבודה יציע לממשלה לא לפגוע במענקים לנזקקים

כזכור, פג תוקף התקנה לפיה שולמו המענקים צמוד למדד וההוראה החדשה קובעת שיש להצמידם לשכר הממוצע, פעולה שתביא לשחיקה של 22 אחוז

[illegible]

קריאה לפעולות שיזרזו שחרור אסירי־ציון בבריה"מ

מאת חיים פיקרש, סופר „הצופה"

[illegible]

„שנת הרמב"ם" תצויין בכל מוסדות החינוך בתל־אביב

מאת סופרנו בתל־אביב

[illegible]

קוני הדירות ב„קלרין" הפגינו מול בנק לאומי

[illegible]

„פולגת" מוכנה לקלוט 50 מעובדי „אתא"

[illegible]

תיבחן אפשרות להפוך את נתיבי איילון לכבישי אגרה

[illegible]

אלמנות מלחמה יתכנסו בבת־ים

[illegible]

פעוט נפל לאחור ונהרג

[illegible]

בית החולים בקור חולים ירושלים

ברכות מזל־טוב

להולדת הבנים/הבנות

[illegible]

יזכו ההורים לגדלם לתורה, לחופה ולמעשים טובים

בברכה

ההנהלה

קנה דירה בלי מזומנים!

תוכנית מיוחדת לחודש פברואר בלבד!

6 דירות בבני־ברק לשומרי־מיצוות

עד 50% במשכנתא והלוואה • היתרה עם קבלת הדירה.

דירות 4 חדרים מפוארות, כ־104 מ"ר. 2 דירות בקומה. מעלית שבת, כיור כפול, מרפסת סוכה ועוד.

2 דירות אחרונות בגבעת־שמואל

ברחוב דוד אלעזר בגבעת־הברושים, סמוך לאוניברסיטת בר־אילן. דירות 4 חדרים מרווחות בבית של 4 קומות. 2 דירות בקומה. משכנתא עד 15,000 ש"ח.

איכות בנייה בלי פשרה

א. יצחקי

454207-8 .טל

עצרת ידידי מוסדות מדרשית נעם - תשמ"ו

ב„היכל התרבות" בתל אביב — אי"ה, בכ"ט באדר א' ש"ז (10.3.86)

אורח הכבוד: האלוף **אהוד ברק**

דבר המדרשיה: **ישראל סדן**, מנכ"ל מוסדות המדרשיה

באודיטוריום חיפה — ב־ח' באדר ב' ש"ז (19.3.86)

אורח הכבוד: שר המשפטים מר **משה נסים**

דבר „חוג ידידי המדרשיה": **עלי הרטמן**, יו"ר השותרים בחיפה

בתכנית האמנותית

✱ טוביה צפיר ומני פאר

✱ מקהלת תלמידי מוסדות המדרשיה

עם **תזמורת משטרת ישראל** בניצוחו של מנשה לברן

✱ רביעית קולן

✱ הזמר **ג'ו עמר**, בלוית נגן הקנון **אברהם דוד כהן**

✱ החזן הראשי לצה"ל **אריה בראון** — החזן הראשי של בית הכנסת הגדול בחיפה **דוד אולמן**

✱ מנחה — **מני פאר**

הכניסה לפי כרטיסים בלבד.

ניתן לרכוש:

— **לעצרת תל־אביב**: במשרד הראשי של המדרשיה — תל־אביב, רח' אחוזת בית 3, טל. 652637/8.

— **לעצרת חיפה**: משרד „פור" — חיפה, הרצל 1, טל. 645982, 643779. ואצל פעילי העצרות.

כל ההכנסות קודש למוסדות המדרשיה: מדרשית נעם פרדס־חנה, קרית יעקב הרצוג, כפר־סבא ובית הכנסת „נאות יעקב" כפר־סבא.

הפתיחה בשעה 8.30 בערב בדיוק. הדלתות תינעלנה ב־8.15.

אמונה

מחלקת הארגון

מפגשים לקראת המפקד

מוצאי שבת — **אשקלון** — בשעה 7.30. המרצים: מר זבולון המר [illegible]

יום ראשון — במרכז תהלה **בבני־ברק**, בשעה 10.30. המרצה: [illegible]

יום שני — **בקרית גת** — במרכז אמונה, בשעה 9.00 בבוקר. — המרצה: הרבנית רחל בר־גורלית.

רחובות [illegible]

יום שלישי — **אשדוד** — [illegible]

יום רביעי — [illegible] **בבני־ברק** [illegible]

פרדס־חנה — [illegible]

יום חמישי — [illegible]

ב"ה

הנכם מוזמנים להשתתף בטקס

הקדשת ספריית מירסקי

ע"ש הרב שמואל קלמן ושולמית מירסקי והרב דוד מירסקי ז"ל באוצר הספרים החדש

בישיבת שעלבים

ע"י קרן אזל גילברט ובטי דורנטר באמצעות ידידנו הרב יצחק אהרן אלפרט ורעי"ד צבעך מירסקי

שתתקיים אי"ה ביום חמישי, י"א אדר א' תשמ"ו (20.2.86) בשעה 16.00. סיום הטקס בשעה 17.30.

משפחת מירסקי — הנהלת הישיבה

— אוטובוס יצא מהיכל שלמה בשעה 15.00 —

העיקר לתפוס כותרת

אני מבין שסמנכ"ל מרכז ישיבות בנ"ע מעולם לא שמע על „האגודה להתנדבות בעם", שיסדה ומפעילה את השירות הלאומי המתנדב במדינת ישראל כבר 16 שנה.

ע"כ הוא מציע הצעות בנושא שאין זה בידיעתו או בקיאותו או עניינו.

עשרות בנות עוסקות בקשישים כבר במשך שנים בכל אזורי הארץ.

מסתבר שאפשר להציע הצעות מתוך אי־ידיעה, העיקר לתפוס כותרת!

דב פרומן, עו"ד

יו"ר האגודה להתנדבות בעם (שרות־לאומי־מתנדב)

המפלגה הדתית לאומית / הסתדרות הפועל המזרחי בא"י

נעלה — המבצע לחידוש פני התנועה

נחזיר עטרה ליושנה

נעלה

המבצע לחידוש פני התנועה

חוגי בית לקראת המפקד

הסניף	שעה	משתתפים
ב"ה, יום שני ח' אדר א' תשמ"ו (17.2.86)		
חדרה — בגבעת אולגה בבית החי' ברוך בוארון רח' מלכי ישראל 13	19:30	יגאל ביבי — ראש עיריית טבריה; דברי ברכה: קוספרליץ מרדכי — מ"מ ראש העיר; ברכות: ברוך בוארון — סגן ראש העיר; מנחה: יוסף בוסקילה — יו"ר המועצה הדתית
יום שלישי ט' אדר־א' תשמ"ו (18.2.86)		
אשקלון — פגישה עם פעילי הסניף בסניף המפד"ל	18:30	הרב משה סלומון — מנכ"ל משרד הדתות
אשקלון — בביתו של רב השכונה, הרב אבהר — שכונת רמת אשכול	19:00	הרב משה סלומון — מנכ"ל משרד הדתות; בן דוד עמרם — מזכיר הסניף; ברכת רב השכונה — הרב אבהר; בהשתתפות חברי העדה התימנית
מוצאי שבת קודש י"ג אדר־א' תשמ"ו (22.2.86)		
ראשון־לציון — בבית אמונה, רח' מולכו 12	21:00	השר יוסף שפירא; רפאל בן נתן — מנכ"ל המפד"ל; יו"ר ישעיהו פריבם — יו"ר ועדת המפקד הארצית
יום ראשון י"ד אדר־א' תשמ"ו (23.2.86)		
באר־שבע — בסניף המפד"ל	19:00	רפאל בן נתן — מנכ"ל המפד"ל; הפותח: חיים נבון

מכון שלום לשבטי ישורון

מועצותיו, הנהלתו ועובדיו מברכים נאמנה את

הרב **משה סלומון** וביתו

המנהל הכללי של משרד הדתות

לרגל נשואי בתו

חיה עב"ג **אלחנן** נ"י

יתקיים בכם מקרא שכתוב וראה בנים לבניך באושר ובריאות

הרב שלום כ"ץ ב. גמליאל

נשיא המכון

למשפחה הדתית

פסח מחוץ לבית

אנו ממשיכים במסורת וארוח הידועה שלנו

במרכז התורני טכנולוגי נחלים

במקום: ● אווירה משפחתית ● חדרים מרווחים ● שירותים צמודים (קיימים חדרים כפולים למשפחות גדולות) ● תכנית תרבותית מגוונת ● שיעורי תורה ● טיולים ● ועוד

כשר למהדרין מן המהדרין

— מחירים נוחים —

בדבר פרטים והרשמה, יש לפנות לטל' 203307/8־03, כל יום פרט ליום ו', בין השעות 8.30—14.00, או טל' 919847־03 בשעות אחה"צ.

למוסד תורני לאומי בירושלים

דרוש

1. גננת / ממלאת מקום
2. עוזרת לגננת
3. מורה לחשבון — לשעות אחה"צ

נא לפנות לטלפון 535787 — 53701

ארגון ותיקי התנועה — המזכירות הארצית

מועדון לחבר

שליד ארגון הותיקים והגמלאים / מח' התרבות

סניף ירושלים

מסיבת „מלוה מלכה" תתקיים אי"ה במוצאי שבת פרשת „תרומה" (ו' אדר א' 15 בפברואר 86), בשעה 8.00 באולם „שפלהוף" בבית הפועל המזרחי רח' הנוביץ 1.

המרצה האורח: הרב ד"ר **אלתר הילביץ**

הנושא: „הר הבית הסמל ובעיותיו"

המנחה: הרב **דוד טלזנר**

אירועי החודש: ר' **יעקב בוגגמן**

הסתדרות הפועל־המזרחי — המרכז לתרבות והסברה

מכללת „אורות ישראל" — פתח־תקוה

ב"ה

הציבור הדתי־לאומי מוזמן לשתי פגישות במסגרת

הסמינריון סוגיות בציונות הדתית

המתקיים ב„מכללת אורות ישראל", רח' אבן ספיר בפתח־תקוה — יום שני, ה' אדר א' תשמ"ו 17.2.86 שעה 7.15 בערב

עקרונות החינוך ב„נעם" וב„אריאל"

המרצה: הרב **איתן איזמן** — ר"מ ישיבת „מרכז הרב"

● ● ●

יום שני, ט"ו אדר א' תשמ"ו 24.2.86, שעה 7.15 בערב

בית ספר „נעם" — מבט אחר

המרצה: ד"ר **יחזקאל כהן**, יו"ר נאמני „תורה ועבודה"

המנחה: **שאול יהלום** — יו"ר המרכז לתרבות ולהסברה

בית כנסת „רמה" — בן יהודה 159 תל־אביב

משתתפים באבלם הכבד של

משפחות **שפירא ואילן**

בהסתלק ראש המשפחה, מחשובי מתפללינו

ד"ר שלמה שפירא ז"ל

ומביעים את תנחומינו הכנים

הרב

הגבאים

המתפללים

ולומדי השיעורים

ביום שני אור לט' באדר א'

נהיה בהעלאת זכרו של

ר' אליעזר הוניגמן ז"ל

הטקס יתקיים אי"ה בישיבה בשעה 19.30

מוקירי זכרו ומכבדיו מוזמנים להשתתף

בית הישיבה

הצופה

* * * *

מוסף של שבת

הסקר והשנאה / מאת משה אישון

תוצאות הסקר „מה חושב החילוני על האדם הדתי", כפי שנתפרסמו השבוע, לא הפתיעו. השנאה העיוורת ליהדות הדתית מפעפעת בחלל עולמנו היהודי. חשים בה כמעט בכל עת ובכל מקום: מעל במת הכנסת ובדיוני ועדותיה; בתיאטראות ובמועדוני „צוותא"; בספרות העברית החדשה ובפלג הצברי של הבדרנים בעלי עט להשכיר; בכלי התקשורת הכתובים והאלקטרוניים. בכל.

אין איפוא כל חדש בתשובות כפי שאלה לוקטו על־פי מדגם מייצג בקרב אלף מאתיים שלושים ושלושה מרואיינים שנתבקשו להשיב על השאלה המנוחה: „מה עולה בדעתך כאשר אתה חושב על האדם הדתי ?".

כמחצית מהנשאלים רואים בפרי רוחם את האדם הדתי כשקרן, שרלטן וכיוצא בזה. מיעוטם בלבד, פחות מעשרים אחוז, בחרו בתיאורים חיוביים בעת הצגת דימויו של האדם הדתי. הם הגדירו את הדתיים כאנשי מוסר, בעלי יושר, כמי שנאמנים לדתם ולמורשתם הרוחנית.

הסקר גם אם לא הפתיע, בכל זאת מיקד מחדש את תשומת הלב לתהום ההולכת ונפערת בין דתיים לחילוניים. ברם, במקום לבחון את הדברים לעומקם, במאמץ לחשוף את שורשי הבעיה נתלים רבים בשולי דברים, מתוך רצון מופגן להטיל את קולר האשמה על צווארו של הציבור הדתי כאילו הוא הצית את אש המחלוקת במחנה וממנו יש להיפרע על כך. אחד מהם, הוא ראש תנועת „גשר" שהזמינה את הסקר. לדבריו, הרעה החלה ביחסים שבין הציבור הדתי והחילוני, היא באשמתו של ציבור דתי קטן, הנוהג בחוסר סבלנות ובקיצוניות. אולם, אין הוא מסתפק בקביעה זו. לדעתו, „החקיקה הדתית, ביוזמתם של חברי־כנסת דתיים, היא בין הגורמים החשובים לדימוי השלילי של הדתיים בעיני החילוניים...".

לא ברור על מה מסתמך ראש „גשר" בקביעתו זו. מכל מקום, לפי הידיעות, בסקר לא נכללה שאלה: האם אתה מסתייג מהדתיים בגלל החקיקה הדתית היזומה על ידם ?

השאלה היתה: „מה עולה בדעתך כאשר אתה חושב על אדם דתי ?". לפיכך, אין לקבל את מסקנותיו החד־משמעיות של מזמין הסקר, בכל הקשור באשמתה של היהדות הדתית, אף שאינו מחמיץ שום הזדמנות כדי להציג עצמו כיהודי אורתודוקסי המקפיד על קיום מצווה קלה כחמורה.

יחד עם זאת, אסור כי נעבור על הדברים לסדר היום, בלא להפיק לקחים כדי להשיב על השאלה: מה באמת גרם לאותה תהום המפרידה בין המחנות ואשר מעמידה בסכנה את עלימותו והאחדותו של עם ישראל בארץ־ישראל ובתפוצות ישראל. הדברים מחייבים בדיקה יסודית, כדי להציב סכרים בפני הגלים הסוערים העלולים לשטוף כל חלקה טובה בחיי עמנו שבכל הדורות ידע לשמור על זהותו היהודית, מתוך מסירות נפש וקידוש השם.

החקיקה הדתית לא גרמה לכך. להיפך, היא חישלה את יסודות האחדות של העם. בזכותה קמו מסגרות ממלכתיות המאפשרים חיי יחד — לחילוניים ולדתיים גם יחד. ואם בכל זאת נפערה התהום המפרידה בין המחנות, הרי כתוצאה מפעילותם התרבותית של פוליטיקאים שהסירו מעצמם את דמותו וצלמו של העם היהודי עתיק היומין המסיתים והמדיחים כדי לעקור מן השורש את שרידי היהדות שנשתמרו במדינת ישראל.

הם הפרו את האחדות; הם הפכו את הפלגנות לדגל, זאת ביזוי המורשת היהודית כמורה דרך לנבוכים שמרוב תלישותם בשורשים יהודיים מצאו את עצמם ניצבים על פרשת דרכים כ„תינוק שנשבה...".

הם הלפיתו אותם שנאה ליהדות; הפכו אותם כמצחקים למורשת אבותיהם והורו להם „דרך חדשה" המובילה אל אורחות הגויים — דרך הזרה לאורח חייו של עם ישראל.

כהם — מהמסיתים והמדיחים יש להיפרע; אותם יש להביא לדין האומה, על כבוד ישראל המחולל, על שנאת האחים הנוראה המאיימת על יסודות קיומנו כפס בן־הוכין; מפיהם חובה לדרוש מבנה על תוצאות הסקר, ולא מפי הציבור הדתי, כפי שמבקש לעשות זאת ראש „גשר".

גשרים בין הדתיים להילוניים לא ייבנו על פי סרטים בסגנון של „ססמי סטריט" שאנשי „גשר" מתמחים בהפקתם; ודאי וודאי שלא על־פי מחזותיהם של יהושע סובול ושות' — „נפש יהודי", „הפלשתינאית", „אפרים חוזר לצבא", „קידוש" ועוד, הרצופים שנאה חולנית לכל דבר שרוח היהדות מפעמת בקרבו.

אם יש את נפשנו לדעת מדוע הגדירו הנשאלים בסקר את הדתיים כ„שקרנים ושרלטנים" עלינו לפנות אל „פונדקו של ירמיהו" כבאת בנימין תמוז: לשירו של יצחק ליאור שנתפרסם בקובץ „סימן קריאה" שבהוצאת האוניברסיטה התל־אביבית, בו הוא מציג את האדם הדתי כשותה בצמא דם ערבי; יש לחזור ולהזכיר את דברי הנאצה של אותה משוררת שכרכה רצועות תפילין בדברי הבלע שלה נגד אלוקים ואדם.

נבדוק נא את הקריקטורות המתפרסמות בעתונות העברית שאינן נופלות בסגנון האנטישמי „השטירמר" הגרמני־נאצי הידוע לשמצה ואז נמצא את התשובה המוסמכת לשאלה: מי פער את התהום בין דתיים לחילוניים ?

זאת האמת הפשוטה. רק מי שרוצה לשקר — מרחיק את עדותו ממנה. אולם, אין כוח בעולם שיוכל לעקור את האמת ממקומה. יבוא יום והיא תתגלה במלוא היקפה ועוזה. ואז, הכל יודו, כי מה שמתחולל כיום הזה במדינת ישראל — בין דתיים לחילוניים — הוא פועל יוצא ישיר מההסתה האנטי־דתית ההולכת ומשתלטת על נוף חיינו הציבוריים, התרבותיים והחברתיים.

*

המסיתים לסוגיהם ולמקצועותיהם הצליחו ליצור קשר של שתיקה כדי לטשטש את האמת. התקשורת ניצבת לימינם. היא מחללת על־פי חלילם.

העסקונה האנטי־דתית בקולניותה מטרידה את הכנסת והופכת את במתה לאנטי־תיזה לברכת „ישראל": „לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו". היא פועלת בהתמדה לעקירת „שבט מיהודה" ולדחיקת רגליו של המחוקק היונק את חיותו ממעיינות הנצח של תורת ישראל.

וכך הולכת ונדחקת היהדות הדתית אל קרן זווית ובמקביל מואשמת כמי שנושאת באחריות ישירה לשבירת אחדות ישראל; וכך היא מוצגת לא רק באמצעות סקרים, אלא גם מעל במת הכנסת בדמותם ובצלמם של „גזענים", „משתמטים" משירות בצה"ל, מתאכזרים לערבים ואף רוצחים אנשים, נשים וטף הופכים מכל חטא ופשע.

וכך הם מסתירים מידיעת הציבור את המפעל הגדול של ישיבות ההסדר בו כורך הצעיר הדתי את הסייף והספר וממלא את חובתו כלפי עם ישראל ומדינתו; וכך הם מעלימים מידיעת הציבור את תוצאות הסקרים על רמתו המוסרית הגבוהה של הצעיר הדתי הרואה עצמו קשור בעבותות של אהבה לעם ישראל, ארץ־ישראל ותורת ישראל; ובאותה שקדנות הם פועלים, כדי להשתיק את חלקו של הציבור הדתי בבניין ארץ־ישראל.

וקשר השתיקה — הפך למסע של הסתה... וכשם שעד כה לא קם איש מקרב הציבור הנאור ולא קמו נושאי דגלה של הספרות העברית היפה, כדי למחות על הדימויים המחרידים שהודבקו באדם הדתי — לא קם איש כדי לייסר את הסופרים, הבדרנים, העתונאים המציגים ללא הרף את האדם הדתי בצבעים בזויים.

ואותה שתיקה כהודאה דמי. רבים נוטים להתייחס אליה — כאל הודאה עם דברי המסיתים, כתמיכה ישירה במלחמת חורמה שקידשו נגד בעלי נפש יהודית הזכה. נגד שומרי האמונה של היהדות — נגד כל אלה שעל יהדותם מסרו את נפשם, כלשון הכתוב: „עליך הורגנו כל היום...".

והכאב והצער גדולים לאין־שיעור, בשעה שמתחוור שגם יהודים דתיים מוכי סנוורים העומדים בחזית הראשונה במערכה על אופיה היהודי והיהודתי של מדינת ישראל מסתייגים כלפיהם, כאילו החקיקה הדתית היא אשר העמיקה את השנאה בין חילוניים לדתיים.

ולשמע הדברים הללו מתעוררת השאלה: האם הם עצרו לרגע קט את נשימתם, כדי לברר מה היו פניה של מדינת ישראל בלי החוק המחייב נישואין וגירושין לפי ההלכה, ומה היה דמותו של צה"ל אילו התקיימו בו שני מטבחים נפרדים: מטבח טריפה ואיזו „פינה כשרה" לחיילים דתיים המבקשים זאת ? ואילו פנים היו לשבת ומועדי ישראל שהם אות וסימן היכר של עם ישראל, בלי אותו חוק המגדיר את שעות העבודה והמנוחה ?

השאלות בתחום זה מרובות, לא רק על מה שהושג, אלא על מה שעדיין חסר, כדי להבטיח את אופיה היהודי של מדינת היהודים.

מסתבר שמעטים בלבד מקדישים תשומת לב לזה: הרוב, מקוצר רוח ומתוך חוסר רצון לגלות סובלנות וסבלנות כלפי הזולת, מעדיף ככל הנראה את ההסתה האנטי־דתית על פני הבירור היהודי הנוקב, מלב אל לב, כדי לחפש דרכים כיצד ניתן להיות יהודי.

ההסתה זו, אינה נחלת הפרט. בחלקה היא ממומנת על־ידי הכלל. כך, למשל, התיאטראות שבחלקם היו לראש גשר של הסתה אנטי־דתית ואנטי־לאומית, נתמכים על־ידי הממשלה. חלק מהספרים שהם נוטפי ארס ליהדות הדתית, מתפרסמים בתמיכתו הישירה או העקיפה של משרד החינוך והתרבות; כלי התקשורת הממלכתיים, שאף הם אינם נקיים מהצגת יופיה של היהדות הדתית בראי עקום — בבעלות ממשלת ישראל הם. כך שגם כלפיה יש להפנות את האצבע המאשימה ולתבוע את עלבונה של היהדות הדתית.

*

ולבסוף דמו בנפשכם, מה היה קורה במדינה אילו נערך סקר בקרב יהודים דתיים: „מה עולה בדעתך כאשר אתה חושב על האדם החילוני ?". ותוצאות הסקר היו מראות, כי לפחות מחציתם של הנשאלים רואים בחברה החילונית, רוצחים, אנסים, יורדים, בוגדים במולדת ועוד.

והרי אין זה סוד שרובם של הנאשמים במעשי רצח אינם נמנים עם שומרי תורה ומצוות. רובם של היורדים העוזבים את הארץ אף הם אינם שייכים למחנה הדתי. גם אותם בוגדים במולדת שפעלו בשירות סוכנים זרים, אף הם אינם נמנים עם המתפללים שלוש פעמים ביום. סביר איפוא להניח שבתשובה לשאלה מנחה כנ"ל, הרוב ישיב תשובות שלא ינעמו לאדם החילוני ויהיה בהן משום פגיעה קשה בכלל המחנה החילוני.

מעניין לדעת: האם גם אז היו עוברים בשקט לסדר היום ? האם גם אז היה קם אדם חילוני ועולה על ראש גשר, כדי להכות על חטא על החזה של החילוניים, כאילו בהם האשם למה שקורה, או שמא היינו עדים להפגנות נגד הדתיים הללו על שמעיזים להטיל דופי באדם החילוני ובישר לבו ?

לא צריך להפליג בחקר הנסתר, כדי להשיב על שאלה זו. התשובה ברורה וחד־משמעית. כולם היו מתקוממים נגד הסקר ועורכיו, לרבות הציבור הדתי. כולם היו מוחים על הצגת דברים בדרך זו. כי כבוד האדם שנברא בצלם אלוקים נמצא מחולל.

לא כן כשמתחולל כבודו של האדם הדתי. אז הכל מותר. אז גם הכל הפקר. בעבר הלא כל כך רחוק נהגו אחרת. כאשר נתפרסם מחזהו של שקספיר „הסוחר מוונציה", בו מוצג היהודי כ„שיילוק" על פי אותו סגנון שהיינו עדים לו בסקר האחרון, רבים מחו נגד הצגת היהודי בדימוי כה שלילי. רבים טענו נגד המניעים האנטישמיים שבמחזה.

לא כן עתה. היהדות הדתית על גווניה וחלקיה השונים מוצגת לא רק בדמותו ובצלמו של שיילוק, כי אם בדמותם ובצלמם של חדלי אישים, אך אין מי שיקום ויאמר — הגשר מרוע מעלליכם. להיפך, לא מעטים נהנים מכך. והאמת האמיתית — כאמור — אינה מאותו סקר שולי שבאותה מהדורות שנתפרסם גם יישכח. הנאצה יונקת את חיותה מהספרות האנטישמית הכתובה באותיות מרובלנות; מהדיווחים בכלי התקשורת — בעט ובמכחול ובדבריהם של חברי־הכנסת המחללים יום־יום מחדש את הבמה הגבוהה של כנסת ישראל.

וכל עוד לא יושם קץ להשתוללות זו, הרי שלא נפתע מהר־מהרתיים, אם ייערך סקר חדש ובו ייאמר במפורש כי ליהודים דתיים אין מקום במדינת ישראל.

בכוחנו למנוע זאת. בכוחם של כל יוצרי דרך בעם לעצור את הבסס האנטישמי במדינת ישראל. איך אמר הוזה מדינת היהודים: „אם תרצו אין זו אגדה". זאת שאלה של רצון טוב בלבד.

בין יהודים לבין עצמם / מאת יעקב הדני

אף שעסוקים אנו בימים אלה בענייני ה־חינוך לדמוקרטיה, ובמסגרת זה אנו מד־גישים את הצורך בחינוך לדו־קיום בין מי שהוא בן־ברית לבין מי שאינו בן־ברית. אין אנו רואים עצמנו פטורים מלחזור לעניין היסודי של אהבת ישראל, וזאת עקב בעיות הצפות ועולות מחדש ומגמות פלגנות הרווחות בחברתנו.

לאחרונה נוטים לדבר על תופעת של „הקצנה" בחברה הדתית, המשתמשים במושג זה כוללים בו גם תופעות שדבר אין להן עם קיצוניות. האם יהודי המבקש להיות שלם עם מצפונו ומקבל על עצמו לפעול מתוך נאמנות רבה יותר לתורה ול־מצוות, הוא בהכרח קיצוני ? האם כל התעצמות דתית או חברתית היא הקצנה? אנו שוללים את השימוש המכליל שעושים במונח זה, אך גם אנו סבורים שיש בחברה הישראלית סימנים מדאיגים של נטייה לקיצוניות ביחסים שבין אדם לחברו, ובעיקר במחלוקת בין קבוצות על רקע דתי.

בירור מעמיק ורחב של הנושא בבחינותיו הצי־בוריות, ההברתיות והחינוכיות, כיהון בהקדמתו של ד"ר אברהם רזין לחוברת המקורות על „אחדות ישראל" שהפיק אגף החינוך הדתי אשתקד, וראוי לעיין מחדש בדברים אלה ובדרכי יישומם. עם זאת אנו נדרשים, כאמור, לנושא זה משום האקט־ואליות המחודשת שלו ומשום המגמות החדשות המחייבות התייחסות חינוכית על פי השקפתנו הדתית.

נקדים ונאמר שנקיי הדעת וטהורי המחשבה בישראל אינם מוכנים לקבל כל הגדרה מצמצמת או שלילית לקבוצה כלשהי מישראל. ובוודאי שאינם מקבלים חלוקת כנסת ישראל המפרידה למחנות, שכן אחדותו של עם ישראל — כאחדות התורה וכאחדותו של הקב"ה — היא עיקר חשוב בהשקפתנו (עפ"י זהר, פ' אחרי מות חלק ג' דף ע"ג ע"א), ובעקבות תשובתה של ברוריה אש־תו של ר' מאיר לאותו המין הם דורשים הבחנה בין קיומם של „חטאים" מבלי להכיר בקטיגוריה של „חוטאים" (ברכות י', ע"א).

הראי"ה קוק זצ"ל שהרהר על גם אהבת חינם לכל אדם מישראל („אגרות קודש" ג, עמ' שלד), דרש לבטל את החלוקה לשני מחנות („מסע המחנות", מאמרי הראי"ה (א) עמ' 26) ואת ההתייחסות של כל פרט למחנה שלו, כפי שיש בזה משום שיפוט בשפי גאווה ופירוד פסולים, המסבכים את השאלה: „דומה לנו שהגענו מתחלקים לשני מח־נות... תמיד רגילים לצלצל אצלי בשני השמות המזהים את הקהל שלנו בכללו, והם חרדים וח־פשים... הלוואי שנוכל להשכיח מאתנו, בכלל, את אלה שני השמות העומדים לנו לשטן על דרך החיים האיתנים והמהודרים הראויים להיות שבים אלינו באור ד' אשר יאיר לנר".

התביעה שלא להכיר במחנות אינה נובעת מ־עצימת עיניים מן המתרחש במציאות. אדרבא, הרב קוק היטיב להכיר את החילוניות ואף ייחס לה סגולות ותפקידים יהודיים בתהליך הגאולה. הוא הכיר היטב גם את הכפירה על תופעותיה אלא שסירב לקבל חלוקת כנסת ישראל לכופרים וחרדים, לחילוניים ולדתיים.

ובנוגע לטענה אפשרית שאהבת ישראל שכזאת נובעת ממניעים אינטרסנטיים, שבאמצעותה מגדי־לים את הסיכוי להחזיר בתשובה את המרוחקים, מדגישים בעלי תפיסה זו את הצורך „לאהוב חי־נם". ודוגמה היא פרשנותו של רבי צבי יהודה קוק זצ"ל על מאמרו של הלל „אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" (משנה אבות, פ"א, יב). ועיין בדבריו „לנתיבות ישראל" (ב) עמ' רכב, וב„שיחות תורתי" עמ' נה — „שאהבת חינם קיימת עם כל הסתירות וללא כל תנאים, עם כל הבלבולים וה־קלקולים צריכה האהבה להיות אמיתית.

החינוך לממלכתיות ישראלית נובע מעצם הגד־רתנו. חינוך ממלכתי בתפיסתנו הוא החינוך ל־מעורבות מלאה בחברה ולקיחת חלק באחריות הציבורית בכל התפקידים והמשימות הנחוצים ל־חיים המדינתיים והמדיניים בתקופתנו, ואין הוא עולה בקנה אחד עם התבדלות והיבדלות במסגרת החיים. הגישה הממלכתית צריכה להדריכנו גם בתכנון היעדים, בתוכניות הלימודים, בהשכלה וה־חינוכיות ובחוויות התחתיות החינוך הדתי. פעילות רבות צריכה להיבחן בחינת השפעתן על חינוכו של התלמיד לראות את עצמו כחלק מכלל ישראל. דוקטרינות חדשות צריכות להיבדק כפועל יוצא מתפי־סה זו. שכן „כך אמר להם הקב"ה לישראל: בני, מה אני מבקש מכם? הא איני מבקש אלא שתהיו אוהבים זה את זה ותהיו מכבדים זה את זה" (תנא דבי אליהו רבא, כו).

ואין אנו מוציאים מכלל זה אף הגר או אדם מישראל, לא את אלה הקרויים „חילוניים" ואפילו לא את אלה הרואים עצמם כאנטי־דתיים. וגם לא את הקיצוניים שבחרדים. הקיצוניים שבשני המחנות אלה מושכים לעימותים ולחידוד את המחלוקת ואת המבדיל בין יהודי ליהודי. אלה ואלה עודדו הסתגרות וכיתתיות, וזוכה שדרכם של אלה שב־קטבים החברתיים שלנו כשפיכה יותר רווחו על רב שבבנין של עם ישראל המכהיב בהם.

אין אנו רואים עצמנו רק כבוגרים על פציים בין המחנות, אלא כמייצגי דרך האמת של האח־דות. האמנו והגלנו בממלכתיות דתית גם בימים שקשה היה הדבר. בזמנים שהממסד הלא־דתי שהנהיג את הארץ היה בעצמו חייב לקיטוב האנטי־דתי, כשנגזר שאסור לילדי תימן לקבל חינוך דתי כילדי מחנות העולים, כשהכיפה לא יכלה להיכנס בגאווה ורבים נאלצו להסתירה בהווה לכובע הברט.

וברוך ה', צריך לציין, שקיים חל שינוי לטובה ביחס ליהדות ולשומרי מצוות בחברה הישראלית, שיש הישגים רבים להשקפת־העולם הדתית הכלל־ישראלית, הן בכיוון יותר ממלכתי לחברה שלא רצתה בכך בעבר, הן בזהות היהודית של החברה הישראלית. ואם כן אולי עתה היא שעת הכושר להגביר מעורבות ולהתקדם ליעד של הגד־רת האחריות לכלל־ישראל.

ואולם פלא הוא שדוקא לעת כזאת ניכרת נסיגה מדרך זו. גוברת הנטייה להסתגרות ולהיב־דלות. ולא רק שאיננו מרבים ל„התעניין בכלל ישראל", אלא שאף בחלק מאתנו ניכרת מגמת ה־התפצלות לתת־קבוצות, של דאגה יתר למצומצם ולמה, ולא לכלל הרחב, ואילו נוסים אני אבד את הדביקות ברעיון של תוך הגאולה הכלל־ישראלי.

ואף כי בנו עדיין לא פשה נגע של שנאת־ישראל שהיא בנת הלכה של אותם השבבים, יש מקום לדאגה, וכבעבר להידרכה עבב במוסדות הלא־דתית הכהונה ניכרת השפעתם של הקיצונים, יחד הוגמואר אהוה.

* לישיבה (ציבית), שפעלה בהצלחה כ־60 שנה בין גרים שהתכוהר שבשחוים, וחינכה רבים לאהבת תורה, לאהבת העם ולאהבת הארץ, לא איפשרו לפעול בשכונה מעורבת;
* מבנה ישן של בית־הספר ממלכתי בסיוע ש־התמנה, לא הועבר לרשות החינוך הדתי במצוקה הקשה, בחשש „השתלטות הדתיים" ועבירת כבי־שים בשבתות;
* ראש עיר בישראל הודיע שבכוונתו משיכנת של ילדים דתיים בכיתות א—ב על ידי הינוך החינוך הממלכתי ולכן הוא מתנגד להעביר ל־רשותם שני חדרים בבנין בכבצה כבשפ פניו;
* בעיירה מסויימת נתבצים כניסת ילדים דתיים לבשבט שלישיא שנבנתה בבבילם במבנה משותף.

(סוף בעמ' 11)

נתן שצ'רנסקי: מוזמן לתודה

תנועת העליה והתשובה בברה"מ

מאת שאול שיף

אלכסנדר (סשה) אטרמן עלה ממוס־קווה לישראל במוצאי צום גדליה, הישר אל מרכז הקליטה במבשרת ירושלים. היום הוא לומד ב„כולל" מר"ץ (מרכז צוותים) שבמבשרת, במרכז החינוכי „קול מבשר", יליד מוסקווה, בן להורים חי־לוניים מוסקוואים, נימול בגיל 21(!), שש שנים מסורב עליה, פעיל לשעבר בתנועת התשובה במוסקווה ומתלמידיו המובהקים של אליהו אסס. נשוי פלוס ארבעה. באמתחתו כתבי יד, פרי עטו, בשפה הרוסית המתכים למו"ל טוב ש־יעשה מהם ספר, ספרים.

אלכסנדר, ציוני בלהב מקי היושב בנצצה ב־בריה"מ והוא נכהה לספר לנו בראשי פרקים על תנועת העליה בברה"מ, על תנועת התשובה ועל האקטואליה — עלייתו של אנטולי שצ'רנסקי.

כלום אפשר להצזה ביציאתו של שצ'רנסקי מברה"מ וביציאתו של הצעיים לעולם, משם, על־פי הפרסומים, משום תפנית במדיניות הקרמלין?

היוצאים־הנושרים אינם נדפקים בדלתה הציו־נית של מנהיגיהם ?

ארגוני ההגירה הבינים בווינה מוצאים פתחון פה ליצר הרע שישנו בלבו של כל אדם ואדם. אין ספק שקשה לעמוד בפיתוי שלהם ולעלות ל־ישראל.

לכה אני מתכוון: כהגיעם לווינה נפקדים כל עוליהם ועבים של היוצאים את שערי ברה"מ. בידם רק כמה מזוודות עם הבולה דלה. ליד השערים עומד נציג הא"ס ונציג הסוכנות היהו־דית. [illegible] באה"ב; את הקלות היחסית שבה לרכוש שם בית ועוד כמה דברים בתחום הצמי. אין לו באה"ב כל התחייבות כלפי המדינה (צבא, הג"א וכיו"ב). [illegible] אינו מסוגל להתמודד עם זה. אלה שנושרים בוינה, לא חשבו בחייהם על ישראל [illegible] אינו משפיע עליהם. היוצאים רוצים לצאת את ברה"מ ורצוי במהותם להגר למדינה עשירה [illegible].

יש להבטיח כי עם יציאתם מברה"מ יטוסו ישירות לכאן, ללא שהייה בווינה. [illegible]

איזה אתה? על מה אתה כותב? [illegible]

„סיוה"
א.־נתן
בלבוש חרש

אין אצלי שום ספק שאין מיפנה בפוליטיקה הסובייטית. אילו היתה תפנית, היינו מבחינים בסימנים הברורים בכך ואנחנו יודעים להבחין בהם. היינו רואים את זה.

[further lines illegible]

יש תנועת עלייה גדולה בברית־המועצות

[illegible]

סיבות הנשירה בווינה

[illegible]

(סוף בעמ' 11)

אוטונומיה חד־צדדית מהי?

מאת יעקב אדלשטיין

ראש הממשלה, שמעון פרס, שלף את תכנית האוטונומיה החד צדדית כדי לה־ביך את חוסיין ואש"ף שלא הגיעו להס־כם ביניהם על הייצוג המשותף במו"מ עם ישראל. הוא התכוון לרמוז להם בכך שייתכן שישראל בכלל אינה זקוקה להם כדי להסדיר את עניינם של ערביי השט־חים. אפשר להקים בשטחים ממשל עצמי גם בלי שחוסיין או אש"ף יהיו בתמונה.

היה זה משה דיין שהיבר אחרי מלחמת ששת הימים את תכנית האוטונומיה החד צדדית. אך מאז חלפו הרבה שנים, ומה שנחשב אז להגיוני, נחשב היום לבלתי הגיוני. בתנאים של אז אפשר היה להרכיב ממשל עצמי של תושבי השטחים ולכלול בו מנהיגים מקומיים. אז חששו תושבי השטחים יותר מפני פעולות צבאיות של ישראל, והצעה כזו היתה מבחינתם הרע במיעוטו. היום השתנה המצב.

אילו הופעלה התכנית...

אך גם אילו הופעלה התכנית האוטונומיה החד צדדית לפי גירסת דיין, היא לא היתה מחזיקה מעמד.

בימינו ניסה דיין לעבד פשרה פונקציונלית ולא טריטוריאלית: החלת הריבונות על אורחים ולא על שטחים. המנהיגים שהיו מקבלים עליהם את המעשה הזה, לא היו יכולים להחזיק היום מעמד מול איומיהם של ארגונים קיצוניים. לכן אם עוס־קים היום בתכנית אוטונומיה חד צדדית, יש לש־נותה מן היסוד ולהתאימה למציאות של ימינו. [illegible] ולכן הסעיף בתכנית כמו המדובר על הוצאת כוחות הביטחון מריכוזים ערביים, אינו יעיל עוד. יתר על כן, ההתיישבות בשטחים יצרה עובדות חדשות שאי אפשר שלא להתחשב בהן. לדברי גם פרס, הביטוי „אוטונומיה חד צדדית" איננו מתאים לזמננו. אלא שגם התכנית, המבוססת על התכנית הכפרית, גם היא לא מתאימה לימינו. יש לחפש אחר תכנית חדשה ולא אחר כותרת חדשה.

שרי הליכוד כבר הביעו את עמדתם נגד הפעלת תכנית כזו. ואין להניח שאפשר יהיה להעביר בקבינט המדיני החלטה על ממשל עצמי בלי לפו־רר משבר בממשלה.

במו"מ שנערך עם מצרים על הפעלת האוטונו־מיה לפי הסכם קמפ דייויד, התברר כי יש שוני רב בהשקפות של שתי המדינות על אופי האוטונו־מיה. בעוד שישראל ראתה בה שלטון מוניציפאלי בלבד, ראו בה מצרים שלטון של מדינה בדרך על כל מאפייניה. בשל הבדלי דעות אלה התפוצץ המו"מ על האוטונומיה.

שר הביטחון יצחק רבין, התנגד לאוטונומיה חד צדדית, משום שהוא רואה בכך נסיגה של צה"ל מן השטחים, ונגד זה הוא מוכן להיאבק בכל כוחו. אפשר להגיע, לדעתו, לאוטונומיה רק לאחר הסכמה עם המנהיגות המקומית.

המדיניות הליברלית של צה"ל בשטחים אחרי מלחמת ששת הימים לא הוכיחה את עצמה. היה זה משגה חמור לערוך בחירות לעיריות ביו"ש, כאשר היה ברור כי בבחירות אלה ייבחרו אוהדי אש"ף. אחר כך לא היתה ברירה אלא לפזר את דברי המועצות העירוניות שהפכו מוקד לפעילות לאומנית ולמנות במקומם קצינים ישראליים לניהול ענייניהם של התושבים הערבים.

אמנם נכונה הדעה שישראל צריכה להבליט את פרופיל שליטתה בשטחים, אבל תושבי השטחים לא יפרשו את זה כאקט של יחס ליברלי כלפיהם אלא כאקט של חולשה, ופירוש כזה הוא סכנה בטחונית.

גם קשה יהיה לבוא תושבים מקומיים להת־מנות לתפקידים שהם יותר מאשר מינהליים, אבל ישכללו גם יסוד שלטוני עצמי. בבחירים כאלה הם יחשפו מייד לאיומים מצד גורמים לאומניים ש־אינם נרתעים מלהשתמש בנשק לחיסול חשבונות פוליטיים.

התעלומה שלא פוענחה

עד היום לא פוענחה תעלומת הרצח של עזיז שחאדה מראמאללה, שהיה הראשון מבין הפ־ליטים הערביים שהציע לבוא בשיג עם נציגי ישראל בשם משלחת הפליטים, שהשתתפה בשיחות [illegible] בועידת לוזאן. [illegible] וכמו כל המנהיגים בסוג זה נרצח אף הוא על רקע פוליטי.

פחדם של תושבי השטחים מלקבל תפקידים בעלי אופי שלטוני ביו"ש תחת חסות ישראל הוא המלווה את כל התהליכים המדיניים של המינהל האזרחי ביו"ש. היא גם שימנע ביצוע רעיון אוטונומיה חד צדדית, אילולא פחד זה אפשר היה כבר להר־כיב מינהל אזרחי מעורב — ישראלי פלשתינאי — תוך הרגעה של חיים בצוותא.

מלבד הצד הפוליטי מחפשת ישראל דרכים לשי־פור איכות החיים ביו"ש. [illegible] אפשר היה להרחיב את הגישה הליברלית של תושבי יו"ש אילולא [illegible] את החופש בשטחים.

פרס הכריז על בניין זה של אוטונומיה חד צדדית לאחר שנכשלו המאמצים [illegible] בין חוסיין לבין אש"ף. שוב אין סיכוי [illegible] למשלחת ירדנית פלשתינאית. אש"ף לא מוכן לקבל את התנאי של הכרה בהחל־טות 242 ו־338, שפירושן הכרה בישראל. ארה"ב [illegible] לוותר בנקודה זו, [illegible] לנהל מו"מ עם אש"ף, דבר שעד עתה היא נמנעת ממנו.

עתה התברר שאין סיכוי שירדן תוכל לפעול לבדה, בלי הסכמת אש"ף.

מהי הדרך לשלום

הדרך להגיע אל גבולי השלום לא עוברת דרך ירדן, לאחר שהכריזה שאינה מוכנה למו"מ. [illegible] עם ירדן נכנס למבוי סתום. פרס מנסה לפרוץ מבוי זה על ידי פניה אל תושבי השטחים עצמם, אלא שמהלך זה אינו מציאותי.

[illegible] על הכרה בהחלטות 242 ו־338, [illegible] על הכרה בישראל.

בלי להשתמע בכוונות של אוטונומיה חד צ־דדית, [illegible] האצלת סמכויות אך ספק אם בהלכים אלה ישתפו תושבי השטחים פעולה. מינוי ראשי עיריות ערביים במקום קציני צה"ל לא יפתור את הבעיה. זהו מהלך זעיר בכיוון של אוטונומיה חד צדדית, אבל לא מהלך פוליטי בעל משמעות. אוטונומיה חד־צדדית יכולה להתבצע רק אם יהיה שינוי בתפיסה של המנהיגות הפלשתינאית [illegible].

מומחים סבורים שאין סיכוי להביא היום מנהי־גים שיסכימו לשמש כמנהיגים במינהל אוטונומי חד צדדי. אפשר רק לכפות על תושבי השטחים [illegible] מינהל כזה. ספק אם תהיה תועלת בכך.

בעקבות הכינוס הבינלאומי על מדיה ופוליטיקה בבר־אילן

הקולנוע בשירות המפלצת הנאצית

מאת נ. גולן

שמן, מכוסה זיפי זקן, מעשן כמו קטר קסקט אפור לראשו — נכנס האב למסך. הוא צועק על אשתו, מ„פליק" לבנו ודורש כסף לשתיה. כשמתברר שאין לאשה כסף, הוא הורס רהיטים ושובר כלים בחיפושיו אחרי מטבע. אתה, הצופה, שונא אותו מהרגע הראשון. נכנס חבר, השניים משרי חיים, ומתברר שהם קומוניסטים. את הבן, נער כבן שתים עשרה, הם מחליטים לצרף לנוער המפלגה. הנוער הקומוניסטי נוסע לפיקניק. שוב קסקטים, סיגריות, אלכוהול.

על הרציף, באכסניה, קבוצה של בנים ובנות במדים, צנועה, הבריקות בריקודות, האבות ויקדים בסרגל, ה„היטלר־יוגנד". נער קסקטים וזרק לעברם עלבנות יאבן. הבנים במדים מתפרצים להחזיר. בכיה עצרה מן המדריך והם נצבים באמצע הר־גועה והחרים לעמידת דום. מוסר ההשכל ברור — הנה חברה עם משמעת, סדר, ריסון עצמי. הלאה — פיקניק על החוף. אצל הקומוניסטים ריקודי תגרות, מזמוטים, משחקי קלפים ושתיה. הילד הנבי־בילד בכל אלה, הוא רואה מרחוק את מחנה ה„היטלר יוגנד", אוהלים, מדורות, דגלים, הצדעה לדגל צלב הקרס, תרועת חצוצרה, תרגילי סדר, המגון להגל המתנופף. אותו ההתפעלות מוסום הילד את המכוון בטובו הבוזה ובודע לאבו שהחליט להצטרף לנוער היטלר. האב מתנפל עליו, שולק סטירות, מכריח אותו לשיר את האינטרנציונאל. האם בצד נשפטת במשפחה. וכך הלאה וכך הלאה, הקומוניסטים מני־חים פצצה בלב הפגנה הנוער ההיטלריסטי. הנער הגיבור מזהיר אותם והם ניצלים. הקומוניסטים מחליטים לרצוח אותו כנקמה על בגידתו. האם מתאבדת. המדריכים ב„היטלר יוגנד" מאמצים אותו מלבישים במדים וניצבים, מסבירים באהבתם שחובתו העיקרית של אדם חיובי היא לציית לפקודה. הוא נענה בהתלהבות ורץ לחלק כרוזים נאציים בשכונה, באמצע ההליכה — מוצאים אותו הקומוניסטים. מה־פנת סימטה הדוקה לצייד, הנער באוילה ידופת ... תוקעים בו סכין. הוא נופל מוסם. ה„היטלר יוגנד" מוצאים אותו, מתבקים, וברגעי גסיסתו הוא פורש ראש ושר את המנון דגל צלב הקרס...

הסרט הזה הוא רק אחד משלוש עשרה הקומדיות, הטרגדיות, הסרטים הדוקומנטריים וה„ניוזריל" ש־הוצגו השבוע באולם ארגמנה באוניברסיטת בר־אילן בין יום שני ליום חמישי במסגרת כינוס בינ־לאומי על מדיה ופוליטיקה. הנושא הספציפי: תעמו־לת הקולנוע ברייך השלישי. נושא מגרה התעניינות, כל התקשורת נכחה במקום. טלוויזיה גרמנית ושידו־רייה אמריקנית וישראלית, עיתונאים ואנשי רדיו, ובסוכן חוקרי תקשורת מרחבי תבל. די להציג את הצירות שהשתתפו בסימפוזיון שחתם את הכינוס אח־מל, יום חמישי אחה"צ, כדי לקבל מושג נכון. ישבו על הבמה ד"ר אורטווינה בוכבינדר, מומחה ללוחמה פסיכולוגית בבונדסבר גרמניה, פרופ' איאן קרשאו, מ־אנגליה, פרופ' דוד ויינברג מארה"ב, פרופ' הילבר הופמן, סגן ראש עיריית פרנקפורט ומרצה לקולנוע, ד"ר משה צימרמן מישראל וההסטוריון פרופ' צבי בכרך, יו"ר הכינוס.

בין האורחים בקמפוס האוניברסיטאי נראו גם גרהרד אלברכט, ראש המכון לאמנות הקולנוע ב־גרמניה, גרהרד שנבנר, מפיק סדרת טלוויזיה בת 13 שעות על הקולנוע הנאצי, אנשי שגרירות גר־מניה מן השגריר ועד היועצים והנספחים, ומומחים ישראליים כעזרי נרקיס, יריב בן אליעזר ורבים אח־רים. כחתן בין השושבינים הנכבדים הללו הסתובב היוזם והוגה הרעיון, ד"ר ברוך גיטליס, מי שייסד לפני שלוש שנים את מכון הרי קארך לחקר תעמולה, מרצה לתקשורת המונים באוניברסיטאות ת"א ובר־אילן.

אזהרה לא לעשות השלכות

ד"ר גיטליס ופרופ' בכרך הזהירו אמנם את העתו־נאים שנהרו לכינוס לבל יעשו השלכות משיטות התעמולה הנאצית למקובל בפרסומת ובטלוויזיה הד־עכשווית. השוואות כאלה, אומר בכרך, נעשות יותר מדי בזמן האחרון. אבל כאשר מתבוננים בזווית הצילום, בסגנון, העריכה, ובהדגשים הבנמתיים של הסרטים הדוקומנטאריים של לני ריפנשטאל למשל, הבמאית הנאצית שז'אן קוקטו כינה בשם „אמנית הפיליניי" ושרבים רואים בה אשה שעיצבה להיטלר את פניו בעם הגרמני כולו בעזרת נסים ה־מצלמה — קשה להתגבר על הפיתוי לראות בקולנוע הנאצי את אבי התעמולה המודרנית.

ד"ר גיטליס נרתע מן ההכללה. בדיקטטורות — זה נכון, לומדים, מנהיגים, מחקים את השיטות הנאציות. גם בדמוקרטיות, כה נפסול בפרסומת ובתעמולה — עובד בקווים מקבילים לאלה של הסרטים הנראים בכינוס. בעצם כל תעמולה מבקשת לבנות טיפוס של אדם וטיפוס של השקפת עולם, שיש להם תשובה לכל שאלה. שאלות ותהיות — מוציאים מהיכל חייהם. הכל פשוט, מוסבר ומהודר בתוך ה־טיפוס בהתאם הנכונה. אבל, מה שמציל אותנו בדמוקרטיה — זו התפוצצות המידע. זה החופש שיש לכל התעמלנים לעבוד עליך. זה אומר כך והשני אומר ההיפך — ואתה בן חורין לברור ולהחליט. ברייך השלישי, מובן מאליו, כמו בכל דיקטטורה — התעמולה היתה חד־כיוונית, חד צדדית וטוטאלית. טוטאלית משום שהיא ליוותה את האדם מיום הי־וולדו ובכל עצות חייו. ילד גרמני הרי לא נולד אנטישמי. צריך איפוא לבנות אותו בייטר, את כל המערכות החברתיות, החינוך וקולנוע, רדיו ועיתונות, תנועת נוער ואמנות, מוסיקה ובידור — כדי לפעול באחידות מוחלטת וליצור אדם עם מוח סגור שאי אפשר יהיה להזיז את אמונותיו בשום דרך. נכון שהיום מסכימים הכל שאין אינפורמציה אובייקטי־בית, שכל סרט דוקומנטארי הוא מגמתי. שכל תר־עמלן יודע לפתות או לצבוע אותך שתחשוב כמותו — אבל, ההבדל בין הפיתויים והתעמולנים לביניהם — הוא הוא ההבדל בין דמוקרטיה לטוטליטריות.

הכנסיה הקאתולית — אבי — התעמולה

האם התעמלנים הנאצים הם „המורים הגדולים" של התעמולה הפוליטית בדורנו?

גיטליס: את אבות התעמולה מוצאים בכנסיה הקתולית במאה ה־16 וה־17. היה זה גריגוריוס ה־15 שלוש מהבישופים שלו להחיש קילוף לתעמולה בשנת 1622 בטענה שבלי ללמוד באופן אקדמי את תורת ההסברה הנכונה לא יחזיק הקתוליציזם מעמד במאבקו בפרוטסטנטיזם.

אדמונד בורק, הבסאיסט בן המאה ה־17 היה הראשון שהבחין בכוחה של ההסברה בציבור ואף כתב על הנושא. במאה הזו, כיפודי התעמולה הפוליטית הקולנועית הם הבולשביקים הרוסים אייזנשטיין, פודובקין ודובז'נקו.

כשהנאצים עלו לשלטון מקרין גבלס את הסרט „פוטיומקין" של אייזנשטיין (היהודי!) בפני הקולנוענים שלו ואומר: ראו, כך יוצרים מציאות שאינה קיימת. מתוך הוויים הקומוניסטים, הנה בעזרת מיכבאי בתחוכם אפשר לעורר רגשות ולשנות כל־פילאציות בנפש הצופים.

יאנבי הקולנוע הנאצים — אכן לימדים בהרבה. הסיבה שבתלמידים היא לני ריפנשטאל שני סר־טים בולטים ראינו השבוע בכינוס בבר־אילן את „ניצחון הרצון", תיעוד כינוס המפלגה הנאצית בנירנברג ב־1934 ואת „ניצחון האמונה", קונגרס ... בשנת 1933.

„ניצחון האמונה" היה ה„טקס" של האידיאל. הד־נאצים בעצמם — ניסו להשמיד ולהעלים את הסרט וארבעים שנה — איש לא ידע שנשאר לו עותק. ארגנב יחד, בנהיג נאצי, ... בסרט הזה ... „ההבורה הפיהדי הבריינה. הכל אחרי ש.ב." ה' מכינים האריכותי נרצח יחד, נתן היטלר הוראה להשמיד את כל הנגטיבים, ולהוסיף את ההיסטורית (הסרטים למדי בידים את השיטה הזו הם ש־בצבים תצלומים ודרכים דוקומנטאריים ... ספר היום).

כאן, בבשר ארבעים שנה, תואר „ניצחון האמונה" בספרי ההיסטוריה בלי שאיש ראה אותו. לני ריפנ־שטאל בענבה, כשהתעמבדה למשפט אחרי המלחמה כמשרדת התעמולה הנאצית זרקה בפני שופטיה: איש מכם לא ראה את הסרט, מאין לכם שזו תעמולה נאצית?

והנה, ביום חמישי או ששי לפני שבוע, מצלצל הטלפון אצל ד"ר גיטליס. קול אלמוני מדבר גר־מנית ואומר: אני אזרח מערב גרמניה. שמעתי על הכינוס שלך. יש לי עותק של „ניצחון האמונה", מעוניין? אם כן — יש לי שני תנאים, אלף — שאשאר אנונימי, לא אגלה את שמי, זהותי או מאין הגיע אלי סרטה של ריפנשטאל, בית — שתקרינו אותו פעם אחת ביום בואי ולמחרת אני טס איתו חזרה לגרמניה.

הגרמני המסתורי שהציע את הסרט

ד"ר גיטליס נענה לשני התנאים. הגרמני האנונימי נשאר איש מסתורין. ההקרנה היחד מענית מההבעפת, בין ההשערות הנפוצות באוניברסיטה יש אחת האו־מרת שהסרט הגיע מן המזרח. הצבא האדום השתלט כידוע על מרבית הארכיונים הגרמניים ב־45' וסביר להניח שאם נותר עותק בודד של הסרט — גם הוא נשמר במזרח. ב„ניצחון האמונה" מפעילה ריפנשטאל את כל התחבולות שהיום הן הנושא הקבוע בפקול־טות לקולנוע. כדי לשוות סימד על־אנושי למנהיג, רואים את היטלר יורד אל האדמה במטוס כשף. כעין אליל הנוחת מן השמים. בבסוס הנשר, סמלו של הרייך, כדי להבליט את האבהות של הפירר הוא מצולם שוב ושוב, כותב, לוחץ ידיים, מקבל פרחים. החיילים, מצעדים ומסגבים מצולמים בזווית כדי שהם ייראו כביכול בצל ידיו הדורכות. הקרובות אל המצלמה, של המנהיג. היטלר מוצג בדמות של אבא של העם. אוכל מרק עם החיילים, ניגש ומברך אישית את הנוצר.

אבל יש גם מגמה אחרת — האלהה. ואז מצלמים את המנהיג שכן הקוהה לתדי מלמטה, כשהוא נראה כצללית ענק על רקע שמי ענגים.

יוצרים תחושה של עוצמה אדירה

ואיך יוצרים תחושה של עוצמה אדירה, תחושה של כולם איתנו א׳ גם אני צריך להצטרף? ריפנשטאל מצלמת את ... בצילום אורך. החוזר על עצמו. וכך ייראה ... עצום מבדים, ארוך כמעט לא סוף ... המוני אדם.

הסרטים הכי ... הם חלק קבוע מכל סרט נאצי. מאות אי־שים, רבבות אלפים, במסודר, כולם מצדיעים, כולם מנפנפים בידיים, והרושם כאומר הוא „שכל העם איתנו". מדי פעם נחה המצלמה על פנים אינ־דיווידואליות. ילד בלונדי, בחור עם עיניים כחולות, ... — מוכלל פתאום דגל אחד עם צלב קרס. במצעד הצבאי — המצולם מלמטה כך שהח־יילים נראו ענקי אדם. יש חיתוך מהיר אל חלונות הקומות העליונות שם רואים אנשים בעלי חזות אצי־לית מצדיעים במועל יד, והירי גם המעמד הבינוני הגבוה — איתנו.

בסרטה השני „ניצחון הרצון" מפעילה ריפנשטאל אפקטים חזותיים אחרים שהפכו נכס צאן ברזל של הקולנוע. למשל — אנשים מוארים באור לפידים על רקע שחור הלילה. התחושות: קבאיזה, מסתו־ריות. לפידים, דגלים, כיתובים, קול ההם בצורקים.

האפקטים הקולנועיים בקולנוע לא רק בתום שהיטלר אהב קולנוע והעמיד לרשות אנשי הקולנוע שלו ... בהבמטר עם דמות המנהיג. ... בסביר פרופ' הילבר הופמן. אלא נושים שהם יודעי שהבין הטב איזה קורא ספרים ואין לו סבלנות למאמרים אידיאולוגיים בעתונים. הקולנוע — זו שפת העיבטוק של המאה שלנו. הם לא פנו אל האינטליגנציה אלא אל ... המיבטים שהוו בהרבה בראשית הבית הכלויים. על שביע מילוני לפחות ארבעים שעות של סרטים דוקומנטאריים ... בעצמו כחר את התצלומים ... בשנים הראשונות למשל, הראו רק ... בהם היטלר נראה אנושי, מנשק תינוקות, מקבל פרחים ונחמה. בשנים מאוחרות יותר, ... את על־אנושיותו. את המיתוס ... של היטלר, הראו רק ... בהם הוא ניצב גבוה על במה, ובכורים תמיד בזווית תחתונה.

ומתוך — לא היתה תעמולה נגדית של התרבות ..., והיה הבי.בי.סי, והיה „קול אמריקה", ואיך ייתכן שהגרמנים לא נחשפו גם לאלה והושפעו מהם?

בסביר פרופ' הופמן: גבלס דאג גם לכך. היא צוידי ... למקלטי רדיו שהיו ... בגל קצר ... כל האוכלוסיה. בבקלטים היו אפשר היה ... שידורים מקומיים, אבל ... בבתים. לכל אחר דאג ... בבתי הספר את הניצב להלשין על כל מי שניסה להעביר את ... לתחנה זרה ... אדם בזה. ... הוא נזרק מייד למחנה ריכוז...

ביטח פרופ' גרהרד שנבנר: „לעם הגרמני ברובו לא היתה ... הדמוקרטית. זה עם שהכיר רק שלטון ... שהערצת המנהיג ה־צבא ... בין הסגולה התרבותית שלו. רוב ה־ציבור הגרמני קיבל. בבעביעה גבורה את התכנים של הקולנוע הנאצי, שהכיף לעשה דברים אלמנ־טריים: להאמין, לעבוד, לצחוק תמיד, להילחם. לה־רוג ולהיות מוכן להיהרג לכבוד המולדת שזוהתה באופן ברור ובלתי נתפשר עם דמות המנהיג. באידיאל הנאצי יש בו סתירה פנימית, להקים גוף אירופי של אריים משרשביים, הפרדוקס פשוט לא הורגש".

העם הגרמני היה מוכן לקלוט את המסר הנאצי

בצביון, — פרופ' צבי בכרך מחזק גם הוא את התזה של פרופ' שנבנר בדבר המוכנות הנפשית של העם הגרמני לקלוט את המסר הנאצי. כשאלתי: כיצד ייתכן שהאינטלקטואלים הגרמניים, בעל רמת החשיבה הגבוהה בלעו את התעמולה הנאצית הקול־נועית התפירה לעתים קרובות בהבגים גסים (הקו־מוניסט האייב האנגלי או היהודי הם ... מכו־ערים, שמנים, מיהולכים, הנאצי תמיד בלונדיני וזקוף וכדי וכדי) — אומר פרופ' בכרך התעמולה הקולנועית מלכתחילה לא יועדה לאינטליגנציה אלא ל„עבדי". היטלר ידע שהאינטלקטואלים מלכתחילה שיתפו פעולה איתו והזדהו עם האידיאולוגיה שלו כתוך תפיסתם ואגוכיות. הרבה מן ההוגים, הסופ־רים, המשוררים וההסטוריונים של תקופת ויימאר ביטאו רעיונות נאציים עוד לפני שהגיעה התנועה הנאצית. רעיונות על דבר הגזע, הגרמניות, הלאו־מיות, הסלידה מהפרלמנטריזם... הדברים הבשילו בגרמניה עשרות שנים. הנאציזם לא נולד יש מאין. הוא נבע מרקע תרבותי מסויים".

מסיבה זו ומסיבות נוספות — דוחה לכן פרופ' בכרך את ההקבלה בין התעמולנות הפוליטית קול־נועית של הרייך השלישי לזו של ימינו, בטכניקות, בזוויות צילום, בשיטות עריכה המיועדת ל„הגדש" את הצופים רגשית ... למטרה שלך — אולי יש דמיון אבל היעדים וההכבים שונים כליל. ה־נאצים ניצלו את הטכניקה למטרות אכזר אנושיות. התעמולה הפוליטית או המסחרית בארצות הדמוקר־טיות מיועדת כביכול למטרות אחרות לגמרי.

בכרך טוען שאפילו בדיקטטורות העכשוויות אינה דומה התעמולה לזו של הרייך. ברוסיה הסובייטית למשל, הסרטים הם אידיאולוגיים יותר מאשר תע־מולתיים. אין שם תכנים של דה־הומניזציה דומה לזו של ה„יהודי הנצחי" למשל, סרט המקביל בין יהודים לעכברושים, אין גם אמצעי ... כי כך המשוררים ... בציבור לפתות לא מאז מות סטלין ולכן יש יהודים היכולים לצאת נגד המשטר ויש גם רבים המרשים לעצמם לא להאמין לעתונות החפצית ולטלוויזיה הממלכתית, דברים כאלה לא היו עולים על הדעת בגרמניה הנאצית".

„ואיך היו עיכים? ממשיך ושואל ד"ר גיטליס. כשאדם המצוייר בבקר היה שומע נאום של היטלר בוקע מן הרמקולים, בפוקחו את עיניו — ראה על הקיר פוסטרים של קאריקטורות אנטי־יהודיות, ישב לשולחן עם קפה הבוקר היה רואה בעתון עוד קארי־קטורה אנטישמית. יצא לרחוב — עבר על פני מצעד של ה„היטלר יוגנד" עם זמר „ההדרס ... על ה־שפתיים. הלך לביתם — קיבל אינדוקטרינציה נא־צית יסודית, ... שהקיפה אותו לא רק ביום אלא גם בערבים. כשיצא להתבדר בקולנוע — הראו לו את „היהודי זיס". פרופ' פרידריך קולי ממערב גרמניה, שהקדים הרצאה ארוכה להקרנת „היהודי זיס" בכינוס, סיפר כיצד אנשים נהגו לצאת מן הקולנוע מוסתים עד כדי כך ... (זה היה עוד ...) עד שהיו מתארגנים להפגנות ספונטאניות וזועקים: „גרשו את היהודים מן העיר".

„ביהודי זיס" ניצלו ... הבמאי וגבלס שהדריך אותו ... לאורך כל התסריט, את כל הקלישאות הפסיכולוגית ה„מבהקות" על היהודים מאז אדם הראשון. לכבוד — הפחד שבא ... השנוא ישתלט על הנשים והבנות שלך. „זיס אופנהיימר" בתחפש כאן ... בבגדי ... וקפלה לבן, רוקד עם בנות הדוכס, עוגב על אשת המלכה, אונס את בת אחד המיהרים, נערה בלונדית (כמובן) המתאבדת אחר כך בטביעה בנהר. בסצינה מרטיטה בסרגל רואים את הארוס (הבלונדי) נושא על זרועותיו את הטבועה הצעירה שראשה וידיה שמוטים לקרקע. כל אנשי העיר ... אחריו שותקים ... ליד דלתו של בית זיס ... על ... הד־סצינה הבאה — נראית ... מאליה. כולם מתנפלים על הבית בגרזנים ואגרופים שוברים דל־תות ... ומתפרצים פנימה, חיתוך מהיר ולאחר מכן רואים את זיס בבגדי אצילים משתכר ... הדוכס...

היהודי בוזז את כספו של העם

ביטוי של מיתוס אחר: היהודי בוזז את כספו של העם. בארץ בביתו של זיס עשרות כתרים נוצצים בהלוליםם והתב טהור עם צלב בראשם וברור שאלה כתרים גרמנים שהגיעו לרשותו שלא ביושר. זיס הפך לשודד דרכים הגוזל ... מכל מי שעובר על הגשרים המובילים העירה ושוב מראים איכרים ... שאת פרוסתם האחרונה הוא גוזל בדמי מ־עבר.

זיס משיג רשיון מגורים בעיר לבני עדתו. בתמונה הבאה שיירה אין סופית של אנשים מצחקים לבר־כים ... מלוכלכים, פניהם מושחרות בפיח, עם עגלות ... נוהרת אל בין החומות. הזקנים ... עד ... והזמרה ... היא... של ... שקטע ... לא היה נראה ... ודוחה בעיני הגרמנים ולכן ... יוצרי הסרט ...

מי הם התלמידים המובחרים והמתוחכמים ביותר של הקולנוע התעמולני הנאצי?

מנחשים?

דוקטור גיטליס עונה חד משמעית: הקולנוע ה־פלשתינאי!

בתוך הבועה הישראלית הסגורה שלנו איננו מו־דעים למה שמתרחש היום בעולם. או לא מודעים די. ד"ר גיטליס שבמסגרת המכון שלו עוקב אחרי ה־קולנוע הערבי בעיירות הפלשתינאים מספר על מאות סרטים דוקומנטריים בביטול אותנטיים, שצולמו ב־ישראל (לפי השערתו ע"י סטודנטים זרים המשוטטים בישראל עם מצלמות וידיאו על הכתף שהם שליחים סמויים של אש"ף), עבור עריכה לפי השיטות ש־פוכללו ברייך השלישי, והם מוצגים היום לכל תחנות השידור הטלוויזיוניות בכל ארץ מערבית. סרטים כ־אלה זוכים לכותרות תמימות כמו: „תולדות הציונות" הוצגו והוקרנו אפילו בבתי כנסת יהודים בארה"ב או בחוגי סטודנטים יהודיים. רק באמצע ההקרנה תפסו הצופים המומים שלפניהם סרט תעמולה אנטי־ישראלי ושמקורו ... לא בישראל. אם בעשרים שנותיה הראשונות של המדינה הסתפקו הקולנוענים הפלשתינאים בעריכה מתוחכמת (ילדים ישראלים בבית ספר משוכלל ומעבר מהיר לבית ספר מוזנח בכפר ב„גדה") הרי שבעשור האחרון הם צעדו צעד נוסף ועיכלו גם את הטכניקה הנאצית לדה־הומניזציה ב־עזרת סרטים דוקומנטאריים. היום — בסרטוני ה־תעמולה הערביים מוצג החייל הישראלי כאנס, בוזז ביזה, רוצח, ובשורה התחתונה, כגלגול מודרני של הנאצי הגרמני. את האפקטים הללו משיגים כאמור לא רק בסרטים עלילתיים אלא גם בעזרת סרטוני חדשות שעברו עריכה ברוחה של לני ריפנשטאל וב־נוסחים מתוחכמים ומשוכללים עוד יותר.

טעות לחשוב, מזהיר ד"ר גיטליס, שקהל משכיל ואינטליגנטי עומד על הרמייה שבדוקומנטים הללו. אדרבא. מניסויים שערך במכון הרי קארך בהרצליה על ציבור של אקדמאים המתמחים בעצמם בתעמו־לה ובתקשורת גילה שגם הם הראשונים הנופלים בפח. התחכום הקולנועי המודרני הגיע לרמה כזו של חדירה לתוך הפסיכולוגיה האנושית עד שהקהל המשכיל ביותר — צופה, קולט ומאמין. והיכן אנחנו בתמונה? גיטליס מושך בכתפיו. לנו אין תקציבים, אין מודעות, אין הבנה לכך כעם. פתרון ביניים ל־בעיה, לדעת גיטליס, יהיה אפשרי כאשר בכל עיר בעולם בה חיים יהודים יקום גרעין של צופים־מגינים. צופים כאלה יציפו את תחנת השידור ה־מקומית בטלפונים, מברקים ובמכתבי מחאה, אם זו תקרין סרטון אנטישמי או אנטי יהודי. ד"ר גיטליס ערך ניסוי כזה בגרמניה, בעזרת כמה סטודנטים שעברו הכשרה במכון שלו. הפרוייקט — הצליח, אחרי הקרנת סרט אנטישמי, ומחאות כנגד ... — התפרסמה על גבי המרקע עצמו התנצלות ובקשת סליחה!

הרי כאלה הם היהודים...

לא שבהתנצלות — די. השפעתה של תעמולה קולנועית היא ארוכת טווח. אינדוקטרינציה שנספ־גת יום יום במשך שנים ארוכות נכנסת לעצמות ונעשית חלק מן המנטליות הנפשית. גיטליס מספר בספרו „קולנוע ותעמולה" שיצא בארץ לפני שנתיים בהוצאת „רביבים" כיצד הקרין במינכן את ה„יהודי זיס" בפני קהל של סטודנטים בני שבעים, מאלה שספגו את הקולנוע הנאצי בנעוריהם וביקשם שכל פעם שהוקרן על המסך תמונה אנטישמית ילחצו על כפתור המדליק נורה בחדר בקרה. גיטליס ישב ליד הנורות וראה כיצד נורות מעטות מאוד נדלקות במהלך ההקרנה. אחר כך גם הסבירו הצופים: מה אנטישמי בסרט הזה? הרי כאלה הם היהודים!

ובכן, ראיתי את ה„יהודי זיס" שלשום. הסרט, בעיניים יהודיות, אנטישמי מן הרגע הראשון שבו שובצים קטע מתפילה מושר בצורה נלעגת על רקע של מגן־דוד. הסצינות המעוררות חלחלה ביותר מבחינתו, היו אלה שבאו להראות את „שמחת תורה" בבית־כנסת יהודי, עם יהודים מקרטעים בריקוד נלעג, משמרים גם לאורך כל הסרט — המניריזמים של השחקן המציג את זיס. נענועי אצבעות בלתי פוס־קים, עבודת ידיים רצופה, חיוכים ערמומיים, הטיית ראש אל הכתף, עבודה אלכסונית. פרופ' קולי ניסה אמנם לשכנענו שבגורלו משחקו כזו הציג הקולנוע

(סוף בעמ' 11)

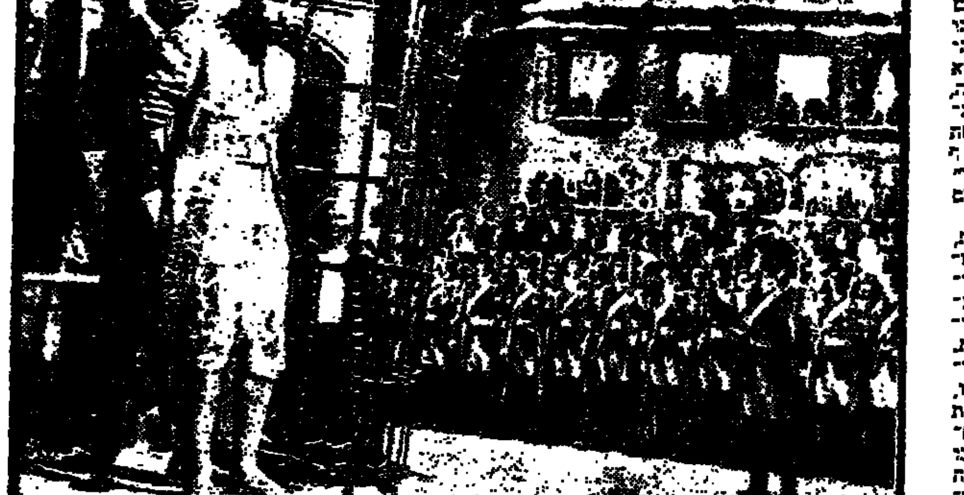

צלום מהסרט „יוד־זיס"

ישראל גלילי — „הנץ" של תנועת העבודה

ישראל גלילי שהלך השבוע לעולמו, במחצית העשור השביעי של שנות חייו, בין שיבה לגבורות, הטביע חותמו על תנועת העבודה הארץ־ישראלית: על התנועה הקיבוצית שנמנה עם חבריה ומייסדיה, על „ההגנה", לה הקדיש מיטב שנות חייו, ועל כולם ניכרה השפעתו על המערכות המדיניות והבט־חוניות של מדינת היהודים, מראשית דרכה כ„מדינה בדרך" ועד הגיעה הלום כמדינה המסמלת את קוממיות ישראל בשלישית בארצו המובטחת.

עם זאת בכל שנות חייו ידעו אותו כאיש, שפעל מאחורי הקלעים, או כ„איש סתרים", כפי שרבים נהגו להגדירו בשל רצונו העז להצניע לכת שלא להתבלט יותר על המידה ושלא להתגדר בהישגים שהם נחלת הכלל, והפרט אינו אלא בורג קטן במערכת כולה.

יחיד ומיוחד היה באורחותיו. מצד אחד — צורכי הכלל לנגד עיניו תמיד, מצד אחר סגור ומסוגר עם עצמו. מסיבה זו, ככל הנראה, לא היה איש רעים להתרועע ובשל כך לא ראו אותו בקבלות פנים, גם לא במופעים חברתיים שהודגש שלהם היה — בילוי.

איש עבודה היה, כפשוטו של לשון. בכל שנות חייו, מימי בחרותו עם עלייתו מפולין כנער בן שלוש־עשרה ועד לראשית שנות השיבה שלו הקדיש לילות כימים לעבודה, אם זה כחבר קיבוץ ואם זה כראש „ההגנה", חבר־כנסת ושר בממשלות ישראל.

תחום התעניינותו העיקרי ניתן לומר הת־מקד בשניים: ביישוב ארץ־ישראל ובדאגה לבטחון ישראל. בשני תחומים אלה רשם הישגים. גם אם לא אחת נאלץ לעמוד במאב־קים גדולים עם חבריו לתנועה ועם יריבים בעלי שם ומעמד בתנועת העבודה שחלק עליהם ועל דרכם.

יישוב ארץ־ישראל ובטחון ישראל היו אצלו למקשה אחת, כאילו שינן לעצמו את דברי הנביא נחמיה: „באחת ידו עושה במלאכה ואחת מחזקת השלח". לא היה איש מאמין מבחינה דתית. עם זאת נרשם בדברי ימי האומה כמאמין גדול בזכותו הלאומית של עם ישראל על ארץ ישראל. קו זה הנחה אותו בכל שנות חייו שלא תמיד היו שנות הדוחה לו ולבני משפחתו. לא אחת שבע מרורים בציבור הפוליטי התנועתי ולא אחת עברו עליו משברים קשים שהטביעו רישומם על כל חייו כגון המשבר המפורסם עם בן־גוריון בשנה הראשונה לקוממיות ישראל כאשר סולק מתפקידו הבכיר במערכת הבטחון וצה"ל. משבר זה התמשך על פני שנים הרבה. והיה גם מקור לחיכוכים כמעט אינסופיים בין השניים.

בדברי הכנסת רשומים דבריו של ב.ג. שה־טיח כלפי ישראל גלילי שמעולם לא שירת בצה"ל. זה הכאיב לו מאוד. השתדל לסתור את דבריו של ראש הממשלה ושר הבטחון הראשון של מדינת ישראל. אולם, גם אחרי שהוכיחו את צדקתו — הצלקת לא הגלידה.

רק אחרי פרישתו של דוד בן־גוריון מהזירה הפוליטית חזר ישראל גלילי למעמד ומיצוי כוח השפעתו הפוליטית. הוא היה בעל מעמד מיוחד בממשלות של לוי אשכול וגולדה מאיר. קולו לא רק נשמע אלא גם קבע בענייני חוץ ובטחון, למרות שמעולם לא עמד בראש משרד ממשלתי והסתפקו בתואר של שר בלי תיק.

מספרים שגולדה מאיר מרוב הערכת האיש נהגה לומר: „ישראל גלילי הוא שר בלי תיק בממשלתי. אבל הבלי תיק שלו שקול כנגד כמה וכמה תיקים בה...".

ישראל גלילי לא היה זקוק לתיק כדי להשפיע, או לבצר את מעמדו ליד שולחן הממשלה. תבונתו, צלילות הדעת שלו ותחושת האחריות הלאומית שנתברך בהם הקנו לו אימון חזיבה, לא רק בקרב ידידיו הקרובים, אלא אפילו בין יריביו הפוליטיים.

*

ישראל גלילי ידע להעדיף את המאחד על המפלג. מסיבה זו — אומרים — גילה יחס מיוחד גם כלפי תנועת העבודה הדתית ודגל בשותפות אתה במישור הציוני כבמישור ההתיישבותי, המדיני והבטחוני.

בתקופת כהונתו כראש „ההגנה" קשר קשרים מיוחדים עם מיכאל חזני, מראשי ההתיישבות הדתית שבמרוצת השנים הפכו מסד לאותה „ברית היסטורית" בלתי כתובה בין תנועת העבודה לתנועת העבודה הדתית שחרותה על דגלה את המלים: „תורה ועבודה".

גלילי ראה בעין טובה את השתתפותו של הפועל המזרחי בממשלות ישראל. לרוב סמך ידיו על ההסכמים הקואליציוניים שבאו להב־טיח את ה„סטאטוס קוו" בעניינים דתיים.

לא גרס את ה„קולטור־קאמפף". ראה בו סכנה קשה לשלמות העם ולאחדותו. אין ספק שהיתה לו השפעה מכרעת בעת הדיונים במסגרתה של מפלגת העבודה בכל המתייחס לזוטות עם הדתיים־לאומיים של הפועל המזרחי.

בפרוס מלחמת ששת הימים קיבל את דעתו של ראש הפועל המזרחי, השר משה חיים שפירא, לכונן ממשלת אחדות לאומית ולמנות את משה דיין כשר בטחון. יש אומרים, כי צעד זה עורר את חמתו של חברו לדעה ולתנועה, יגאל אלון, כראה עצמו כמועמד טבעי לכהונת שר בטחון.

ידידיו של אלון מאשימים את גלילי שלא טרח להודיע את אלון שהיה אז בביקור במוסקווה, כדי להתמודד על התפקיד. במקום זה השפיע על לוי אשכול לקבל את ההצעה לפיה דיין יכהן כשר הבטחון, והפעם עשה זאת גם בניגוד לדעתה של גולדה מאיר שהתנגדה בכל תוקף למינוי זה, אם כי בהיותה מחוץ לממשלה קצרה ידה למנוע זאת.

אחרי הנצחון של צה"ל במלחמת ששת הימים הקדיש מיטב כוחותיו להתנחלות יהודית בכל חלקי ארץ־ישראל. אמרו עליו שהוא „נץ שבניצים". אם כי ב„מסמך גלילי" המפורסם צידד בפשרה טריטוריאלית עם ירדן, בלא לוותר כהוא זה על ההתנחלות האסטראטגית שהיא חיונית לבטחון ישראל.

בתקופה זו כיהן כיו"ר ועדת השרים לענייני התיישבות. חברי הוועדה העריכו מאוד את דרך עבודתו שלרוב נעשתה בסתר. גלילי הקפיד שלא לפרסם מראש על תכניות התת־יישבות ב„שטחים". העדיף קביעת עובדות בשטח, כמובן על סמך החלטות של הוועדה. לכן גם לא הרפה מחברי הוועדה לשמור על סודיות. כל הדלפה — מספרים — הדאיגה אותו וצאיל וראה בה סכנה להמשך מפעל ההתנחלות.

לא כולם במפלגת העבודה סמכו ידיהם על תכנית ההתיישבות שלו. אולם בכוח השפעתו הצליח לכלול את תכניותיו כחלק בלתי נפרד מהמצע של תנועת העבודה בבחי־רות לכנסת. אמן הניסוח היה ובזכות זו ידע להכין מסמכים והצעות החלטה אשר מצד אחד יבטאו את השקפותיו הפוליטיות ומצד אחר ייראו בעיני הבר־פלוגתא שלו כהישג...

יריבים, כאמור, חלקו על דרך זו. היו שה־אשימו אותו בהקמת התנחלויות במחתרת. הדברים הללו לא השפיעו עליו, הוא המשיך בעקביות בדרך שקבע לעצמו. גם המשיך באותה דרך. אחרי הבחירות של מאי 1977 שחוללו את המהפך הפוליטי במדינת ישראל. אבדן השלטון של מפלגת העבודה כאב לו מאוד. יתירה מזו, גלילי מצא את עצמו פגוע, גם באופן אישי, אחרי שבהצבעה שנערכה במרכז מפלגת העבודה, ערב הרכבת הרשימה לכנסת התשיעית, לא השיג את הרוב הדרוש של ששים אחוז, כדי לזכות במקום ריאלי ברשימה כיאה לו ולמעמדו.

שנה זו סימלה פרשת דרכים בחייו של ישראל גלילי. אבל בכל הנוגע להתנחלות יהודית נשאר תקיף בדעתו כי על מפלגת העבודה לתמוך בהתנחלות בלא להתחשב בכך שבראש הממשלה עומד איש תנועת החרות.

אמנם גלילי כאב את עליית הימין לשלטון, אבל בכל הנוגע להתנחלות לא מצא פגם במעשי מחליפי השלטון. מבחינה זו היה בעימות קשה עם חברו, יצחק בן־אהרון. באחת ההזדמנויות, הופיע לצידו של מנחם בגין, בעת פתיחת כביש חדש בשומרון. באותו מעמד אף חזר על ה„אני מאמין" שלו וקרא להגברת ההתנחלות בארץ־ישראל.

בניגוד לחבריו למפלגה לא שלל באופן טוטאלי את דרכם של אנשי „גוש אמונים". להיפך, בחלק מהם ראה ממשיכים נאמנים את הדרך החלוצית של יישוב ארץ־ישראל שראשיתה מלפני כמאה שנים עם חידוש היישוב העברי בארץ העברים. על כן אין פלא שבין הקהל הרב שבא ללוות את ישראל גלילי בדרכו האחרונה בלטו ראשי „גוש אמונים" ובראשם הרב משה לווינגר, מחדש היישוב היהודי בחברון.

*

ישראל גלילי המשיך את דרכו של יצחק טבנקין בכל הנוגע ליישוב ארץ־ישראל. הקיבוץ המאוחד אימץ מדיניות זו. עד להקמת תק"ם אף לחם בעקביות בעד זכות היהודים להתנחל בארץ־ישראל. אחרי האיחוד של התנועה הקיבוצית שבוצע בשנות מחלתו של ישראל גלילי חל שינוי בעמדת הקיבוץ המאוחד. אמנם, באופן רשמי הם אינם מודים בזה, אך אלה שעוקבים אחרי המדיניות של תק"ם חשים שעם מות יצחק טבנקין ובגבור מחלתו של ישראל גלילי נסוג, הקיבוץ המאוחד לאחור ממדיניות ההתנחלות בכל שטחי ארץ־ישראל שהיתה נר לרגליהם של האבות הרוחניים והפוליטיים של תנועה זו.

עם סתימת הגולל על קברו של גלילי בקיבוצו נען, בו חי ופעל למעלה מחמישים שנה — נסתם הגולל על מסכת חייו של אחד מאחרוני הראשונים של הקיבוץ המאוחד שהיה אות ומופת לרבים.

וכה נעלמה מנוף חיינו המדיניים והחב־רתיים דמות קורנת של אדם שבלוריתו הכסופה והרעמת חולצתו הלבנה הפתוחה היו מסימני ההיכר הבולטים שלו. הלך לעולמו איש תנועת העבודה שמשאת נפשו היתה לכונן בארץ־ישראל חברה יהודית עו־בדת נאמנה לארצה ולמולדתה. אולם חזון חייו לא התגשם במלואו. לא מן הנמנע שה־איחוד בין אחה"ע למפא"י, שמורו ורבו יצחק טבנקין שלל אותו מכל וכל — הוא שגרם לכך. אך ישראל גלילי כמי שבכל שנות חייו דגל באיחוד העדיף לתת יד לאיחוד על פני המשכת הקרע בתוך תנועת העבודה. זכרו ייחתם לעד בספר תולדות בוני היישוב ומדי־נה בארץ־ישראל.

מ. אל"ף

רבנים בגוב האסירים

מאת חיים פיקרש

עשרות הרבנים שהתהלכו בפרוזדורים האפ־לים של בית הכלא אילון השמור ביותר במדינת ישראל, וזרקו מבטם לעבר התאים הנעולים על בריח ובריח — היו כמה אסירים שרצו לחטט בחפציהם כדי למצוא כיפה ולהניחה על ראשם. „לרבני ישראל צריכים אנו לחלוק את הכבוד הראוי" — אמר נחמן כ', צעיר עבריין מנתניה, ה„יושב" על שוד, אך מאז, שינה את אורחו חייו, ועתה הוא מתכונן להצטרף לאחד המשקים הדתיים בעמק בית־שאן.

בתא אחר, נאנח אסיר אחר, והוך קסיפר לחבורת הרבנים על עברו העברייני. גילה כי באחוזה הוא נוכה להרבות בתפילה, אך מה לעשות, רבי, שאל הצעיר את הרב ... הגיל עימי שיחה יצירה, מה יעשות ובלימוד תורה איני יכול להתעמק. „אולי מפני שלא למדתי מספיק" — התנצל, ואז הניח הרב ידו על כתפו, מעבר לסורגים, ליטפו בריך והסביר לו כי „אף פעם לא מאוחר ללמוד תורה!"

אף פעם לא מאוחר. זאת למדו גם 300 אסירים אחרים, שעברו בשנים האחרונות את מסלול השיקום הרוחני שהפעילו רבים, ביניהם גם אנשי ..., פסיכולוגים, עובדים סוציאליים ומחנכים, ש...ם, ניס, „אלף ואחת שיטות" האסירים, ברובם הגדול לא ...

„זהו מתבכה שצאני צריכים לברך עליה יום יום" — אמר גונדר רפי סוויסה, נציב שירות בתי הסוהר בישראל, בציינו כי ברוב הרבים של פעולות השיקום הרוחני, נרשמה הצלחה מבהירה, על הצלחה זו. סיפר מר סוויסה לרבנים האורחים. „סיפרתי זאת גם בראיון שקיימתי בשבוע שעבר, עם אחד מהכתבים הבכירים של העיתון הצרפתי".

בישראל, למרבית הצער, אין מודעים לכך, כי עניין „החזרה בתשובה" נעשה התחום שאסור לדבר בו — קובלים רבני שירות בתי הכלא, ובראשם של תת־ניצב הרב אברהם חזן, הרב הראשי למשטרה ולשירות בתי הסוהר, ומגוי — סגן־ניצב הרב שלמה גייכה. אך במהלך יום העיון ליותר ממאה מרבני ישראל, שנערך השבוע בין כותלי בית הכלא „אילון" (רמלה), השכילו להאיר במציאות מבוקדת ומרשימה של מסגרות לימוד למאות אסירים. פעולות של החזר דתי ומסורתי, הפעלת מדרשה גדולה ל„החוזרים בתשובה" בכלא באר־שבע והאחרונה הקמת „ישיבה פתוחה" לאסירים בצפורה עילית.

ביקורם של רבני ישראל בין חומות כלא אילון, נערך מטעם „אריאל" — מפעלי תורה, יהדות וחברה בישראל, בראשותו של הרב הראשי לחיפה, הרב שאר־ישוב כהן, נשיא „אריאל", הרב שפירא, רבה של שכונת בית־וגן בירושלים, ... זקן חוג הרבנים, שבאו מכל חלקי הארץ, תורית פנה של פגישה בלתי אמצעית עם אסירים. בהם רבים השפוטים להקשית מאשר ..., על רצח, הריגה, שוד, סחר סמים ועוד.

„גם בהרוזים אלה" — סיפר הרב חזן, „הבוי הניצוץ היהודי. יש בקום להחזירם בתשובה, לקרב אותם, לקרבם אותם. ... בכך השובה הסיפה במשפחה, המגעת אולי יותר מכל, כהכטבדה שאחד מבניה היה לעבריין".

רבני ישראל נקראו, איפוא, לרתום עצמם ל... של סיפור אישי באסירים ובבני משפחותיהם. „תאמין לי כי רב בישראל אסיר אחד, בבחינת ... עולמי בסיפה אחת, כשהוא מציל נפש בישראל" — ביקש נציב שירות בתי הסוהר, והוסיף כי בכך תהיה זו מצוה גדולה, שהכל בישראל יוקירו ויעריכו אותה.

מפקד בית הכלא „אילון", סגן־גונדר פרץ חן, ... בית־הספר ... „סיני" ברמלה, שהוא איש שירות בתי הכלא יותר מ־24 שנה, ממשיל את האסירים הבאים לרצות עונשם, לאותן אילנות הגדולים עקומים, וכל רוח מציה מאיימת להפילם ארצה, אך מי שהצליח עד כה ליישר אילנות כאלה, היו העוסקים בשיקום הרוחני!

רק שיקום רוחני מצליח

והוי, בכל מקום, הערכתו המקצועית של מפקד כלא „אילון", החוזר ואומר לרבנים המבוכסים במועדון הגדול של סוהרי בית הכלא, כי בניסיון השנים שלו הגיע למסקנה, שרק שיקום רוחני מצליח במאת האחוזים בעבודת השיקום.

ולמה? כי שיקום רוחני „בא מתוך הפנימיות של האדם". לא הנחתי עליו הוראות של פסיכולוגים או עובדים סוציאליים ומחנכים למיניהם. היא בעצמו, כתוך ... פנימי החל לקבל על עצמו אורחות חיים יהודיים, ... הבנות שבלב, לעזוב את הכל, לבחור לו חברה חדשה, ולא חברה עבריינית, המשפיעה תמיד על אסירים משוחררים לחזור אל הפשע, תוך פיתויים לא מעטים.

סגן־גונדר פרץ חן, בספר גם על המעקב אחר אלה המבקשים לחזור בתשובה. זה לא בא ביום אחד, אך ... תמיד יודע אותה התנהגותם של המבקשים לחזור כי ... במספרים על התפילה באשמורת הלילה, בתוך התא הקטן והמצחין, ועיון שהמשך בספרים תורניים, ואחר כך השיחות הארוכות עם רב בית הכלא. ומכאן ועד להעברתו למדרשה בבאר־שבע או לישיבה בצפולה, הדרך כבר קצרה!

הדרך קצרה? לאו דוקא. שכן תהליך החזרה בתשובה בקרב האסירים, היא עניין שבמעקב יהוית, כי הלחצים קיימים, הפיתויים — רבים, לחזור החברה העבריינית מכבידים, אך האסירים המבקשים לסור להם דרך שיקומית כזו — זוכים לעידודו של כל סגל העובדים בבתי הסוהר, ולא רק של רבני בתי הכלא.

הגענו לכך שישיבות רבות פותחות כבר שעריהן בפני אסירים משוחררים שהיו לבעלי תשובה, ובין אלה, כמסתבר, לא מעט מוגדרים כבר כתלמידי חכמים של ממש, ויש מהם שכבר הוכתרו לרבנים, מגידי שיעורים — מספרים הרב חזן והרב גיימן, רובם גם מקימים משפחות בישראל, „ומתחתנים עם בנות טובים, מורות ומשכילות"...

אכן, יש מציאות כזו בישובי, אומר, סיפר הרב רוזנטל, רב הכפר הקטן השוכן בין חולון לתל־אביב, שבו יש ישיבה וכולל אברכים ובין תלמידיהם, גם כאלה שהיו פעם אסירים וכיום הם סמל הדוגמא לאורח חיים יהודי.

עם זאת דומה כי התהליך עדיין בחיתוליו. עדיין מאות רבות של אסירים „לא העיזו" — לדבריו של י.ר. אסיר בן בתיים, „לנסות ולהתעניין בדרך שיקומית כזו ועוד גם שחלק ניכר מהאסירים, בחר לו במודע, לחזור לעבריינות ובעקבותיה אל בית הכלא ששם יש לו הכל, חוץ מהחופש"...

ואנשים אשר על שירות בתי הכלא, הציגו במהלך יום העיון גם את בעיית השיקום התעסוקתי של האסירים המשוחררים. „זהו שורשה של הבעיה" — אמר אברהם הימנן, מנכ"ל הרשות לשיקום האסיר, לרבנים. בציינו כי אסירים שיחליטו בלב שלם לחזור למוטב לא יוכלו לעשות כן, אם לא יצליחו למצוא להם מסגרת מתאימה של תעסוקה.

ואמנם, כאן תבוא יכולתה של הרשות לשיקום האסיר, נעשו עבודות חשובות ביותר במציאת מקורות התעסוקה. ראשי רשויות מקומיות, סיפר מר הימנן, מגלים נכונות לסייע, ובכמה מהם הוקמו כבר הוסטלים מיוחדים לאסירים משוחררים. הוסטל כזה הוקם באחד מהישובים שהוקמו במדבר יהודה, וחלק מאותם דיירי ההוסטל, עובדים כיום במפעל מקומי ובמחצית השנה — לומדים יחד עם תלמידי ישיבת ההסדר שבמקום.

משקים דתיים הביעו נכונות לקלוט אסירים

גם משקים דתיים, ביניהם הקיבוצים יבנה, עין־הנצי"ב, לביא, שדה־אליהו ועוד, הביעו נכונות לקלוט אסירים שיוקשו מבחינה הרוחנית, ובדרך זו הולכים משקים רבים אחרים מכל זרמי ההתיישבות. עם זאת מאות רבות של אסירים, המסיימים ריצוי העונש שלהם, פשוט אין להם לאן ללכת!

„זוהי בעיה חמורה ביותר של כלל החברה בישראל להתמודד עימה" — סבור נציב שירות בתי הסוהר, גונדר רפי סוויסה, שתיאר בפני הרבנים מציאות קשה וחמורה, וביקש מהם לנסות ולהתמודד גם עם בעיה זו. כי שיקום רוחני בלי מקור של פרנסה, לא יצליח!

האמת היא כי נעשה כבר ניסיון לשלב את השיקום הרוחני עם השיקום הפיסי, וזאת באמצעות „קרן התשובה", עליה סיפר תת־ניצב הרב אברהם חזן. קרן זו, שמה לה למטרה, לשקם אסירים לשעבר בדרך של לימוד ערכי היהדות, שמירת המצוות עם עבודה.

לרובם ככולם של 300 האסירים שבחרו מסגרת שיקומית רוחנית, שיבצו בישיבות השונות, בבני־ברק ובירושלים, ובחלקם עובד, בעידוד הנהלת הקרן, קורסים לסופרי סת"ם למשל, למדריכים רוחניים ועוד, אחרים חוזרים אט אט לעסוק במקצוע שלמדו לפני כניסתם לכלא, או במסגרת הקורסים של משרד העבודה בין כתלי בתי הכלא.

אך אלה, אומר הרב חזן הם מעגלי לבת ומסתפקים במועט. „תלמידים אלה, אשר בעבר חיו חיי הוללות ו„שיפור" כסף רב וקל על מותרות „שהתבררו מפילה בכל פינה", מסתפקים עתה במועט ואף חיים חיי דוחק, הם הבבי ביתם.

בני הזוג שצ'רנסקי — תעצומות נפש וגאווה לאומית יהודית

יוסף מנדלביץ:

ראיה נוספת שיש תכלית למאבק

ש. אנטולי שצ'רנסקי מצטייר בישראל כגיבור לאומי הקשור ללא תת. כיצד רואה קיבר עליו בברית המועצות — מה עשה אנטולי שם את אופיו?

ת. כשאנטולי פעל בברית המועצות אני ישבתי בבית הסוהר. כך שכל מה שאני יודע עליו הוא כסיפורים ששמעתי מחברי.

אנטולי, לפני מעצרו, היה איש הקשר בין התנועה לעליה בברית המועצות לבין דעת הקהל במערב. הוא עשה זאת בתבונה ובגבורה, נפגש עם עתונאים ונציגי מדינות שהגיעו לבריה"מ ומסר להם מידע על תנועת העליה. המעשה האחרון שעשה שם, בטרם נעצר, היה בתן ראיון לצוות הטלוויזיה אנגלי. הוא נסע איתם בכלונותיהם והצביע על המקומות שבהם נערכה פעילות יהודית. הרוסים ראו במעשה זה הגדשת הסאה ועצרו מייד את אנטולי.

חברים סיפרו שאנטולי, בעת ששימש כדובר התנועה, היה בחור צעיר, נחמד ואמיץ, שפעל יחד עם אחרים ולא היה בולט מהם. כעת, בדיעבד, כתואר כסמל המאבק.

ש. אנטולי, כמוך, ישב בכלא הרוסי בגלל רצונו לעלות לישראל. האם עצם הענין — הרקע למעצר — מסייע להתגבר על קשיי הכלא הרוסי? כיצד זה ביזיקים במעמד בלי ליפול ביחד?

ת. הכל תלוי באישיות. יש כאלה שרוחם כן נופלה. רק לפני מספר חודשים נעצר פעיל העלייה דן שפירא שהודה באשמה, אף שלא היה אשם ואף "הלשין" את החברים. כך שה-מודעות לבד אינה עוזרת.

בבקרה הפרטי שלי, המודעות באה בצירוף העובדה שידעתי שאני שייך למישהו קיומי הגדול יותר — עם ישראל, וידיעה זו ביטלה את האגו. זה העיקר. זה נוסף בטחון. ידעתי שאני שייך לכלל ישראל ובתוך כך האנוכי מבוטל וקטן ולא כל־כך חשוב מה יהיה איתי, לא דאגתי לעצמי. כך היה לגבי ואני מתאר לעצמי שכך היה גם עם אנטולי שצ'רנסקי.

ש. בתקופת המאסר מצטיירים, כוודאי, ציפיות לפגישה עם ישראל. כיצד תופסים את מדינת ישראל והרושם מעבר לגדרות הכלא הרוסי?

ת. אני מבין שלאנשים שקיבלו מידע מחוץ הארץ לפני שנעצרו, אין תיאור אידיאלי שהכל כאן בסדר ושהאנשים הולכים עם דגל ישראל ברחובות. היהודים ברוסיה מקשיבים לשידורי רשת ב' של "קול־ישראל" ושומעים גם את הדברים הגרועים המתרחשים כאן, כך שרוב פעילי העליה יודעים את המציאות.

יחד עם זאת, תמיד יש מקום לציפיות, שכן אינה דומה שמיעה לראייה.

הגדולה היא, שלא בונים מגדלים באוויר, ואח"כ מתייאשים. אלא להיפך — פעולה מתוך הכרה במציאות שהיא עגומה לפעמים ומתוך אמונה שניתן לתקן והעיקר להיות פה בישראל.

ש. מה היתה הרגשתך כשהגעת לארץ? האם בפגש לאחר המציאות עמדה על הציפיות?

ת. אישית הייתי עייף ולא הייתי מסוגל לקלוט כלום. הייתי די אדיש ולא היה לי כוח לחיך ולהיפגש. באשר למציאות בארץ — ההודשים הראשונים לא שינו אצלי כל תפילה קודמת. היה ברור לי, בשעה שונות, שאנשים לא מדברים ציונות, לכל הפחות.

ש. מה עושה שיחרורו של אסיר־ציון בולט לאלה שנותרו כאסירי העמדה הכלא ולשאר פעילי העליה בבריה"מ? האם הידיעה על שחרור מגיעה אליהם?

ת. הידיעה על שחרורו של אנטולי ובואו לישראל כבר הגיעה לפעילי העליה בבריה"מ. כבר היו הרבה טלפונים מישראל אליהם. אנחנו, במרכז למידע על יהודי בריה"מ, מקיימים שיחות קבועות עם אנשים שם — וכן מתקשרים קרובי משפחה. חברינו ברוסיה חוגגים את שחרורו של אנטולי.

באשר לחלק הראשון של שאלתך — שחרורו של אנטולי מחזק את התקוה בקרב פעילי העליה, אך לא גורם להפיכה בתפיסה. שחרורו של אסיר־ציון נותן ראיה נוספת שיש תכלית למאבק.

ש. כמפיתך, לאחר שנים מעלייתך ארצה — איך ניתן להקל על התאקלמותו של אנטולי בארץ? הנשיא ביקש "לא להנקז באהבה". מה רצוי לעשות ומהו עדיף שיעשו?

ת. אינני חושש ש"יחנקו" את שצ'רנסקי. אנשים היו עם כנסציה ושוכחים תוך שבוע. בכלל, אנטולי הוא אישיות גדולה ומה שיצטרך להחליט פה הוא — מה לעשות בחיים. להשתלם בפיזיקה, מתמטיקה, פעילות, ללמוד תורה, או שילוב כל הדברים. זו בעיית הקליטה שיש אפשרויות רבות וכל אחת מהן מושכת.

קיימת בעיית קליטה לאנשים שבאים ארצה ללא הודעה לאנשית גבוהה. אך אנטולי שצ'רנסקי איננו מקרה כזה.

*

> קשה היה שלא להתרשם מתעצומות הנפש ומהגאווה הלאומית היהודית שהפגינו נתן (אנטולי) שצ'רנסקי ורעייתו אביטל, עם שחרורו מהכלא הסובייטי לאחר תשע שנות כליאה בגלל סיבה אחת ויחידה — רצונו לעלות למולדתו.
>
> "גם בבינוק לא תרלותו לשיר 'הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד'", סיפר אנטולי לאלפי בני־נוער שקידמו פניו עם הגיעו לישראל. המשפטים הנוספים שאמר לבני הנוער ולאומה כולה, כמו לקוחות מחוברת אידיאולוגית של התנועה הציונית. "מה שמאחד את כולנו, זו ארצנו החזקה והעצמאית. אין לנו לפעילי העליה ברוסיה, שום דבר נגד המשטר הסובייטי, אבל יש לנו קשר רוחני עם ארץ המולדת שלנו, ושום דבר לא ינתק קשר זה".
>
> קשה היה שלא לחוש גאוה באנטולי, שמסע היסורים שעבר רק חישל את אמונתו בנצח ישראל.
>
> נתן ואביטל מתחילים עתה את חייהם כזוג על אדמת ארץ הקודש. מי שעברו את מסע התלאות במשך תשע שנים, ועמדו בו בגבורה כה עילאית, כל הסיכויים שיתגברו בנקל על קשיי הקליטה בארץ חדשה וקשיי המעבר מחלום למציאות משעבוד לגאולה.
>
> חיים חדשים אלה, לאחר תשע שנות ניתוק בין בני הזוג, שהותירו למחרת נישואיהם, ודאי שאינם פשוטים. כולנו מלאי תקווה ואמונה שהזוג שצ'רנסקי יודע להתגבר גם על כך.
>
> משתמו החגיגות, בחרנו לדבר עם אנשים שמכירים את אנטולי ואביטל. האחד — יוסף מנדלביץ, אסיר־ציון לשעבר, אותו בחרנו לשוחח על פעילותו של אנטולי בברית המועצות, כדובר התנועה של פעילי העלייה.
>
> המרואיין השני שלנו הוא יעקב לוין, שהיה בין מקימי המטה לשחרורו של שצ'רנסקי, מטה שחבריו הרעישו עולמות כדי להביא לשחרורו של האסיר ציון ואיחודו עם רעייתו אביטל, שהראתה לאורך כל הדרך נחישות וכושר התמדה במאבק לשחרור הבעל.

*

יעקב לוין:

תלמידי "מרכז הרב" — יום ולילה למען השחרור

יעקב לוין: תלמידי "מרכז הרב"

ש. כיצד נולד הרעיון להקים את המטה לשחרורו של שצ'רנסקי?

ת. הרב סאו, מישיבת "מרכז הרב" לקח ערב אחד לבנים ותלמידים מהישיבה למשפחה עולה מרוסיה, משפחת בן־יוסף שאימצה את אביטל כשעלתה ארצה. בדירת בן־יוסף ראינו בחורה היושבת בעצמה נוראה ובנסה בכל מאמצים להשיג קשר עם רוסיה. המחזה נגע לאחד ללב ולגבי היה זה הפגישה הראשונה עם הציבור הזה.

ישבנו בדירה עד שעה שתיים וקבענו להיפגש שוב בבוקר. לפגישה השנייה כינסנו מספר אברכים מהישיבה ואז החלטנו להקים מטה מיוחד כדי לשדר רעש בעולם לענין זה.

היה זה בזמן שאנטולי פעל בברית המועצות מעיר לעיר ומכפר לכפר, ובאומץ לב עודד יהודים מפוחדים והססנים להתארגן ולהדגיש יהדותם...

שיחות השבוע

*

מאת מוטי זפט

הם ומאוחיהם לעלות לארץ ישראל. כשהוא — אנטולי — נותן דוגמה אישית לכך. כשנכנסנו לנושא היה זה בתקופה כשהקג"ב כבר עקב אחריו אבל הוא הראה קור רוח מבט מדהים. אחד המקרים הזכורים לי הוא שאנשי הקג"ב הבטיחו לאנטולי לנסיעה במונית והוא אמר להם בשלווה נפש: אם אתם נוסעים איתי — עליכם לשלם חצי ממחיר הנסיעה". הם מרוב בילבול השתתפו בהוצאות הנסיעה...

עם הקמת המטה התחלנו לאסוף כסף ושלחנו את אביטל ואחיה (שהיום הוא מג"ד בצה"ל) למסע הסברה ושכנוע בחו"ל.

המרשים בכל הענין הוא שכל החבורה שריכזנו היתה מנסיון הרחוקה מהנושא. איש מהם לא דיבר רוסית ולא הכיר הנושא בקרוב. זו אולי ההעוצמה. שכן אי־הידיעה לא הביאה אותנו להשלים עם דברים.

וכך, המטה בארץ הפעיל חוגים בכל בתי הספר, הפעיל הדי־בינוער, הפצנו חומר כתוב על כל אסירי ציון וכדומה. המטה עבד 24 שעות ביממה וידענו הומר כה רב עד שכתבים מכל העולם יצרו איתנו קשר בנושא.

ש. היכן עמד ראש ישיבת "מרכז הרב", הרב צבי יהודה קוק זצ"ל, בפרשה זו?

ת. חשוב לציין שכל הפעילות היתה בברכת הרב צבי יהודה קוק זצ"ל, שאיפשר לנו, מספר תלמידי "מרכז הרב", להפסיק את הלימודים לתקופה, לא קצרה ולהתמסר לענין, מתוך שראה בו פיקוח־נפש לאנטולי. הרב גם הוציא מכתב ברכה לאביטל וגם דמו שלא יהיה זה צריך קצר והטעים שאביטל המתגבר בעולם תקופה ארוכה והקדיש שם שמים ברבים במאבקה לשחרור בעלה.

ש. אלו פעילות נוספות נקטתם?

ת. הפעלנו לחצים על משרד החוץ ועל מספר רב של חברי־כנסת ונוצרה אווירה תקשורתית גדולה עד כדי כך שכעבור שבועיים קיבל הנושא כותרת ראשית בעתונות.

תוך חודש לא היה בית כנסת שלא התפללו בו למען שצ'רנסקי ואסירי ציון ואף הרבנים הראשיים לישראל חיברו תפילה מיוחדת לנושא. ערכנו הפגנות בערים השונות וכן בפריס ולונדון ועוד. נוסף לכך ריכזנו אלפי בני־נוער, לאו דווקא דתיים היתה. זו הפעם הראשונה שאסירי ציון שהגיעו לארץ יצרו קשר אמיתי עם ישראלים, דבר שסייע להם להתקיים בארץ. כובן, שנוסף לאלה הפעלנו גם שדרולות ברחבי תבל ויצרנו קשר עם מנהיגי עולם. בסייעתא דשמיא שהצלחנו להגיע למנהיגים בעולם שגרמתנו לפעולות בנושא.

ש. האם היו לכם גם רגעי אכזבה וייאוש במהלך פעילותכם?

ת. היו כאלה, כשגורמים ממשלתיים בבקום לעודד אותנו הצרו את צעדנו.

ש. אביטל מצטיירת בציבור כבעלת אמונה. מה ההתרשמות רבה הצניעה — כי היא אביטל? מה אופיה?

ת. לדעתי זו בחורה שבאופיה היא אנטיתיה לגיבורה קשוחה להמחת כפי שהיא מיצגת עתה. היא "סופר־ביהודית", יש לה נשמה של אמונת ואין לה בכלל כשרונות נסיה להיוואיקה שליוותה אותה במשך השנים. כל הזמן היא נבוכה והשאלה "כי אני שאיפגש עם נשיא זה אי אהד"? אך היו לה פשוט כוחות נפש גדולים. אגב, היא גם למדה בכללה "אורות" ובכל נסיונותיה לחיל למדה בהברותא יהדות עם פלויה.

ש. מה הרגשת בשראית בשדה התעופה את אנטולי?

ת. במשך תשע שנים היו לנו הרבה רגעי ייאוש שכן עבדנו על יעד שלא היתה לנו שליטה עליו. היינו צריכים לשכנע את הגורם שיפעילו לחצים על בעצמה קשה להתמודד איתה.

היו לי חששות כבדים איך תהיה הפגישה בין אביטל לאנטולי אחרי ההתנתקות כה ארוכה. כשהגיע אנטולי ללוד וראיתי אותם יחד, — זה עשה רושם כאילו נפגשו אחרי פרידה של שבועיים בלבד. לשמחתי, רואים שכך הדבר בפועל.

ש. יהודים רבים בלואים עדיין בבריה"מ. לאור הצלחתכם בעניין אנטולי, — מה הציע לפעול?

ת. אני חושב שהמטה שהקמנו סייע לעורר מודעות לבעיית יהודי ברית המועצות. המסקנה שלי מהענין היא שלא מודעת כמספק מודעות לנושא בקרב בני־הנוער בארץ. צריך ליצור בהם קשר בלתי אמצעי עם הנושא. מכתב פשוט שנשלח בישראל ומגיע ליהודי בריה"מ — נותן שם קורת־רוח אדירה.

מסקנה נוספת שלי: דרוש אימוץ הרבה יותר גדול עם יהודי בריה"מ המגיעים לישראל. דווקא האנגים שלנו, הציבור הדתי־לאומי, נדרשים לפעול בנושא הרבה יותר כמה שעושה כיום. שכן תרוב המוחלט של הבאים מרוסיה כחפשים יהדות. זו האנטי־תיזה לקומוניזם.

בתי אינה כזאת / מאת מורדכי דסל

"...אני יושב לי כאן בדירתו הנוהה בבית אבות וכמתין לבואם של בני משפחתי. בתי היחידה עם בעלה ונכדי. לקראת מאורע זה לבשתי בגדי חג, כי רצוני לקבלם כיאה להשיבות היום.

היום הגעתי לגבורות, ובטוחני שהם יבואו לברכני כמנהגם זה עשר שנים, מאז היותי במקום זה.

במשך כל שעות הלילה לא עצמתי עין מרוב התרגשות. ההלכתי לי במדר שקוע במחשבות על ימים יבואו.

לא הרגשתי בהתרגשות כזו מאז יום כניסתי לעול המצוות, כשהצטרכתי ללמוד קריאת התורה, ההפטרה וכן דרשה ארוכה.

אך באותם ימים עמדו לצידי הורי, עודדו אותי, ובאהבה אין קץ השתדלו להפיג פחדי. כעת יושב אני לבד, ובמשך שעות ממתין לביקורה של בתי. מדוע היא בושה לבוא, מדוע היא מאחרת? האם קרה לה חלילה משהו, או פשוט, שכחה את התאריך החשוב הזה בהיי.

בישבי כאן אני נזכר היטב ביום הולדתי השבעים. בתי ארגנה לי מסיבה יום הולדת מפוארת וכרשימה שאליה הזמינה את ידידי ומכרי. הציפו אותי מתנות יקרות ערך, אך כל אלה לא עניינו אותי. חשובה היתה בעיני תשוקת לבה של בתי ומרוצה הרבה בארגון המסיבה.

לא ייפלא שלאחר המסיבה לא הצלחתי להירדם. לנגד עיני עברו אירועי חיי עד ליום זה. יכולתי להביט בסיפוק על עברי. תמיד כילאתי חובתי כלפי משפחתי וכלפי החברה. גידלתי את בתי בכבוד. ההפרנסתי מיגיע כפי והשגתי לי מקום מכובד בקהילה שבקרבה חייתי.

בבוקר יצאתי מחדרי מאושר ושמח כדי להיות יחד עם בני משפחתי בארוחה. עם גמר הארוחה הזמינה אותי בתי לחדרה כדי לשוחח איתי על נושא השוב, כדבריה.

בסבר רציני פנתה אלי ופתחה:

— אבאל'ה, אתה בוודאי יודע ומרגיש עד כמה אנחנו אוהבים אותך ואיזה אושר בכמת לנו עצם ישיבתך בקרבנו. אך כעת, נדמה לי, שהגיע הזמן שנחשוב ברצינות על אפשרות כניסתך לבית אבות. וזאת — כמובן — אך ורק לטובתך.

את שתי המלים האחרונות היא הדגישה הדגשה מיוחדת, כדי לשכנעני שאין כדובר חלילה על אי־נחות שאני גורם להם, אלא רק בטובתי בלבד מדובר.

שתקתי, לא הייתי מסוגל להגיב. כעבור כמה דקות של שתיקה ביקשתי שהות של יום אחד כדי לחשוב על ההצעה. גם בתוכי כבר ידעתי, בני משפחתי החליטו כך לגבי גורלי, ואין טעם להתנגד.

מאז עברו עשר שנים. אני בעל אמצעים, לכן היה באפשרותי לבחור לעצמי בית אבות נוח ויפה. משרתים אותי בכבוד, ומתנהגים כלפי בדרך ארץ, אין לי כל סיבה להתלונן. אני מבלה את ימי ללא דאגות. אך מאז כניסתי למוסד זה, כאילו נשבר בי משהו. בסביבה זו הכל מזכיר לי את הסוף. כל כך הייתי רוצה להיות בקרב יקירי, כפי שלי בזקנתו אבי המנוח בביתי. לראות את צחוקם העליז של נכדי, לספם מדי פעם ולספר להם סיפורים. אצלי נתנו לאבי את ההרגשה שהוא ראש המשפחה, יועץ לכל דבר, ואף רגע לא עלתה בו ההרגשה כאילו הוא מהווה מטרד. או שבר־תגים בו חסר, למרות שדירתי לא היתה מרווחת כמו דירת בתי, גם מצבי הכלכלי היה פחות טוב.

אך אין טעם לחזור לאתמול הרחוק. זמנים חדשים, זמירות חדשות. אנחנו אז היינו יותר "פרימיטיביים". לא הכרנו עדיין את מושגי הקידמה. לא למדנו באוניברסיטאות, לא ידענו תארים. הלהפקנו בליכוד בחדר ובישיבות ובהתכוננו לחיי משפחה.

הנה, היום פונה, יום הולדתי עבר, ובתי משום מה לא הגיעה עדיין.

למי וילשם מה אני כותב על גבי נייר שורות אלו? משום, כנראה אני להקל על לבי, לחלוק עם כיאחור את המחשבות המעסיקות אותי ואין עם מי.

אמנם, יכולתי לדבר על רגשותי עם עמיתי, דיירי הבית, אשר מתלהבים בקביעות על יחסם הרע של בניהם כלפיהם. אך לא אעשה זאת, כי אני הביד הגנתי על הבנים, לימדתי זכות על התנהגותם הבלתי הולמת. ותמיד התגאתי ביחסה החם של בתי כלפי. וכעת להתלונן, לשפוך את מרי לבי לפני אבות מתמרמים אחרים? לא, בשום אופן. כאבי הוא כאבי האישי, וכזה יישאר.

ובכל זאת, כמה עצוב לחשוב על כך שגם לבתי היקרה ילדים העלולים להתייחס אליה בצורה דומה, לעת זקנתה.

הרגשה זאת מכאיבה לי מאוד, כי אוהבתי כלפי בתי לא נפגעה במאומה. אם ביקורה נתאחר לפעמים, מתחיל אני להעלות בדמיוני, האם אינה חולה, או מיכרדת מדאגות?

בלבי פנימה יודע אני כי לא קרה לה דבר, היא פשוט שכחה, או היו לה עיניינים חשובים לסדר. אך כאלו אנו, ההורים. איננו מסוגלים לשלוט ברגשותינו. הלב מתחיל לדפוק בחזקה, הפחד שמא בכל זאת קרה משהו ל"ילדי" לא מרפה. והבחדים המופרזים הללו לגורל "הילדים" אינם פוחתים לי לבד. הם אופייניים לכל הורה. בתי בוודאי תרגיש בביא העת אותה הרגשה כשילדים יאחרו בביקוריהם אצלה. היא תסבול כמוני מרגשי הבדידות.

מתפלל אני שגורלה יהיה טוב יותר, שהיא לא תצטרך לעבור בסלול זה. כאב זה. גם כעבור לקבר אירגיש את הכאב, אם הדבר יחזור על עצמו גם במקרה שלה. הלוואי שלא תתנסה...".

*

במקום זה נפסקו שורותיו של האב. לא התחיימו, כי אם נפסקו.

למחרת, כשהגיעה הבת עם צרור פרחים בידיה כדי לברך את אביה ליום הולדתו השמונים, מצאה אותו ללא רוח חיים, רכון על כתב ידו.

גלי החום שהציפו את הבא מן הכפור

גם מי שלא היה השבוע בכמה התקשורת בלוד, חש בריגושות העזים המתפרצים מלבות כולם למראה ירידתו של אסיר ציון נתן־אנטולי שצ'רנסקי מהמטוס שהביאו אותו מן הכפור הרוסי ומהלאות הכלא הסובייטי לידי מולדתו.

תשע שנים נמק אנטולי שצ'רנסקי מוביל המאבק למען עליית יהודי ברית המועצות לישראל, בכלא הסובייטי, יום יום התייסר על נכונותו לעלות לארץ ישראל. הוא לא נכנע להחקירות ולעינויים, ועמד בסבל הנורא גם בתנאי הבידוד. רוחו לא נשברה, ומדי יום, העיד אנטולי־נתן בפני האלפים שבאו לחוד להקביל את פניו. בעזם היה ניגונים יהודיים. "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד"...

"את רוחו של היהודי אי אפשר לשבור!" — אמרו גם חבריו, מסורבי העלייה, שבאו לפניו לישראל. ואלה בוודאי יודעים אל נכון, עד כמה קשה לשבור את רוחו של העם היהודי המתעורר בבריה"מ, שאנטולי שצ'רנסקי הוא אחד מבניו האמיצים!

סיקור מאבקו של שצ'רנסקי בברית המועצות ישולב, ללא ספק, בספרי ההיסטוריה, ויסופר עד שנים. דורות יתחנכו על ברכי אותה אמונה צרופה ולהט החזון שפיעם בו, במתמטיקאי הדבריק, שכבון תיה "להפסיד את הכל" — מכירה, כבוד, פרנסה, ובלבד שיתגשם אי פעם החלום הקסום הזה לעלות לארץ האבות, להתרפק על אבני הכותל בירושלים, ולהיות "עם האחים והאחיות שלי" — כפי שמלמל עם רדתו מהמטוס...

מן הצד, כמו אילכת וכלא כאמינה, צעידה רעייתו, אביטל. אף היא גילתה במשך שנות שביו של בעלה גבורה של האשה היהודיה, כשלא נחה ולא שקטה במאבקה האישי לשחרור בעלה. השכם והערב פנתה אל רבי מדינות, והתחננה בפניהם לעזור, לשכנע את שלטונות ברית המועצות בצדקת מאבקו של בעלה הנבק בכלא על "חטאו" היהיד — רצונו לעלות לישראל להתאחד עם המשפחה היהודית הגדולה!

העם בישראל מבין, כי האיש שלפניהם הוא גיבור לאומי, ועל כן הם באו באלפיהם להעניק לו את הכבוד הראוי. הפגישה הספונטנית הזו, הפכה לחוויה אנושית רוטטת של כל העם היושב בישראל ובפזורה. הכל הרעיפו עליו מסללי אהבתם, תוך שהם מביעים משאלת לב כולם, שעלייתו זו תסייע לפתיחת השערים בפני כל אסירי ציון ומסורבי העלייה, הנמקים עדיין מאחורי מסך הברזל ומשוועים לעלייה מהירה לישראל.

לבד מכך, הכל מתפללים ומייחלים שנתן שצ'רנסקי ואשתו יזכו לבנות בניין בישראל ולהרחיב את מסגרת המשפחה, שנקטעה יום אחד לאחר נישואיהם ברוסיה, ורבור לי דרך חדשה כיהודי כאבין בערכי הנצח, לצד רעייתו.

ח־פ־ן

מטוס "לביא" — עדיין לא סוף פסוק

המטה הכללי היה השבוע אורח של פקוד הדרום באיזור אילת. לאחר סקירות של המפקדים של כוחות היבשה, האוויר והים באיזור יצאו חברי פורום מטכ"ל לתצפית לעבר הגבול הירדני והמצרי ושטו בספינות חיל הים במפרץ אילת. בהתאם למסורת משלב המטכ"ל גם היכרות וביקור עם המגזר האזרחי באיזור. הביקור בעיריות אילת, סקירת ראש העיר, רפי הוכמן ומרכז המחקר לחקלאות ימית סיימו את היום הצבאי־אזרחי של פורום המטכ"ל. (צילם הרצל בונטארו, יחידת דובר צה"ל).

דיון נוסף על גורלו של מטוס ה"לביא" הישראלי ייערך בימים הקרובים ובו תיפול הכרעה, הכרעה סופית על פרוייקט זה. שהדיונים עליו נמשכים כבר שנים. הדיון הנוסף הוא תוצאה של הדיוני הודש, הן בקרב הממשלה והן בקרב צה"ל על ההשקעות הגדולות שבעיית המטוס הזה.

האילוצים התקציביים אינם מאפשרים הקצאת מירב הכספים הדרושים לפרוייקט. גם צה"ל אינו נלהב מהפרוייקט ה"אוכל" הקציבי צבא, בעוד הוא נאלץ להצטמצם בגלל הקיצוצים בתקציב הביטחון.

מכיוון שבניית ה"לביא" איננה עומדת בסדר העדיפות הראשון בכלל בצה"ל, ומאחר שאי אפשר לבטל את הפרוייקט — ההצעה המתגבשת היום היא לדחות לשנתיים. הפיתוח של המטוס ייימשך אך הייצור לא יתחיל כמתוכנן, עד כשנתיים־שלוש.

בפרוייקט ה"לביא" צריך להשקיע סכום של 2.2 ביליארד דולר. סכום העולה בכמה ביליארד דולר על המתוכנן בזמנו.

אז התריעו גורמים שונים, ובהוכם מבקר מערכת בביטחון, כי הפרוייקט לא יתבצע בסכום של 1.2 ביליארד דולר שעליו דובר בזמנו, לפני כמה שנים, אלא הרבה יותר.

עם זאת ניתן "האור הירוק" להתחלת העבודה על המטוס החדש בשהחלה העבודה, נוספו פריטים שונים למטוס המקורי שתוכנן, דבר שהצריך תקציב גדול יותר מזה שחשבו עליו. הסכומים הלכו והפחו עד שהגיעו לסכום הדרוש, שהוא גדול בהרבה ממה שחשבו.

חיל האוויר הסכים כבר בזמני לרכוש את המטוס האמור להיות הטוב שבמטוסי התקופה המבואים כבר בתכנון ובייצור במקומות שונים בעולם. היתרון היהודי של מטוס זה הוא בעיקר בשל המערכות האלקטרוניות המתוחכמות שיותקנו בו. אלה הם פיתוחים ישראליים מקוריים שישפרו את כושר התמרון של המטוס, הגיוס, הגידים של כוחות אויב, לתובה אלקטרונית ועוד.

בתנאים אלה ניתן להרכיב גם במטוסים קיימים של חיל האוויר. לשם כך בלבד לא היה צריך לצאת מטוס ישראלי ולהשקיע בו סכומי עתק. אולם ישראל רצתה להיות בלתי תלויה בהספקת מטוסים הדרושים לה, והמזמוקים שהיו שיקים בזמנו לייצור ה"כפיר" הישראלי, טובים גם היום. ישראל פיתחה טנק כשלה, "מרכבה" ומפיליים לחיל הים, מאותן סיבות של אי־תלות בגורמי חוץ. נימוק זה יפה גם ל"לביא", אולם לפי הצעת הרמטכ"ל בצה"ל, ניתן לדחות את הייצור בכמה שנים ולהפנות את הכספים המוקצבים של מערכת הביטחון לצרכים חיוניים יותר.

המציאות הקיימת כי אין חשש שכא לא תצביר ארה"ב את הקצבה של 250 מיליון דולר שהוענקה למטוס ה"לביא". עתה הכריז בכוונת של 15 מיליון דולר מהתקציב האמריקני לצרכים בטחוניים אחרים של ישראל. התקווה היא שגם עיד סכומים יוכלו לעבור בהסכמת ארצות הברית, לצרכים חיוניים אחרים.

ברוך אייזר

הנורמליזציה והבוררות

דבר מוזר קרה בדרך להגשמה והחלטת הקבינט על התנייה הבוררות עם נושא הנורמליזציה. הקבינט לא החליט כיצד יעשה הדבר, אם עי הפסם מוייר שיקשר בין שני הנושאים, או על ידי הכנסת סעיף כזה בתוך שטר הבוררות. בישם ראש הממשלה ושר החוץ, יצחק שמיר, הפך בישיבת הקבינט באפשרות ההתנייה, אך הבעקנו דווקא.

השבוע נפשכו בהרצליה דיוני המשלחות של ישראל ומצרים, לאחר סיבוב קודם בקהיר. המצרים הודיעו שאינם מסכימים להתנייה בין הנושאים. מהשש שישראל הרכל להפר את שטר הבוררות בטענה שאין התקדמות בדרך לנורמליזציה, ושתי המשלחות הסכימו שלא להכניס את עניין הנורמליזציה בשטר הבוררות. אבל מהלך זה מנתק את הזיקה בין הבוררות לבין הנורמליזציה, בניגוד להחלטת הקבינט. המצרים איימו שלא יתקבעו בשיחות אם תעמוד ישראל על זיקה בין הבוררות לבין הנורמליזציה בשטר הבוררות. הם השנו שהבורר יצטרך לדון לא רק על טאבה, אלא גם על הנורמליזציה, וזה מערער את עמדתם. עדיין לא ברור איך לקיים את ההתניה בין שני הנושאים. בשום שאין לישראל מסמך אחר מלבד שטר הבוררות שבו אפשר יהיה לעגן את הקשר בין שני הנושאים. בלעדי זה תישאר החלטת הקבינט על גבי הנייר בלבד.

מנכ"ל משרד החוץ, דוד קמחי, הודיע בישיבה, שאם תחליט מצרים בתוך תהליך הבוררות להחזיר את שגרירה לקהיר, יש לבפישלת ישראל הזכות להפסיק את תהליך הבוררות. כל זה טוב לזמן הבוררות, אבל מה יהיה אחר כך? איזה צעד תוכל ישראל לנקוט אחרי סיום הבוררות אם תחליט מצרים להקפיא פעם נוספת את הנורמליזציה?

הפתרון למצב זה הוא חתימה על מסמך שבו מסכימים שני הצדדים להתנייה. אבל המצרים לא ימהרו כל כך לחתום על מסמך כזה. במקרה כזו לא תוכל ממשלת ישראל לחתום על שטר הבוררות, בה גם שהקבינט צריך לאשר את המסמכים הסופיים של ההסכם.

המצרים אינם מסכימים גם להליך הפישור שהחליט עליו הקבינט. החלטות הקבינט הן דוגמה למבנה פוליטי, שהוא טוב להחלטות פנימית, אבל קשה לביצוע בפו"מ הצוני. כאשר הצד השני אינו רואה בכך מסמך מחייב לגביו. דבר אחד ברור, לזמן ניכור יפסיקו לדבר אצלנו על פגישות פסגה בין פרס למובארק. נדמה שאם נזכה לפגישה זו היא תיערך בין מובארק לשמיר.

י. א.

כן רוטציה, לא רוטציה

הימים האחרונים בממשלה, בפי שזה בא לידי ביטוי ב"מעריב" וב"הארץ", מלמדים אותנו שרב השכל כי הדאגה לנורמליזציה היא מאבק שהחלק, וכי ההנהגות מהם השלמה הבינ"ה ואמיתית בגוון יפה להבטיחו מתן משלופים אינן מאחרים, וכי לא בשהיבר נוטי אליהם. אז אין צורך להיות אבטיום והוגנים.

בשם המכורה "הקודרהד" שעומדת לנגד עיניהם, לנתגל את ביצוע של "הסכם הרוטציה", באים איתם חוגים ועיתונים ללמדנו שאין שלכון משפט לפי אבינותה, בכלל, אומרים הם, כי אומר, ולצורך בה צריך לקיים הסכם כתוב וחתום. איזה בסיס חוקי, כשאסכי הבחרי ולוגרי יש להסכם שנעשה בין פוליטיקאים, שואלים אותם חוגים ברוב "הגינותם".

בבלהכתם נגד הרוטציה, מגידים הם נימוקים בנימוקים שונים. האחד כמתבך על נימוס פרסי, שהליפוי הנהגה בפוח החודשים מסמר יקטפו את ההליך המדיני. השני מביים נימוק כלכלי, כדי לשכנע ספרים כראש ממשלה ולודי יישר כבוגייר ההתהדרות, הוא הקישם האידיאלי בתהוב העבודה ואילו שמיר כרהוב ילודו בוכיר ההתהדרות. הרי זה פרשם לקונפליקט קבוע בין השלטון להסתדרות. קראנו וחייכנו. זלזול כזה באינטליגנציה של הציבור.

נימוק אחר נגד הרוטציה הוא בנוכח הכושר עשה את שלו, הכורש יכול ללכת. בממשלת האחדות הלאומית, סועך אחד מלגיון הלרמים ברוטציה, טייכה בהצלחות את בשיטתה האחת, להוציא את צה"ל מלבנון, והוא עומדה לפני סיום בשיטתה השנייה: בליכתה של האינפלציה. מכאן ואילך אין צורך באחדות לאומית. ובכלל, אומרים הם, אין להחליף את הסוסים במעלה ההר, ועל כן הם קוראים לדחייה ברצון ובהסכמת הצדדים, של ביצוע הסכם הרוטציה.

בלא להיכנס כאן ועתה לבירור השאלה: כן רוטציה, לא רוטציה, מדהימה מגמת ההתנגדות ובדהימה השנאה המקלקלת שורת ההיגיון ובפרגלת את התעמולה נגד הרוטציה. אותם חוגים המקדישים עתם ועיתותם ל"מלחמת קודש" ברוטציה מחזקים את האמרה ש"הפוליטיקה היא עסק מלוכלך", שהאדם לאדם בה זאב, וכי דיבורם אינו דיבור, מלתם אינה מלה, והבטחתם שווה לקליפת השום.

גישה זו היתה והינה אחת הדרכים להמאיס את הדמוקרטיה על הציבור בראותו כיצד הופכים טוב לרע, ומפנים עורף להבטחות ולהסכמים כתובים וחתומים.

מעבר לוויכוח: כן רוטציה, לא רוטציה, עומדת השאלה: איזו זכות יש לנו להבוע מעמים שונים ומכדינות אחרות לקיים הבטחות ולכבד הסכמים. הלוחמים ברוטציה בה רחוקים הם מאמינות והגינות. ראוי שנדע ונזכור זאת.

יונה כהן

השבוע בקו מעט דוש

מה עוד אפשר להציע?

עט לשחוק

נתן שצ'רנסקי, העילוי הפיזיקאי שהאמין בכל לבו בכוח המשיכה של ארץ ישראל, זכה שיתגשם חלומו באמצעות כוח העילוי.

• * •

אביסל שצ'רנסקי חזרה בתשובה, ואילו נתן שצ'רנסקי שב בחזרה.

• * •

כשהגיע שצ'רנסקי לארץ עטו עליו נבחרי ציבור רבים. אך הגדיל לעשות השר שמיר שניסה לגייסו למפלגתו ואף הציע כי ישמש אורח הכבוד בוועידת מפלגתו הקרובה. מה שצ'רינים במיוחד את שמיר בעברו של שצ'רנסקי היא כנראה העובדה כי הוא לוחם חרות.

• * •

ראשי המשלחת המצרית הבהירו כי לא ימשיכו בהליך הבוררות בנושא טאבה אם תיכלל בשטר התניה לנושא הנורמל. כלומר, ידונו על טאבה בתנאי שלא יהיה תנאי.

ב. אילן

صورة عن الاصل

صكا عن الاصل

עיטורי סופרים וספרים

ערוגת הבושם

מאת א. אביגד

שלוחו עירו אבן העזר עם פירוש ערוגת הבושם, מאת הגאון רבי מיכאל בכרך וצרוּחוּ [illegible]

[illegible]

פירוש, מקורות ופסיקה

[illegible]

הדפסת ספרים — מידה טובה או לא

[illegible]

עדות עד אחד בהתרת עגונה

[illegible]

שירה זכה

מאת אברהם בלאט

„רחל" בעריכת אורי מלשטיין בהוצאת „זמורה ביתן" השמ"ה.

לאחר ה„בום" הגדול של שירת חזון ד־לאום, שירת ה„אני" והאבנגרדה, יש הנ־רשים בשנים האחרונות דווקא לשירה מינורית וענוגה, צנועה ואינטימית, נוסח רחל בלובשטיין (1890—1931) שאחרי בלוהה היתה לה עדנה. ואולי לא במק־רה הופיעה עכשיו מהדורה חדשה, כמעט שלמה ומדעית, של שירת רחל הכוללת סיפור חייה, מכתבים, תרגומים, רשימות, טיוטות שנמצאו בכתב יד ושירה פרסו־נלית ונופית — המספרים כה הרבה על תקופת העלייה השלישית וקיבוצי דגניה וכנרת.

[illegible]

לא שרתי לך ארצי
ולא פארתי שמך
בעלילות גבורה
בשלל קרבות
רק עץ — ידי נטעו
חופי ירדן שוקטים
רק שביל — כבשו רגלי
על פני שדות

[illegible]

אולי מעולם לא השכמתי עם שחר לגן
לעבדו בזעת אפי?
במרומי עגלה עמוסה אלומות
לא נתתי קולי בשיר?
מעולם לא טהרתי בתכלת שוקטה
ובתום של כנרת שלי...

[illegible]

הליכה אל הטבע

[illegible]

ואת, אימא, ואדמתי, מדוע
כה שדוף נופך ועצב?
זכרונה של ארץ תוגרת
בלי משים עולה על הלב

על בעד־פרחותי אשות
במישור־יִשִׁישֵׁי אלון

[illegible]

במדבר, על חופי הפלג
בנות לבנה בכסות שבהון

יד השמש תקצר מתוקע
בלב השער רזות אודם
יום תמים במשכן בני אורן
אפלה רזונית וחלום

וזה, אמי, הן נחלה עליך
הן נתבע עלבונך תאל
על מוכי צהריך — מקדם
עוד תרעיפי ניתנת וטל

(עמ' 195)

[illegible]

לבקש מקלט בחיק צלמי עבר
במגעם הומל, במגעם טהר
לרעתה מבכי כבוש, ועד הזום יאור
לשכור ממורי הבאב ומפותקו הזה...

[illegible]

פדיון שבויים באיטליה במאה הט"ז

מאת אברהם הופמן

מגמות של יחד ומגמות של פרד מאפ־יינות גישת קהילות ויחידים באיטליה במאה הט"ז לנושא פדיון שבויים. המתח בין שתי מגמות אלה, עולה מקובץ אג־רות מאגרונו של ההיסטוריון היהודי, בן התקופה, ר' יוסף הכהן בעל „עמק הב־כא".

[illegible]

„סיגאלה ויצקונסי" ו„אנדריאה דוריאה", בראשית שנות הארבעים של המאה הט"ז.

אדישות מצד קהילות

[illegible]

*) אגרותיו של יוסף הכהן, בעל עמק הבכא, ההדיר עם מבוא אברהם דוד, ירושלים, תשמ"ה.

[illegible]

השחרות שלא ביישה את הזיקנה

שיחה עם
ר' משה יחיאל בר־און
לקבלת הפרס
לכבודה של תורה

מאת נעמי גוטקינד

האם מאבקים מקצועיים ממושכים והתעקשות על עקרונות הינם ערובה לזיקנה פעילה ורעננה? במקרה של ר' משה יחיאל בר־און, חתן הפרס לכבו־דה של תורה מטעם המועצה הדתית לתל־אביב־יפו, ע"ש הגרא"י אונטרמן זצ"ל, לשנת תשמ"ו — התשובה היא חיובית.

[illegible]

חיים רוחניים — החיים האמיתיים

[illegible]

לימוד גמרא בעברית

[illegible]

נדודים למען העברית

[illegible]

עורך ספרותי ב„הצופה"

[illegible]

ארץ־ישראל בספרים

מאת אהרן בייד

[illegible]

✶

[illegible]

✶

[illegible]

ערב לזכרו של ש"י עגנון

ביום רביעי, ה' באדר א' תשמ"ו, 19.2.86 בשעה 20.00 יתקיים ערב לזכרו של ש"י עגנון, בבית עגנון רח' קלאוזנר 10, תלפיות, ירושלים. [illegible]

בין הדף והמדף

● מלכות בית חשמונאי — דת ומדיניות

מלכי בית-חשמונאי, מחקרים בתולדות בית שני, מאת ב"צ לוריא. בית דביר, הוצאת קרני. 258 עמ'.

לרבים מההיסטוריונים של ימי בית שני, מבני ברית ושאינם בני ברית, אין דעה חיובית ביותר על מלכות בית חשמונאי. ההיסטוריון היווני סטרבו כתב כי „ממשלת העריצים הולידה שוד, כי המורדים (החשמונאים) בזזו גם את ארצם וגם את ארצות שכניהם... כאשר יהודה היתה גילוי לממשלת עריצים". ההיסטוריונים ארנסט רנאן והדוארד מאיר מכנים את מלכות בית חשמונאי „מלכות של שודדים".

בן-ציון לוריא בקובץ המאמרים בספר זה פורש יריעה רחבה של מלכות בית חשמונאי, על פני תקופותיה השונות, הן מהצד הדתי והן מהצד המדיני. הוא מציין, כי חוקרים נכריים אינם מסוגלים להבין שבעם ישראל התורה והארץ אינם ניתנים להפרדה; אין היים דתיים לחוד והנהגה מדינית לחוד. רק לשהם יחד הם קובעים את אורח החיים של עם ישראל. במאמריו הוא מציג את מלכות בית חשמונאי מנקודת מבט יהודית, ותוך כדי כך מתפלמס גם עם גישתם של היסטוריונים יהודיים וכמוים מסגנות שונות שהעלו.

במאמר הראשון שבספר, „האם היתה מדינת החשמונאים מדינה הלניסטית תקיפה?", מכפס בן-ציון לוריא בצורה יסודית את השקפתו לגבי טיבה של מלכות בית חשמונאי. הוא מציין, כי אין יסוד לגישה של החוקרים הרואים בסיהור המקדש סיום המלחמה הדתית וכאן ואילך מלחמות החשמונאים הן התפשטות ברוח האימפריאליזם. שכן כוונת הארץ על-ידי נכרים. עובדי עבודה זרה מחייבת את המשך המאבק עד שהארץ כולה תהיה טהורה. במאמר זה בודק המחבר את מהלך ה„כיבושים" של כל אחד ממלכי בית חשמונאי. כעיון בהנהגת המדינה והעם ומוכיח כי לא התקרבו לאורח החיים של הגויים ההלניסטיות השכנות אלא שמרו על חוקת התורה. בן-ציון לוריא כותב, כי עיון בלתי משוחד, ובכלל להיכנס לוויכוח ולהילוקי הדעות בין הצדוקים לפרושים, מחייב אותנו להחזיר עטרה ליושנה ולראות את מלכי בית חשמונאי כהנהגה הדתית-לאומית של יהודה, שהנחילו לה תקופת זוהר. המקרינה באורה עד היום. מלכות בית חשמונאי קמה כדי לבטל את מעשיהם של המתייוונים היוונים, שבאו להשליט את תרבות יוון בישראל — בלחמה והצליחה.

גם בארבעת מאמריו האחרים — „ההלניזם — סכנה לקיום האומה", „המאבק לחירות ולעצמאות", „מלכות בית חשמונאי בעיניהם אנו" ו„שנאת אחים" — מלבן המחבר סוגיות שונות הקשורות במלכות בית חשמונאי מתוך גישתו ההיסטורית שאינה מפרידה בין הצד הדתי לצד המדיני הוא סותר תיאוריות שונות שהועלו על-ידי היסטוריונים. בפרק הנספחים ארבעה מאמרים העוסקים בתקופת בית שני, לאו דווקא בהקשר עם מלכות החשמונאים.

● יובל הקונגרס היהודי

גשר, כתב-עת לעניינים יהודיים (2/113). העורך: ד"ר שלמה שפיר. בהוצאת ההנהלה הישראלית של הקונגרס היהודי העולמי. ירושלים. 200 עמ'.

ביכים אלה התכנסה בירושלים ועידת היובל של הקונגרס היהודי העולמי, שנוסד בז'נבה בשנת תרצ"ו (1936). מטבע הדברים מוקדש חלקה הראשון של חוברת „גשר" החדשה לתולדותיו ולבחינת דרכו של הקונגרס היהודי. לאחר דברי פתיחה של נשיא הקונגרס, אדגר ברונפמן („ימי כאון ובחינה מחדש") והמזכ"ל ישראל זינגר („מסר בדוק המחייב דרכים חדשות") באים חמישה מאמרים המוקדשים ליובל.

יצחק קורן, שהיה ציר בוועידת היסוד, מעלה זכרונות משנותיו הראשונות של הקונגרס ובוחן את השינוי בחמישים שנות קיומו. ארתור הרצברג כותב על „מורשתו הפוליטית של נחום גולדמן", ובין היתר עומד על חמישה פרקים בחייו של מייסד הקונגרס היהודי העולמי. תוך כדי הצבעה על עמדותיו המדיניות, שהלקן לא נתקבלו. כ"ה.צ. אבי בקר, במאמרו „הקונגרס, המדינה והאנטישמיות באו"ם", מציין כי החלטת עצרת האו"ם ב-1975 שהשוותה את הציונות לגזענות נתנה את הגושפנקא הרשמית לאחדות הגורל בין מדינת ישראל לקונגרס היהודי העולמי, שהביאה להגברת שיתוף הפעולה במאבק נגד האנטישמיות. אליהו אפלר, שבין השנים 1954 — 1983 עבדה במוסדות הקונגרס היהודי בלונדון, מעלה את זכרם של אישים שעיצבו את דמותו של ארגון זה. שניאור לוונברג עורך במאמרו את מאזן הצלחותיו וכשלונותיו של הקונגרס, ומציין כי שגיאות אפשר לתקן ובלבד שהמנהיגים יהיו מוכנים להתייצב על העובדות ויסיקו את המסקנות המתבקשות.

בחוברת מאמרי מחקר דברי הגות, שמהם נזכיר את הרמבים ומשכונתו בימינו (הרב ישראל-עמנואל יעקובוביץ), הביקורת על „חכמת ישראל" בראשית המאה ובציות היהדות בימינו (אליעזר שביד), המרכיב הדתי בלאומנות הישראלית (ישעיהו ליבמן), מהי משמעותה של „אתיקה יהודית" בימינו? (זאב לוי), „ובנויים לא יחתשב..." (יוסף גדבה). כרגיל ב„גשר" אף בחוברת זו מדור רחב המוקדש לביקורת ספרים שעניינם העם היהודי.

● סיפור משלוש נקודות-ראייה

על אלים, שוטרים והאיש הקטן, מאת אומברטו קונסטנטיני. מספרדית: מיכאל שני. אחרית דבר: שרה סוראל. בית הוצאה כתר, ירושלים. 158 עמ'.

ספרו זה של אומברטו קונסטנטיני נתפרסם לראשונה בשנת 1979 במקסיקו, לשם הוגלה הסופר על-ידי המשטר הצבאי בארגנטינה. הספר זכה באותה שנה ב„קאסה דה לא אמריקס", הפרס החשוב ביותר לספרות באמריקה הלטינית. בשנת 1984 חזר קונסטנטיני לארגנטינה לאחר החזרת התהליכים הדמוקרטיים, ואז בוטל האיסור על פרסום הספר במדינה זו, ותוך כמה חודשים הופיעו שתי מהדורות שלו.

בספר נמתחת ביקורת חריפה על המשטר הצבאי בארגנטינה של שנות השבעים, ובצורה הומוריסטית — פרודיסטית הוא מוקיע תופעות של דיכוי וטרור. זהו סיפורה של קבוצת „פוליטיקאים" משוררים-שוליים שנהגו להתכנס במרפדון ברחוב תיאמזורו וילארדבו בבואנוס-איירס. התכנסות זו עוררה את חשדם של כוחות הביטחון המשטרתיים והללו הטילו מעקב צמוד אחרי המתכנסים. קונסטנטיני מתאר את קורות אותה קבוצה משלוש נקודות ראייה: כפי שמספר זאת אחד מחברי הקבוצה, דו"חות משטרתיים על פעילותה, וההתרחשויות כפי שהן נראות במרומי האולימפוס בעיני האלים, המתערבים בהן. שרה סוראל ב„אחרית דבר" כתוארת את חייו ויצירותיו של קונסטנטיני, בן למהגרים יהודים מאיטליה, הבקי ומאוהב בתנ"ך, שבעיניו „השר בעיני ה'" הוא, בין היתר, מלחמה ללא הרף למען חירות האדם, מאבק שהוא מתגיים אליו באופן אישי. היא סוקרת את יצירתו הוד דגש על הספר שלפנינו, ובין היתר עומדת על השפה המיוחדת שבו, שהיא סגנון פארודיסטי המיוחד לכל אחד משלושת מישורי העלילה: הערב של האנשים הקטנים מסופר בפי אחד מהם בשפה פסוודו-ספרותית ושבלתית עד גיחוך, בעולם השוטרים השפה היא קריקטורה של המינוח המשפטי, ואילו האלים מדברים „אילה-הומרוס". יש לציין, כי „שפת האלים" בתרגום העברי גדושה מבני-לשון מקראיים, עם ריו ההיפוך וכו'. למשל: „ויהי שבע בערב, ב-3 בדצמבר 1975, ותתגשם בדייקנות נבואה מבשרי הגורל, ותצא באורח אלים נשמת הגנראל המהולל חורחה אסבבו קאמרס מוניה, ויפול אהוב האדם תחת הצוררת התרה אתר גופות, שגורסים התרגיים המסורו עליו...".

● הבנתם של פעלים גוזרי-שם

בלשנות עברית חפשית, כתב-עת לבלשנות עברית חישובית, פורמלית ושימושית ולבעיות העברית החדשה, חוברת מס' 23. העורך: נפתלי שטרן. מזכירות המערכת: רחל בליר פלד. אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן. 100 עמ' + 8 עמ' תקצירים באנגלית.

בלשון העברית החדשה, בשפת הדיבור אך גם בחלק משפת הציתונות, גדל והולך חלקם של הפעלים הדינומינטיביים — דהיינו פעלים שנגזרו בשמות, בפוך שבדרך כלל שבות גוזרים כפעלים. עפרה קסובסקי ערכה מחקר כדי לבדוק את מידת התפוצה של תופעת הדינומינטיציה בכוח (כלומר, היכולת להבין) או בפועל (כלומר, היכולת להשתמש בה). את ממצאי מחקרה היא מביאה במאמרה „פעלים דינומינטיביים — היכולת להבינם". לצורך המחקר הרכיבה שאלון ובו 50 פעלים גוזרי-שם המשובצים ב-46 משפטים. נבדקו שאלונים של 248 תלמידים — מחטיבת ביניים, חטיבה עליונה ומדרשה לכורים. בשאלון מצויים פעלים גוזרי-שם שנוצרו מפלים הכשמשות בתחומי-חיים שונים. השאלון חובר בנובמבר 1981, בתקופה שבה דובר, למשל, על מטוסי ה„איווקס" שם פקו לסעודיה, על פינוי מתנחלים מתשול בימית, על ראש הממשלה בגין, על המדיל, על אינפלציה דעה. וכך הופיעו בשאלון משפטים דוגמת: עפודיה תתאיוקס; רציתי להמטיל בימית עד הפינוי; אם תמשיך לנאום בטון זה, יחשבו שאתה מתבגן; אבו-הציראה החליט שלא כדאי לו להתמפדל והקים את תמ"י; אגידור מתמפלץ אותנו למרות הבטחותיו. מניתוח התוצאות מסתבר שהיכולת הממוצעת לזהות את מרכיבם של הפעלים גוזרי-השם היא גבוהה למדי — 68.66 אחוז, והיא הולכת וגוברת עם הגיל וההשכלה: בחטיבת הביניים — 52.19%, בחטיבה העליונה (תיכון) — 75.18% ובמדרשה למורים — 83.07%. ברור כי יכולת זיהוי הפעלים גוזרי-השם שונה לגופה מידת שקיפותם. במחקר זה זוהו קרוב ל-980 את מרכיבי הפעלים „להתקבן" ו„להתאשפז" ואילו את הפועל „להכביל" זיהו רק 30%. מסיכומי המחקר מסיקה הכותבת כי תופעת חידושי פועל בדרך הדינומינציה תלך ותתגבר, כאחר שאין כביעה בקליטתם ובהבנתם — ולו גם פאסיבית — של פעלים גוזרי-שם.

עוד בחוברת החדשה של „בלשנות עברית חפשית": פרולוג — שפת הכנות למהשבים (מיכל אפרה), הסגנון הוא החוקר — בעיות בהגדרת סגנון והשיבות והגדרה (דינה בהר), השלילים המוצרכים של פועלי התנועה (פנינה טרזנר).

ש. יהושע

תרבות יהודית ב„ניו-יורק טיימס"

מאת מיכאל ששר

שהיתי לאחרונה בניו-יורק, וכמנהג המקום — ובוודאי חלק נכבד מן המשכילים היהודיים בעיר — הקדשתי זמן והנאה לקריאה במוסף לספרות של העתון היוקרתי „ניו יורק טיימס", המופיע מדי שבוע ביום ראשון.

החלק נכבד מן העתון הכבד (תרתי משמע — מאות עמודים) באותו יום. למען הדיוק, שמו של המוסף הוא „סקירת ספרים (ריביו) של הניו-יורק טיימס" והוא בן 32 עמודים. הופיעו בו מאמרים מקיפים על לא-אחות מ-28 ספרים שראו אור לאחרונה בשוק הספרים האמריקני. לו מדובר היה בייצוג האוכלוסיה על-פי מפתח, כי אז לא היה אפילו אחד מאותם 28 מאמרים דן בנושא יהודי או ישראלי (שכן, מספר היהודים בארה"ב הוא פחות משני אחוזים מכלל האוכלוסיה), אך למעשה התמונה ספרותית ושונה לחלוטין: לפחות שישה מן המאמרים בנושאי ספרות או ביקורת — לאמור, כחמישית מכלל הרשימות! — עוסקים בענייננו „משלנו".

המוסף פותח, בעמוד הראשון והיוקרתי, בכותרת „בזמנו ולאורך ההיסטוריה", כשהמדובר בישו הנוצרי. נסקרים כאן שני ספרים שהופיעו לאחרונה; האחד — „ישו היהודי" מאת פרופ' סנדרס מאוניברסיטת אוקספורד, והשני — „ישו במהלך הדורות" — במקומו בתולדות התרבות, מאת ירוסלב פליקן, פרופסור להיסטוריה באוניברסיטת ייל בארה"ב. כותב המאמר על שני הספרים הוא ג'והן קניג, פרופ' ל„ברית-החדשה" בסמינר התיאולוגי הכללי בניו-יורק. הוא משבח את סנדרס, מחבר „ישו היהודי", על שהסתמך במחקריו על כ-50 חוקרים יהודיים, „למרות היותו פרוטסטנטי" ואין זו אמירה בעלמא. ציון עובדה זו, יש בו יותר מראיה לכך שמחקר „הברית החדשה" וראשית הנצרות לוקה בדרך-כלל בגישות תיאולוגיות מגמתיות, שאינן תמיד תואמות את העובדות ההיסטוריות. במחקרו מגיע סנדרס למסקנה כי מעשי ישו „מעידים על כך שפעל במסגרת הכללית של אסכטולוגיית (תורת אחרית הימים — מ.ש.) התקופה היהודית, אף שהם מעידים גם על דרישותיו המיוחדות ועל פגיעותיו בחוקי ההלכה היהודית".

בסקירתו על הספר „ישו במהלך הדורות" מציין קניג את השפעת הנצרות על יצירותיהם של סופרים ואמנים כמילטון, באח, דוסטוייבסקי, שייקספיר, ג'ויס, ליאונרדו דה-וינצ'י, שאגאל! הגדל כאהלר ובך וכמובן דנטה. ואולם, הוא כותב כי הספר לוקה בכך שכמעט ואין בשים יוצרות נזכרות בו (היחס הוא של אחת לעשרים, לרעת הנשים). „בספר פופולרי למהבה, הדן בהשפעה הכללית של ישו על התרבות, נראה יחס זה מוזר והוא מטריד אפילו קוראים שאינם מגדירים עצמם בדרך כלל כפמיניסטים".

ראש העיריה היהודי

אותה מעלעל אך דף אחד קדימה ונתקל ברשימה ארוכה, תחת הכותרת „הגנה כשגיאותיו", בה דן „קן אולטה בספרו החדש של אד קוך, ראש העיריה היהודי של ניו-יורק. הספר „פוליטיקה" הוא השני של קוך (הראשון היה „ראש-עיר") ועל-פי כל התחזיות יהפוך במהרה לרב-מכר, כספרו הראשון. קוך, המכיר בניו-יורקפורמים שלו במידת-מה את כדי קולק, הוא רווק מודקן שאינו תוסף שבחים מעצמו (רבים מהם בצדק, שכן אף מהבר הרשימה כותב עליו שהוא „ראש עיר טוב, אם גם לא תמיד אדם טוב"). הוא מדבר וכותב גלויות ולעתים קרובות אף בצורה בוטה, אבל דווקא בכך עיקר קסמו וכך גם זכה לאמונם המוחלט של רוב תושבי עירו, לפני זמן קצר. אולטה מציין, בהסתמך על התנגדות כי „חשוב שלא לפחד, או לפחות שלא להראות פחד. מר קוך דומה לנהילל".

את הישראלי חובב הספרות תעניין עוד יותר הידיעה על התרגום האנגלי של „תמול שלשום" לש"י עגנון (בליווי תצלום אופייני לעגנון), כעשה ידי הלל הלקין; שה פיפ זה עתה בהוצאת שוקן בניו-יורק. מחבר הרשימה, רוברט אלטר, שכתב לאחרונה ספר על „אמנות השירה המקראית", שואל בתמיהה מדוע נאלצה יצירת מופת זו להמתין יובל שנים עד להתרגמה לאנגלית. את מלאכת התרגום הוא מגדיר כ„כבדנית, אם גם לעתים תופשית". הוא מצביע על השפעה פלובר על עגנון ב„סיפור פשוט" (עגנון אמנם לא קרא צרפתית, אך כבר ב-1915 הוא מזכיר במכתביו את פלובר וייתכן שקרא יצור צרפתי זה בגרמנית או אף ביידיש). הוא כותב שרומן זה — יותר מיצירותיו האחרות של חתן פרס נובל לספרות — דומה למסגרת הרומן האירופי במאה הי"ט, ואתה תמה אם לא קרא דברים אלה בשעתם באחד הימוספים לספרות בארץ... „גבלה מורכבת ונפלאה זו אינה נותנת מנוח וכולה כתח" — הוא מסיים את רשימתו.

העתונות האמריקנית והשואה

מאמר נוסף, בכותרת „הלא ייאמן, גם לא נעשה ראוי לדפוס", דן בספרה של דבורה ליפשטט, „בלבבר למה שייאמן" — העתונות האמריקנית והשואה המתקרבת 1933 — 1945. המחבר, ארנולד בייכמן, עוסק בספרה של ליפשטט, שהיא פרופסור להיסטוריה יהודית באוניברסיטה של קליפורניה. הוא מציין כי בשנים האחרונות פורסמו מחקרים רבים המצביעים על אדישות מהלקת המדינה של ארה"ב ומשרד החוץ הבריטי (שחלק מן הפקידים בהם היו, לדבריו, אנטישמיים) בכל הנוגע לשואת יהודי אירופה, ואולם דבורה ליפשטט היא הראשונה הבוחנת את יחס העתונות בארה"ב לשואה. בחקירה כותבת החברת ביקורת נוקבת בייחוד על דרך סיקור השואה ב„ניו-יורק טיימס" (ואף-על-פי-כן פורסם המאמר באותו עתון עצמו! — מ.ש.). לא משום שסיקור זה היה טוב או גרוע יותר מזה שבעתונים אחרים, אלא בשל היוקרה העצומה מבנה גהנה העתון. „לו הגיב העתון בפחות שוויון נפש, כי אז ייתכן שעתונים אמריקניים אחרים היו הולכים בעקבותיו" — היא כותבת. גם למאמר זה מצורף תצלום מפורסם של לחמות בגיטו וורשה, המרימות ידיים ונכבשת ל-קלגסים הנאציים.

הנצרות הקתולית בעולם המודרני

מעמדה של הנצרות הקתולית בעולם המודרני, נדון בסקירה „יד ימינו של האפיפיור". יוסף א. קומבגיאק עסק כאן בספר ראיונות עם הקרדינל יוסף רצינגר, שהיה הממונה על מזכירות „הכס הקדוש" בוותיקן. גם כאן ניתן לגלות נקודות-מגע בין הנצרות ליהדות, שכן בסופו של דבר אסור לשכוח שבשתי דתות מונותאיסטיות (אף שגם דבר זה עצמו שנוי במחלוקת!) עסקינן. הקרדינל מצביע על שורת בעיות שבפניהן ניצבת כיום הכנסיה הקתולית, כמו: פיחות במעמדה של הכנסיה, הנתפסת כיום יותר כמבנה אנושי מאשר כמוסד אלוקי. אבדן הזהות הקדושה של הכומר, כניעת הבישופים למבנה הבירוקראטי של הכנסיה, על חשבון סמכותם האישית, בקיעים בחומת התיאולוגיה הקתולית, אבדן האמונה באלקים (והבדיל!) בישו, אבדן תחושת החטא, בתיגות, מעמד האשה בכנסיה הקתולית, טריוויאליזציה בליטורגיה הנוצרית ועוד. לא-כמעט כבעיות אלו עומדות — או לפחות צריכות לעמוד — גם על סדר יומם של רועי ישראל ורבניו.

גם במדור „בקצרה" נסקרים ספרים שמקומם יכירם בכל מוסף ספרותי בארץ. בהם, למשל, רומן ראשון של לין אלכסנדר בשם „בתים בחוחים", העוסק בתקופת השואה. בספר „מכבבים" אדולף אייכמן, ראול ולנברג ובני משפחת בלום היהודית: המיתוס על מוכים האשה", כאת פאולה קפלן. פסיכולוגית קלינית יהודית, הטוענת כי „ההברה יוצרת מצבים העושים את האשה לאומללה" ועוד.

כדי לעשות צדק עם קוראי, מן הראוי לציין גם כמה מן המאמרים האחרים במוסף כמו „כתיבת רבי מכר — 1906", על ספרו של אפטון סינקלר „הג'ונגל"; „היער הבוער" — על תרבות ופוליטיקה בסין; מבחר מכתבים של ולטר ליפמן, בשם „פירוש לוסוף ציבורי"; אמריקה והעולם; „הרס הדמוקרטיה — כיצד מוצלות קרנות כמשלחות" לרצח וכמובן לפחות ספר אחד העוסק בחיי הכושים בארה"ב ועוד.

מכל כקום, הדיבורים על „המורשת היהודית-נוצרית", המשותפת לישראל, ליהודים ולאמריקנים, אינם רק בחינת מס-שפתיים או מליצה נדושה, אלא עניין רציני שמן הראוי להקדיש לו מחשבה, כשום שם רשת זו, כפי שהיא נתפסת על-ידי האמריקנים, יציבה ומתמידה. הרבה יותר מנושאים פוליטיים חולפים.

קהלת לתלמידים

מאת ד"ר נ.ד. סרבר

קהלת המבואר עם פרש"י, אבן-עזרא ועוד. הוצאת ספרים כפיר, ירושלים, תשמ"ה

כמעט שלא נתנו את הדעת עד עתה על צרכי הוראה בכתובים לבני נוער. אבל המהבר הנ"ל ר"ב. לבל בתמכו יתגוו בפרשנים גדולים כמו רש"י, אבן-עזרא ועוד — שינס את מתניו להעביר את עיקר רעיונותיו של קהלת לתלמידים.

הספר בולט בהידורו החיצוני. הוא מכיל קי"ט עמודים, כמאייר ומאיר עיניים מבחינה אסתטית, וגם הוכנו רצוף דברים מועילים לחינוכו של הנוער.

רש"י על „דברי קהלת": כל מקום שנאמר דברי אינו אלא דברי תוכחות. כמו „אלה הדברים אשר דיבר משה" (דברים ל"ב) ועוד. ואילו גם חז"ל שבו ליבב לעובדה שדברי התוכחות מרובים כדברי הספקנות ולכן לא גנזו אותו.

קריאתה של מגילה זו בשבת חול-המועד סוכות מנומקת יפה ולפי כה-התפיסה של הדור הצעיר, היינו: דווקא בזמן האסיף, כאשר לב האדם גואה משמחה והוא גאה במעשה ידיו באספו את עמל כפיו מהשדה, מזכירה לו מגילה זו, „ולשמחה מה זו עושה ?".

„מה יתרון לאדם בכל עמלו ?" אלא „בשעה מצרף עמל כפיים והנאה הכרית לקנת התעסקות בחיי הנצח ובאהבת ה' הנותן לך כוח לעשות את כל החיל הזה — אז אתה רואה כי יש יתרון". והפרשנים מה הם אומרים ? — (אבנם, בעמלו של הבל אין יתרון, אבל בעבודת של תורה — יש יתרון!

כמעט בעין פיתוח הרעיון של „תורה ועבודה"...

„ויוסיף דעת יוסיף מכאוב". ובכן האם כדאי לסבול ? אבל זהו מטבע האדם השואף לדעת...

המורה הנבון יידע אל נכון לעשות שימוש נאות בספר חשוב זה בביה"ס, ובעיקר בבית, כי בעיות החיים מ„צאות בו את ביטויין עד היום.

מאה שנה להופעת העתון העברי היומי הראשון

מאת עקיבא ציזורמן

לפני מאה שנה, ביום ו' אדר ראשון תרמ"ו, התחולל מפנה בעיתונות העברית: באותו יום הופיע לראשונה בפטרבורג עיתון יומי עברי „היום". שמו של העיתון העיד על אופיו. לא עוד „המליץ בין עם ישורון והממשלה בין האמונה והחשכלה", לא עוד „הצפירה — מכתב עתי משמיע חדשות" ולא „פרחי צפון" ו„עלי הדס" — העיתונים העבריים בימים ההם, כי אם פשוט וברור, „היום".

את המפנה חולל הד"ר יהודה לייב קנטור, בנו של החזן יוסף קנטור, שכיהן כהן בבית הכנסת הגדול של וילנה, יחד עם יואל דוד שטרשונסקי-לויצמן, דמות אגדתית בעולם החזנות. י.ל. קנטור היה אחד מפגל התבורה שכלל את אליקים ציונר, שירים התפרסם כבדהן ומשורר. ד את מרדכי אנטוקולסקי, שהתפרסם כפסל כמרק אנטוקולסקי. דוכות, כי מפעלו של קנטור היה ההכרה של כולם. קנטור היה חניך בית המדרש לרבנים בזיטומיר ובוגר הפקולטה לרפואה של אוניברסיטת ברלין. הוא לא הורשה לעסוק ברפואה בקיצעו כרופא היות שהיה נתין זר. הוא היה בקי בספרות העברית והשתתף בכתיבה ב„הצפירה". כאשר הציע להוציא עיתון יומי בעברית, נתקל בהיצי לצג מצד אנשי „המליץ" ו„הצפירה", שטענו כי קהל קוראי עברית אינו זקוק לעיתון יומי. קנטור לא נרתע וגייס חבר עורכים, שכלל בין היתר את הסופר דוד פרישמן ואת הסופר והרופא ד"ר יהודה לייב קצנלסון, הידוע בכינויו בוקי בן יוגלי. כבר הגליון הראשון העיד על אופיו של העיתון. נכללו בו מאמרים וידיעות בכל שטחי החיים, כמו תיאטרון, ספורט ועל הנעשה בעולם הבורסה והפיננסים. כמו-כן הופיעה בעיתון סדרה של מאמרים רפואיים כפרי עטו של ד"ר קצנלסון. מנהלי מוכרי ספרים הצרו אף הוא לעיתון ופרסם בו את סיפוריו ו„בסתר רעמ". חיים תורן, שכתב מונוגרפיה מקיפה על קנטור, מביא לא כחות מהבגטה-עשר שכות שונים שבהם השתמש קנטור בעיתונו.

כבר בחודש הראשון היו לעתון 2,400 מנויים. כאשר גברה דרישת הקוראים לחומר ספרותי, הוציא קנטור מאסף ספרותי, „בן עמי", והוא צורף לעיתון. אופיו של העיתון היה לאומי, אך לא התייחס במיוחד לתנועת חיבת ציון, אם כי כמעט בכל גליון הובאו ידיעות מארץ ישראל. הצלחתו של קנטור עוררה קנאה בלב מתנגדיו, ואף „המליץ" ו„הצפירה" הפכו לעיתונים יומיים. שלדה עיתונים עבריים יומיים התחרות על הקורא העברי, ולא הסרו השמצות על קנטור כדי לנגוס בקהל קוראי „היום".

הכנסות העיתון פחתו והלכו, ולבסוף נאלץ קנטור לכסות את ההפסדים מכיסו. החזן הריגאי הכיבוד ביחד לייב רוזובסקי אמר בצם לקנטור, כי בעצם שניהם מרהיהם כיום משבה. הוא, רוזובסקי, מקבל שכר בשביל תפילתו בשבת, וקנטור מרוויח מכך שבשבת אין העיתון מופיע ואין לו הוצאות...

ביום כ"ט אדר תרמ"ט, לאחר שהופיעו כשש מאות גליונות, נאלץ קנטור להפסיק את הופעת „היום". קנטור המשיך בפעילותו הספרותית-ציבורית ולפרנסתו שימש כ„רב מטעם" בערים ליבוי, וריגה ורוגה. הוא התייחס ברצינות לתפקידו זה והקפיד על שמירת כשרות. הוא נפטר בשנת 1915, ולאחר מותו פורסמו דברי הערכה על מפעלו. במלאת חמישים שנה להופעת „היום" פרסם נחום סוקולוב ב„הארץ" סדרת מאמרים על כפעלו של קנטור, והיו אלה מהדברים האחרונים שפרסם סוקולוב לפני פטירתו.

השם „היום" אומץ על ידי תכנית עיתונים אחרים. בשנת 1904 הופיע עיתון „היום", בעריכת משה קלינבן. עיתון זה החזיק מעמד מספר חודשים. ובחיתו „היום" שהופיע בוורשה בשנת 1906, בעריכת צבי [illegible]. בשנת 1925 הופיע בוורשה, בסיועה של הסתדרות „תרבות", עיתון „היום" בעריכת צבי בעריכת יוסף הפטמן. עיתון זה היה ציוני. אף בישראל הופיעו שני עיתונים ששמם „היום", האחד בירושלים, בהוצאת המו"ל אלכסנדר פלאי, ובהשתתפות יצחק גרינבוים. עיתון זה הופיע כ-18 בינואר 1949 עד 18 ביולי 1949. העיתון השני הופיע בתל אביב בשנת 1965 והחזיק מעמד כחמש שנים. „היום" התל-אביבי בא במקומם של „הבקר" ו„חרות" שנסגרו עם הקמת גח"ל.

נציין, כי עיתוננו „הצופה" הוא השישי הנושא שם זה. עיתון ששמו „הצופה" הופיע בלבוב, בעריכת אברהם איזנר, ובו הדשות וחומר ספרותי ובידור. כמו-כן הופיע בלבוב ירחון עברי ציוני ששמו „הצופה", בעריכת ליאון קרוק. עיתון יומי ציוני „הצופה" הופיע בוורשה בשנים 1903 עד 1905, בעריכת א.א. פרידמן וא. אלישיב. בעיתון זה פירסם י.ד. ברקוביץ' את בכורי יצירותיו. עיתון רביעי, „הצופה" שמו, הופיע בליבבה. „הצופה" הקובנאי היה שבועון בעריכת א.א. פרידמן. הפתפו בו הסופרים משה בן אליעזר ונחום גוטן. העיתון החמישי שנקרא „הצופה" והופיע ברומניה בשנת 1935 והיה בטאונה של תנועת גורדוניה.

מזכיר מערכת „הצופה", יהושע [illegible], העיר את תשומת לבי, כי לא נמצאה עיתונים רבים בעולם נושאים שם [illegible]. כך „הצופה" מקביל ל„אובזרבר", „על המשמר" — „לגרדיאן", „חדשות" — „לאינפורמציה" וכו'... בדקתי ומצאתי כי אכן ישנם כעשרה שמות „מוניטור" בעיתוני העולם, ואין כמעט עיתון הנושא שם בקור: אלא דווקא בישראל כופיעים שני עיתונים [illegible] בעיתוני העולם: „דבר" (השם הוצע כמדומני ע"י ח.נ. ביאליק), העיתון היהודי בעולם הנושא שם של תפילה הוא „בעריב". שם זה נקבע ע"י הד"ר עזריאל קרליבאך ואושר ע"י הרב י"ל פישמן.

עולם העבודה כעולם גברי

מאת בת שלום

גרמיין בורסל, מפקחת לשעבר על בתי הספר בצרפת, פרסמה, לפי הזמנת אונסקו, ספר בשם „מישרות לנשים", המציג ארבעה מחקרים יסודיים בנושאים כמו: הפסיכולוגיה המהדירית האשה, והאישה העובדת בארצות המתפתחות.

שאלת המפתח של ספר זה היא: מה בדיוק רוצה האשה בימינו, כותבת בורסל: „יותר מישרה משתלמת, יותר מדריסת רגל בכל מקצוע ובכל עיסוק קיים, רוצות נשים הכרה בעובדה שהן מייצגות את מחצית האנושות, ושבאבסורדי מצב שבו מאסה כה גדול של בני אדם לא מוצאת לנצמה אפיקים מאוזנים יותר של תרומה ולעסוקתה לכלכלת העולם".

שכן, על פי המחקרים הנזכרים, מסתבר שעדיין, ועל אף כל השינויים שהתחוללו בתחום עבודת האשה, עולם העסקים והעבודה ברובו המכריע של המאה העשרים מותאם לגברים, מנוהל ע"י גברים ומאורגן על פי סדרי היום והעדיפויות שלהם, בבירה כה גדולה: עד שנשים נאלצות לא רק להתכונן את סדר יומן, את ביתן וכשפחותיהן על פי סדרים גבריים אלה, אלא עוקן בנהלות חיי אשה בעולם גברי. כך בעסקים, כך במינהל וכך בפוליטיקה.

בימי הביניים, מצטטת בורסל כמסלה של איילין פאואר, „היה אשה הימי-ביניימית", לא היה מקצוע סגור בפני נשים. בניגוד למוסכמות או למושגים המפורסמים שלנו, היו אז נשים קצביות, ונשים סנדלריות בבתי המשפט, נשים שעסקו בעבודות מתכת, ונשים סנדלריות, נשים מרצפות כבישים ונשים פרוזניות הורכות ספרים. האמינו או לא, היו גם נפחיות וצורפות זהב, ציירות וצבעיות, הנוגניות ואורגות משי.

גם היום, אחרי מאות שנים של חלוקה מסורתית למקצועות גבריים ולמקצועות נשיים — יש ארצות והדברויות שבהן כל יזמה של גברי אצלנו — נחשב לנשי אצלן.

דוגמה — בגאנה פועלות ביוזת. הן הזון הנפרץ בכל העולם המערבי — אבל בקונגו זהו מקצוע של נשים. דווקא פקידות ובתי הכר בחוזי גחלה היא ציירה בלעדית לגברים. אריקה, בליבריה הלטינית ובכמה מארצות אפריקה, היא מקצוע נשי. בהודו ובפרס מקצוע לגברים.

ציגריה ונאיר מתנהל כולו, כמעט באותו היקף, ע"י נשים. גבר גבאי ייפגע עמוקות אם הציע לו להפוך לסוחר ובעל הנות...

כן ומרק הדן בהבדלי תרבויות ומנטליות, עוברת בורסל לזה המאבחן עיסוקים על פי הכושר הגופני. אכן בתחום זה, היו במשך אלפי שנים מקצועות שדרשו את כוח השרירים הגדול יותר של הגבר — אך היום הקריטריון הזה איננו עוד בתוקף. במחקר מטעם הפדרציה הבינלאומית של עובדי הבהבת גילתה המחברת שבין 20 ל-25 אחוז מעובדי התכבת בעולם הן נשים.

בשתי ארצות, קוריאה הצפונית ו...אוסטריה, תמצאו בין עובדי המתכת לא פחות מ-29 אחוז נשים.

כנסיונו בישראל לכהנו שנים בדור האחרון כבליות גם בעבודות משטרה ובגיוסים צבאיים, אבל גם באירופה הלה תנוזה בנושאים הללו. המבצרה הצבאית של בלגיה קלטה מאז 1975 כשש-מאות נשים ובצרפת יש רופאה בדרגה של גנראל הד עומדת בראש שירותי הבריאות של היל האויר. בספרד מגיים בשנים האחרונות נשים לנהגות קטרים וכטכנאיות רכבת, ואילו באיטליה נאלצה בהורה אמבריונית אחת לפנות לבג"ץ כדי שיאפשרו לה ללכוד בבי"ס לקציני ים. הצי דחה אותה — אבל השופט החליט לנכותה ולאלץ את הנהלת בי"ס לקציני ים לקבלה ללימודים. בתחום הפיננסים יש להזכיר גם שלוש נשים בכמל להי"ספציה שהצפו קשר להחזיק בפיזורותיהן במפעילות כגופים. הפורים של הנמל הכריזו על שביתת מחאה בעקבות זאת אבל השלוש התפקשו שלא להתפטר, ואולי שבותה מושלמת — נכנעו להן הפסורים ואיפשרו להן להמשיך בעבודה.

מפרק זה להן בהלוציות הנשית בתחומי עבודה שונים, עוברת בורסל להתיעוד עיסקיים שבהן הגיעו נשים, בזמן קצר, להישגים מופלגים, בפולין ובבריה"מ. למשל, נכרא כי 57 אחוז מכלל המהנדסים בבתי הספר לרפואה הן סטודנטיות ובבתי הכנסת, לפרכרויים לידיהם. נספרו כ-4.5 אחוז משטרתיות.

[illegible] בשנת הדיהל, [illegible] שעולם העבודה, הדינב [illegible] — הוא עדיין עולם גברי.

[illegible] ליהנות לבריט שאיך יוכל האו"ם, אחדי ביטויי מבאה, ב-1980, שהתבצעתם: [illegible] הסיכונאי והלמעינאי בגאנה, גיניאה, חוף השנהב,

מאחורי הקלעים של הוול-סטריט

גם בישראל היינו עדים בדור האחרון לנפילתם של הבנקים המשפחתיים הקטנים (בנק פיקמהנבר להרצמה), שרוב המקיים מיבוריהם היו מהגרים יהודיים בבריטניה. בימים אלה מתפרסם בארה"ב (בהוצאת רנדום) ספר המתעד את נפילתו של בנק ליהמן, הבנק שנוסד בשנת 1850 ע"י יהודים יוצאי גרמניה.

שם הספר: „תהילה ותאוות בכון בוולסטריט" והמחבר הוא קן אולטה.

המבקרים לסדרות נוסח „דאלאס" ימצאו בספר שפע רכילות כשפתיה על הצעירים והשרביים.

בנקאים ואנשי מכון ימצאו כאן רכילות מסוג אחר, הנוגעת לאחורי הקלעים של וול-סטריט. אלה גם אלה יהפכו את הספר בהר מאוד, כנראה, ל„בסט סלר".

בנק ליהמן, בנק בשפחתי שנוהל ע"י 72 בעלי כניות, התנהל על כי מנחוה עד מאי 1984. בחודש מאי לפני שנתיים הופתעה וול-סטריט לגלות שהבנק הקטן נמכר לבנק גדול כמבו: ה„אמריקן אקספרס". כל אחד מן השותפים קיבל חבילה של דולרים. כמיליון דולר לשותף הזוטר ועד עשרה מיליון דולר לשותפים הבכירים ואיש איש הלך לדרכו. השם ליהמן לא יתנוסס עוד ברחוב הבנקים בניו-יורק.

מדוע? שואל את עצמו המחבר קן אולטה. מה היה כאן? כחקריו הובילו אותו אל שני אנשים, אחד ממוצא יווני, ואחד ממוצא יהודי, שניהם בני מהגרים, שנלחמו ביחד בניו-יורק שני פיטר פטרסון, לבריית שהנה ה„ואספיי" האמריקני הכבירה, הוא בנו של הזוג היווני ביזל דבים עצום להצלחה, שאלמלא לו 35 נעשה נשיאה של רבנית בל. הוא גם ה„חונני" הראשון ליבר[illegible]. [illegible]

כאשר בשנת 1983 הפך פטרסון את גליקסמן לשותף בהנהלת בנק ליהמן — נדהמה כל הוול-סטרים. בנקאי ניו-יורק הגיעו למסקנה שפטרסון נכנע לסגנון הבנקאי הגבר של יורה בן היהודי והבין שהגיע הזמן לגליקסמן שלו עצמו לא מכאיש עוד לפולים המתנות של הפינגסים הבנקאיים.

אלא שגליקסמן לא הסתפק בשותפות בניהול הבנק, בגלה אולטה, והביקיש לנסות לסלק את פטרסון כן הבנק. השער הגדול הלה שפטרסון בן ה-57 נאלץ לכמור את הבנק לפני שיגיע לו ששים, גיל שבו עליו לפרוש את כנויותיו בבנק ליהמן. כבדות הבנק וביבלם עצמאיתי — יעלו ביד או עיך הגדול וכך יוכל פטרסון להשתלט על ליהמן עם חבילת מבין גדולה. גליקסמן שלויה את בנק ליהמן עבים רבות וגאבן לבל היהודי הגדול, סבר, בצדק, שליקסמן יהיה שוה במקבוצים [illegible] בקשר לבנק המשפחתי או להמרוד קיומו — בלתאר של גלוקסמן, התפטר פטרסון וכך נדמה היה לכולם שנתרה של בנק ליהמן הבחן מובטח. אבל כה שגליקסמן לא ידע זה שפטרים, בקרב חלק מבעלי המניות של ליהמן מתרקמת עד כדי כח, וגם הפצם מובלה לבכור את הבנק הקטן לבנק גדול יותר כדי להעלות את ערך המניות. בערך שנה אחרי שגליקסמן סילק את פטרסון — התברר לאיש שותף שהשותפים כבר את ליהמן לאמריקן אקספרס.

בדיוק עכשיו את? אולטה סבור [illegible] אבדה להם. [illegible]

לפרשת השבוע — תרומה

אמותיים וחצי ארכו

מאת הרב חיים פרדס

ועשו ארון עצי שטים, אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו (כה י). וכתב על כך רבינו בחיי בספרו „כד הקמח" (מהדורת מוסד הרב קוק עמ' קט): צריך הוא גם כן (התלמיד חכם) שיהיה לבו נשבר בקרבו, לפי שבמדה זו (של שברון לב) היצר נכנע והחומר מדולדל. וכבר אמרו ז"ל (בקידושין עא א), אין מוסרין שם (המפורש) בן ארבעים ושתים (אותיות), אלא למי שעומד בחצי ימיו, ואינו כועס, ואינו משתכר **ולבו נשבר בקרבו.** ודרשו ז"ל (במדרש שמקורו אינו ידוע), כל אמות כלי מקדש (וכליו) היו שלימות, חוץ משל ארון שהיו (אמות) שבורות (וחצויות). שנאמר: אמתים **וחצי** ארכו ואמה **וחצי** רחבו ואמה **וחצי** קומתו. הזכיר (הכתוב) „וחצי" בין באורך (של הארון) בין ברוחב בין בקומה. מכאן לתלמיד חכם ושהוא בבחינת התורה הנמצאת בארון), שצריך שיהיה שפל ועניו **ולבו נשבר בקרבו.** וכך מפרש רבינו בחיי גם בפירושו לכתוב כאן: ודרשו רבותינו ז"ל, כל האמות שבארון היו שבורות, מכאן לתלמיד חכם שיהא נכנע ולבו נשבר בקרבו. ושברון לב זה נובע מן הארון, שכל מהותו היא שהוא ליבם ונשמתם של ישראל. וכמו שכותב הכוזרי במאמר השני אות כח: אכן, שורש החכמה הלא הוא עשרת הדברות מופקד (ושמור) **בארון אשר הוא במדריגת הלב,** ושלוחותיו הן דברי ספר התורה שהושם (והונח) בצד הארון, ככתוב (בדברים לא כו) ושמתם אותו (כלומר, את ספר התורה) מצד ארון ברית ה' אלקיכם.

נמצאנו למדים, כי הארון שהיה בבחינת לבו ודופק חייו של עם ישראל, היו אמותיו שבורות ומרוסקות, כדי ללמד ולהורות דרך לתלמידי חכמים שבכל הדורות, שיהא לבם שבור בקרבם. וכמו שנאמר בתהילים נ"א י"ט: זבחי אלקים רוח נשברה, לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה. ועוד נאמר שם ל"ד י"ט: קרוב ה' לנשברי לב, ואת דכאי רוח יושיע. וכן נאמר בישעיהו ס"א א': רוח ה' אלקים עלי, יען משח ה' אותי לבשר ענוים, שלחני לחבוש לנשברי לב. ועוד נאמר בעניין זה בתהילים קמ"ז ג': הרופא לשבורי לב, ומחבש לעצבותם. וביחזקאל ל"ד ד"ט"ז נאמר: את הנחלות (החולות והחלשות) לא חזקתם ואת החולה לא רפאתם, ולנשברת לא חבשתם ואת הנדחת לא השבותם ואת האובדת לא בקשתם, ובחזקה רדיתם אותם ובפרך. את האובדת אבקש ואת הנדחת אשיב, ולנשברת אחבוש ואת רחולה אחזק, ואת השמנה ואת החזקה אשמיד ארענה במשפט. הרי לנו מכל הפסוקים הללו, עד כמה קרוב הקב"ה לשבורים ולנדכאים, ועד היכן מגיעות חיבתו ואהבתו אליהם. עד שאמרו גדולי החסידות, כי אין לך דבר שלם ומושלם יותר, מלב שבור ורצוץ. בקוהלת רבא א' אמרו: כל התורה שאדם לומד אינה אלא **בלב,** והלב אינו מלא. משום שהתורה אינה רק עניין שבמוח ושבשכל בלבד כשאר החכמות שבעולם, אלא שהיא נובעת ובוקעת מעמקי קירות לבו של העוסק בה, ומקרינה עליו זרמי אור וחום, טהרה וענווה. ולכן כל קבלתה של תורת תלויה, בנכונות הלב, בשברונו ובשפלות רוחו. ובמידה שהלב שבור, כפוף ונכנע יותר, כך גדלה והולכת קליטתה של תורה ונטיעתה בעומק הלב. ולכן אמרו שם בתוך הדברים: הלב משתבר, הלב נכנע, הלב נקרע. וכך אמרו בתיקוני זוהר ק"א: לבא הוא „אמז", ומאן דתבר קליפה דיליה דאיהו „יצר הרע", עליה איתמר „לב נשבר ונדכה" (תהילים שם). כלומר, כי לבו של אדם הוא בבחינת אגוז המכוסה בקליפה חיצונית, שהיא בבחינת היצר הרע המקיף את הלב מכל צדדיו. והשובר את קליפת היצר הרע החיצונית-השטחית החוצצת בפני הלב, ופותח את לבו על ידי כך לתורה וליראה, עליו הכתוב אומר שם: לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה. למדים אנו מכאן, כי שבירת הלב היא שבירת הקליפה היצרית השלילית והפסולה, המקיפה אותו מעצם טבע בריאתו ולידתו של האדם. עצם קיומה של קליפה זו, הוא המקור למידת הגאווה ולכל המידות המגונות שבאדם המתלוות לה. ואילו שבירתה ונתיצתה של קליפה זו, פותחות את הלב ומשחררות אותו מכלאו האפל והמחניק של היצר הרע, לקראת חירותו העצמית וכניעתו לפני הקב"ה. והרי לנו לכאורה דבר והיפוכו, שהם הם האמת השלמה בטהרתה. שברון הלב ודכאונו, הם עצמם מהווים את אושרו המלא והשלם של תלמיד חכם אמיתי ושל היהודי השלם. שכן בפני הקב"ה שהוא מלכם, אדונם ושליטם המוחלט של האדם ושל העולם, אין כלל מקום ושייכות לגאווה ולהדרה של האדם.

מידה מיוחדת ומצויינת זו קבועה ונטועה בתשתית-עצמיותה של הנשמה הישראלית. וכמו שאמרו בזוהר לספר שמות י"ב: ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה, ותחמול עליו ותאמר מילדי העברים זה. ומהיכן ידעה בת פרעה שהילד הוא מילדי העברים דווקא. ואמרו על כך בזוהר שם: מילדי העברים זה, דאינון **רכי ליבא.** ולא מילדי הגויים, דאינון **קשי ליבא.** כלומר, כי הבחינה בת פרעה הגיורת הצדקת שדבקה ביהדות בכל לבה ונפשה, בהבדל המהותי-היסודי שבין בכיו של ילד יהודי לבכיו של ילד נכרי. שבכיו של ילד יהודי בוקע הוא מלב רך שבור ונדכה, ואלו בכיון של הילד הנכרי נובע הוא מלב קשה וגאה. רכי ליבא וקשי ליבא. וזהו כל אופיים של הלב, של הבכי ושל המהות הישראלית-הפנימית-האלוקית. וכך אמרו במסכת סנהדרין מ"ג ב', בעניין מעלתו היתרה של שברון הלב: בזמן שבית המקדש (היה) קיים, אדם מקריב עולה שכר עולה בידו, מנחה שכר מנחה בידו. אבל מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולן, שנאמר (שם) זבחי אלקים רוח נשברה. ולא עוד. אלא שאין תפילתו נמאסת (ונדחית מפני הקב"ה), שנאמר (שם) לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה. וזאת, משום שכל כוונתם, מטרתם ומגמתם של הקרבנות, אינה אלא להביא את החוטא לידי חזרה בתשובה, חשבון נפש ושברון לב וענווה. ולכן אמרו שם, כי מי שדעתו שפלה, רוחו נמוכה ולבו שבור, הרי הוא כמי שהקריב את כל הקרבנות כולם, שהרי זו כאמור כל מטרת הקרבנות.

וכך כותב הרמב"ם בהלכות מתנות עניים פרק י' הלכה ה', בעניין הזהירות היתרה שיש לנהוג בשבורי הלב ובנדכאים: שאל ממך העני (צדקה) ואין בידך כלום ליתן לו, (אזי לפחות) פייסהו בדברים (ובמילות חיזוק וניחומים). ואסור לגעור בעני או להגביה קולו עליו בצעקה, מפני שלבו נשבר ונדכא. והרי הוא אומר (שם), לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה. ואומר (בישעיהו נ"ז ט"ו), להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים. וכל עניין שברון הלב והכנעתו בכל אדם מישראל בכלל ובתלמידי חכמים בפרט, נובע הוא מן הארון שבמשכן שהיה לבה של האומה, ושכל אמותיו שבורות הן, שנאמר: אמתים וחצי ארכו.

صورة عن الاصل

صورة عن الاصل

נאבקים בכנסיה הקאתולית

מאת ד"ר נפתלי אילתי

העולם הקתולי שופע שמחה. הסינוד, שהתקיים לאחרונה ברומא, עבר בשלום, בלא שנוצר קרע בכנסייה. רבים ציפו למאבק קשה בין השמרנים והמתקדמים, בעיקר סביב השאלה: מהו מעמדו של האפיפיור בכנסייה הרומית? צפויה היתה התערבות פעילה של האפיפיור בסינוד שהיתה גורמת לוויכוחים סוערים. אלא שהאפיפיור התערב רק פעם אחת, בפירוש פסוק מן האבנגליה. הסינוד עבר, כאמור, בשלום, וההחלטות נתקבלו פה־אחד על־ידי מאה ושבעים הקרדינאלים שהשתתפו בו.

בכל זאת, מהחומר שפורסם על ידי הוואתיקן מתברר, כי הסינוד אמנם עבר בשלום, אבל הבעיות נשארו, כלומר — יש לצפות בעתיד למאבקים קשים בתוככי הכנסייה.

ראש הכנסייה הקתולית בצרפת, הקרדינאל לוסטיגה (בומר), נשאל אחרי הסינוד, כיצד מעמדו של האפיפיור: האם הוא הסמכות של הכנסייה הרומית, או הכל שנבחר הציבור בראשה? תשובתו: היא ראשון בין שווים היא שכרין.

ראש הכנסייה בפולין, הקרדינאל גלמב, כאשר על יחסי של האפיפיור עם פולין, ענה: כי איך יאיץ בעירת מסיפה יעל ראשי הכנסייה בארצותיהם יפתרו את בעיותיהם לפי תנאי המקום. ואמר: בלי התערבות מלמעלה של הוותיקן העומד בראשה.

הקרדינאל היהיים באחרי, ראש הכנסייה לשעבר בצרפת, הבהיר, כי ניסף רמאבקים שבין שמרנים ומתקדמים, קיים גם מאבק בין זקנים לצעירים. וההשפעה עוברת בהדרגה לידיהם של הצעירים. יש לציין, כי הקרדינאלים הצעירים הם כוח תמורה ושנעה.

הפרק, כולם ההאחדו סביב הרעיון, שההלכות של הוותיקאן שניים שרירות וקיימות, היינו — הכבוד הקיים בכנסייה הרומית — יוכבה.

על הכנסייה לפעול גם בתחום הסוציאלי

כשנשאל האפיפיור יוחנן הצעירים ושליחה בי סכם הפתיחה של ותיקאן שניים, מה יהיה בו תפקידו, ענה, כי הגיע הזמן לפתוח כמה חלונות של הכנסייה יהכניס בה קצת אוויר צח. מדובר של דבר, האפיפיור לא קבע ביסאים לדיון, גם לא הביא הצעות הלכה, אלא השאיר דלת פתוחה. בסוף כך נבנך הוותיקאן שבים למעלה מעשר שנים, הוא נצל על ידי האפיפיור פאולוס השישי, בשנת 1973.

בסיומו של הוותיקאן שניים ההגבהה הצעה, ש־יוחנן ה־23 ידע בכל זאת להחזיק את בעי הוותיקאן שניים בגבולות מסויימים, ולא נתן לקרדינאלים ליבראליים ומהרסנים להשתלט עליה.

בראשיתו לא היתה מטרה ברורה לוותיקאן שניים אלא רק נקודת מוצא לפתרות לרעיונות הדשים, להכניס שינויים לפי דרישת הפרוגרסיבים ובהדרת רוחם של השמרנים.

נוסף לבעיות הפנימיות של הכנסייה, הבעיות העיקריות הן: התקרבות בין שלוש הדתות הגדולות — יהדות, נצרות ואיסלם, והבהרת השאלה אם על הכנסייה לפעול רק בתחום הדתי־רוחני, או שיש לה גם שליחות סוציאלית, לפעול למען שיפור תנאי קיומו של האדם? האפיפיורים שקדמו ליוחנן ה־23 סללו, לפני את הדרך, וקבעו כי הדברות הן היסוד של כל החוקות ולא הצהרת זכויות האדם... לעודד מחאה מצמות, שביתות מראות, הרי זאת מעילה בשליחות הכנסייה.

אחרי הוותיקאן שניים לא היה התקדמות רבה. כי כשחזרו ראשי הכנסייה למקומותיהם, בהקלו בקהיליים אהירים שיורגל לקבל רעיונות חדשים, וכגו להנהגה שינוי בלשון התפילה. הכנסייה החדישה אסרה להלוהין להתפלל בשפה הלאומית, ובי עבר היה הדבר אחד מסלעי המחלוקת שבין הקתוליים והפרוטסטנטים. הוותיקאן שניים הוליט להתיר התפילה בשפת המדינה, אלא שלמעשה התלוסה זו כמעט שלא יושבה, בגלל התנגדות השמרנים לכך.

אין להתפלא שקיימים קשיים ביישום ההחלטות של הוותיקאן שניים, שכן הקונציליום הדתי בשם הוותיקאן אחד, שהתקיים בשנה ה־16 בעיר טראנט, שבאיטליה, צריך היה כמעט מאה שנה כדי לבצע את החלטותיו. האפיפיורים שבימינו קיוו ליישם החלטות הוותיקאן שניים ביותר בזהירות, אלא שהתברר כי הבכנסאליות הדתית היא עקשנית ביותר.

האפיפיור יוחנן ה־23 הכריז בפתיחת הוותיקאן שניים, כי הקונציליום הזה לא בא לבחון דרכים כיצד תוכל הכנסייה להשתלט על העולם, אלא ללוות אנשים בדרכם. פאולוס השישי, שבא במקום יוחנן ה־23 (1965) ונחשב לשמרני יותר מקודמו, הבטיח בעבודת הוותיקאן שניים והסיומו ב־1973 אמר, כי הכנסייה תדאג לאנשים, בעיקר לאלה הסובלים והמעונים. לאמור, על הכנסייה לפעול לא רק בתחום הדתי, אלא גם הסוציאלי.

הקצוות נפגשים

ליוחנן פאולוס השני יש מתנגדים משני הקצוות: השמרנים והמתקדמים. מתנגדיו טוענים, שהמדיניות שלו, נסיעותיו בארצות העולם השלישי והספתו לשיפור תנאי הקיום האנושי אינם מתאימים מכבו ראייה קונסרבטיבית של הכנסייה ותפקידה.

שליחותה של הכנסייה — הם אומרים — היא גם לשחרר את האדם כבעל הצעירים והשלמון צריצה. אבגם זהו התפקיד כדתי־סוציאלי, אבל לא פחות רוחני לפי רוח הנ"אל, לדבריהם, הדבר איננו מודגש בפעילות הוותיקאן.

ההתנגדות אליו מצד השמרנים נובעת מהיותו פולני. הם כאות בשנים, שהתפקיד של האפיפיור היה נתפקד בידי האיטלקים. הם טוענים נגדו, שהוא דוחק את רגליהם של קרדינאלים והיקים בצ"י ידע רב ודיפלומטים מנוסים ובמקומם מינה מקאמנו־, בעיקר פולנים, שהם חסרי ידע ונסיון בתחום הדיפלומטי ובהליכי הוותיקאן.

בסיכומו, שלכנסייה יש מאבק עם המארקסיזם, אבל לא עם ארצות בעלות משטר הקומוניסטי, קירב יוחנן ה־23 את הרפובליקות הסמוכות אל הכנסייה הרומית, ואילו יוחנן פאולוס השני — טענו — גרם לסיבוכים עם הארצות האלה. אף בימיו של השמיני פאולוס השישי ביקרו בוותיקאן נציגים מהארצות האלה, באחרם שר החוץ הסובייטי לשעבר אנדריי גרומיקו. מה שאין כן בימי האפיפיור בהווה, אשר בהיבחרו לתפקיד הרם ביותר של הכנסייה הרומית השכר, כי בגלל מוצאו הוא ידע לקרב עוד יותר את הארצות הקומוניסטיות אל הוותיקאן.

אך לא כך התפתחו הענינים במציאות. ביקורו בפולין ארץ מולדתו, הודיעו שלטונות המדינה, שביקורו הנוסף איננו רצוי. כי בעת ביקורו בפולין הוא נפגש עם ל'ך ואלנסה ומנהיגים אחרים ב־„סולידאריות", דבר שהיה למורת־רוחם של שלטון נת פולין. לא רק בוותיקאן היו כאלה שמתחו ביקורת על התנהגותו זו של האפיפיור, אלא גם בין ראשי הכנסייה בפולין.

הם פוסלים גם את דעתו, שלפיה יש רק דרך אחת לנהוג עם ארצות גוש המזרח, והיא, יד חזקה. וכהוכחה לכך הם מביאים את ביקורו של גרומיקו בוותיקאן אחרי שהאפיפיור הפסיק את התקפותיו נגד הארצות הקומוניסטיות. הקרדינאל גלמב, ראש הכנסייה הקתולית בפולין, טוען, שבי ביקורו בפולין סיבך האפיפיור את היחסים עם השלטונות, ולכן הצהיר אחרי גמר הסינוד הזה בירושה, שעל ראשי הכנסייה להסדיר את העניינים עם השלטונות, ללא התערבות מלמעלה, היינו — האפיפיור.

מעמדו של האפיפיור

את התשובה לשאלה מעמדו של האפיפיור ב־כנסייה הרומית נתן אחרי גמר הסינוד ראש הכנסייה הקתולית בצרפת, הקרדינאל לוסטיגה, באומרו, שהוא חבר ראשון בין שווים. ודעתו זו מקובלת היום על קרדינאלים רבים.

היו בעבר בעיות בוותיקאן שהגיעו בתקופה מסויימת אף לידי פילוג, כאשר ברומא ישב אפיפיור אחר. אבל בשנים האחרונות נוהגו לקיים שלום בית בוותיקאן. אמנם קיימות מגמות שונות שבאות גם לידי ביטוי גלוי, אבל לידי סכסוכים אישיים לא הגיעו. בכנסייה מאמינים, כי נוכח התעשטות המארקסיזם וההילוניות בעולם, צריך להפגין אחדות במחנה המאמינים, ובמיוחד ב־הנהגה.

על מי סומך האפיפיור במאבקו נגד מתנגדיו? על הקרדינאלים הצעירים, שהוא מינה, אשר כספרם מגיע למאה ושבעים, בעיקר על שהגיעו העול בניהם שמספרם גדל מאד לאחרונה. לדברי ה־אפיפיור, צריך להגדיל את מספרם של מנהיגים מקומיים, בפרט בשורשים להכניס תחת כנפי הכנסייה עובדי אלילים רבים. גם לפני כן היו כמה קרדינאלים שחורים עוד, אבל כספרם גדל באופן ניכר בימיו של יוחנן פאולוס השני.

כאמור, הסינוד עבר בשלום, אחרי שהקרדינאלים התאחדו סביב הנוסחה להמשיך בהחלטות להמשיך במאמציו לעשות נפשות לכנסייה בארצות עמי העולם השלישי. מלבד זה, נתן האפיפיור הבטחות להימנע מסכסוכים פנימיים בוותיקאן ומדחיקת רגלי הוותיקאים.

זאת הפעם האחרונה שמעלית בעיית מעמדו של האפיפיור בכנסייה.

מורי ורבותי, אחי ורעי | **מאת משה קרונה**

הרב י"ל הכהן מימון — רוחב־דעת ותקיפות (ב)

איש הספר והעט

כשלעצמי היה הרב יהודה ליב הכהן מימון מסמל כל ימיו את הרפובליקאיות היהודית שלימתה את הציונות ביום בואו לארץ ה־ עולם. מצד אחד היה הרב מימון בלא ביקורת הריפה על מגמות החילון בתנועה הציונית המדינית ובחיי המציאות ביישוב בארץ ישראל. הוא לחם בבגמות אלה בכל הדרכים שעמדו לרשותו ובצד שני היה קיצוני ביותר בדבקותו בתשחררות הד־ ציונות, ובייעוד הלאומי, הוא היה מייבלל בצד אל צד בבאגות טרופה ומיישבע היה — ירצה להבנע את חבריו לדעה — כי הכלוני־ הים האלה הם הוצאה של קו אחד ביותר הנובע בעבודתו האידיאלוגית של תנועת המזרחי.

כבר הזכרתי למעלה כי הרב מימון בא לפולין כדי „לצרף גליות". זכורה לי היטב התקופה ההי. הרב מימון סבר כי לא מן הראוי הוא כי ישהה בארץ בעת אשר „יפה" הה־3" שנהכבעתה בוכני לבדוק את המצב ב־ תנועת המזרחי בזירה הארץ־ישראלית ובמיבו הפילוני ולהיות בעין פוסק הלכות בעניינים אלה. את הכנו בעשותה הוועדה הזו כאיש ישראל — בטה הרב מימון בפולין, הוא בבינו לא ישב בטל. עשה הרבה לעבודה הסברה, כתב מאמרים ונפגש עם הרבה־הרבה יהודים בעריים שונות. היה לי זמן אף בבר־ בולין. בעירי הצעירים, הוא אהב את הנוער והעילויי. בשבת בבבת היהודי אותו לאסיפה על כל ביקורי הביקור היהודי כדי לשמוע עצתו. כרגיל באסיפות אלו ביקרים הם כאשר עסקנו גם ב„ציפיה" נפתחה האסיפה ב„מיפ־ קדי" הגבני רב שנסיון. ב„מיפקד" זה קיבלתי בריב „בקסי את האותה הגדול ובכנוג „יראי כי להבריכים למוד „הודו", „הוני, הוק, הוק" — צנה לשוראי ציבור הצעירים הרב. אולם הרב מימון החזיר ופיקה היה שיר הספיף במבים מצויר ה„מיפתה" ורקציית יותר בקול רם: הרי גי פעמים „הוני" זה בניגברא „מיפקדי — ליכי ה„הוזק" לי אי לי ני־. כה, כל הברים הצעירים נהגו הנאה גדולה, ומיד ניצרה אווירה נוחה לשיחה בין גדול המבוהרי ליבן ואסוכי התנועה.

זכורני, כי כאשר פניתי אליו באחד הימים לכתוב „רבותי" בשביל „אהלגו" הוויבה ביד החזי להכתיבו לי רשימה שאת כותרתה היא קבע „מלחמה לגו בם העם־הארצית", ושם כתב דברים שגרמו לגו הנאה מרובה: „בטח אני מאד לשבוע — כך כתב — כי אתם צעירי המזרחי הדתי, הייתם מן הראשונים לעמוד על טיב המהלה שכל כך נשתרבבה בתוכנו, מחלת הפעה הארצית. אין היהדות כפתקת לא יעבי מיגות ולא יעבי כל הפד־ דיות שבעולם — — — תבלין אחד יש לי יהדות יהודה קבו והתורה זו יהד עם המאיר שבה מבוכלים להחזיר לזושבב את כל כי שיש בי עדיין מבצוצי היהדות המקורית".

ביבר שההוו בפולין היו לו לרב מימון עניינים רבים לאגית לא מפצית, אילם אפי על אפילו לומר כי הוא היה „מציביס" לי־ עניני הציבור. לטייבור למגדיכים שלגו ביקי־ ביקוביב הביה יעבר בכה פעמים כדי להוציאת לאו דווקא על עניני המזרחי כי אם על מלוים של מנהגים, על כאלית גיאוגרפיית של ארץ ישראל: בועדות העמוד הדתי בגליציה המערבית הרצה על „הימבים" — שמונה מאות שנה להולדתו". במדוכה הוא היה תמיד מופיע כאיש תורה מובהק, כאיש הספר וכאיש העט. כל זה נוסף על כמהגותו.

קולטורה אמיתית — קול תורה

זכורני, כי בפגישתנו הראשונה, ואני עוד נער, והוא לא ידע ולא הכיר אותי עדיין, מיד נתן לי ביד כמתנה את הספרון הרא־ שון שכתב, „הוותן בים דוד — ויכוח בין חריף ובקי". בתתו לי את הספרון הוסיף ואמר: „זה כהבת כאשר הייתי בערך ב־ גילך". הדברים האלה נחקקו על לוח לבי התבונותים כבעין הוראה שהוא נותן לי לי־

התמיד ספר, ואולי ואולי — גם „לקנא" כי וללמוד לכתוב. זכורני, כי בימים ההם דאג להרבות בגרים־חותכים על „התורי" ובתגי־ עבי התוהדבות הטבה התחורשות מצבו הד־ התיבה היה אומר לנו בבהיות: „חברים יקרים, דאגו גא להרבות בתתיבה טובה ואני אדאג לתתיבה מיבה".

איש ספר כמו הרב מימון קשה היה למצוא ונדמה לי כי גם בכך יכולנו ללמוד בבני הרבה. תנועה שקוראת לעצמה „מרכז רוחני" — „מזרחי", הספר והכתיבה צריכים לצמיד ברים עולמה: אין זו תנועה של גולגי אדם, חלילה, אלא תנועה עלוחמת בעם־הארצית ומרביצה תורה ודעת־יהודה, הרב מימון לא פעם היה אומר בצחות (מליצה נופל על לשון): קולטורה אמיתית, היא אצלנו קול תורה.

זכורני, כי כאשר באתי לראשונה בשנת תרצ"ו לארץ כהייך לכמה חודשים הוזמנתי על ידי „כמבוך" להיות אורח לסעודת יום טוב בחג הפסח. „הצעירים — כך אמר לי — (היינו הבת גאולה והתהן יצחק רפאל לאך זה התחתנו) ישבו בפסח אצל הורי התחן ברחובית ואתה אורח שלי". ואמנם הייתי אורח ינתגיחי מהסעודה שהכינה הרבנית ומדברי הביהות שבסעודת הסעודה, אולם רק תמת הסעידה — סעודת הג כדבעי. הצעיין רק התחיל, כסבור הייתי שירצה הרב לנוח קימעא והנה הוא גביר כארי וגו כמבר לי־ הראית לי את „רבי צדיקוני" — הספריה הי־ גדולה שלו, כה נהדר היה מראה הכהן הקופץ הרצה על סולמות כדי להוריד ולהראות לי ספר גדיר, בתוהרה מיוהדת. כתביד של גדולי ישראל, ושאר פלאי פלאים מאוצרי הי־ גניוה. ביחוד היה לי כי לא סירתה יש לפניו כי אם בעשיעיים אהובים. הרי הייתי אני רק אחד מבין אלפי ידידיו, שעברו עמו „מספי" זה. אילם ברור היה לי כי כל פעם שהיא מבוקבב מפי יקר תרי זו חוויה ביד־ בילו, כשל היה רואה ספר זה פעם ראשונה.

אכן, לא כאן המקום לחזור ולספר — ד"א בעים — על מה ששמעתי עליו ומפני בעניני ספרים ורק לציין באתי שהרב מימון היה האיש שהשפיע כל ימיו בקרב כל חוגי המזרחי את אהבת הספר והעמדתו במרכז החיים הרוחניים. הו כיוהד זה היא הדביק לתנועה כולה ובעניין מרכזיות הספר היה מופת לרבים. ה„מופת" שנתן התבטא גם בי הקמת מפעל האדירים של מוסד הרב קוק. בסד הכל אפשר לומר כי המפעל הכלולי של מוסד הרב קוק הביא למהפכה שלמה בעידה המחקר התורני במלוא היקף המושג, נתן החיפה ההיסטורית עצומה שהתוה ארץ־ישראל מרכז רוחני ותורני לכל יהודי העולם, את כל לבו ונפשו נתן הרב מימון למפעל הזה ותרומתו הזו קיימת ועומדת ועוד תעמוד לי־ ימים רבים. ה„מוסד" היה לבית יוצר של ספרות דתית תורנית־מחקרית בהיקף גדול ולבית שבגדלים בו לומדים־חוקרים.

ובעניין הערכת מרכזיותו של הספר בחיי הציונות הדתית היה גם לי לרב מובהק.

גדלותה של מנהיגות גדולה

כבר אמרנו למעלה כי בעניני הנהגה ה־ מזרחי היה לו לרב מימון ימים, הרבה ימים ואפילו תקופות קשות ומרות. פעמים הרבה היה כל על הנבודה הוה־יומית כוטל עליו ודבים מאלה שלא סייעו לו בקטיוו היומי־ יומיים חבו להטיח ביקורת כנגדו לצורך ושלא לצורך. ומובן מאליו הדבר כי לא בכל הדברים היה הצדק עמו דווקא. רבים מ־ „חסידיו" המובהקים לא הסכימו עמו יעם עבודתו בעניין רעיון חידוש הסנהדרין, רבים לא קיבלו דעתו בפרשה האומללה של ילדי טהראן. זכורני, כי באחד השלבים של המה־ לוקת על חינוכם של ילדי ישראל שבאו מפולין דרך ברית המועצות וטהראן — הייתי נוכח יחד עם הרב כתריאל פישל טכורש במסיבת העתונאים שערך הרב מימון באגודת העתונאים שישכנה אז במשרד צר בשדרות רוטשילד בתל־אביב. ושם אירע שהרב מימון

נגרר ונלהב מבים על ידי העתונאים ונכנס להרך בלהבת של דברי קטרוג חריפים וזרים ביותר כנגד הרבנות הראשית וגם כנגד אי־ שים וגדולים בתורה, לא אשכח את הד־ גציות האנושית של הרב טכורש בצאתנו יהד מהאסיפה. הוא כאב לדבריו, אולם הקיבי שכאבו על פבירתו היה הוק מבלה. שהרי הוא היה הכיר אחריך ביליא בוגן הבליה של הרב מימון. בין לא יכול הרב טכורש איך זה הרב מימון עמקה גדול היה בגאות לי הללהב על ידי העתונאים בעסקים סבר פנים על דהדיה הבגפה ועל ידי כך להפך כבא של הרוח הזבה. גם אני לא הבנתי כיצד זה יוהבה, ודבינו מרילאי בעדויות רוטשילד ולא ידעה נפבגי מגיה, להכריח יצאו העתונים בכתרות שבק ההאי שהסבירנ הרב מימון כלפי אנש' ומי שהוכלי יותר מדי (להקנתו) בענין הדבר ילדי שהראו יאף כרמי לכה מבהבבה רקבים על התחות הקרבית הלאומית — „אך זה ללבב יצאו" נבחתה בתנופה יבי־ סביבה מחלוקת בשרה המבשכה ובין רב.

יכבימין הזו היה עת פירגית המהן הבב היה הרב מימון בתרבי של פולמוס ציבורי חריף כאשר רבים נגדו־ואחדוו (והם הוו רבים מאד) לא הסבירו עמו, אולם היו מצ־ בים שבהם היו ניכרים לו עייל ביטוע, זו הבי הירשב את התפתחויות העניינים בתנועה המי־ לבית לארץ קבעתיה „ירצה ה־3" בעלייה כבר ספרתי לבעלה, הן בגלל עניין פעולתה של הדגמה בא הרב מימון לישהיה צבור בפולין בתגבה להביך מהבנה את ההרצדה העולמית בקרקא. ואכן ההרצדה נערכה ברוב עם ובי הדתנפבלי צריים רבים ניחהבי העולם. סיפרה הגשרה היתה בייצחה ו (1935) ומהרך ויותר בין על יצרת ה־3" צחה, בין הכבאי, בהדיכה הההבצעירות, אלא, כדברי, צפנים הרבה ב־ מקרים של „פולסיקה" בשהולות שיש בה גם בבוה גדידה של אבבעיות והכבים. גבהוריבה הירצדה בכר שהרב יהודה לייב מימון הוא אבר לא בבהו להיות הבר בכרכו העילבר של הבזירה, זו היינה בלי ספק סכירות להי. וכאן אודה על האבה כי לא זבורים הימב כל פירער העניינים שהוו כרוכים בבעי־ עה זה, אישים גדולים והשובים בהדי ב־ קדרה הריצתה יצעירים כמוני עמדו או העמודו בצה. על כל פנים סבידת הלהי היה גלור וכצלצלה באוזני כל, ואו ראינו, ואולי אנו הצעירים יותר מהכל, מהגיצה ברולה ואביתית מה. הרב מימון עזב את הוועידה בהרי אף, עזל גדול גרם לארץ שהיה מי־ מייסדי המזרחי בראשית הימים ושהיה כוהרה כל כלו בעבודה הציונית ובקשר את כל גורל הייו הפרישים עם גורלה של התנועה. הוא עזב את הוועידה במפגן טריקת דלת. המתו בצרה בו. יבבירה רבה של צדק, גם בגלל הצורה והדרך שבהם נעשו הדברים. והנה נפרצה לפתע לנגד עינינו גדלותה של מנהיגות גדולה. הרב מימון כעס על הוועידה ואולי גם על כספר אנשים אבל עם המזרחי — כרעיון, כארגון, כתנועה נפש לא נתק „ברוגז". ישר מן הוועידה שהורותה את נפשה הלך וארזו את הפצה רלבים פצעיו לדרך אל הפוגרים הציוני שעמד להפתח מיד לי אחר ועידת המזרחי.

כאשר יצא הרב מימון מאולם הוועידה ודאי לא ידע כי דווקא בקונגרס הבא יגבהר כהבר בהנהלת ההסתדרות הציונית העולמית כנציב המזרחי הדתיא. ומכאו ואילך עוב ישולו עליו מבימית גדולה ביעוצג התנועה בכוב־ נות ואהר כך בממשלת ישראל. הוא לא ידע זאת מראש ואף שום אדם אחר לא יכול היה לדעת זאת. מה שהרב מימון ידע ומה שלימד את האחרים, ביחוד את הצעירים, הוא: לדעת כי על תנועה אפשר לכעוס, על חברים אפשר להבריע ולהיות ביקורת חריפה, להתי־ לשות ייתכן להתנגד, ולהכרעות ייתכן לומר אי אפשי — אולם לתנועה שהיא בית הייו אי אפשר בשום פנים להתייחס ב„ברוגז" בהה־ לט. פרק זה לבדו אצלו רבים בימים ההם, כל הן היינו צריס בשעת מעצה.

כתבא רבא

והנה, אני טרם אכלה את הדברים על אי־ שיותו של הרב מימון כזהות ראיותי האי־שית — רואה מכל חובה לומר אי אלה משפטים בנידון עבודתו הספרותית־העתונאית.

הרב מימון היה כתבא רבא. אהב ספרים וחיבר ספרים: היה קורא ותיק וכיודן ויהיה סופר מהיר ועתונאי מובהק. לתרומתו להקרי פרקים שלמים במדעי היהדות יצאו מוניטין. שהרי הרב מימון היה למהן גדול, בקי בכל חדרי התורה ובעל זכרון מופלא גם ברהורות שהיו בהם גדולים בכל המקצועות האלה. אלא, רצוני כאן לומר אי אלה משפטים על הספרות „הקלה" שהוא פירסם במשך שנים. „חולצה" גדולה היתה לו להגיב על עניי־ נים אקטואליים וכתיבתי העתונאית היתה כתובה בשפה ברורה ותזכה, קולחת וקור־ לצה. במשך עשרות שנים היה הרב מימון מזין את המצבי חברי המזרחי בדברי הבהרה רעיונית, ניתוחי מצבים משתנים, דברי פיל־ מוס עם יריבים בשער. כל המזנר המאמרים והמסות האלה חברי יהודי בהודעת הקוראים הרבים לאסכת שלמה של הסקפת עיים יהודית־ציונית. היבוריו נתנו לקוראים ה־ רבים חומר רב שהוא היה זקוק לו בניבוש עמדתו לעצמו והבהנת כלי המלכוה עם היריבים.

אלא, נוסף על כך תר״י היו קוראיו הרבים מתענגים מכים על קריאת הרה ההגאה הנפש שהביאו לו מאמריו של הרב מימון בההים סיפורי קורות ישראל בבאה הכבים האהרונות (ת״ר—ת״ר). הסיפורים האלה על „שרי המ־ לאה" ו„מדי הדור בהדים" היו עריכים על פי סדר אישי ישראל, גדולי התורה ופרנסי הקהילות, ראשי חובבי ציון והציונות המדי־ נית, רבבים וראשי ישיבות: היה בהם אוצר בלום של ידיעות היסטוריות וביוגרפיות, גנוזים יקרים של דברי הכבה ופשטות, הכי־ רקות והידידין, פילפולי הכברי צחות, ה־ סדרות הגדולות של המאמרים האלה היו משיבות את נפשות הקוראים, מקנות להם ידיעות הרבה, מעצבות נגד עיני הקוראים מבוע דמויות מופת על אנשי צורה שהיו „שרי המאה". היה תענוג רב להיקריאת הקיטור הזה שמכנו אף נראתה מכירא דמותו של הכתובר הלמדן המופיע ידע הכבה, היודע לספר צחות־דיבורים והגבבר אביתי.

הרב יהודה הכהן מימון היה אישיות רבת גוונים ורבת אנפין. פעולתו היתה פריחה על כמה דורות. אילם בדור שלי אני בדבר — היתה זו פעולה מברכה. אשר כל אחד ואחד בתנועה הציונית הדתית היה מרופא מכנה. הציונות הדתית כולה היתה מיבבפת בבעה. אני הייתי אחד מבי אלפים ורבבות.

אהבת העם, הארץ והתורה

(לדמותו של הגאון הצדיק הרב מרדכי יהודה ליב זק"ש זצ"ל — ליום הזכרון)

מאת הרב חיים פרדס

ב־י' באדר תשמ"ג עם כניסת שבת קודש פרשת תרומה, נאסף מעמנו מורי וחמי, גאון התורה והלכ־ כה, תפארת הרעיון והבשרון הציש האשכולות הממ־ דית (כי שהיה תלמו הגדול ומבאר של גאון ההלכה והמחשבה הישראלית מרן הרב הצדיק רבי יעקב משה חרל"פ זצ"ל, גדול תלמידיו של מרן הגראי"ה קוק זצ"ל), ראש ישיבת „בית זבול" בירושלים ומגדולי הרבנים שבדור, בקי נפלא בכל חדרי תורה וכחודש גדול, פוסק ידוע בכל חלקי התורה וגאאם בהסד, מחבר כמה ספרים בהלכה ובהשבה, ביודי הדור בהבנתו, בפטנוחו יבהסבותו של הראשות הרבנות והשוות בבבלא ובראשונים, הפודך הראשי של ה־ ש"ס הירושלמי השלם ובעבודי התורך של „יד הרב הרצוג" בירושלים, בחיר תלמידיו של ראש ישיבת „עץ חיים" בירושלים הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, לעמוד ההוד בכל לבו ובנפשו.

וכיותי בעניית להיות סמוך על שולחנו בעגנת הי"ץ האחרונות. וללבוד בבכור לפי כוחי אורחות פסיקת, והנהגת רבותיה חדרי הבנה בכתב בהלכה, והוא אף ערך את כפרי הראשון בהלכה שהיה פירוש ספר „הרעים" לרבכ"ב שיצא לאור ב„בוכה הרב קוק" בירושלים. ואף כי צברו באו הסתלקותו מעמנו שנים לבות, הרי הוא עומד לנגד עינינו בכל הדרו, תפארתו ואצילותו, כבריק בפניני רעיונותיו ובהבנתו הבהי־ לאת, וכביבה על כל סביבותיו צדיקות נפש, שמירת לשון והקפדה על כל לזה כבתהורה. מאז נפקד כקוכו בראשנו ובפטרה הפני רעיוני הצובי־ימיורתי. הרבנית ויהמה חיה ברינגא ע"ה, בתו הבכירה של מרן ה־ גרי"ם חרל"פ זצ"ל ואישיות מקסימה ונפלאה בפני עצמה, פקדו את הבית שמחה ואסונות גדולים גם יחד, ותמיד עלה זכרונם הבלתי נשכח ועומד לנגד עינינו בתפילה חריקית שבלב, כי ישפשו כמליצי יושר, לנו ולכל בית ישראל בכל מקום שהם.

ברצוני להעלות כאן לקראת ימי הפורים הכמשמשים ובאים הכרות מחייתו של עמלק שלפניה, את יחוד הרעיונות הימים ששמעתי מפיו. נאמר בדברים כ"ה י"ז—י"ח: „זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים. אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך ואתה עייף ויגע ולא ירא אלקים". ויש להבין את לשון הכתוב שם: כל הנחשלים אחריך. שהרי המלה „אחריך" בראיה לכאורה מיותרת, כשם שכאשר אתה אומר „נחשלים" ממילא מובן הדבר שהכוונה „אחריך". והנה, בעניין פילגש בגבעה ש־ בספר „שופטים" פרקים י"ט—כ"א, אמרו חכמים ב־ ילקוט שם רמז ס"ח: שנים ושבעים אלף (איש) שנהרגו בגבעת בנימין (בגלל אותה פרשה נוראה) מפני מה נהרגו? (ותירצו שם:) היה להם לסנהדרין גדולה שהניחו משה ויהושע ופנחס בן אלעזר עמהם, שיקשרו חבלים במתניהם ויחורו (ויסובבו) בכל עיירותיהם (ומקומות מושבותיהם) של ישראל, וילמדו אותם תורה והצוות. והם (חברי הסנהדרין) לא עשו כן. (ולכן) נפלו מישראל שבעים ושנים אלף איש. ומה היה אותם? שהסנהדרין גדולה שהניח משה יהושע ופנחס עמהם. ובזה האשמה על מעשי הגור־ אים של עמלק שזינב בנחשלי ישראל, גם על כלל ישראל עצמו. שהרי לא היה עמלק מסוגל לפגוע בכל ישראל שהיו מוקפים בענני כבוד ומוגנים על ידם. אלא משום זה לכבר שנפלט והוצא מחוץ הענן משום שהיו כל בני שבט דן עובדי עבודה זרה, כמו שאמרו בילקוט שם לפרשת כי תצא. ואם היו ישראל והסנ־ הדרין שבראשם מקבלים את בני דן ומחזירים אותם בתשובה ומחדרים אותם אל תוך ענני הכבוד, לא היה עמלק מסוגל לזנב בהם ולשלוט בהם. אלא שי־ ישראל שכחו את אותם פליטי הענן, וזנחו והפקירו אותם בידיו של עמלק. והנה, בפרשת מתנות עניים שבדברים כ"ד כ"א נאמר: „כי תבצור כרמך לא תעולל אחריך, לגר ליתום ולאלמנה יהיה", ופירשו חכמים את מה שנאמר שם „אחריך". במסכת חולין קלא א': אחריך, זו שכחה (ששכחה בכרם, תעליך להניחו כאחור לעניים). וזו גם כוונת הכתוב בפרשת עמלק: ויזנב בך כל הנחשלים אחריך, כלומר, אלה בני דן שהנחתם ושכחתם והפקרתם אחריך, זו שכחה. וזאת, משום שישראל היה „עייף ויגע ולא ירא אל־ קים" ושכח את אחיו אחריו, וכך היתה לו לעמלק שליטה בהם. ולכן צוותה תורה בכלל וכיזרתו של עמלק, לבל נשכח לעולם את אחינו בני עמנו הנקר־ עים לעזרה ולישועת הגוף והנפש, ולמען נחזקם ונחזירם אל תחת כנפי השכינה.

רעיון נאה יבבריק זה סולל בתוכו את אהבת העם, הארץ והתורה, שמו"ח זצ"ל שהיה מטובי ומגדולי תלמידי מרן הגראי"ה קוק זצ"ל, היה כי"א אותה בכל ימי לבו ונפשו. יתן לנו למליץ ולהלמד זכות, על ארצנו הקדושה, על עמנו הגבוד, ועל תורתנו הקדושה שישובו אליה כל ישראל בתוהות, אמן.

קול התורה שנדם בסיני

מאת שלמה קוסטינר

קול התורה שנדם בסיני — קוסטינר „...בשעה זו מפנים חיילי צה"ל את ישיבת בני־עקיבא באופירה...". דבריו של שר הבטחון דאז, אריאל שרון, מ־ על במת הכנסת לפני ארבע שנים, בז' אדר תשמ"ב, היו לרבים בציבור המפ־ גש הראשון והאחרון עם הישיבה שב־ פינויה ניתן האות לפינויים הסופי של יישובי סיני.

בהתהלה תשמ"ב, היא שנת פינוי סיני, התאספ־ נו חברים במספר ישיבה בני־עקיבא וניסינו לגבש דרכי פעולה שבהן נוכל לסייע במאבקים לעצירת הנסיגה מסיני.

בעקבות התעוררות זו הקמנו גוף מייצג של תלמידי ישיבות ואולפנות בני־עקיבא, שפעל תחת הכותרת: „בזכיות הכיפה הרוגה". בראשית פעילותנו ההחמנו אלפי תלמידים מעשרים וארבע ישיבות ואולפנות על מכתב לשרי הממשלה ובו דרישתנו להיאבק לביטול החלטת הממשלה בדבר פינוי סיני ועקירת ההתיישבות בבקום.

אחר דיונים נוקבים התליטה המזכירות להקים ישיבת בני־עקיבא באחד מיישובי סיני. חברים מישיבת בנ"ע איר עציון קיבלו על עצמם את

ישיבות בני־עקיבא ניתלה בפתח הישיבה שלט גדול „ישיבת בני-עקיבא גבול ישראל".

ביסוד עליותנו להקים את הישיבה באופירה, עמדו לנגד עינינו דברי רשב"י במדרש, „אם ראית עירות נתלשות ממקומן באר"י — דע לך שלא החזיקו בשכר סופרים ומלמדים" (איכה רב־ תי פתיחה א'). האמונה שלימוד התורה ותפילה דווקא במקום זה, הוא הפתרון השרשי למשבר הלאומי שבעקבותיו הוחלט לעקור את יישובי סיני מאדמת א"י, ולקרוע חבל ארץ זה מיהודה, היא זו שהדפה אותנו להקמת המוסד בבי"ם בחבל זה.

בבחינת אופן הלימוד, דמתה הישיבה לישיבה גבוהה יותר מאשר לישיבה תיכונית ועד השעות הקטנות של הלילה היו קולות הלימוד בוקעים בבית המדרש. העובדה שהתלמידים הגיעו מ־ ישיבות שונות ולא הכירו זה את זה לפני כן, לא הפריעה לגיבוש החברתי ולהבנה בין החב־ רים, שכן המטרה שלשמה הגענו לאופירה — איחדה את כולם. האחריות שחשו כולם כלפי המפעל הגבנה גרמו למתח לימודים ולחיים חב־ רתיים שמשכו עשרים וארבע שעות ביממה. כל הקשיים והבעיות כרעו ברך בפני רצוננו העז להקים מעת של תורה בקצה הדרומי של ארץ־ ישראל, בסוף המדבר.

חלק מתלמידי השמינית, מחזור א' של ישיבת בנ"ע באופירה. במרכז — הרב שמואל שפירא.

המשימה ונכנסו לבקר במוסדות השונים לתיד אחר מיצמדים שיסכימו לקחת חלק במפעל זה.

באותה עת נושא הנסיגה מסיני עדיין לא היה במודעות כלל ומשילא לא היה פופולארי בקרב תלמידי הישיבות. דבר זה הקשה על מציאת מיעבדים מתאימים. לצימת זאת, התחי להגיע לגרעין כהורים בעלי מודעות ויכולת גבוהה, דבר שאיפשר לאחר מכן את קיום הישיבה בתנאים הקשים שנוצרו.

ישיבת „גבול ישראל"

פגישות נוספות גיבשו את הגרעין וקבעו את היעד: הקמת ישיבת בני־עקיבא באופירה על שפת ים סוף. מילות השיר שחיבר הרב משה צבי נריה — „ישיבות נקים בכל מקום בעיר ובכפר, בעמק, בהר, בצפון, בדרום / וגם... בתוך המדבר" — קיבלו משמעות חדשה לגבינו.

הגיבוי שקיבלנו מהרב חיים דרוקמן, ר"י ישיבת בנ"ע אור עציון, פתח את הפתח להקמת הישיבה. קבלת חסותה הכלכלית של ישיבת ימית, בצירוף הבחירות ההחלטיות שגילו החברים מייזן עם בהורים על עתיד מבחני הבגרות, איפשרו בטיפוי של דבר את הקמת הישיבה.

מלבד משפחת ראש הישיבה, הרב ויצבן, הצ־ טרפו אלינו גם משפחות המורים למתמטיקה, פיזיקה ואנגלית. אחר דיון עם משטרת מרחב שלמה אושרה שהותנו בעיר. מספר מחסנים גדולים שימשו כבית מדרש, חדר אוכל ומגורים נתרמו על־ידי תושבים מקומיים, וחלקם גועו עם כניסתנו למגורי הקבע.

בדברי הנביא, הנקראים בהפטרת פרשת תול־ דות, „ופתיכם תראינה ואתם תאמרו יגדל ה' מעל לגבול ישראל", ראינו ביסוד למאבקינו. ד' אכן עיד לאחר שזכינו בנבורה רשמית של כרזו

בעקבות ההצלחה הרבה של הישיבה החליטו הרמ"ד שבישיבות בני־עקיבא ברחבי הארץ, להשתתף אתה, הוסי תמיכתם ובעידודם של ראש הישיבות. עם בואו של המחזור החדש קיבלה הישיבה תהושה של קביעות שסייעה לבות להתפתחותה.

כיקומה של הישיבה בעיר נתן את אותותיו ואכן היה זמן קצר התארגנו חוגים ליהדות עם ילדי אופירה. הפעילות התרבותית שכללה בין השאר בירור לפיד מבמבין נעמה לעיר אופירה, בהבוצה, שבסיומו נערך טקס מרשים, וכן מסיבת פ"ו במבגם רבה משתתפים — זכתה להערכה רבה בצד תושבי המקום. הפידוד הרב לו זכינו מהתושבים בעת שרקדנו בערבי שבתות ברחובות, גרם לתחושה שאכן אנו רצויים במקום ומבבאים בפועל את הרגשתם המבוטה.

החיילים הרבים שהציפו את סיני הביאו ל־ פתיחתה של מדרשת אופירה בסמוך לישיבה, שסיפקה לחיילים, מלבד מקום לינה, הדרכה על האיזור ושיחה על הישיבה ופעולותיה. מובן שהמדרשה היוותה מקור כלכלי לקיום הישיבה.

בשיהתו עמנו לפני הפינוי, הביע מפקד הפינוי את העדכתו הכנה למעשינו. הוא אף הביע את בטחונו שתלמידי הישיבה ישמשו לקציני ביחי־ דות צה"ל של צה"ל (ודבריו אכן הוכיחו את עצ־ מם בהמשך).

הפינוי עצמו היה מרגש ביותר, הן לחיילים והן לתלמידים. שההנגו איש איש כדרכו, כמובן ללא הרמה יד או קיגטור כלפי חיילי צה"ל. למעשה היה זה סיבורו של מקדש מעט, הראשון בעיירת הפינויים מסיני. קול ההורה שלא נש־ מע במדבר מאז מתן תורה, נדם, בנינה החי של הישיבה נגדע באיבו. אך בגישות הבוגרים ש־ נערכות מדי שנה עדיין מעמעות מילות השיר

„שארם א־שיך נחזור אליך בשלישית, את בלבנו תמיד".

פרסום שגרם נזק רב

בגליונו האחרון של ירחון „נקודה", פורסם במאמרו של מנכ"ל בני־עקיבא, יוחנן בן־יעקב, הדברים הבאים: „באותם ימים קשים ומריב נו־ דמנתי לאופירה, שהתה שם קבוצת תלמידים מוב־ חרת שלנו. אלה נערכו לקראת הפינוי הצפוי הוך אגירת נשק והתכוננו התכנון המעשי באמד לפתוח באש על חיילי צה"ל שיבואו לפנותם! (ההדגשה במקור, שיק) הייתי עד לעניין זה וכל נסיון למעט היום בערכו לא יצלח".

יוחנן בן־יעקב, כך מתברר, לא הסתפק בפר־ סום בבמאמן פנימי אלא הביע את נכונותו להתי־ ראיין בהכנית „ערב, חדש" בטלויזיה, ביום ראשון בי' שבט, ובה חזר בהרחבה על דבריו ש־ פורסמו ב„נקודה".

ענייך זה שבגיע עד־ביתנו באמצעות הטלוויזיה, לא דבר שולי הוא אלא צריין לציני שיש לתת עליו את הדעת. ואכן קפצו על המציאה אלה המחפשים פומים בציבור הדתי וסופלים השמצות על כל מוסד דתי והם הגדילו לעשות בכותרת — „ידיעות אחרונות": „גם כמיילים הם יורים!". „הדשות": „תלמידי ישיבה התכוננו לירות על חיילי צה"ל". הנזק שנגרם לציבור הדתי־לאומי ולתנועת בני־עקיבא רב לאין־שיעור.

עם פרסום הדברים התכנס ועד בוגרי הישיבה בירושלים. החברים שנדהמו מהאשמות החמורות, החליטו לצאת בהודעה לעתונות שבה הוכחשו הדברים מכל וכל והפנתה קריאה ליוחנן בן־ יעקב שיחזור בו מדבריו בפומבי.

במקביל נוצר קשר עם הקצין ששימש כמפקד הפינוי הוא הביע את נכונותו להתראיין ולהצהיר שהפינוי עבר ללא תקלות, וכן שלא נמצא כל נשק והתמושה במהלך הפינוי. כמו כן שוחחנו עם קצין משטרה בכיר ממשטרת מרחב שלמה דאז, וסוכם שישלח מכתב רשמי של משטרת ישר־ ראל המאשר שלא נמצא כל נשק ותחמושת בי בדיקה שנערכה בישיבה.

אחר שנהפרסמו הכחשותינו בטלוויזיה ובעתו־ נות, הודיע יוחנן בן־יעקב לצאת בהודעה לעתו־ נות. לפיה דבריו סולפו וכלל לא התכוון לבני־ עקיבא, או לישיבות בני־עקיבא ואף לא לישיבת בני־עקיבא אופירה!

במכתבו הנ"ל פירש את דבריו „הנוסח 'קבוצת תלמידים מובחרות שלנו' אינו מלמד דווקא על נוער מישיבות בני־עקיבא. יש לנו ב"ה נוער מיבחר התיכונים בעיר, במושבים, בקיבוצים ועוד... לא ידעתי ולא התעניינתי בזהותם התנוער עהית של בני הנוער ומקום לימודיהם".

תמהני, כמה קבוצות תלמידים מובחרות, כדב־ ריו, לכחו באופירה? וכי לא ידוע לכל שרק ישיבת בני־עקיבא „גבול ישראל" היתה באופי־ רה? דבר הידוע ומפורסם לאנשים רבים ש־ היו באופירה, נעלם משום מה מיוחנן בן־יעקב שביקר באופירה.

יוחנן בן־יעקב מצא לו שעיר לעזאזל בדמות הבטאון „עמדה", ובמכתבו ל„הצפה" כתב: „למ־ זה איני כותב עת נפרץ, זה בטאון פנימי דווקא משום כך כתבתי עם הדברים. כי שטרה ללא ידיעתי להוציא את הדברים בסילוף כטנסציה עתונאית משיקולים פסולים בעיני, עשה לכולנו שול ובהם לי אישית נזק".

צדק יוחנן בן־יעקב בהצביעו על חלקו של הבטאון „עמדה" בפרשה, בכך שהפיץ קוסניקס בין העתונים. תוך ביזוי הציבור שבכוחו הוא בא.

אך אם אכן נגרם ליוחנן בן־יעקב נזק בהוצאת הדברים לעתונות, מדוע הסכים להתראיין לטלווי־ זיה ולהדגיש שהוא עומד מאחורי כל דבריו זו והלא כל כוונתו היתה רק לבטא את הדברים בכתב עת פנימי...!

לטיום, תגובתנו אינה תוצאה של עצבנות נרג־ זת, חוסר בטחון, הצדר שלוה, תולשה ורפיון בדברי יוחנן בן־יעקב. תגובתנו יסודה בעמידה על האמת ומחאתנו מקורה בדברי הז"ל ש„אין מקיפין בחילול ד'". כל נסיון לזלזל בציבור הבריא הבביע את מחאתו, תוכיח את החולשת הלפיון המולידים התקפות קשות על הנוער שעתיד להוות את הצ"ר עליו תגוד האומה בעתיד.

ראוי היה לו ליוחנן בן־יעקב להתנהג על פי דברי הרמב"ם במאמר „קידוש השם": „...ואולם מה שיתוק האדם בידו ויכתבהו על הספר — ראוי לו שיחזירהו אלף פעמים אילו יתבן זה. וזה האיש שלא עשה דבר מזה, אבל כתב אלו העניינים הנכבדים כשופך ולא ראה לכתבו והוי־ לה ולתקנם — מפני שהיה דברי אצלו בלי ספק בעניין שלא היה צריך לחזור עליו, ומסרו ביד איש שישוט בו בכל ציר ובכל מדינה והאפיל בם לבבות בני אדם, „שלח השך ויחשיך"...".

(הכותב הוא יו"ר ועד בוגרי ישיבת בנ"ע אופירה)

הצלדוס

ב"ה, יום ו' ה' אדר א' תשמ"ו (14.2.86)

בעריכת מלכה שכטר

גליון מס' 218

שלום ילדים!

בימי חורף — לא חורף אלה, כש־השפעת פורשת שלטונה על כולנו ואין איש כמעט הנמלט ממנה — חולכים לאיבוד הרבה ימי עבודה, הרבה ימי לימודים וכל מיני עיסו־קים ואירועים.

מה מרגיש ילד המבלה שבוע ב־מיטתו, סגור בבית ומרוחק מן ה־כתה? זה אמנם כיף להפטר לימו־דים ושיעורים ומבחנים וכל זה, אבל השיעמום והניתוק מהחברה וה"לא לחיות בעניינים" ולא לדעת מה הולך בדיוק — אלו הפסדים של ממש. הילד מרגיש „מופסד". בסו־פו של דבר, לאחר מספר ימים ב־בית, משתוקק כל ילד לחזור כבר לכתה, לקחת חלק בחיי החברה ולהרגיש שותף. עכשו נשו להעלות ב־דעתכם מה מרגיש אדם שהספיד תשע שנים(!) מחייו. בינינו מצויים ודאי ילדים רבים שגילם הוא תשע־עשר. עכשו תארו לכם שאדם מב־

טיר מחייו תקופת חיים שלמה של ילד כזה, תקופה הכוללת חברים ושמחות והנים ולימודים ועבודה ובילויים והנאות מבני משפחה ו־ריות ושקיעות ומראות נוף ועוד המון פרורים קטנים שמהם מורכ־בים החיים. מין מסך־זמן ענקי ב־עולם עויין וסגור על בתי סוהר ומחנות עבודה.

כך מרגיש בודאי אנאטולי שצ־רנסקי בימים אלה, ימי החופש ה־ראשונים שלו. עתה יהיה עליו לה־בר מהדש קצות החוטים שנותקו ולהשלים המון, להשלים את כל החסר.

אין זאת מלאכה קלה, לא לאנא־טולי עצמו ואף לא לרעייתו אביטל, כל ידידיהם הותיקים והחדשים, כל מי שהתענה בכך בעצמו וכל מי ש־עזר לחלצו.

זאת באשר לשפעת, מחלה של שבוע בערך. עכשו — לא לשכוח את אנאטולי שנשלחה ב־... ולחלות ... ו"לשחרר" ... עוד אסירים. כולם יח־זרו לגדול ... ולהיות במהרה ... כמו מעמד ... ובמבצע השחרור שבפני כל ... את אחינו שנשארו שם, ... ומשורדים בארצנו.

שלכם בברכה

מלכה

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם...

„בתוכם" נאמר ולא „בתוכו", ללמדך שכל אדם חייב לבנות את המשכן בליבו, והקדוש ברוך הוא שוכן בתוכם.

(רבי מנחם מנדל מקוצק)

*

ועשית שנים כרובים...

אמרו חז"ל (חגיגה י"ג): מאי כרוב? אמר ר' אבהו: כרביא — דמות פרצוף תינוק". מכאן שחינוך הילדים הוא היסוד של השראת השכינה בישראל, הם הם השומרים על לוחות העדות, על קיום התורה ונצחיות עמה.

(ר' יוסף בר סולובייציק מבריסק)

*

ועשית שולחן...

ארון ושולחן נמצאים ביחד, אחד אחרי השני, כי „אם אין קמח אין תורה ואם אין תורה — אין קמח".

(ר' שמחה כהן)

גל אל גל / סיפור מאת יצחק בון

— פנה דרך הנר! — קרא גל חים אל גל הנהר, במקום שפך ה־ירקון לים.

— אנא אנכה! גרה מות וגוה גזה, מותק שתשמאל אתה או תי־מין ואל תדחק במרפקיך, — השיב גל הנהר.

— מה אתה עומד ומתוכח? — מאיץ גל ים מאחור בוה שלפניו, וכי לא הזהרו אותך מפני שומרי החופים? רק אין יראת אלקים ב־מקום הזה, אם רצונך להגיע לחוף, אל תצפה לדרך ארץ, הדחק ועבור! קפץ מעל שניהם ועבר את הנהר.

— משם ... ונפלתי לתוך משפך של הגנים, ... לא ...

(טקסט חלקי — ראה להלן)

— לא אוכל להגיד לך כמה זמן, סדר הימים אבד לי. לא יום ולא לילה. לא שמש ולא כוכבים. ביום אחד נזרקה קרן אור מלמעלה, מכר־נה טירטרה מעל לראשי, נמשכתי למעלה כבמגנט. עברתי דרך צינור צר וגזרקתי לתוך ברכה של בטון.

— נשים ונפלאות אחי.

— שם לא שהיתי הרבה זמן, מי שתוא משך אותי למטה. ושוב נדחקתי לצינור צר מן הראשון כמין צינוק. אין דרך חזרה ואין דרך לפ־נים עד שפרצתי בורם מחוצת דרך פי חברי, ונפלתי לתוך משפך של גננים. ראיתי אור רב. זה היה ב־משך חמישה עשר בשבט. ילד הרים אותי בתוך המשפך והטילני לתוך עוגית סביב לשתיל.

משם פרצתי החוצה לתוך הנהר הירוק הזה.

— וכאן שטת לקראתי. — כאן פגשתיך אחי, ואתה עוד לא סיפרת לי איך הגעת הנה, אתה.

— אני דאגתי לך הרבה מאד. לו היה עולה על דעתי שהגעת לא־רץ הייתי שקט. אני היפשתיך ב־מקומות רחוקים מאד. על פני ימים ועל פני יבשה. יום אחד ראיתי את יות שטות על פני המים. אמרתי — אלך בעקבותיהן אולי יוליכוני ל־מבוקשי. האניות עמדו ליד החוף ו־אני הגעתי מעליהן.

— מי היו שם באניות? — זה שאלתי גם אני. הנמכת טוס ומה ראו עיני? ילדים עברים באניה, ילדי ישראל. אחד מהם הציץ לעבר החוף וצעק: מים... מים. טיפות מים... רחמי עליו. נפלתי על פניו. הוא לקק אותי והשאיר גבשי צלקת. אתה רואה? הנה! החלקתי מעל פניו על סיפון האניה והתגלגלתי לים.

— טוב שבאת, מן השמים של־חו אותך אלי. גלמוד הייתי. עתה נהיה יחד.

— אבוי לי אחי, לארץ נפלת ו־נתרסקו עצמותיך? — אל נא תצט־ער אחי, אמנם לארץ נפלתי, אך עצ־מותי לא נתרסקו, כי האדמה היתה רכה, חרושה ותחוחה.

— ספר, ספר אחי! איך הגעת לנהר? — מחוסר אונים לא יכולתי להאחז ברגבי האדמה. שקעתי עמוק עמוק במעבי האדמה. — כך במחילות עפר חייה, בגונקר? — במחילות הייתי ולא בגונקר, כאן אין בונקרים. איני יודע איך עברתי את הדרך הארוכה בבטן האדמה, וכשה־זרו אלי הכרתי מצאתי עצמי במים רבים, וסביבי חשוך חושך מצרים.

— כמה זמן חיית שרוי בא־פלה, אחי יקירי?

— לא אחי, אני אחרת החלט־תי. מאחר שהראני ד' אותך חי ו־ראות פניך לא פללתי. אשובה לי.

— מה, לשם תשוב?

— כן, לשם אשוב. אתה רואה את הצלקת? היא מזכירה לי שה־ילד הצמא עודנו שם. אלך אליו ו־יחד נשוב.

הם מדברים וקרן חמה הציצה אליהם בחיוך עליו. העלתה אותם למרומים ומשם פנו איש לדרכו.

— להתראות!!!

— שלום! להתראות פה, בא־רץ!!!

כשחור הלילה / מאת רחל שילוני

כשחור הלילה
היום היה.
רוח עזה
ברקים ורעמים
גשם מבול היה
ופחד היה.
הברוש כמעט וכרע,
צפור לא עפה,
חתול לא היה,
נסו בבהלה.
ועמנואל —
בתוך תוך
השמיכה היה.

ופתאם העננים
פנו מעט מקום
השמש פרצה

צחקה וצחקה
את העננים
הלכה והדפה:
„לכו לכם
ודי לכם
עכשו —
אני ברמה
ואני המלכה,
הכל אשטף
בזהב האור".
ועננן כסף קל
הלך ונס
וכמעט נפל.

התחבא מאחורי
צבעי הקשת
ולא נראה כלל.

!! ... ? - כותבים!

הצל שלי

הצל שלי הוא ידידי
לא יעזבני יחידי
במדרכה וגם בכביש
צועד איתי ומחריש
עיתים קטן, עיתים גדול
עיתים מימין, עיתים משמאל
בכל דרכים אשר בעיר
אותי בודד הוא לא ישאיר.

גם בלילה הולך איתי
עולה לישון על מיטתי
ורק בחושך אין לראותו
לא אותי, גם לא אותו.

מאת: לימור חוברה
כתה ד'-2
קרית אונו

„מהמישה יוצא אחד"

מאת שולמית ציטרון

מצא מיהו היוצא דופן בכל חמי־שיה ונמקו.

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס נאה!

1) תאשור, ארז, דמומית, אזדרכת, דולב.
2) פרח, חידקל, שיפון, גיחון, פי־שון.
3) דלעת, מלפפון, עגבניה, פלפל, צנון.
4) גויבה, תפוז, בננה, תפוח, אפר־סק.
5) שמנמון, אמנון, אמנון־ותמר, טו"ל, אלתית.
6) אלפס, תרוד, פרור, מריח, אל־סר.
7) סחלב, שבטבט, סיף, סופן גי־מא.
8) שרקרק, שרוני, סלעית, צופית סלע.
9) חולדה, שרה, דבורה, יעל, מר־ים.
10) צפת, נהריה, חברון, ירושלים, טבריה.
11) מיץ, יין, חלב, תה, מים.
12) בטנון, מקושית, קתרוס, קח־רון, קרר־יער.

תשובות —

1) דמומית, כי כולם עצים והוא פרח.
2) שיפון, כולם נחלים והוא סוג אריג.
3) צנון, כולם ירקות שהחלק הא־כיל מעל־פני האדמה, ואילו צנון ה־שורש נאכל.
4) בננה, על כולם מברכים בורא פרי־העץ ובננה — בורא פרי־הא־דמה.
5) אמנון ותמר — כולם דגים ו־הוא פרח.
6) אלפת כולם כלי מטבח והוא צמח.
7) סיף כולם צמחים והוא חרב.
8) סלע, כולם צפורים, והוא אבן קשה.
9) יעל, כולן נביאות.
10) נהריה, חשאר „ערי־הקודש" ב־ארץ־ישראל.
11) יין, על היתר „שהכל נהיה בדב־רו" ועליו בורא פרי הגפן".
12) קחון — חשאר כלי־נגינה והוא פרח.

חידון ושעשוע

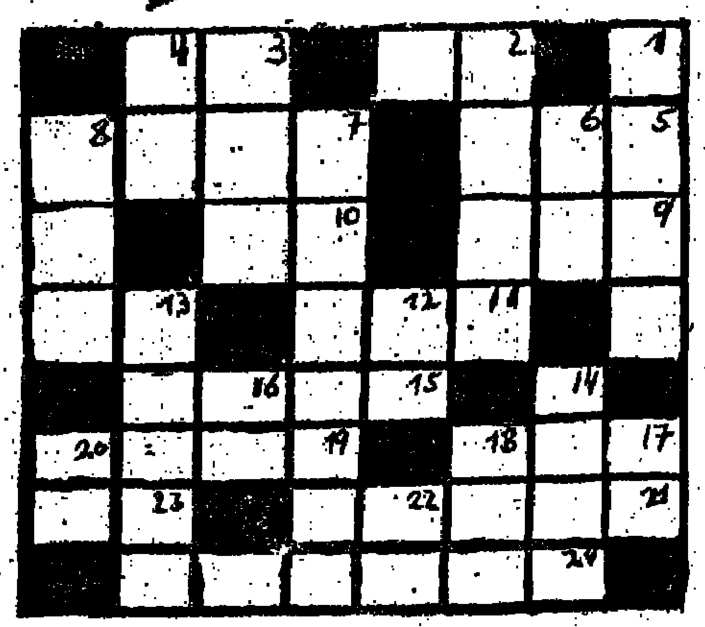

תשבי"ר / מאת אהרון בי"ד

מאוזן

2. תבלין לקפה
3. גבעה
5. צורת־התיישבות
7. קיבוץ באצבע הגליל
9. ממכות מצרים
10. שבט שנלחץ ע"י האמורי
11. מוצא מתיישבי עקרון
13. בבא־בתרא
15. הר שניר (חסר)
17. רמת...
19. אלמים במים
21. בחניון היונים
23. קול חוזר
24. בן דוד

מאונך

1. רובד
2. עיר בין ת"א וחיפה, הפוך
3. חבל בגליל
4. עי חורבות הפוך
6. שור
7. קיבוץ על שם אנילביץ
8. גוש...
12. לא יבש
13. בן יהוידע
14. ...ונשוא
16. מכונת־יריה
17. חיה מגושמת, שדה...
18. אחי האם
20. בגד
22. אח הבת

פה־רו־ת ופרסים!

בחידון לפרשת ויגש זכה בפרס אביב נגר מכתה ב', מבית הספר ה־ממ"ד בהוד השרון, שמעון הצדיק 5, נוה נאמן.

בחידון לפרשת ויחי זכתה בפרס אילנית ביטון מכתה ג' בבי"ס הא־ר"י. כתובתה: מגדל העמק, רח' קרן היסוד 50912, מיקוד 10500. כמו כן שלחו פתרונות נכונים הילה רבי מירושלים, גבעת מרדכי, יפעת גילה מרחובות, נורית גילה מרחו־בות, כהן אילנה מרעננה, אביגיל־סלבי מבני־ברק, אליעזר מלכה מ־חיפה, אשרת כהן מאשקלון, אפרת רויטל ואביב נגר מנוה נאמן בהוד השרון, רחל הורוביץ מקרית שמר־אל, נתנאל קנר מקרית־מוצקין, מי־רב מלכה מחיפה ורבים אחרים.

בתשבץ לסיום חומש „בראשית" זכתה בפרס יפעת גילה מרחובות, מנוחה ונחלה 37, מ. 76247. כן פת־רו נכונה יוסי בן ארי מטירת צבי, גרפי אורטל מפרדס חנה, ציפי פרי־דמן מבני־ברק, רותי מגן מגבעתיים ורבים אחרים.

בחידון „ירושלים הבנויה" זכה אליעזר מלכה מרח' הגיבורים 51, חיפה.

בריבוע קסם זכה נחרי ברק מ־פתח תקוה, רח' ברנדייס 38. כן פת־רו נכונה אילנה כהן מרעננה, רחל הורוביץ מק. שמואל, אשרת כהן מ־אשקלון, הילה רבי מירושלים, משה גדלוביץ מבני־ברק, מרים בורגנסקי מבני־ברק, קרית הרצוג, כנרת אבן־זהר מגני־תקוה, רויטל חיימוביץ מ־פתח תקוה, יהושע ועקנין מדימונה ורבים אחרים.

בחידון לפרשת וארא זכתה אס־תר גליק מרחובות, רח' עזרא 21, מ. 76201.

בחידון חתנכי זכה צלי טאומן מ־בני־ברק, האדמו"ר מגור 14.

כמו כן פתרו נכונה אברהם ויינ־ברג מרח' פנקס בת"א, נאוה מגורי מבני־ברק, הבעש"ט 30, נחרי ברק מפ"ת, כנרת אבן־זהר מגני־תקוה, אילנה כהן מרעננה, מרים בורגנסקי מקרית הרצוג ב"ב, חנוך הילר מ־שדמות מחולה, משה גדלוביץ מ־ב"ב, לימור חוברה מבי"ס שילה ב־קרית אונו, יצחק ולדמן מירושלים, יוסף מאזוז מקרית גת ורבים אח־רים.

בחידון העצים זכה בפרס יצחק פרידמן מנתניה, רח' אנילביץ 16, מ. 42389.

כן פתרו נכונה יעל אלקן מגבעת שמואל, ברק ושחר פרידמן מנתניה, ברק שטרנהיים מראשון לציון, משה ופנינה גדלוביץ מבני־ברק, אבי וייג־ברג מתל־אביב, שרון בקר מתדרה, ירדנה גור מבית וגן ירושלים, שושי גאון מחיפה ורבים אחרים.

כל הפרסים יגיעו לתעודתם, אי"ה, בעזרתו האדיבה של דואר ישראל. לפותרים החרוצים: — המ־שיכו לפתור ולשלוח את תשובו־תיכם על גבי גלויות. הציעו גם ל־חבריכם לנסות כוחם בפתרונות.

מכאן من الأصل

בחוג המשפחה

בעריכת נעמי גוטקינד

בינינו

אביטל

פגשתי בה לראשונה שבוע אחרי עלייתה לארץ. נערה גדולת עיניים שהצטלמה היטב, פוטוגנית למהדרין המומה ונבוכה. בעלי נשאר שם, אמרה לי, דרך המתורגמן שהיה ב־מקרה זה גם הצלם, הוא יבוא ב־עקבותי בעוד חצי שנה ועד אז אני לא עושה שום תוכניות. אחכה לו וכשיבוא — נראה... את הציונות שלה — ספגה משצ'רנסקי, סיפרה לי. יהדות — כמעט אינה יודעת. אחת מרבבות העולים מרוסיה — לא נתפסה כיוצאת דופן על רקע מעון העולים ברמת־אביב. רק נ־שואיה החפוזים תרמו פואנטה ע־תונאית לסיפורים. חופה — ומיד עלייה למטוס וניתוק מהבעל הטרי. עברו ששה חדשים, שצ'רנסקי לא עלה לארץ, אביטל, הפעם כבר אבי־טל, החלה כובשת את תשומת לבה של התקשורת. פגישתנו השנייה נערכה כאשר אביטל התהלכה בכי־סוי ראש, חוזרת בתשובה, מוקפת ידידות ועוזרים, עייפת טיסות ונסי־עות, בת העולם הגדול, למודת שי־חות פנים אל פנים עם גדולי עולם נשיאים וסנטורים וראשי ממשלה. מבע הילדה הקטנה, המבע הפוטו־גני כל כך — לא נעלם בכל זאת מעיניה, אבל קולה היה עייף וע־מום.

נשבעתי לא לנוח ולא לעשות שום תוכניות אישיות עד שבעלי ישוח־רר — אמרה לי בשיחה השנייה. אני לא לומדת, לא רואה סרטים, בקו־שי מרשה לעצמי להאזין למוסיקה. זה נדר. בכוחו ובכוח האמונה ש־אצליח — אני ממשיכה, נוסעת, מד־ברת, מתארחת בעשרות בתים זרים בעולם ולא איכפת לי. מתחת ל־מטפחת היה בה משהו סנפני. אני זוכרת מה חשבתי ולא כתבתי בעי־תון: מה חושבת לעצמה האשה ה־קטנה הזו? שהיא תכופף את היד לרוסיה הסובייטית? מאין לה ה־כוח להשלות את עצמה? מאין ה־אומץ להתדפק על דלתות של ראשי ממשלה? מי היא ומה כוחה?

כאמור — את ההירהורים „הא־פיקורסיים" הללו — שמרתי לעצ־מי. בפסימיזם וקטנות אמונה אין לנפנף במחציתם של מאמינים נוא־שים שסיכוייהם קלושים. חוסר טקט וחוסר נימוס.

היום אני יודעת כמובן שאביטל שהתעקשה באמונתה — היא שצד־קה מבין שתינו. המראה של האשה הקטנה היה תחפושת. מתחת ל־מסווה — הסתתר כוח פלדה. כוח המסלק הצידה לא רק ספקנות ו־יאוש ועייפות אישיים, אלא גם דלתות חסומות של מיניסטריונים וראשי ממשלות.

זה לא רק אדם מול המימסד, או אדם מול העולם כולו, זו אשה מול המימסד. אביטל הוכיחה שאשה יכולה גם כן לגייס תומכים ועוזרים, לנאום בעצרות המוניות, להפעיל שתדלנים לשכנע עסקנים משופשפים ללכת ולבוא על פני כדור הארץ כולו, בלי שום טובת הנאה לעצמה, בלי שום אינטרס פוליטי, כלכלי או חב־רתי בוערת כולה, בשס"ה ורמ"ח מ־מש, בשירות היעד שנטלה על עצמה. על נשים וגברים מגוייסים למען רע־יון או תנועה קראתי כל חיי. אישית לא זכיתי לפגוש רבים מהם. ואבי־טל היתה האשה הראשונה שראיתי שגייסה את עצמה ואת חייה (הרי איש לא גייס אותה, שום כוח זר, שום תנועה, שום אידיאל חיצוני — לא קראו לה) — למען מטרה שניס־חה ועיצבה באופן אישי. מה שכבש את לב העולם ואת דמיוננו, כמובן, היה דווקא הדבר הזה; אשה המגו־יסת למען בעלה ורותמת לשחרורו עולם ומלואו.

לוחמת עיקשת הנשארת במשך כמעט עשרה שנים ארוכות עם דבקות נצומה במשימה. ומשימתה- מהי? הגבר שלה! מה פלא שאנשי טלוויז־יה, רדיו ועתונות ליוו אותה מרות־קים לכל אשר תלך!

היום — אביטל השיגה את היעד. כשיבוא אנטולי, אמרה לי באותה שיחה שנייה, אני בו ביום חוזרת לי הביתה. אין לי שום אמביציות ציבוריות או פוליטיות. יש לי רק אמביציה אחת, להיות רעיה ואם כמו כל אחרת. היום גם אני כבר מאמינה שאם את האמביציה הרא־שונה שלה מימשה — אין אמביציה אחרת שלא תממש.

דיוקנה [illegible] (אבטיח, [illegible] 59 ל־78 שקלים. [illegible] — בין 59 ל־65 שקלים. [illegible] — ב־87 עד 95 שקלים.

מה חדש? / ונציה על הפנים

נכון שחג הפורים קורץ כבר באופק, אבל מסכת העיונים שבידי הדוגמנות באה להבליט את נשפי המסיכות של ונציה ה־גליזה בדורות עברו ולא את העד־לא־ידע שלנו. בצד מסיכה וציאניות בא התצלום להדגים את איפור החורף של הלנה רו־בינשטיין, שיש בו מה שמכנים צבעים בא־רוקיים. המייק־אפ בנוי, על העיניים ש־לוב של חרדל, ירוק כהה וסגול ויאולט, הריסים במסקרה כחולה, שפתיים באדום חזק, בקיצור, משהו תיאטרלי שבהחלט

מתאים לפורים וכינויו: גאלה. יש גם צי־רוף אחר המכונה רומנס, המשלב על העי־ניים כחול, ורוד נוצץ ושזיף עם מסקרה שחורה. לנשמות רומנטיות.

*

לגנוב קליינטים מן הקונקורנציה

למרות השפל בכלכלה והירידה בקניית מזון ב־10% המסתמנת בשנת 86' יחסית לשנת 84', הצהיר באזנינו כבי גאון, מנכ"ל ה„קו־אופ" כי החברה שלו נמצאת בימים אלה בתנופה עצומת ממדים. הכוונה לפ־נות במחצית הראשונה של שנת 86' — לגייס סניפים חדשים בהשקעה של 6 מיליון דולר על שטח מכירה של 14 אלף מ"ר. בזום שלישי השבוע, לדוגמא, נפתח „היפר" חדש של הקראופ באשקלון על שטח של אלפיים מ"ר, בעוד שבועיים נפ־תח „היפר" נוסף בבת־ים, בדיוק בנקודה האסטרטגית המובילה חולונים ובת־ימים לעבר ההיפשוקים וההיפרכולים והקניונים הפרוסים על פני תל־אביב, רמת גן ופתח תקוה כדי שהאנשים יעצרו במקום ולא ימשיכו הלאה. ובתכנון מרכזי קניות דו־מים במורשה, נוה רסקו, ראשון לציון, נס ציונה ואפילו... אום אל פאחם

מה ההצדקה לפעילות הקדחתנית הזו? האם התברכה ישראל בעולים חדשים ה־מצדיקים את תוספת החנויות? האם הת־עשרנו פתאום והתחלנו לקנות כפליים? דווקא משום שאין גידול באוכלוסיה ובצריכה, עונה גאון, הופכת התחרות בי־חנויות ורשתות המזון לאגרסיבית יותר. אנחנו מתכוונים לגנוס זה מזה, לפי חוק הכלים השלובים ורוצים בנדידת קונים מהרשתות המתחרות אל הרשת שלנו.

בעבר הלא רחוק משכו קונים בעזרת הוזלות. הפיקוח על המחירים ובלימת ה־אינפלציה לא מאפשר עוד לסוחרים למשוך קונים ע"י הנחות של 40, 50 ו־60 אחוז על מזון. במה מושכים איפוא? בפאר ה־„היפר שוק", בנוחות הקנייה (בהיפר של הקואופ בבתיים כל ארונות המכירה נמו־כים וקל לציבור להגיע אל הסחורה על המדפים) וגם בשעות פתיחה ארוכות. כל ההיפרים של הקראופ פתוחים במוצאי שב־תות, רבים מהם לא סוגרים שעריהם עד עשר בלילה. נבדקת אפשרות להשאיר חנות אחת פתוחה 24 שעות ביממה.

במסגרת המדיניות החדשה מצמצמים מלאים ומוותרים על ספקים. במקום 15 ספקי סלטים מוכנים יורדים לחמישה עם מקרר מיוחד לסלטים היוקרתיים של רשת „מי ומיי".

נכנעים לטעמו של הקהל שלא אוהב דברים ארוזים ומכניסים ל„סופר" מכירה בתפזורת. בסלים גדולים תמצאו עתה קטני־יות, אורז פירות יבשים וכד', וכל אחד לו־קח כמו במכולת הישנה והטובה. גאון מכנע לדרישות הקהל גם בבשר ומתכוון למכור בשר טרי ולא רק קפוא. וכדי ל־העלות רווחים הוא מכניס ל„היפר" שלו פינת אופטיקה עם אופטומטריסט שיבדוק לכם את הראייה ויכין לכם משקפי קריאה תוך שעה, ובתי קפה בהם ימכרו את עוגות רוגל, ומקררים למזון מוכן (של בראף קייטרינג) כך שאם תבלו יותר מדי שעות בהיפר תוכלו לחזור הביתה עם מרק ועם גולש מוכנים לצהרים, ומדפים של טקסטילים וכלי בית, בחלוקה של 60 אחוז מזון ו־40 אחוז מוצרים אחרים.

כנראה שזה מה שהקהל הישראלי אוהב היום. קנייה שהיא בילוי זמן. ראה הצל־חת הקניון ברמת־גן. גם ביום הפתיחה של ה„היפר" האשקלוני הוכיח הקהל המקומי שבא בהמוניו שחנות ענק מאוחצנת היא מה שהוא מחפש. הפדיון של יום הפתיחה באשקלון היה 40 אלף דולר.

חנויות המכולת שהן מוסד נוסס בערים הגדולות עתידות אם כן להיעלם מן הנוף גם בערי השדה.

*

צהרים על טהרת ההדרים

מה מגישים לחמישה עשר עתונאי מזון המגיעים לארץ משבדיה כאורחי המועצה לשיווק פרי הדר? מי שהוזמן ביום שני השבוע לסעודה פנורפה בתל־אביב יכול היה לראות את אשף המטבח אורי גוטמן מגיש לשבדים כמנה ראשונה קוקטייל אבו־קדו עם אשכוליות אדומות, ומרק תירס מוקרם עם פרחי תפוז. מנה עיקרית של סולרד ברוטב מנדרינות ותפוחי אדמה ב־קליפות תפוז עם סלט תפוזים, בצל ירוק וזיתים שחורים ולקינוח — קציפת האש־כוליות המתוקות החדשות (סוויטי) עם קפה, ליקר תפוזים ומרקחות של קליפות הדרים מסוכרות, מי ששיים את כל המנות ראה ודאי כתום בעיניים...

*

חמגבות של אל על

אם אתה עובד של „אל־על" או של חברת החשמל, תקבל כשי לפסח מגבות וכלי מיטה בחבילה ששווייה בין 70 ל־110 ש"ח. ביתן, שאת הסחורה שלה בחרו ועדי העובדים החזקים של חברות הענק הללו נאה להפיץ את המידע הזה בקרב כל ה־עם. ש„עמדי" המקבל בקושי יין כשר ל־פסח בערב החג — ילמד ויקנא.

*

פיתות ירושלמיות אפויות חלקית

„בית המאפה" של קיבוץ צינת ופרמין, מצרף אל הלחמניות, העיגומים, סוגי הפת והקרוטונים — 4 פיתות ירושלמיות אפו־יות חלקית, השומרות על טריותן 12 שבו־עות מיום הייצור.

כמו הלחמניות, מיוצרות גם הפיתות בתהליך ייצור אספטי — מסוחר, וללא מגע יד אדם. הן נטולות חומרים משמרים, והעיקר — בעזרת חימום קצר בתנור מגי־עות אל השולחן.

הכנתן פשוטה: יש לחמם טוסטר־אובן או תנור רגיל ל־200 מעלות, להכניס את הפיתות (ללא האריזה) למרכז התנור החם עד 5 דקות או עד להשחמתן.

כבסיס לפיצה או למאפה אחר, יש לפזר עליהן רוטב פיצה, גבינה, פטריות, או כל תוספת אחרת לפי הטעם, ולהכניסן לתנור החם למשך 5—6 דקות.

רצוי להמתין כמה דקות אחרי הוצאתן מהתנור בטרם אוכלים אותן.

רכיבים: קמח חיטה, שומנים ושמנים מן הצומח, שמרים, שומשום, מלח, מים.

הפיתות כשרות־פרווה, ומופיעות באריזה של ארבע החל מהשבוע בכל רשתות ה־שיווק. מחיר מומלץ לצרכן: 1.25 שקל חדש.

הערה:

את הפיתות באריזה הסגורה אין לש־מור בקירור או בהקפאה: לאחר פתיחת האריזה — אם לא השתמשת בכל הפי־תות, יש לאחסן את אלה שנשארו בשקיק ניילון רגילה ולהכניס למקרר (לא לפריזר) עד לשימוש בהן.

מה נצפה מה צפוי

ברדיו ✱ בטלוויזיה

בעריכת שולה מוסטיק

ברדיו

✱ „קבלת שבת" — פרשת „תרומה" — בעריכת משה הן (א') שישי, 15.00 — המשתתפים: הרב משה קליה, יו"ר אליפבת „צעירה". האורחים: (1) דוד שביר יספר על הארגון, (2) הביולוג זכריה דודי יספר על מגילת המקדש. דימוי צמחי הדבש ארכיאולוגי. פיוטן ה־שבת: רבינו יוסף בן יצחק בעל „בכור שור".

✱ „כהונה מכהנה" (ב') מוצ"ש, 22.10 — לקט מהודו ארצי „יהודי הגולה באר־ץ־ישראל. עורך שבתאי ביבר.

✱ „מחשבת ישראלי" (א') ראשון, 19.06 — סדרה „שיחות כפי פרופ' איתמר גרינוולד בנושא דעת גירעינית של הזהר בעיניי אמונה ביבר בית יהבי.

✱ „אומר בשבחיך" (ב') ראשון, 20.05 — החלק השני יוחד לשירה „תפזום פנים רבות לדי, הפעם הפייט „כי אבמיה כבתי", עורך: משה הן.

✱ „תפוח וקין" (א') ראשון, 22.05 — הפעם: „ילד מוצר לפרעונות".

✱ „שנה עיבונית" (גל"צ) ראשון, 22.05 — הפעם עם עורך הוסיין אבר ואסיין על נדיבה ודילאומית, אוטופיה או הכסים (ש"ח).

✱ „האוניברסיטה המשודרת" — „הפלאי המהובר" (א') שני, 17.20 — הפעם: „שארית הפליטה" — ביצורי ה־שואה בכוח ציוני — זאב מנקוביץ.

✱ „עיונים בפרשת השבוע" — פרשה „תרומה" — ספר הרב יונה כצנר (א') שני, 19.05.

✱ „שאלות אישיות" (גל"צ) שני, 23.05 — יעקב אגמון משוחח עם אהוד לח דייר למחשבת ישראל על אפי שיחה השיבה האישית להת, להבדיל מ־חזרה בתשובה כתופעה חברתית ספולית.

✱ „השכחה הדקה לכלי" — „קהילות ישראל" (א'), שלישי, 11.30 — הה־פעם: „אנגליה".

✱ „אצבע על הדופק" — שבועון בעניני בריאות ורפואה (ב') שלישי, 18.06.

✱ „שיעור בתלמוד" — מסכת „ברי כות" — מפי הרב שמאי סבטו (א') שלישי, 19.05.

✱ סיכום ההלכה היומית — מפי הרב חיים פרדס (א').

✱ אה"י „רומה" סוגרת את היום — השלמה עם צוות ספינת השילים „רומה" (גל"צ) רביעי, 23.05 (ש"ח).

✱ „צומת המורח־התיכון — בעריכת אפרים אבא (א') חמישי, 16.05.

✱ „שיקור בהגיאי" — מגיש: הרב עדין שטיינזלץ (א') חמישי, 19.05.

✱ „הכל ארם כוכבי" (א') חמישי, 22.05 — הפעם: מול „דגים".

✱ „צימוקים ושקדים" — מבחר שי־רים ביידיש (ב') חמישי, 22.05 — הפעם: „הילד והנדיר" — מופע מובכי לקס שני.

לרקוד צ'...

✱ „דרושים" — ב„קריירה שנייה"

בחודשים האחרונים פוטרו אלפי עובדים מן השירות הציבורי וממקומות אחרים, והם יאלצו לעבור לקריירה שנייה. המישדר „דרושים" (א', 21.45) יתמקד הפעם באפשרויות של אנשים אלו וינסה לתת תחזית של מקצועות טכנולוגיים: אלו מקצועות הולכים ונעלמים משוק העבודה ומהם מקצועות העתיד. בעזרת מומחים יטפל המשדר בשאלות האלה: כיצד יכול אדם להגדיר לעצמו את כישוריו? כיצד להשוות את הכישורים למצוי בשוק העבודה? כיצד לכתוב קורות חיים, וכיצד להיות מוכן לראיונות לקבלת עבודה?

במישדר יובאו סיפוריהם של אנשים שונים אשר עברו תפניות מקצועיות כזו בחייהם, ויוצגו גם אנשים שעדיין בתוך התהליך, לאלה יוצעו מקומות עבודה במקצועותיהם החדשים.

✱ • ✱

✱ המסך — כדור משחק בידי הניצים

בימים האחרונים רצופה מהדורת „מבט" ותכניות אחרות בטלוויזיה בתקלות טכניות שמקורן „עלומי". העיתונאים והנהלת רשות השידור מפנים אצבע מאשימה כלפי הטכנאים ומאיימים ב„רדיו מצולם", ואילו האחרונים מיתממים, כי ידם לא היתה במעל.

השיבושים של הימים האחרונים הם חלק ממאבק ממושך בין הטכנאים לעיתונאים ברשות השידור, שבמהלכו „השתלטות על המסך", וסיומה, אולי, בהאפלה מוחלטת של הטלוויזיה.

אלא ש„השתלטות על המסך", מסתבר, אינה התמחותו הבלעדית של יו"ר ועדת הטכנאים, חזי קוקה. מיכאל קרפין, עורך „מבט" הפגין אף הוא בפנינו כשרון כזה כאשר שידר פעמיים במהלך „מבט" בשבוע שעבר הסבר, מדוע אין הטלוויזיה מסוגלת לשדר כתבות מסוימות ב„מבט" שתוכננו תחילה, לרבות תחזית מזג האוויר.

טענתו, כי הוא צוית בכך להוראות ועד העיתונאים ועובדי ההפקה, לפיהם בכל מקרה של ביטול שידורים בגלל בעיות טכניות יש למסור על כך הודעה לצופים — לא התקבלה, כנראה, והוא קיבל על כך נזיפה מן המנכ"ל.

נזיפה והתראה קיבל גם חזי קוקה, אשר הורשע השבוע ע"י בית הדין המשמעתי של רשות השידור בעקבות האפלת המסך לפני כחודש בעת שידור כתבה ב„מבט".

איפה ואיפה — זועקים הטכנאים וממשיכים לבטא את רחשי לבם מעל גבי המסך.

✱ • ✱

✱ מחפשים מנהל חדש לחטיבת החדשות בגל"צ

נחמן שי עוד לא הספיק להתאקלם בתפקידו החדש כמפקד גל"צ, והנה נחת עליו השבוע תפקיד נוסף.

עד שימצא מחליף קבוע, הוא ממלא את מקומו של יוסי עוזרד, שהתפטר מתפקידו כמנהל חטיבת החדשות בגל"צ.

בצד ההתפטרות מסביר עוזרד, כי הקיצוצים במשאבים ובכוח אדם פוגעים ברמת השידורים של חטיבת החדשות, ואנשים שאינם ראויים מאיישים תפקידים מרכזיים.

נחמן שי מצדו אינו מבין את קוצר הרוח שגילה עוזרד ואת עצם התפטרותו.

ואם בעניני חדשות עסקינן — בימים אלה הוארכה תקופת כהונתו של יאיר שטרן, מנהל חטיבת החדשות של הטלוויזיה, בקדנציה נוספת.

זו הפעם הראשונה שמאושרת קדנציה נוספת בתפקיד רגיש כמו זה בטלוויזיה. עם זאת, לא בטוח שיאיר שטרן ישלים את מכסת הקדנציה השנייה, כיוון ששמו מוזכר כבעל הסיכויים הטובים ביותר לזכות בתפקיד של כתב הטלוויזיה בארה"ב במקומו של אלימלך רם, המסיים את שליחותו בחודש הקרוב.

שני מועמדים נוספים לתפקיד הם נסים משעל ואהוד יערי.

בטלוויזיה

✱ „זמירות" (מוצ"ש, 20.00) — מופ־עה הזמר המסורתי מארח הפעם את האמנים: צבי שבא, דינה צח, יוסי קר־האני, אפרה בצ"א, רמי דנוך ולהקת ה־עוד, ואת הזמר ר' דוד רפאל בן־צבי, חסיד ברסלב.

✱ „עלילות הפשע המאורגן" (מוצ־אי שבת, 22.20) — הפרק הרביעי: מלחמת הכנופיות במשכת. לוצ'יאנו נש־אר בנה בחיים, אחרי שהוכה קשות בידי אנשיו של מרנזאנו, הוא זוכה בשל כך לכינוי „לאקי" (בעל מזל). הוא עושה ברית עם מסריה, וסם אל קאפונה הוא פושה עסקה נגד מרנזאנו. בה בעת לאס־קר בהוזאנה מניח יסוד לעסקיו עם בוסיס־פה, עסקי היקודים והמרחות, ואילו סיגל הותר תחת לוצ'יאנו.

✱ „בני גהדמן" — קתצרים ג'או ש־הוקלט בשנת 1977 בפארק וולפטראפ שליד וושינגטון, (מוצ"ש, 23.10).

✱ „עד פופ" (א', 20.02) — התכנית תיוחד הפעם לטרבור הורן, אחד ה־מפיקים המוכשרים והמצליחים ביותר ב־פופ הבריטי בשנים האחרונות. טרבור הורן בנה את הלהקה „פרנקי הולך ל־הוליווד" והביא להצלחות. בתכנית ישולבו גם סרטוני וידאו של אמנים ולהקות, כגון מלקולם מקלארן, להקת „יס", „פרוד פגנדה", ועוד.

✱ „דרושים" — המשדר עוסק הפעם ב„קריירה שנייה" (א', 21.45) — ראה זרקור.

✱ „קרובים קרובים" (ב', 21.30) — הפרק הראשון: „חבילה מאמריקה". שחקנים אורחים: יוסי שילוח ושמוליק סגל.

✱ „בולסק" (ב', 22.50) — שם הפרק: „האיש שלא היה". פושע מגורש שב לאנגליה אחרי עשרים ואחת שנות גלות כדי ליישב חשבון ישן.

✱ „דרך ארץ" — שעשועון טלוויזיה חדש העוסק בתחבורה ובזהירות ב־דרכים (ג', 20.02) — התכנית הראשונה: „רמזורים ותמרורים", המתמודדים בחי־דון: הזוג רן כהן, הזוגנית חמי בך־צפי והשחקן מוטי גלעדי. מלבד השאלות למתמודדים, יובאו בכל תכנית גם משאלי רחוב משעשעים. „סר־טי סכנות" ומשרבוני בית משפט.

✱ „עת צרה לנשים" — דרמה אנ־גלית (ג', 22.20) — סיפור הדרמה מתרחש בעיצומה של מלחמת העולם ה־שנייה, בשנת 1940, כשאנגליה נתונה ב־הרזה מפני פלישה של הגרמנים. קצין צעיר נשלח בשליחות מיוחדת של ה־אוורים הכפריים לבדוק את המוראל של האוורחים. בכפר נידח הוא מוצא אווירה קשה של שמועות וחשדות שתושבי ה־מקום ממלים איש על רעהו. אחת ה־דמויות העיקריות היא אנגליה יפה, אשתו של רופא אוסטרי, בעודת השירות הלאומי שגרה בביתה והשדות שהיא מרגלת.

✱ „תצפית" (ד', 20.30) — הפעם ל־סלפון אלאומי השער בשישה חודשי־בית, האשר „לכבודי" נפתחת בארץ מרכזת חושה. שני בהתכנית: על אבן בראשת ה־גולן שמצפון הנמצא בקרמתה הופך את כיונו. ביקור במעבדה לייזר בבר־גוריא ובמעבדה סיסמולוגית בת"א. על הכית, אוצר שבע ברמת הגולן המנוצל לתחומים מגוונים, ועל טיפולים וזישנים בברכיים.

✱ „כדורסל — שידור ישיר ממדריד (ה', 20.30) — „מכבי תל־אביב" נגד ריאל מדריד, במסגרת המחזור ה־פו של בית הגמר, גביע אירופה לאלופות.

✱ „סודל ובנו" (ה', 22.25) — הפרק החמישי: במלון „פליקאן" הפסקים משגשגים. שידוך של סטפן סודל נראה טוב. בם הקרירה הרפואית של בנו קית הולכת ומתקדמת, והוא מתמנה למנהל מחלקה בבית־החולים. בביקור בכפר אצי־ידידו מוריס מגבוריס' אביו קית מקריב את אותנו מרי, והוא מתאהב בה.

לילדים ולנוער

בטלוויזיה הכללית והלימודית

✱ יום שישי

15.00: בגמבלו סוקל — פרק ג'. סוזן ברנראס ואהרונים רוצים להצלות מזהה בביתם, בזמן העדרו של אביהם חרף התנגדותו של אדכהנה.

✱ יום ראשון

14.00: גם אני שופטים — מוסיקה להבר־רת הזוב — על רקע של קונפ־ליקט בין נער מהשכונה להלמידי כיתות כב"ס יוקרתי בעיר, מת־צורות הבעיה של אינטגרציה חברתית.

14.40: הבה נגלה את הצורה — חמש הצורות העיקריות בטבע: הכדור, הקוביה, הפירמידה, הגליל יה־רים, ושימושיהם בחיי יום יום וב־אמנות.

16.30: תיבה 2 — פרק ז' — ההגרלה — הצוות פוגש באנשי כפר שבזבזו את כל משאבי המזון והמים ש־להם, וראש הכפר מחפש דרכים להיפטר מהאנשים כדי שיצרכו פחות מים. ע"י הגרלה שהוא מביים הוא מוצא דרך לשלוח את האנשים מהכפר ל„אזור האסור" שבו הם נכבשים להלל של זמן ואינם יכולים לחזור.

17.30: „הבל והבלאה" — הפרק השלישי: „יצרות הצפון", יצרות המתש גד־לים ברגלותה סביב כדור הארץ. רודב רצועת היצרות מגיע לעתים עד אלפים קילומטרים. מסקנדי־נביה משתרעים היערות לאורך צפון אירופה וסיביר, עד חופי ה־אוקיינוס השקט, ובחלק הצפוני של כדור הארץ — בקנדה ובצפון ארצות הברית.

✱ יום שני

14.25: פני כדור הארץ: שינוי והמורה — שינויים על פני כדור הארץ. כוחות טבעיים גורמים להיווצרות הרי געש יהודית נוספות. גם כוחות חיצוניים גורמים לשינויים בפני כדור הארץ.

16.00: שלום נער — סרט על התהליך התחברות של שני נערים בפני־מיה, על רקע מלחמת העולם ה־שנייה. ההתחברות תוך למידה מחד ידידות, אשמה, כאב, מוות.

17.30: „עליזה בארץ הפלאות" — סדרה הישה בהנפשה, בת 26 פרקים, עפ"י ספרו של לואיס קרול. הפרק הראשון: „הארנב מן הכובע". עליזה ואחיה יוצאות העירה לקנ־יות. בזמנה לחפצים משומשים מוצ־את עליזה מגבעת ישנה. מתוכה צץ ארנבון קטן, נבי ארנבי שבו. גבי מוביל את עליזה לארץ הפ־לאות, עם היא פוגשת את כל ה־תושבים וצוברת עליה הרפתקה מפחידות ומשעששות.

✱ יום שלישי

14.00: האבולוציה — פרק 8: תהליך ה־ברירה הטבעית (3) — תהליך ה־ברירה מוסבר ומבואר באמצעות ניסויים המראים שמספר, פרטים עמידים גוחרו והתפשטו, ואילו ה־אחרים סולקו.

15.30: קשת וענן — הפה אפשר רשי — במשדר מתודע הצופה אל דמותו המיוחדת של רש"י כפרשן התורה, אל דרכו הפרשנית ואל אהדים מ־פירושיו. כמורכן „גלמרי" כתב רש"י בדרך הפיענוח ע"י קשת וענן.

16.15: דיק טרפין — פרק צ': הנפחה — טרפין וסוויפטניק לוקחים את טר גיון בבן ערובה. הוא ישוחרר רק תמורת סם מדרגן, הנפח המשמש גם כ„בנקי" של טרפין.

17.30: „הב להשישה" — הארית הבר. הארנבת הבלה תקפ פינפ מביטים סרטים מצוירים ותוקשים בעיים הילדים.

18.00: „נקודת שבירה" — הפרק השני: המאמן מנסה להכניס את ברי ל־פעלתן סנים מהגנן ולמצוא לו מכמן. ברי מתקשה להשיג את ה־מימון הדרוש לבגדי המשחק ול־מחבט. אביו כהנגד שישחק ונים, והכסכת מסתלק מלווהו לכייג ל־

19.00: „המשרי של הרפתקה" — פרק

✱ יום רביעי

14.00: עולם הולך ונעלם — שבט השרפה — הסרט מתאר את חייהם של בני שבט השרפה אשר בנפאל. אנשי השבט ידועים כמלווים למטפסי ההרים הידועים בעולם. הכ"ס בת־מקד בעיקר בדרך חייהם של שלושה אחים. הראשון משפט הרי"ב. השני נזיר בודהיסטי והשלישי איכר.

שישי: „ציד הנחשים". ציר של נחשים ארסיים. הליבת האורים ע־להם והעברתם לתצוגה.

✱ יום חמישי

14.00: ערב ליציאה צ'ייקובסקי — החזרה מורה הפילהרמונית של צ'ייקובסקי מבצעת ארבע פ"ץ יות צ'ייקובסקי.

15.20: גילם ההלגיפין — פרק 34: סלחי את השמש מכפור — בחלומו רואה גילם את גשמת הכפור נלחמת ב־שמש. השמש כובעת ונסוגה אל מאחורי ההרים, אז מתגפל ער גי־ה הזאב הבורא.

17.30: „קיד וידאו" — הפרק השלישי: „הציבנים ההלהשנים". למטריהיו הזהדיות גונב אהון מזה את ה־ציבנים וההלהשנים. יצורים קטנים השרמרים על נקיון היופי. תבורת „קיד וידאו" צוורת לדיירי היופי למצוא אותם.

18.00: „מישורים בראשי" — הפעם הספ־רים האלה: „כדורו משחק", מאת בשומי באיירס; „דיד בצידה", מאת בריטון סנא; „עליזה בארץ הפל־איות", מאת לואיס קרול; „ביצי מרביצנים בתמונה", מאת ה' ויינ־פלד.

פרקי היום בתנ"ך

ד' ט' אדר, 18.47

יום א': ישעיהו, פרק מ"ט (פסוקים י'—י"ט) — קריאה מפי עמיקם גורביץ ושיחה מאת שמוס חכם על הנושא: גם אלה תשכחנה, ואנוכי לא אשכחך.

יום ב': ישעיהו פרק מ"ט (פסוקים כ'—כ"ו) — קריאה מפי עמיקם גורביץ ושיחה מאת עמוס חכם על הנושא: קבוץ הפזורות הנה בספר ישעיהו.

יום ג': ישעיהו פרק נ' — קריאה מפי עמיקם גורביץ ושיחה מאת ד"ר ירחמיאל ברגמן על הנושא: בבוקר בבוקר יעיר לי אוזן לשמוע כלמודים.

יום ד': ישעיהו נ"א (פסוקים א'—י"ז) — קריאה מפי עמיקם גורביץ ושיחה מאת ד"ר מנחם בולה על הנושא: כי נחם ה' ציון.

יום ה': ישעיהו, פרק נ"א (פסוקים י"א—כ"ג) — קריאה מפי עמיקם גורביץ ושיחה מאת עמוס חכם על הנושא: ופדויי ה' ישובון.

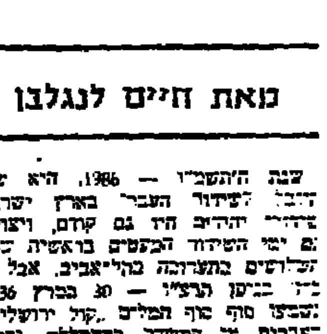

נאות חיים לנגלבן

יובל לשידור העברי בא:רץ ישראל

שנת התשמ"ו — 1986, היא שנת היובל לשידור העברי בארץ ישראל. שידורי היהודים היו גם קודם, ויצורינו בתמי השידור הקבועים בראשית שנות העשרים בתערוכה בתל־אביב. אבל רק בניסן תרצ"ו — 30 במרץ 1936, השמיעה התחנה המלכ„קול ירושלים" בעברית מן המשדר ברמאללה, ובמק־ביל גם באנגלית ובערבית וכך החלה ישראל, לראשונה „זה אלפיים שנה". „קול ירושלים" של אותם הימים היה שרות מבריטי מאנדאטורי שכנה ה־שם „שרות השידור הפלשתינאי (א"י)" (א"י).

התחילה לא היו השידורים בעברית אלא „שעה עברית" בתחנה התל־לונית. ל־ימים ההלל שירות השידור של מכשלה הבינוש המנדאטורי לשדר בשני בתים במקביל. באחד מהם אנגלית וערבית ובאחד אנגלית ועברית. החדש העברי אדר והלוצר פרץ, הפכו לציוני דרך בהולדת השידור העברי כעבור מספר שנים. בשנת תרצ"ט — 1939, בחודש זה החלו שידורי המחתרת של הארגון הצבאי הלאומי בשם „קול ציון הלוח־בת". זו כנראה תחנת השידור המחתר־תית הראשונה בעולם. ונאור ב' תשרי — 13 באוקטובר 1940, נשמע בראשונה השם „קול ישראל" בשידור ע"י התנה שהפ־עילה ההגנה, על שני השידורים הללו נוסף גם שידור של להי"י — „ליחמי חרות ישראל". החילה גם כן תחת השם „קול ציון הלוחמת" ובשנת 1941 הוסב השם ל„קול המחתרת העברית". חשי־בות מיוחדת יודעה לשידור העברי העצ־מאי בימי מלחמת השחרור ובמלחמה נגד הכובש הזר, שקדמו להקמת המדי־נה. באותם הימים „ציבור היהודי היה ל־ו בשידורים אלה — בעיקר בשי־דורי ההגנה — „חלם שמיר בוער, ש־בצאו את המשכם, עם הקמת המדינה במסגרת של שידור צבאי בתוך „קול ישראל" ואחר במסגרת „גלי צה"ל". „קול ישראל" הממלכתי היה. המעברה היה של כלל הכרזת המדינה שלילית לוד בן־גוריון וטקס החתימה על מגילת העצ־מאות.

בצד „קול ישראל" פעלה תחילה החד־שת השידור של ההסתדרות הציונית „קול ציון לגולה". בגלים קצרים לחו"ל. אבל בתוך שנים מועטות אוחדה עם „קול ישראל".

בראשית דרכו היה הרדיו מחלקה ממשלתית — תחילה במשרד הפנים ומייד אחר כך במשרד ראש הממשלה. אבל אחרי 17 שנה, בחג השבועות, תשכ"ה, נכנס לתוקפו חוק רשות השי־דור, המכונן את הרשות בתור גוף ממ־לכתי בלתי תלוי.

בימיד היבול לשידור העברי נוסף ב־סוף שנת השישים: ביום העצמאות תש־כ"ח ניתן לציבור השידור הראשון ב־טלוויזיה — המעברה היה של המצעד הצבאי בירושלים, ביום העצמאות הרא־שון שלאחר מלחמת ששת הימים. ה־טלוויזיה הוקמה בתחילה במשרד ראש הממשלה, אבל בתוך שנה היתה להלק מרשות השידור.

הטלוויזיה הלימודית לבתי הספר פו־עלר במסגרת משרד החינוך והתרבות. כיום יש במדינת ישראל רשות של־ויזיה אחת, הכוללת גם את שידורי משרד החינוך וגם שידורי רשות השי־דור, ושבע רשתות רדיו: שש ברשות השידור ואחת בגלי צה"ל.

לציון היובל לשידור העברי ל„קול ישראל" ינפיק השירות הבולאי הישר־אלי בול זכרון בערך של 70 אגורות, מפרי עיצובו וסכמולו של דוד פסח. הבול שיראה אור ביכ"ג באדר ב' התשמ"ו — 4 במרץ 1986 נדפס בבית הדפוס של לוזין־אפשטיין בשיטת הדפסה אופליטו.

גיליון הבולים השלם מכיל 15 בולים עם 5 שובלי ביאור המבוקרים לשורת הבולים ההחתונה, על השובל הפסוק: ...להעביר קול בכל־ישראל הבאר שבע ועד דן... (דברי הימים ב' ל' ה'). בול היובל לשידור העברי בארץ יש־ראל הוא בגודל 40×25.7 מ"מ. צבעו לב גוני.

על הבול ציור משדר הפרוש על מפת ארץ ישראל. מתחתיה שתי כתובות: האחת בעברית — יובל קול ישראל הש־ניה באנגליה: שידורים בירושלים. ה־בול הוא בעל ניקוב מסרק 14 על כל שני סנטימטרים.